

Sisukord

II Muud kui seadusandlikud aktid

MÄÄRUSED

- ★ Komisjoni määrus (EL) 2016/2067, 22. november 2016, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1126/2008 (millega võetakse vastu teatavad rahvusvahelised raamatupidamisstandardid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1606/2002) seoses rahvusvahelise finantsaruandlusstandardiga (IFRS) 9⁽¹⁾ 1

⁽¹⁾ EMPs kohaldatav tekst

II

(Muud kui seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

KOMISJONI MÄÄRUS (EL) 2016/2067,

22. november 2016,

millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1126/2008 (millega võetakse vastu teatavad rahvusvahelised raamatupidamisstandardid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1606/2002) seoses rahvusvahelise finantsaruandlusstandardiga (IFRS) 9

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. juuli 2002. aasta määrust (EÜ) nr 1606/2002 rahvusvaheliste raamatupidamisstandardite kohaldamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 3 lõiget 1,

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjoni määrusega (EÜ) nr 1126/2008 ⁽²⁾ võeti vastu teatavad 15. oktoobri 2008. aasta seisuga kehtinud rahvusvahelised standardid ja tõlgendused.
- (2) Rahvusvaheline raamatupidamisstandardite nõukogu (IASB) avaldas 24. juulil 2014. aastal rahvusvahelise finantsaruandlusstandardi IFRS 9 *Finantsinstrumentid*. Standardi eesmärk on parandada finantsinstrumentide aruandlust, lahendades selles valdkonnas finantskriisi ajal tekkinud probleeme. Eelkõige võetakse standardis IFRS 9 arvesse G20 üleskutset liikuda finantsvaradelt oodatava kahju kajastamisel rohkem tulevikku suunatud mudeli suunas.
- (3) IFRS 9 vastuvõtmise tulemusel tuleb muuta rahvusvahelisi raamatupidamisstandardeid (IAS) 1, IAS 2, IAS 8, IAS 10, IAS 12, IAS 20, IAS 21, IAS 23, IAS 28, IAS 32, IAS 33, IAS 36, IAS 37, IAS 39, IFRS 1, IFRS 2, IFRS 3, IFRS 4, IFRS 5, IFRS 7, IFRS 13, rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite tõlgendamise komitee tõlgendusi (IFRIC) 2, IFRIC 5, IFRIC 10, IFRIC 12, IFRIC 16, IFRIC 19 ja standardite tõlgendamise komitee tõlgendust (SIC) 27, et tagada rahvusvaheliste raamatupidamisstandardite kooskõla. Selleks et tagada kooskõla liidu õigusega, ei ole käesoleva määrusega muudetud standardit IAS 39 seoses õiglase väärtuse riskimaandamise arvestusega. Lisaks tunnistatakse IFRS 9ga kehtetuks IFRIC 9.
- (4) Pärast konsulteerimist Euroopa finantsaruandluse nõuanderühmaga ja olles arvesse võtnud kõnealusel konsulteerimisel tõstatatud küsimusi, eelkõige seoses IFRS 9 kohaldamise mõjuga kindlustussektorile, jõuti järeldusele, et IFRS 9 vastab määruse (EÜ) nr 1606/2002 artikli 3 lõikes 2 sätestatud vastuvõtukriteeriumidele.
- (5) Komisjon peaks rahvusvahelised raamatupidamisstandardid vastu võtma õigel ajal, et mitte kahjustada investorite arusaamist ja usaldust. Kuigi IFRS 9 kiidetakse heaks, tunnistatakse vajadust näha kindlustussektorile ette

⁽¹⁾ EÜTL 243, 11.9.2002, lk 1.

⁽²⁾ Komisjoni 3. novembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1126/2008, millega võetakse vastu teatavad rahvusvahelised raamatupidamisstandardid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1606/2002 (ELT L 320, 29.11.2008, lk 1).

võimalus selle kohaldamise edasilükkamiseks. IASB on teinud selle küsimuse lahendamiseks algatuse ja peaks esitama ettepaneku, et tagada ühtne rahvusvaheliselt tunnustatud lahendus. Juhul kui IASB poolt 31. juuliks 2016 vastu võetud sätteid ei peeta piisavaks, kavatakse komisjon anda kindlustussektorile võimaluse mitte kohaldada standardit IFRS 9 teataval piiratud ajavahemikul.

- (6) Seepärast tuleks määrust (EÜ) nr 1126/2008 vastavalt muuta.
- (7) Käesoleva määrusega ette nähtud meetmed on kooskõlas raamatupidamise regulatiivkomitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

1. Määruse (EÜ) nr 1126/2008 lisa muudetakse järgmiselt:
 - a) lisatakse rahvusvaheline finantsaruandlusstandard (IFRS) 9 *Finantsinstrumendid*, nagu on sätestatud käesoleva määruse lisas;
 - b) järgmisi rahvusvahelisi finantsaruandlusstandardeid muudetakse vastavalt standardile IFRS 9 *Finantsinstrumendid*, nagu on sätestatud käesoleva määruse lisas:
 - i) IAS 1 *Finantsaruannete esitamine*;
 - ii) IAS 2 *Varud*;
 - iii) IAS 8 *Arvestusmeetodid, arvestushinnangute muutused ja vead*;
 - iv) IAS 10 *Sündmused pärast aruandeperioodi*;
 - v) IAS 12 *Tulumaks*;
 - vi) IAS 20 *Valitsusepoolse sihtfinantseerimise arvestamine ja valitsusepoolse abi avalikustamine*;
 - vii) IAS 21 *Valuutakursside muutuste mõjud*;
 - viii) IAS 23 *Laenukasutuse kulutused*;
 - ix) IAS 28 *Investeeringud sidusettevõtjatesse ja ühisettevõtjatesse*;
 - x) IAS 32 *Finantsinstrumendid: esitamine*;
 - xi) IAS 33 *Aktiakasum*;
 - xii) IAS 36 *Varade väärtuse langus*;
 - xiii) IAS 37 *Eraldised, tingimuslikud kohustised ja tingimuslikud varad*;
 - xiv) IAS 39 *Finantsinstrumendid: kajastamine ja mõõtmine*;
 - xv) IFRS 1 *Rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite esmakordne kasutuselevõtt*;
 - xvi) IFRS 2 *Aktsiapõhine makse*;
 - xvii) IFRS 3 *Äriühendused*;
 - xviii) IFRS 4 *Kindlustuslepingud*;
 - xix) IFRS 5 *Müügiks hoitavad põhivarad ja lõpetatud tegevusvaldkonnad*;
 - xx) IFRS 7 *Finantsinstrumendid: avalikustamine*;
 - xxi) IFRS 13 *Õiglase väärtuse mõõtmine*;
 - xxii) rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite tõlgendamise komitee tõlgendus (IFRIC) 2 *Liikmete osad ühistulistes üksustes ja sarnased instrumendid*;

- xxiii) IFRIC 5 *Õigus osalusele eemaldamise, taastamise ja keskkonna parandamise fondides*;
 - xxiv) IFRIC 10 *Vahefinantsaruandlus ja väärtuse langus*;
 - xxv) IFRIC 12 *Teenuste kontsessioonikokkulepped*;
 - xxvi) IFRIC 16 *Netoinvesteeringu riskimaandamine välismaises äriüksuses*;
 - xxvii) IFRIC 19 *Finantskohustiste kustutamine omakapitaliinstrumentidega*;
 - xxviii) standardite tõlgendamise komitee tõlgendus SIC 27 *Juriidiliselt rendilepingutena vormistatud tehingute sisu hindamine*;
- c) IFRIC 9 *Tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaberite ümberhindamine* tunnistatakse kehtetuks vastavalt standardile IFRS 9, nagu on sätestatud käesoleva määruse lisas.
2. Kõik äriühingud lõpetavad järgmiste sätete kohaldamise seoses viidetega IFRS 9-le 1. jaanuaril 2018 või pärast seda algava esimese majandusaasta alguskuupäevast:
- a) komisjoni määruse (EL) nr 1254/2012 ⁽¹⁾ artikli 1 lõige 2;
 - b) komisjoni määruse (EL) nr 1255/2012 ⁽²⁾ artikli 1 lõige 2;
 - c) komisjoni määruse (EL) nr 183/2013 ⁽³⁾ artikli 1 lõige 2;
 - d) komisjoni määruse (EL) nr 313/2013 ⁽⁴⁾ artikli 1 lõige 2;
 - e) komisjoni määruse (EL) nr 1174/2013 ⁽⁵⁾ artikli 1 lõige 2;
 - f) komisjoni määruse (EL) nr 1361/2014 ⁽⁶⁾ artikli 1 lõige 2;
 - g) komisjoni määruse (EL) 2015/28 ⁽⁷⁾ artikli 1 lõige 2;
 - h) komisjoni määruse (EL) 2015/2173 ⁽⁸⁾ artikli 1 lõige 2;

⁽¹⁾ Komisjoni 11. detsembri 2012. aasta määrus (EL) nr 1254/2012, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1126/2008 (millega võetakse vastu teatavad rahvusvahelised raamatupidamisstandardid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1606/2002) seoses rahvusvahelise finantsaruandlusstandardiga (IFRS) 10, rahvusvahelise finantsaruandlusstandardiga (IFRS) 11, rahvusvahelise finantsaruandlusstandardiga (IFRS) 12, rahvusvahelise raamatupidamisstandardiga (IAS) 27 (2011) ja rahvusvahelise raamatupidamisstandardiga (IAS) 28 (2011) (ELT L 360, 29.12.2012, lk 1).

⁽²⁾ Komisjoni 11. detsembri 2012. aasta määrus (EL) nr 1255/2012, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1126/2008 (millega võetakse vastu teatavad rahvusvahelised raamatupidamisstandardid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1606/2002) seoses rahvusvahelise raamatupidamisstandardiga (IAS) 12, rahvusvaheliste finantsaruandlusstandarditega (IFRS) 1 ja 13 ning rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite tõlgendamise komitee (IFRIC) tõlgendusega 20 (ELT L 360, 29.12.2012, lk 78).

⁽³⁾ Komisjoni 4. märtsi 2013. aasta määrus (EL) nr 183/2013, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1126/2008 (millega võetakse vastu teatavad rahvusvahelised raamatupidamisstandardid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1606/2002) seoses rahvusvahelise finantsaruandlusstandardiga (IFRS) 1 (ELT L 61, 5.3.2013, lk 6).

⁽⁴⁾ Komisjoni 4. aprilli 2013. aasta määrus (EL) nr 313/2013, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1126/2008 (millega võetakse vastu teatavad rahvusvahelised raamatupidamisstandardid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1606/2002) seoses konsolideeritud finantsaruannete, ühiste ettevõtmiste ja muudes üksustes olevate osaluste avalikustamisega: üleminekusätted (rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite 10, 11 ja 12 muudatused) (ELT L 95, 5.4.2013, lk 9).

⁽⁵⁾ Komisjoni 20. novembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1174/2013, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1126/2008 (millega võetakse vastu teatavad rahvusvahelised raamatupidamisstandardid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1606/2002) seoses rahvusvaheliste finantsaruandlusstandarditega (IFRS) 10 ja 12 ning rahvusvahelise raamatupidamisstandardiga (IAS) 27 (ELT L 312, 21.11.2013, lk 1).

⁽⁶⁾ Komisjoni 18. detsembri 2014. aasta määrus (EL) nr 1361/2014, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1126/2008 (millega võetakse vastu teatavad rahvusvahelised raamatupidamisstandardid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1606/2002) seoses rahvusvaheliste finantsaruandlusstandarditega (IFRS) 3 ja 13 ning rahvusvahelise raamatupidamisstandardiga (IAS) 40 (ELT L 365, 19.12.2014, lk 120).

⁽⁷⁾ Komisjoni 17. detsembri 2014. aasta määrus (EL) 2015/28, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1126/2008 (millega võetakse vastu teatavad rahvusvahelised raamatupidamisstandardid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1606/2002) seoses rahvusvaheliste finantsaruandlusstandarditega (IFRS) 2, 3 ja 8 ning rahvusvaheliste raamatupidamisstandarditega (IAS) 16, 24 ja 38 (ELT L 5, 9.1.2015, lk 1).

⁽⁸⁾ Komisjoni 24. novembri 2015. aasta määrus (EL) 2015/2173, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1126/2008 (millega võetakse vastu teatavad rahvusvahelised raamatupidamisstandardid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1606/2002) seoses rahvusvahelise finantsaruandlusstandardiga (IFRS) 11 (ELT L 307, 25.11.2015, lk 11).

- i) komisjoni määruse (EL) 2015/2441 ⁽¹⁾ artikli 1 lõige 2;
 - j) komisjoni määruse (EL) 2016/1703 ⁽²⁾ artikli 1 lõige 2;
 - k) komisjoni määruse (EL) 2016/1905 ⁽³⁾ artikli 1 lõige 2;
3. Kui äriühing otsustab kohaldada rahvusvahelist finantsaruandlusstandardit IFRS 9 *Finantsinstrumendid* enne 1. jaanuari 2018 algavate majandusaastate suhtes, kohaldab ta kõnealuste majandusaastate suhtes lõike 2 sätteid.

Artikkel 2

Kõik äriühingud kohaldavad artiklis 1 osutatud muudatusi hiljemalt alates oma 1. jaanuaril 2018 või pärast seda algava esimese majandusaasta alguskuupäevast.

Artikkel 3

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 22. november 2016

Komisjoni nimel
president
Jean-Claude JUNCKER

⁽¹⁾ Komisjoni 18. detsembri 2015. aasta määrus (EL) 2015/2441, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1126/2008 (millega võetakse vastu teatavad rahvusvahelised raamatupidamisstandardid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1606/2002) seoses rahvusvahelise raamatupidamisstandardiga 27 (ELT L 336, 23.12.2015, lk 49).

⁽²⁾ Komisjoni 22. septembri 2016. aasta määrus (EL) 2016/1703, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1126/2008 (millega võetakse vastu teatavad rahvusvahelised raamatupidamisstandardid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1606/2002) seoses rahvusvaheliste finantsaruandlusstandarditega (IFRS) 10 ja 12 ning rahvusvahelise raamatupidamisstandardiga (IAS) 28 (ELT L 257, 23.9.2016, lk 1).

⁽³⁾ Komisjoni 22. septembri 2016. aasta määrus (EL) 2016/1905, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1126/2008 (millega võetakse vastu teatavad rahvusvahelised raamatupidamisstandardid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1606/2002) seoses rahvusvahelise finantsaruandlusstandardiga (IFRS) 15 (ELT L 295, 29.10.2016, lk 19).

LISA

IFRS 9 Finantsinstrumendid

Rahvusvaheline finantsaruandlusstandard IFRS 9

Finantsinstrumendid

1. PEATÜKK. Eesmärk

- 1.1. Käesoleva standardi eesmärk on sätestada põhimõtted, mida rakendatakse *finantsvarasid* ja *finantskohustisi* käsitlevale finantsaruandlusele, millega finantsaruannete kasutajatele esitatakse asjakohast ja vajalikku informatsiooni, mis võimaldab neil hinnata üksuse tulevaste rahavoogude summasid, ajastust ja ebakindlust.

2. PEATÜKK. Rakendusala

- 2.1. Käesolevat standardit rakendavad kõik üksused finantsinstrumentide kõikide liikide suhtes, välja arvatud:
- a) need osalused tütar-, sidus- ja ühissettevõtjates, mida arvestatakse kooskõlas IFRS 10-ga *Konsolideeritud finantsaruanded*, IAS 27-ga *Konsolideerimata finantsaruanded* või IAS 28-ga *Investeeringud sidusettevõtjatesse ja ühissetevõtjatesse*. Teatavatel juhtudel nõuavad või lubavad IFRS 10, IAS 27 või IAS 28 siiski üksusel arvestada osalust tütar-, sidus- või ühissetevõtjas vastavalt osale või kõigile käesoleva standardi nõuetele. Samuti rakendavad üksused käesolevat standardit tuletisinstrumentide suhtes, mis on seotud osalusega tütar-, sidus- või ühissetevõtjas, välja arvatud juhul, kui tuletisinstrument vastab IAS 32-s *Finantsinstrumendid: esitamise* esitatud üksuse omakapitaliinstrumendi määratlusele;
 - b) rendist tulenevad õigused ja kohustused, mille suhtes rakendatakse standardit IAS 17 *Rendid*. Siiski:
 - i) rendileandja poolt kajastatud rendinõuetele kehtivad käesolevas standardis sätestatud kajastamise lõpetamise ja vara väärtuse languse nõuded;
 - ii) rentniku poolt kajastatud kapitalirendivõlgadele kehtivad käesolevas standardis sätestatud kajastamise lõpetamise nõuded ja
 - iii) rendis sisalduvatele tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaberitele kehtivad käesolevas standardis sätestatud tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaberi nõuded;
 - c) tööandjate õigused ja kohustused vastavalt töötajate hüvitiste plaanidele, mille suhtes rakendatakse IAS 19 *Hüvitised töötajatele*;
 - d) üksuse välja antud finantsinstrumendid, mis vastavad IAS 32 omakapitaliinstrumendi määratlusele (kaasa arvatud optsioonid ja ostutähed) või mis tuleb liigitada omakapitaliinstrumentideks kooskõlas IAS 32 paragrahvidega 16A ja 16B või paragrahvidega 16C ja 16D. Siiski rakendab selliste omakapitaliinstrumentide omanik käesolevat standardit nimetatud instrumentide suhtes, välja arvatud juhul, kui need vastavad punktis a nimetatud erandile;
 - e) õigused ja kohustused, mis tulenevad i) kindlustuslepingutest, nagu on määratletud standardis IFRS 4-s *Kindlustuslepingud*, välja arvatud finantsgarantiilepingu määratlusele vastavast kindlustuslepingust tulenevad kindlustusandja õigused ja kohustused, või ii) lepingust, mis kuulub IFRS 4 rakendusallasse, sest see sisaldab valikulist kasumiosalust. Siiski rakendatakse käesolevat standardit IFRS 4 rakendusallasse kuuluva lepingu tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaberite suhtes, kui tuletisinstrument ei ole ise IFRS 4 rakendusallasse kuuluv leping. Peale selle, kui finantsgarantiilepingu väljastaja on eelnevalt selgelt kinnitanud, et käsitleb selliseid lepinguid kindlustuslepingutena ning on kasutanud nende suhtes kindlustuslepingute suhtes rakendatavaid arvestusmeetodeid, võib väljastaja valida, kas ta rakendab selliste finantsgarantiilepingute suhtes käesolevat standardit või IFRS 4 (vt paragrahvid B2.5–B2.6). Väljastaja võib teha sellise otsuse iga üksiku lepingu suhtes, kuid sellist otsust ei tohi ta enam muuta;

- f) omandava ja müüva aktsionäri vaheline forvardleping omandatava ostmiseks või müümiseks, mille tulemuseks on IFRS 3 *Äriühendused* rakendusallas kuuluv äriühendus tulevasele omandamise kuupäeval. Forvardlepingu tähtaeg ei tohi ületada mõistlikku perioodi, mis on tavaliselt vajalik nõutavate kooskõlastuste saamiseks ja tehingu lõpuleviimiseks;
- g) siduvad laenuandmiskohustused, muud kui paragrahvis 2.3 kirjeldatud kohustused. Siiski rakendab siduva laenuandmiskohustuse võtja käesolevas standardis toodud väärtuse languse nõudeid sellise siduva laenuandmiskohustuse suhtes, mis muul juhul ei ole käesoleva standardi rakendusallas. Seega kehtivad käesolevas standardi kajastamise lõpetamise sätted kõigile siduvatele laenuandmiskohustustele;
- h) aktsiapõhiste maksetehingutega seotud finantsinstrumendid, lepingud ja kohustused, mille suhtes kehtib IFRS 2 *Aktsiapõhine makse*, välja arvatud käesoleva standardi paragrahvide 2.4–2.7 rakendusallas kuuluvad lepingud, mille suhtes kehtib käesolev standard;
- i) õigus väljamaksetele, millega hüvitatakse üksuse see kulutus, mida tuleb teha vastavalt IAS 37-le *Eraldised, tingimuslikud kohustised ja tingimuslikud varad* eraldisena kajastatava kohustise arveldamiseks, või mille suhtes ta kajastas varasemal perioodil eraldist kooskõlas IAS 37-ga;
- j) IFRS 15 *Kliendilepingutest saadav tulu* rakendusallas kuuluvad õigused ja kohustused, mis on finantsinstrumendid, välja arvatud need, mida IFRS 15 kohaselt arvestatakse kooskõlas käesoleva standardiga.

2.2. Käesolevas standardis sätestatud väärtuse languse nõudeid rakendatakse sellistele õigustele, mida IFRS 15 kohaselt arvestatakse kooskõlas käesoleva standardiga väärtuse langusest tuleneva kasumi või kahjumi kajastamise eesmärgil.

2.3. Käesoleva standardi rakendusallas kuuluvad järgmised siduvad laenuandmiskohustused:

- a) siduvad laenuandmiskohustused, mida üksus määratleb õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavate finantskohustistena (vt paragrahv 4.2.2). Üksus, millel on varasem tava müüa vahetult pärast siduvate laenuandmiskohustuste tekkimist nendest kohustustest tulenevad varad, rakendab käesolevat standardit kõikidele samasse liiki kuuluvatele siduvatele laenuandmiskohustustele;
- b) siduvad laenuandmiskohustused, mida saab tasaarveldada rahas või kandes üle või väljastades muu finantsinstrumendi. Need siduvad laenuandmiskohustused on tuletisinstrumendid. Siduvat laenuandmiskohustust ei loeta tasaarveldatuks vaid seetõttu, et laen makstakse välja osamaksetena (näiteks ehituse hüpoteeklaen, mis makstakse välja osamaksetena vastavalt ehituse edenemisele);
- c) siduvad kohustused anda laenu turu intressimäärast madalama intressimääraga (vt paragrahv 4.2.1 punkti d).

2.4. Käesolevat standardit rakendatakse selliste lepingute suhtes, millega ostetakse või müüakse mittefinantsobjekte, mida saab tasaarveldada rahas või muu finantsinstrumendiga või vahetades finantsinstrumente, nagu need lepingud oleksid finantsinstrumendid, välja arvatud lepingud, mis on sõlmitud ja mida edaspidi kasutatakse mittefinantsobjekti saamiseks või ülekandmiseks kooskõlas üksuse eeldatavate ostu-, müügi- või kasutamisevajadustega. Käesolevat standardit rakendatakse siiski nendele lepingutele, mida üksus määratleb õiglasel väärtuses mõõdetuna muutustega läbi kasumiaruande vastavalt paragrahvile 2.5.

2.5. Lepingut, millega ostetakse või müüakse mittefinantsobjekte, mida saab tasaarveldada rahas või muu finantsinstrumendiga või vahetades finantsinstrumente, nagu need lepingud oleksid finantsinstrumendid, võib tagasivõtmatult määratleda õiglasel väärtuses mõõdetuna muutustega läbi kasumiaruande ka juhul, kui see sõlmiti mittefinantsobjekti saamiseks või ülekandmiseks kooskõlas üksuse eeldatavate ostu-, müügi- või kasutamisevajadustega. Määratluse saab teha üksnes lepingu jõustumisel ja üksnes juhul, kui see kas kõrvaldab või vähendab oluliselt kajastamise järjepidevust (mida mõnikord nimetatakse „arvestuse mittevastavuseks“), mis muul juhul tuleneks vastava lepingu mittekajastamisest põhjusel, et see ei kuulu käesoleva standardi rakendusallas (vt paragrahv 2.4).

- 2.6. On mitmesuguseid võimalusi, kuidas mittefinantsobjekti ostu- või müügilepingut saab tasaarveldada rahas või muu finantsinstrumendiga või vahetades finantsinstrumente, sealhulgas:
- kui lepingu tingimused lubavad ühel osapooltest tasaarveldada rahas või muu finantsinstrumendiga või vahetades finantsinstrumente;
 - kui õigus tasaarveldada rahas või muu finantsinstrumendiga või vahetades finantsinstrumente ei ole lepingu tingimustes selgelt sätestatud, kuid üksusel on tavaks sarnaseid lepinguid tasaarveldada rahas või muu finantsinstrumendiga või vahetades finantsinstrumente (kas vastaspoolega, sõlmides tasaarvelduslepinguid või müües lepingu enne selle täitmist või aegumist);
 - kui üksusel on sarnaste lepingute puhul tavaks võtta alusvara vastu ja müüa see lühikese aja möödudes pärast vastuvõtmist eesmärgiga saada kasumit hinna lühiajalistest kõikumistest või vahendaja müüгимarginaalist ja
 - kui lepingu aluseks olev mittefinantsobjekt on kohe rahaks vahetatav.

Kuna punktide b või c kohane leping ei ole tehtud mittefinantsobjekti laekumise või tarnimise eesmärgil vastavalt üksuse eeldatavate ostu, müügi või tarbimise vajadustele, siis järelikult jääb see käesoleva standardi rakendusallasse. Muid paragrahvi 2.4 kohaseid lepinguid tuleb hinnata, et teha kindlaks, kas need sõlmiti ja neid kasutatakse jätkuvalt mittefinantsobjekti vastuvõtmiseks või üleandmiseks kooskõlas üksuse eeldatavate ostu-, müügi- või kasutamisevajadustega ja kas nad jäävad seega käesoleva standardi rakendusallasse.

- 2.7. Kirjutatud optsoon müüa või osta mittefinantsobjekti, mida saab tasaarveldada rahas või muu finantsinstrumendiga, või vahetades finantsinstrumente vastavalt paragrahvi 2.6 punktile a või d, kuulub käesoleva standardi rakendusallasse. Selline leping ei saa olla tehtud mittefinantsobjekti vastuvõtmiseks või üleandmiseks vastavalt üksuse eeldatavate ostu, müügi või tarbimise nõuetega.

3. PEATÜKK. Kajastamine ja kajastamise lõpetamine

3.1 ESMANE KAJASTAMINE

- 3.1.1. Üksus kajastab finantsvara või -kohustist oma finantsseisundi aruandes siis ja ainult siis, kui üksusest saab instrumendi lepinguline osapool (vt paragrahve B3.1.1 ja B3.1.2). Finantsvara esmase kajastamise korral liigitab üksus selle kooskõlas paragrahvidega 4.1.1–4.1.5 ja mõõdab seda kooskõlas paragrahvidega 5.1.1–5.1.3. Finantskohustise esmase kajastamise korral liigitab üksus selle kooskõlas paragrahvidega 4.2.1 ja 4.2.2 ning mõõdab seda kooskõlas paragrahviga 5.1.1.

Tavapärasel turutingimustel toimuv finantsvara ost või müük

- 3.1.2. *Tavapärasel turutingimustel toimuvaid finantsvarade oste või müüke kajastatakse või nende kajastamine lõpetatakse, kasutades vastavalt kas tehingupäevapõhist või arvelduspäevapõhist arvestust (vt paragrahvid B3.1.3–B3.1.6).*

3.2 FINANTSVARA KAJASTAMISE LÕPETAMINE

- 3.2.1. Konsolideeritud finantsaruannetes rakendatakse paragrahve 3.2.2–3.2.9, B3.1.1, B3.1.2 ja B3.2.1–B3.2.17 konsolideeritud tasandil. Seega konsolideerib üksus kõigepealt kõik tütaretevõtjad kooskõlas IFRS 10-ga ning seejärel rakendab nimetatud paragrahve tekkinud kontserni suhtes.

3.2.2. Enne hindamist, kas ja millisel määral *kajastamise lõpetamine* on asjakohane vastavalt paragrahvidele 3.2.3–3.2.9, määrab üksus kindlaks, kas neid paragrahve peaks rakendama finantsvara osale (või sarnaste finantsvarade rühma osale) või finantsvarale tervikuna (või sarnaste finantsvarade rühmale tervikuna) järgmiselt:

- a) paragrahve 3.2.3–3.2.9 rakendatakse finantsvara osale (või sarnaste finantsvarade rühma osale) siis ja ainult siis, kui osa, mille kajastamise lõpetamist kaalutakse, vastab ühele järgmisest kolmest tingimusest;
 - i) see osa sisaldab finantsvara (või sarnaste finantsvarade rühma) ainult teatud kindlaks-määratud rahavooge. Näiteks kui üksus sõlmib intressist loobumise lepingu, mille puhul vastaspoolel tekib õigus võlakirja intressi- ja mitte põhiosamaksetest tulenevatele rahavoogudele, rakendatakse paragrahve 3.2.3–3.2.9 nendele intressidest tulenevatele rahavoogudele;
 - ii) See osa sisaldab ainult täielikult proportsionaalset osa finantsvarast (või sarnaste finantsvarade rühmast) tulenevatest rahavoogudest. Näiteks kui üksus sõlmib kokkuleppe, mille puhul vastaspoolel tekib õigus 90-protsendilisele osale kõikidest võlainstrumendist tulenevatest rahavoogudest, siis rakendatakse 90 protsendile nendest rahavoogudest paragrahve 3.2.3–3.2.9. Juhul kui on tegemist mitme vastaspoollega, siis ei pea iga vastaspool saama proportsionaalset osa rahavoogudest tingimusel, et ülekandval üksusel on täielikult proportsionaalne osa;
 - iii) See osa sisaldab ainult täielikult proportsionaalset osa finantsvarast (või sarnaste finantsvarade rühmast) tulenevatest täpselt määratletud rahavoogudest. Näiteks kui üksus sõlmib lepingu, mille puhul vastaspoolel tekib õigus 90-protsendilisele osale finantsvara intressidest tulenevatele rahavoogudele, siis rakendatakse 90 protsendile nendest intressidest tulenevatele rahavoogudele paragrahve 3.2.3–3.2.9. Juhul kui on tegemist mitme vastaspoollega, siis ei pea iga vastaspool saama proportsionaalset osa täpselt määratletud rahavoogudest tingimusel, et ülekandval üksusel on täielikult proportsionaalne osa;
- b) kõikidel teistel juhtudel rakendatakse finantsvarale tervikuna (või sarnaste finantsvarade rühmale tervikuna) paragrahve 17–23. Näiteks kui üksus kannab üle i) õiguse esimesele või viimasele 90 protsendile finantsvarast (või finantsvarade rühmast) tulenevatele laekumistele või ii) õiguse 90 protsendile nõuete rühmast tulenevatele rahavoogudele, kuid garanteerib ostjale kõikide krediitkajude hüvitamise 8 protsendi ulatuses nõuete põhisummast, rakendatakse finantsvarale (või sarnaste finantsvarade rühmale) tervikuna paragrahve 3.2.3–3.2.9.

Paragrahvides 3.2.3–3.2.12 tähistab mõiste „finantsvara“ kas finantsvara osa (või sarnaste finantsvarade rühma osa), nagu on määratletud punktis a eespool või muudel juhtudel finantsvara (või sarnaste finantsvarade rühma) tervikuna.

3.2.3. Üksus lõpetab finantsvara kajastamise siis ja ainult siis, kui:

- a) lepingujärgsed õigused finantsvarast tulenevatele rahavoogudele lõpevad või
- b) ta kannab finantsvara üle vastavalt paragrahvidele 3.4.2 ja 3.2.5 ning ülekandmine vastab kajastamise lõpetamise kriteeriumitele vastavalt paragrahvile 3.2.6.

(vt paragrahv 3.1.2 finantsvarade tavamüügi kohta).

- 3.2.4. Üksus kannab finantsvara üle siis ja ainult siis, kui ta kas:**
- a) kannab üle lepingujärgsed õigused finantsvarast tulenevate rahavoogude saamiseks või
 - b) tal säilivad lepingupõhised õigused finantsvarast tulenevate rahavoogude saamiseks, kuid ta võtab endale lepingupõhise kohustuse rahavoogude maksmiseks ühele või mitmele makse saajale sellise kokkuleppe alusel, mis täidab paragrahvis 3.2.5 sätestatud nõudeid.
- 3.2.5. Kui üksusel säilivad lepingupõhised õigused finantsvarast („esialgsest varast“) tulenevate rahavoogude saamiseks, kuid ta võtab endale lepingupõhise kohustuse nende rahavoogude maksmiseks ühele või mitmele üksusele („lõppsaajale“), siis käsitleb üksus tehingut finantsvara ülekandmisena siis ja ainult siis, kui kõik järgmised kolm tingimust on täidetud:**
- a) üksusel puudub kohustus lõppsaajale summade väljamaksmiseks, välja arvatud juhul, kui ta saab ise esialgsest varast samaväärsed summad. Lühiajalised ettemaksed üksuse poolt, koos õigusega laenusumma koos turumääraga arvestatud kogunenud intressidega täies ulatuses tagasi saada, ei riku seda tingimust:
 - b) üksusel on võõrandamislepingu tingimuste kohaselt keelatud esialgset vara müüa või pantida, välja arvatud tagatisena lõppsaajatele rahavoogude maksmise kohustuse eest;
 - c) üksusel on kohustus need rahavood, mida ta lõppsaajate nimel sisse nõuab, olulise viivitusega edasi kanda. Lisaks ei tohi üksus neid rahavoogusid uuesti investeerida, välja arvatud rahasse või raha ekvivalentidesse (nagu on määratletud IAS 7-s *Rahavoogude aruanded*) laekumiskuupäeva ja nõuetekohase lõppsaajatele maksmise kuupäeva vahelise lühikese arveldusperioodi jooksul ja sellistelt investeeringutelt teenitud intressid kantakse lõppsaajate üle.
- 3.2.6. Kui üksus kannab finantsvara üle (vt paragrahv 3.2.4), siis hindab ta, millises ulatuses tal säilivad finantsvara omandiga seonduvad riskid ja hüved. Sellisel juhul, kui:**
- a) üksus kannab üle sisuliselt kõik finantsvara omandiga seonduvad riskid ja hüved, lõpetab üksus finantsvara kajastamise ning kajastab kõiki ülekandmise käigus tekkinud või säilinud õigusi ja kohustusi eraldi varade või kohustistena;
 - b) üksusel säilivad sisuliselt kõik finantsvara omandiga seonduvad riskid ja hüved, jätkab ta finantsvara kajastamist;
 - c) üksus ei kannu üle ega tal ei säili sisuliselt kõik finantsvara omandiga seonduvad riskid ja hüved, määrab ta kindlaks, kas tal on säilinud kontroll finantsvara üle. Sellisel juhul, kui:
 - i) üksusel ei ole kontroll säilinud, lõpetab ta finantsvara kajastamise ja kajastab kõiki ülekandmise käigus tekkinud või säilinud õigusi ja kohustusi eraldi varade või kohustistena;
 - ii) kui üksusel on kontroll säilinud, jätkab ta finantsvara kajastamist oma finantsvarana jätkuva seotuse ulatuses (vt paragrahv 3.2.16).
- 3.2.7. Riskide ja hüvede ülekandmist (vt paragrahv 3.2.6) hinnatakse, võrreldes üksuse avatud riskipositsioone, ülekantud vara netorahavoogude summade ja ajastuse kõikumise suhtes enne ja pärast ülekandmist. Üksusel on säilinud sisuliselt kõik finantsvara omandiga seonduvad riskid ja hüved juhul, kui tema avatus finantsvarast tulenevate tulevaste rahavoogude nüüdisväärtuse kõikumisele ei muutu märkimisväärselt ülekandmise tõttu (nt kui üksus on müünud finantsvara, mis tuleb vastavalt kokkuleppele tagasi osta fikseeritud hinna või müügihinna eest, millele lisandub laenuandja kasum). Üksus on kandnud üle sisuliselt kõik kõikidest finantsvara omandiga seonduvad riskid ja hüved, kui tema avatus sellistele kõikumistele ei ole enam märkimisväärne võrreldes finantsvarast tulenevate tulevaste netorahavoogude nüüdisväärtustega**

kõikide kõikumistega (nt kuna üksus on müünud finantsvara, mille suhtes kehtib ainult optioon selle tagasi ostmiseks tagasiostmise hetke õiglasel väärtuses või ta on üle kandnud täielikult proportsionaalse osa suuremast finantsvarast tulenevatest rahavoogudest sellise kokkuleppe puhul, nagu näiteks laenu kaasosalus, mis vastab paragrahvi 3.2.5 tingimustele).

- 3.2.8. Sageli on ilmne, kas üksus on kandnud üle või säilitanud sisuliselt kõik omandiga seonduvad riskid ja hüved, ning mingeid arvutusi ei pea tegema. Teistel juhtudel tuleb arvutada ja võrrelda üksuse avatust tulevaste netorahavoogude nüüdiseväärtuse kõikumistele enne ja pärast ülekandmist. Arvutuste ja võrdluste tegemisel kasutatakse diskontomäärana hetkel kehtivat asjakohast turu intressimäära. Arvestatakse kõiki mõistlikult võimalikke netorahavoogude võimalikke kõikumisi, kusjuures suurema tõenäosusega tulemustele omistatakse suurem osakaal.
- 3.2.9. See, kas üksusel on säilinud kontroll (vt paragrahvi 3.2.6 punkt c) ülekantud vara üle, sõltub saaja suutlikkusest vara müüa. Kui ülekantava vara saaja on praktiliselt suuteline vara tervikuna maha müüma mitteseotud kolmandale osapoolle ja ta saab seda teha ühepoolselt ja ilma vajaduseta seada ülekandmisele lisapiiranguid, ei ole üksusel kontroll säilinud. Ülejäänud juhtudel on üksusel kontroll säilinud.

Kajastamise lõpetamise kriteeriumitele vastavad ülekanded

- 3.2.10. Kui üksus kannab finantsvara tervikuna üle ülekandmise käigus, mis vastab kajastamise lõpetamise kriteeriumitele ning tal säilib finantsvara teenindamise õigus tasu eest, kajastab ta kas teeninduslepingu järgset teenindusvara või teeninduskohustist. Kui saadav tasu eeldatavasti ei ole piisav üksusepoolse teenindamise hüvitamiseks, kajastatakse teeninduskohustusega seotud teeninduskohustist õiglasel väärtuses. Kui saadavat tasu peetakse adekvaatset ületavaks hüvitiseks teenindamise eest, kajastatakse teenindusõigusega seotud teenindusvara summas, mis on kindlaks määratud suurema finantsvara bilansilise jääkmaksumuse jaotamise alusel vastavalt paragrahvile 3.2.13.
- 3.2.11. Kui ülekandmise tulemusena lõpetatakse finantsvara kajastamine tervikuna, kuid ülekandmise käigus omandab üksus uue finantsvara või võtab uue finantskohustise või teeninduskohustise, kajastab üksus uut finantsvara või -kohustist või teeninduskohustist õiglasel väärtuses.
- 3.2.12. Finantsvara kajastamise lõpetamisel kogu ulatuses, erinevus järgmise kahe summa:
- a) bilansilise jääkmaksumuse (mõõdetud kajastamise lõpetamise päeva seisuga) ja
 - b) saadud tasu (sealhulgas kõik uued omandatud varad, millest on maha arvatud kõik uued võetud kohustised)
- vahel kajastatakse kasumiaruandes.
- 3.2.13. Kui ülekantav vara on osa suuremast finantsvarast (nt kui üksus kannab üle võlainstrumendi osaks olevatest intressidest tulenevad rahavood, vt paragrahvi 3.2.2 punkt a, ja ülekantava osa kajastamine tuleb lõpetada kogu ulatuses, siis suurema finantsvara eelnev bilansiline jääkmaksumus jaotatakse edasikajastatava ja enam mittekajastatava osa vahel nende osade suhteliste õiglaste väärtuste alusel ülekandmise kuupäeval. Sel eesmärgil käsitletakse säilinud teenindusvara edasikajastatava osana. Erinevust järgmise kahe summa:
- a) enam mittekajastatavale osale jaotatud bilansilise jääkmaksumuse (mõõdetud kajastamise lõpetamise päeva seisuga) ja
 - b) enam mittekajastatava osa eest saadud tasu (sealhulgas kõik uued omandatud varad, millest on maha arvatud kõik uued võetud kohustised)
- vahel kajastatakse kasumiaruandes.

- 3.2.14. Kui üksus jaotab suurema finantsvara eelneva bilansilise jääkmaksumuse edasikajastatava ja enam mittekajastatava osa vahel, siis tuleb edasikajastatava osa õiglase väärtus kindlaks määrata. Kui üksusel on varasem kogemus varaosade müümisel, mis on sarnased edasikajastatavale osale või esineb teisi selliste osadega tehtud turutehinguid, on õiglase väärtuse parimaks hinnanguks tegelike tehingute hiljutised hinnad. Kui ei ole selliseid hinnanoteeringuid või hiljutisi turutehinguid, mida saaks kasutada edasikajastatava osa õiglase väärtuse lähtealusena, on õiglase väärtuse parimaks hinnanguks erinevus suurema finantsvara kui terviku õiglase väärtuse ja vara saajalt enam mittekajastatava osa eest saadud tasu vahel.

Kajastamise lõpetamise kriteeriumitele mittevastavad ülekanded

- 3.2.15. Kui ülekande tulemusel ei lõpetata kajastamist, kuna üksusel on säilinud sisuliselt kõik ülekantud vara omandiga seonduvad riskid ja hüved, jätkab üksus ülekantud vara kajastamist tervikuna ning kajastab finantskohustist saadud tasu ulatuses. Järgnevatel perioodidel kajastab üksus ülekantud varast saadud kõiki tulusid ja finantskohustiselt tekkinud kõiki kulusid.

Jätkuv seotus ülekantud varadega

- 3.2.16. Kui üksus ei kannu üle ja tal ei säili sisuliselt kõiki ülekantud vara omandiga seonduvaid riske ja hüvesid ning tal säilib kontroll ülekantud vara üle, siis jätkab üksus ülekantud vara kajastamist oma jätkuva seotuse ulatuses. Üksuse jätkuva seotuse ulatus ülekantud varaga on ulatus, mil määral ta on avatud ülekantud vara väärtuses toimuvatele muutustele. Näiteks:

- a) kui üksuse jätkuv seotus esineb ülekantud vara garanteerimise vormis, siis on üksuse jätkuva seotuse ulatus kas i) vara summa või ii) saadud tasu maksimumsumma, mida üksus võib olla kohustatud tagasi maksma („garantiisumma“), sõltuvalt sellest, kumb on madalam;
- b) kui üksuse jätkuv seotus esineb ülekantud vara kohta kirjutatud või ostetud optioonina (või mõlemana), siis üksuse jätkuva seotuse ulatus on ülekantud vara summa, mille üksus võib tagasi osta. Siiski, õiglasel väärtuses mõõdetava vara kohta kirjutatud müügioptiooni korral on üksuse jätkuva seotuse ulatus piiratud ülekantud vara õiglase väärtuse või optiooni täitmishinnaga sõltuvalt sellest, kumb on madalam (vt paragrahv B3.2.13);
- c) juhul kui üksuse jätkuv seotus esineb ülekantud vara rahas arveldatava optiooni või sarnase eraldise vormis, mõõdetakse üksuse jätkuvat seotust sarnaselt punktis b kirjeldatud mitterahaliselt arveldatavate optioonidega.

- 3.2.17. Kui üksus jätkab vara kajastamist oma jätkuva seotuse ulatuses, siis kajastab üksus samuti kaasnevat kohustist. Vaatamata käesolevas standardis toodud teistele mõõtmise nõuetele, mõõdetakse ülekantud vara ja kaasnevat kohustist selliselt, et see peegeldaks üksusel säilinud õigusi ja kohustusi. Kaasnevat kohustist mõõdetakse selliselt, et ülekantud vara ja kaasneva kohustise bilansiline neto jääkmaksumus on:

- a) üksusel säilinud õiguste ja kohustuste amortiseeritud soetusmaksumus, kui ülekantud vara mõõdetakse amortiseeritud soetusmaksumuses, või
- b) võrdne üksusel säilinud õiguste ja kohustuste õiglase väärtusega mõõdetuna eraldi, kui ülekantud vara mõõdetakse õiglasel väärtuses.

- 3.2.18. Üksus jätkab ülekantud varalt tulenevate kõikide tulude kajastamist oma jätkuva seotuse ulatuses ning kajastab kõiki kaasneva kohustisega seoses tekkinud kulusid.
- 3.2.19. Edasisel mõõtmisel arvestatakse ülekantud vara ja kaasneva kohustise õiglase väärtuse täheldatud muutusi järjepidevalt nendega koos, vastavalt paragrahvile 5.7.1 ja neid ei tasaarvestata.
- 3.2.20. Kui üksuse jätkuv seotus puudutab ainult finantsvara üht osa (nt kui üksusel säilib optsoon ülekantud vara ühe osa tagasiostmiseks või tal säilib jääkosalus, mistõttu talle ei jää alles sisuliselt kõiki vara omandiga seonduvatest riskidest ja hüvedest ja üksusel säilib kontroll), siis üksus jaotab finantsvara eelneva bilansilise jääkmaksumuse jätkuva seotuse tõttu edasikajastatava osa ning enam mittekajastatava osa vahel nende osade suhteliste õiglase väärtuste alusel ülekandmise kuupäeva seisuga. Sel eesmärgil kehtivad paragrahvis 3.2.14 toodud nõuded. Erinevust järgmise kahe summa:
- a) enam mittekajastatavale osale jaotatud bilansilise jääkmaksumuse (möödetud kajastamise lõpetamise päeva seisuga) ja
 - b) enam mittekajastatava osa eest saadud tasu
- vahel kajastatakse kasumiaruandes.
- 3.2.21. Kui ülekantud vara mõõdetakse amortiseeritud soetusmaksumuses, siis käesolevas standardis sätestatud võimalus finantskohustise kajastamiseks õiglasel väärtusel muutustega läbi kasumiaruande ei ole kaasnevale kohustisele rakendatav.

Kõik ülekanded

- 3.2.22. Kui ülekantud vara kajastamist jätkatakse, siis vara ja kaasnevat kohustist ei tasaarvestata. Samuti ei tasaarvesta üksus ülekantud varalt tulenevaid tulusid ja kaasnevalt kohustiselt tekkinud kulusid (vt IAS 32 paragrahv 42).
- 3.2.23. Kui ülekandja annab ülekantava objekti saajale mitterahalise tagatise (nagu näiteks võla- või omakapitaliinstrumendid), siis tagatise kajastamine ülekandja ja saaja arvestuses sõltub sellest, kas ülekantava objekti saajal on õigus tagatist müüa või edasi pantida ja kas ülekandja on jätnud oma kohustused täitmata. Ülekandja ja saaja kajastavad tagatist järgmiselt:
- a) kui saajal on vastavalt lepingule või tavale õigus tagatist müüa või edasi pantida, siis liigitab ülekandja selle vara (nt laenuks antud vara, panditud omakapitaliinstrumendid või tagasiostu nõue) oma finantsseisundi aruandes ümber eraldi teistest varadest;
 - b) kui saaja müüb talle panditud tagatise, siis kajastab ta müügist laekunud tulu ja õiglasel väärtusel mõõdetud kohustist tagatise tagastamise kohustuse eest;
 - c) kui ülekandja ei täida oma lepingujärgseid kohustusi ja tal ei ole enam õigust tagatise lunastamiseks, siis lõpetab ta tagatise kajastamise ja saaja kajastab tagatist esmalt õiglasel väärtusel mõõdetava varana või juhul, kui ta on tagatise juba maha müünud, siis lõpetab ta tagatise tagastamise kohustuse kajastamise;
 - d) välja arvatud punktis c toodud juhul, jätkab ülekandja tagatise kajastamist oma varana ja saaja ei kajasta tagatist varana.

3.3 FINANTSKOHUSTISE KAJASTAMISE LÕPETAMINE

- 3.3.1. Üksus eemaldab finantskohustise (või finantskohustise osa) oma finantsseisundi aruandest siis ja ainult siis, kui see on kustutatud – s.o kui lepingus määratletud kohustus on täidetud, tühistatud või aegunud.

- 3.3.2. Oluliselt erinevate tähtaegadega võlainstrumentide vahetust laenuvõtja ja -andja vahel kajastatakse esialgse finantskohustise kustutamisenä ja uue finantskohustise kajastamisenä. Sarnaselt kajastatakse olemasoleva finantskohustise või selle osa tingimuste olulist muutmist (sõltumata sellest, kas see on tingitud võlgniku finantsraskustest või mitte) esialgse finantskohustise kustutamisenä ja uue finantskohustise kajastamisenä.
- 3.3.3. Erinevus kustutatud või teisele osapoolale ülekantud finantskohustise (või finantskohustise osa) bilansilise jääkmaksumuse ja makstud tasu, sh kõigi ülekantud mitterahaliste varade või võetud kohustiste vahel kajastatakse kasumiaruandes.
- 3.3.4. Kui üksus ostab tagasi osa finantskohustisest, siis jaotab ta finantskohustise eelneva bilansilise jääkmaksumuse edasikajastatava ja enam mittekajastatava osa vahel nende osade suhteliste õiglaste väärtuste alusel tagasiostu kuupäeval. Erinevus a) enam mittekajastatavale osale jaotatud bilansilise jääkmaksumuse ja b) enam mittekajastatava osa eest makstud tasu, sh kõik ülekantud mitterahalised varad või võetud kohustised, vahel kajastatakse kasumiaruandes.

4. PEATÜKK. Liigitamine

4.1 FINANTSVARA LIIGITAMINE

- 4.1.1. Kui ei rakendata paragrahvi 4.1.5, kajastab üksus finantsvara kas edaspidi mõõdetud amortiseeritud soetusmaksumuses, õiglastes väärtuses läbi muu koondkasumi või õiglastes väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, võttes aluseks:
- nii üksuse ärimudeli finantsvara juhtimiseks kui ka
 - finantsvara lepingupõhiste rahavoogudega seotud tunnused.
- 4.1.2. Finantsvara mõõdetakse amortiseeritud soetusmaksumuses, kui mõlemad järgmised tingimused on täidetud:
- finantsvara hoitakse ärimudeli raames, mille eesmärk on hoida finantsvara lepingupõhiste rahavoogude kogumiseks, ja
 - finantsvara lepingutingimustest tulenevad kindlaksmääratud kuupäevadel rahavood, mis on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed.

Paragrahvides B4.1.1–B4.1.26 sätestatakse juhised, kuidas neid tingimusi rakendada.

- 4.1.2A Finantsvara mõõdetakse õiglastes väärtuses muus koondkasumis, kui mõlemad järgmised tingimused on täidetud:
- finantsvara hoitakse ärimudeli raames, mille eesmärk saavutatakse nii lepingupõhiste rahavoogude kogumise kui ka finantsvara müümisega, ja
 - finantsvara lepingutingimustest tulenevad kindlaksmääratud kuupäevadel rahavood, mis on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed.

Paragrahvides B4.1.1–B4.1.26 sätestatakse juhised, kuidas neid tingimusi rakendada.

- 4.1.3. Paragrahvi 4.1.2 punkti b ja paragrahvi 4.1.2A punkti b rakendamisel:

- põhiosa on finantsvara õiglane väärtus esmasel kajastamisel. Paragrahvis B4.1.7B on sätestatud lisajuhised põhiosa mõiste tähenduse kohta;

- b) intress koosneb tasust, mida arvestatakse raha ajaväärtuse, teatud ajavahemiku jooksul tasumata põhisummaga seotud krediidiriski ja muude laenamisega seotud põhiliste riskide ja kulude eest, ja kasumimarginaalist. Paragrahvides B4.1.7A ja B4.1.9A–B4.1.9E sätestatakse lisajuhised intressi mõiste tähenduse, kaasa arvatud raha ajaväärtuse kohta.

- 4.1.4. Finantsvara mõõdetakse õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, välja arvatud juhul, kui seda mõõdetakse amortiseeritud soetusmaksumuses kooskõlas paragrahvi 4.1.2 või õiglasel väärtuses muus koondkasumis kooskõlas paragrahvi 4.1.2A. Siiski võib üksus, kui ta kajastab esmaselt konkreetseid investeeringuid *omakapitaliinstrumentidesse*, mida muul juhul mõõdetaks õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, teha tühistamatu otsuse, et järgnevad õiglasel väärtuse muutused esitatakse muu koondkasumi osana (vt paragrahvid 5.7.5–5.7.6).

Võimalus määratleda finantsvara õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande

- 4.1.5. Olenemata paragrahvidest 4.1.1–4.1.4 võib üksus esmase kajastamise ajal tühistamatult määratleda, et finantsvara mõõdetakse õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, kui see kas kõrvaldab või vähendab oluliselt mõõtmise või kajastamise järjepidevusetust (mida mõnikord nimetatakse „arvestuse mittevastavuseks“), mis muul juhul tekiks varade või kohustiste mõõtmisest või nendelt saadavate kasumite või kahjumite kajastamisest erinevatel alustel (vt paragrahvid B4.1.29–B4.1.32).

4.2 FINANSTKOHUSTISTE LIIGITAMINE

- 4.2.1. Üksus liigitab kõik finantskohustised amortiseeritud soetusmaksumuses järgnevalt mõõdetud kohustistena, välja arvatud:
- a) *õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavad finantskohustised*. Neid kohustisi, sealhulgas kohustisena käsitletavaid *tuletisinstrumente* mõõdetakse edaspidi õiglasel väärtuses;
 - b) finantskohustised, mis tekivad siis, kui finantsvara ülekandmine ei vasta kajastamise lõpetamise kriteeriumitele või kui kehtib jätkuva seotuse printsiip. Selliste finantskohustiste mõõtmisel rakendatakse paragrahve 3.2.15 ja 3.2.17;
 - c) *finantsgarantiilepingud*. Pärast esmakordset arvelevõtmist mõõdab sellise lepingu väljastaja (kui ei kehti paragrahvi 4.2.1 punkt a või b) seda kahest järgmisest kõrgemaga:
 - i) osa 5.5 kohaselt kindlaks määratud kahju allahindluse summa ja
 - ii) algselt kajastatud summa (vt paragrahv 5.1.1), millest on vajaduse korral lahutatud IFRS 15 printsiipide kohaselt kajastatud kumulatiivne tulusumma;
 - d) siduvad kohustused anda laenu turu intressimäärast madalama intressimääraga. Sellise siduva kohustuse võtja mõõdab seda järgnevalt (kui ei kehti paragrahvi 4.2.1 punkt a) kahest järgmisest kõrgemaga:
 - i) osa 5.5 kohaselt kindlaks määratud kahju allahindluse summa ja
 - ii) algselt kajastatud summa (vt paragrahv 5.1.1), millest on vajaduse korral lahutatud IFRS 15 printsiipide kohaselt kajastatud kumulatiivne tulusumma;
 - e) tingimuslik tasu, mida kajastab omandaja äriühendus, mille suhtes rakendatakse IFRS 3. Sellist tingimuslikku tasu mõõdetakse järgnevalt õiglasel väärtuses koos muutuste kajastamisega kasumiaruandes.

Võimalus määratleda finantskohustist õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande

- 4.2.2. Üksus võib esmase kajastamise ajal tühistamatult määratleda, et finantskohustist mõõdetakse õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, kui paragrahv 4.3.5 seda lubab või kui selle tulemuseks on asjakohasem informatsioon, sest see kas
- a) kõrvaldab või vähendab oluliselt mõõtmise või kajastamise järjekindlusetust (mida mõnikord nimetatakse „arvestuse mittevastavuseks“), mis muul juhul tekiks varade või kohustiste mõõtmisest või nendelt saadavate kasumite või kahjumite kajastamisest erinevatel alustel (vt paragrahvid B4.1.29–B4.1.32), või
 - b) finantskohustiste või finantsvarade ja -kohustiste rühma juhitakse ja selle tulemuslikkust hinnatakse õiglase väärtuse alusel vastavalt dokumenteeritud riskijuhtimise või investeerimise strateegiale ning informatsiooni selle rühma kohta antakse üksusesiseselt sellel alusel üksuse juhtkonna võtmeisikutele (nagu on määratletud IAS 24-s *Seotud osapooli käsitleva teabe avalikustamine*), näiteks üksuse juhatusele ja tegevjuhile (vt paragrahvid B4.1.33–B4.1.36).

4.3 TULETISINSTRUMENTI TUNNUSTEGA VÄÄRTPAPERID

- 4.3.1. Tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaber on osa hübriidlepingust (segainstrumentist), mis sisaldab samuti mittetuletisinstrumentist põhilepingut, mille tõttu mõned segainstrumentist tulenevad rahavood kõiguvad sarnaselt eraldiseisva tuletisinstrumentiga. Tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaber tingib selle, et kas mõnda või kõiki muidu lepinguga nõutavaid rahavoogusid muudetakse vastavalt kindlaksmääratud intressimäärade, finantsinstrumenti hinnale, kauba hinnale, välisvaluutakursile, hinna- või määraindeksile, krediidireitingule või krediidindeksile või mõnele muule muutujale, tingimusel et mitterahalise muutuja korral ei ole see lepingu osapoolle spetsiifiline. *Finantsinstrumentiga* seotud tuletisinstrument, mida lepingu kohaselt saab sellest finantsinstrumentist sõltumatult üle kanda või mille vastaspool on selle finantsinstrumenti omast erinev, ei ole tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaber, vaid eraldiseisev finantsinstrument.

Finantsvara põhilepingutega hübriidlepingud

- 4.3.2. Kui hübriidleping sisaldab põhilepingut, mis on käesoleva standardi tähenduses vara, rakendab üksus paragrahvide 4.1.1–4.1.5 nõudeid kogu hübriidlepingule.

Muud hübriidlepingud

- 4.3.3. Kui hübriidleping sisaldab põhilepingut, mis ei ole käesoleva standardi tähenduses vara, tuleb tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaber põhilepingust eraldada ning arvestada tuletisinstrumentina käesoleva standardi kohaselt siis ja ainult siis, kui:
- a) tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaberi majanduslikud näitajad ja riskid pole põhilepingu majanduslike näitajate ja riskidega tihedalt seotud (vt paragrahvid B4.3.5 ja B4.3.8);
 - b) tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaberiga samasuguste tingimustega eraldiseisev instrument vastaks tuletisinstrumenti määratlusele ja
 - c) hübriidlepingut ei mõõdetata õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande (st kui tuletisinstrument, mis on varjatud finantskohustises, mida kajastatakse õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, ei ole eraldatud).
- 4.3.4. Kui tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaber on eraldatud, arvestatakse põhilepingut vastavalt sellekohastele standarditele. Käesolev standard ei käsitle seda, kas tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaberit tuleb finantsseisundi aruandes eraldi esitada.
- 4.3.5. Vaatamata paragrahvidele 4.3.3 ja 4.3.4, kui leping sisaldab ühte või mitut tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaberit ja põhileping ei ole käesoleva standardi tähenduses vara, võib üksus määratleda kogu hübriidlepingu kajastatavaks õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, välja arvatud juhtudel kui:
- a) tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaber ei muuda oluliselt rahavoogusid, mis muul juhul oleksid lepinguga nõutavad, või

- b) sarnase hübriidinstrumendi esmakordsel käsitlemisel on vähese analüüsiga või ilma analüüsita selge, et tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaberi eraldamine on keelatud, nagu näiteks laenus varjatud ettemakse optsioon, mis lubab valdajal laenu ette maksta ligilähedaselt selle amortiseeritud soetusmaksumuses.

4.3.6. Kui käesoleva standardi kohaselt peab üksus tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaberi põhilepingust eraldama, kuid ta ei suuda tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaberit eraldi mõõta kas selle omandamisel või järgneva finantsaruandluse perioodi lõppkuupäeval, määratleb ta kogu hübriidlepingu õiglas väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavaks.

4.3.7. Kui üksus ei saa tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaberi õiglast väärtust selle instrumendi tingimuste põhjal usaldusväärset mõõta, on tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaberi õiglane väärtus hübriidlepingu õiglas väärtuse ja põhilepingu õiglas väärtuse vahe. Kui üksus ei saa tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaberi õiglast väärtust seda meetodit kasutades mõõta, rakendatakse paragrahvi 4.3.6 ja hübriidleping määratletakse õiglas väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavaks.

4.4 ÜMBERLIIGITAMINE

4.4.1. Siis ja ainult siis, kui üksus muudab oma finantsvara juhtimise ärimudelit, liigib ta ümber kõik mõjutatud finantsvarad kooskõlas paragrahvidega 4.1.1–4.1.4. Vt paragrahve 5.6.1–5.6.7, B4.4.1–B4.4.3 ja B5.6.1–B5.6.2 täiendavate juhiste saamiseks finantsvara ümberliigitamise kohta.

4.4.2. Üksus ei liigita ümber ühtegi finantskohustist.

4.4.3. Järgmised asjaolude muutused ei ole ümberliigitused paragrahvide 4.4.1–4.4.2 tähenduses:

- a) objekt, mis oli eelnevalt määratletud ja efektiivne riskimaandamisinstrument rahavoogude või netoinvesteeringute riskimaandamisel, ei liigitu enam selleks;
- b) objekt muutub määratletud ja efektiivseks riskimaandamisinstrumendiks rahavoogude või netoinvesteeringute riskimaandamisel;
- c) mõõtmise muudatused vastavalt osale 6.7.

5. PEATÜKK. MÕÕTMINE

5.1 ESMANE MÕÕTMINE

5.1.1. Üksus mõõdab esmasel kajastamisel finantsvara või -kohustist selle õiglas väärtuses, millele on lisatud või millest on maha arvatud finantsvara või -kohustise puhul, mida ei kajastata õiglas väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, tehingukulutused, mis on otseselt seotud finantsvara omandamise või finantskohustise emiteerimisega. Välja on arvatud nõuded ostjate vastu, mida reguleerib paragrahv 5.1.3

5.1.1A Juhul kui finantsvara või -kohustise õiglane väärtus esmasel kajastamisel erineb siiski tehinguhinnast, rakendab üksus paragrahvi B5.1.2A.

5.1.2. Kui üksus kasutab arvelduspäevapõhist arvestust vara suhtes, mida järgnevalt mõõdetakse amortiseeritud soetusmaksumuses, kajastatakse vara esmaselt õiglas väärtuses tehingupäeval (vt paragrahvid B3.1.3–B3.1.6).

5.1.3. Vaatamata paragrahvis 5.1.1 esitatud nõudele, mõõdab üksus esmasel kajastamisel nõudeid ostjate vastu, millel puudub oluline rahastamiskomponent (mis määratakse kindlaks kooskõlas IFRS 15-ga), nende tehinguhinnas (nagu on määratletud IFRS 15-s).

5.2 FINANTSVARADE HILISEM MÕÕTMINE

5.2.1. Pärast esmast kajastamist mõõdab üksus finantsvara kooskõlas paragrahvidega 4.1.1–4.1.5 kas:

- a) amortiseeritud soetusmaksumuses;
- b) õiglasel väärtusel läbi muu koondkasumi või
- c) õiglasel väärtusel muutustega läbi kasumiaruande.

5.2.2. Üksus rakendab osas 5.5 sätestatud väärtuse languse nõudeid finantsvarale, mida mõõdetakse amortiseeritud soetusmaksumuses kooskõlas paragrahvi 4.1.2, ja finantsvarale, mida mõõdetakse õiglasel väärtusel läbi muu koondkasumi kooskõlas paragrahvi 4.1.2A.

5.2.3. Üksus rakendab paragrahvides 6.5.8–6.5.14 (ja kohaldatavuse korral IAS 39 paragrahvides 89–94 portfelli intressimäärariski maandamise korral õiglase väärtuse riskimaandamise arvestuse kohta) sätestatud riskimaandamise arvestuse nõudeid finantsvarale, mis on määratletud riskimaandamise objektina ⁽¹⁾.

5.3 FINANSKOHUSTISTE HILISEM MÕÕTMINE

5.3.1. Pärast esmast kajastamist mõõdab üksus finantskohustist kooskõlas paragrahvidega 4.2.1–4.2.2.

5.3.2. Üksus rakendab paragrahvides 6.5.8–6.5.14 (ja kohaldatavuse korral IAS 39 paragrahvides 89–94 portfelli intressimäärariski maandamise korral õiglase väärtuse riskimaandamise arvestuse kohta) sätestatud riskimaandamise arvestuse nõudeid finantskohustisele, mis on määratletud riskimaandamise objektina.

5.4 AMORTISEERITUD SOETUSMAKSUMUSE MÕÕTMINE

Finantsvarad***Sisemise intressimäära meetod***

5.4.1. Intressitulu arvutamiseks kasutatakse *sisemise intressimäära meetodit* (vt lisa A ja paragrahvid B5.4.1–B5.4.7). Selle arvutamiseks rakendatakse *sisemist intressimäära finantsvara bilansilisele brutojääkmaksumusele*, välja arvatud:

- a) *krediidi tõttu langenud väärtusega ostetud või tekkinud finantsvara puhul*. Nimetatud finantsvara korral rakendab üksus *krediidiga korrigeeritud sisemist intressimäära* esmasel kajastamisel määratud *finantsvara amortiseeritud soetusmaksumusele*;
- b) *sellise finantsvara puhul, mis ei ole krediidi tõttu langenud väärtusega ostetud või tekkinud finantsvara, kuid mis hiljem on muutunud krediidi tõttu langenud väärtusega finantsvaraks*. Nimetatud finantsvara korral rakendab üksus *sisemist intressimäära* järgnevatel aruandeperioodidel finantsvara amortiseeritud soetusmaksumusele.

5.4.2. Üksus, kes rakendab aruandeperioodil intressitulu arvutamiseks sisemise intressimäära meetodit finantsvara amortiseeritud soetusmaksumusele kooskõlas paragrahvi 5.4.1 punktiga b, rakendab järgnevatel perioodidel intressitulu arvutamiseks sisemist intressimäära bilansilisele brutojääkmaksumusele, kui finantsinstrumendi krediidirisk paraneb, nii et finantsvara väärtus ei ole enam krediidi tõttu langenud, ning paremismist saab objektiivselt seostada sündmusega, mis toimub pärast paragrahvi 5.4.1 punkti b nõuete rakendamist (näiteks laenuvõtja krediidireitingu paranemine).

⁽¹⁾ Vastavalt paragrahvi 7.2.21 võib üksus valida arvestusmeetodi, mille kohaselt jätkatakse käesoleva standardi 6. peatüki nõuete asemel IAS 39 riskimaandamisarvestuse nõuete rakendamist. Kui üksus on selle valiku teinud, ei ole käesolevas standardis esitatud viited 6. peatüki konkreetsetele riskimaandamisarvestuse nõuetele asjakohased. Nende asemel rakendab üksus IAS 39 vastavaid riskimaandamisarvestuse nõudeid.

Lepingupõhiste rahavoogude muutmine

- 5.4.3. Kui finantsvara lepingupõhised rahavood räägitakse uuesti läbi või neid muudetakse muul viisil ning uued läbirääkimised või muutmine ei põhjusta selle finantsvara kajastamise lõpetamist vastavalt käesolevale standardile, arvutab üksus ümber finantsvara bilansilise brutojääkmaksumuse ning kajastab *muudatusest tingitud kasumit või kahjumit* kasumiaruandes. Finantsvara bilansiline brutojääkväärtus arvutatakse ümber uuesti läbi räägitud või muudetud lepingupõhiste rahavoogude nüüdisväärtuses, mida on diskonteeritud finantsvara esialgse sisemise intressimääraga (või krediidi tõttu langenud väärtusega ostetud või tekkinud finantsvara korral krediidiga korrigeeritud sisemise intressimääraga) või kohaldatavuse korral paragrahvi 6.5.10 kohaselt arvutatud muudetud sisemise intressimääraga. Muudetud finantsvara bilansilist jääkväärtust korrigeeritakse kõikide esinenud kulude või tasudega, mis amortiseeritakse muudetud finantsvara järelejäänud tähtaja jooksul.

Mahakandmine

- 5.4.4. **Üksus vähendab otseselt finantsvara bilansilist brutojääkmaksumust, kui üksusel ei ole mõistlikku ootust, et finantsvara maksumus saab täielikult või osaliselt kaetud. Mahakandmine tähendab kajastamise lõpetamise sündmust (vt paragrahvi B3.2.16 punkt r).**

5.5 VÄÄRTUSE LANGUS

Eeldatava krediidikahju kajastamine

Üldine lähenemisviis

- 5.5.1. **Üksus kajastab eeldatava krediidikahju allahindlust paragrahvi 4.1.2 või 4.1.2A kohaselt mõõdetava finantsvara, rendinõude, lepingulise vara või siduva laenuandmiskohustuse ja väärtuse languse nõuete rakendusallasse kuuluva finantsgarantiilepingu suhtes kooskõlas paragrahvi 2.1 punktiga g, paragrahvi 4.2.1 punktiga c või d.**
- 5.5.2. Üksus rakendab väärtuse languse nõudeid kahju allahindluse kajastamise ja mõõtmise eesmärgil finantsvarale, mida mõõdetakse õiglasel väärtuses muus koondkasumis kooskõlas paragrahvi 4.1.2A. Kahju allahindlus kajastatakse siiski muus koondkasumis ja see ei vähenda finantsvara bilansilist jääkmaksumust finantsseisundi aruandes.
- 5.5.3. **Võttes arvesse paragrahve 5.5.13–5.5.16, mõõdab üksus igal aruandekuupäeval finantsinstrumendi kahju allahindlust summaks, mis võrdub kehtivusaja jooksul eeldatava krediidikahju summaga, juhul kui vastava finantsinstrumendi krediidirisk on pärast esmast kajastamist oluliselt suurenenud.**
- 5.5.4. Väärtuse languse nõuete eesmärk on kajastada kehtivusaja jooksul eeldatavat krediidikahju kõigi finantsinstrumentide suhtes, mille – individuaalselt või kollektiivselt hinnatud – krediidirisk on pärast esmast kajastamist oluliselt suurenenud, võttes arvesse kogu mõistlikku ja põhjendatud informatsiooni, kaasa arvatud tulevikku vaatavat informatsiooni.
- 5.5.5. **Võttes arvesse paragrahve 5.5.13–5.5.16, kui finantsinstrumendi krediidirisk ei ole aruandekuupäeval esmase kajastamisega võrreldes oluliselt suurenenud, mõõdab üksus selle finantsinstrumendi kahju allahindlust 12 kuu jooksul eeldatava krediidikahju summaks.**
- 5.5.6. Siduvate laenuandmiskohustuste ja finantsgarantiilepingute korral loetakse seoses väärtuse languse nõuete rakendamise esmase kajastamise kuupäevaks kuupäeva, millal üksusest saab tühistamatu kohustuse osapool.
- 5.5.7. Kui üksus mõõtis finantsinstrumendi kahju allahindlust eelmisel aruandeperioodil kehtivusaja jooksul eeldatava krediidikahju summaks, kuid teeb käesoleval aruandekuupäeval kindlaks, et paragrahvi 5.5.3 tingimus ei ole enam täidetud, mõõdab üksus kahju allahindlust summaks, mis võrdub 12 kuu jooksul eeldatava krediidikahju summaga käesoleval aruandekuupäeval.

- 5.5.8. Üksus kajastab kasumiaruandes väärtuse langusest tingitud kasumi või kahjumina eeldatava krediidikahju (või tühistamise) summat, mis on vajalik kahju allahindluse korrigeerimiseks aruandekuupäeval summani, mis kuulub kajastamisele käesoleva standardi kohaselt.

Krediidiriski olulise suurenemise kindlakstegemine

- 5.5.9. Üksus hindab igal aruandekuupäeval, kas finantsinstrumendi krediidirisk on pärast esmast kajastamist oluliselt suurenenud. Hindamisel kasutab üksus finantsinstrumendi eeldatava kehtivusaja jooksul esineva kohustuste täitmata jätmise riski muutust, mitte eeldatava krediidikahju summa muutust. Nimetatud hinnangu andmiseks võrdleb üksus finantsinstrumendiga seotud kohustuste täitmata jätmise riski aruandekuupäeval finantsinstrumendiga seotud kohustuste täitmata jätmise riskiga esmase kajastamise kuupäeval ning võtab arvesse liigsete kulude või pingutusteta kättesaadavat mõistlikku ja põhjendatud informatsiooni, mis viitab krediidiriski olulisele suurenemisele pärast esmast kajastamist.
- 5.5.10. Üksus võib eeldada, et finantsinstrumendiga seotud krediidirisk ei ole pärast esmast kajastamist oluliselt suurenenud, kui aruandekuupäeva seisuga kindlaks tehtud finantsinstrumendi krediidirisk on madal (vt paragrahvid B5.5.22–B5.5.24).
- 5.5.11. Kui ilma liigsete kulude või pingutusteta on võimalik saada mõistlikku ja põhjendatud tulevikku vaatavat informatsiooni, ei või üksus tugineda ainult informatsioonile tähtpäevaks tasumata nõuete kohta, kui ta uurib, kas krediidirisk on pärast esmast kajastamist oluliselt suurenenud. Kui aga ilma liigsete kulude või pingutusteta ei ole võimalik saada tähtpäevaks tasumata jätmise andmetest rohkem tulevikku vaatavat (individuaalset või kollektiivset) informatsiooni, võib üksus siiski kasutada tähtpäevaks tasumata jätmise andmeid, et teha kindlaks, kas krediidirisk on pärast esmast kajastamist oluliselt suurenenud. Olenemata sellest, kuidas üksus krediidiriski olulist suurenemist hindab, kehtib vaidlustatav eeldus, et krediidirisk on pärast esmast kajastamist oluliselt suurenenud juhul, kui lepingulised maksed on tasumata rohkem kui 30 päeva pärast maksetähtpäeva. Üksus võib selle eelduse vaidlustada, kui üksusel on ilma liigsete kulude või pingutusteta kättesaadavat mõistlikku ja põhjendatud informatsiooni, mis näitab, et krediidirisk ei ole pärast esmast kajastamist oluliselt suurenenud, kuigi lepingulised maksed on tasumata rohkem kui 30 päeva pärast maksetähtpäeva. Vaidlustatav eeldus ei kehti juhul, kui üksus teeb krediidiriski olulise suurenemise kindlaks enne maksetähtpäeva ületamist rohkem kui 30 päeva võrra.

Muudetud finantsvara

- 5.5.12. Kui finantsvara lepingupõhised rahavood on uuesti läbi räägitud või neid on muudetud ja finantsvara kajastamist ei lõpetatud, hindab üksus kooskõlas paragrahviga 5.5.3, kas finantsinstrumendi krediidirisk on oluliselt suurenenud, ja võrdleb:
- a) kohustuste rikkumise riski aruandekuupäeval (muudetud lepingutingimuste põhjal) ja
 - b) kohustuste rikkumise riski esmase kajastamise seisuga (algsete muutmata lepingutingimuste põhjal).

Krediidi tõttu langenud väärtusega ostetud või tekkinud finantsvara

- 5.5.13. Vaatamata paragrahvidele 5.5.3 ja 5.5.5, kajastab üksus aruandekuupäeval ainult kehtivusajal eeldatava krediidikahju kumulatiivseid muutusi alates esmasest kajastamisest krediidi tõttu langenud väärtusega ostetud või tekkinud finantsvara kahju allahindlusena.
- 5.5.14. Üksus kajastab igal aruandekuupäeval kasumiaruandes väärtuse langusest tuleneva kasumi või kahjumina summat, mille võrra kehtivusajal eeldatav krediidikahju on muutunud. Üksus kajastab kehtivusajal eeldatava krediidikahju soodsaid muutusi väärtuse langusest tuleneva kasumina, isegi kui kehtivusajal eeldatav krediidikahju on väiksem kui esmase kajastamise ajal eeldatud rahavoogude hulka arvestatud eeldatava krediidikahju summa.

Lihtsustatud meetod, mida rakendatakse nõuetele ostjate vastu, lepingulisele varale ja rendinõuetele

5.5.15. Vaatamata paragrahvidele 5.5.3 ja 5.5.5, mõõdab üksus kahju allahindlust alati summas, mis võrdub järgmiste objektide kehtivusaja eeldatava krediidikahjuga:

- a) nõuded ostjate vastu või lepingulised varad, mis tulenevad IFRS 15 rakendusallasse kuuluvatest tehingutest ja mis:
 - i) ei sisalda olulist rahastamiskomponenti (või kui üksus rakendab kuni üheaastaste lepingute suhtes praktilist abinõud) vastavalt IFRS 15-le või
 - ii) sisaldavad olulist rahastamiskomponenti vastavalt IFRS 15-le, kui üksus valib arvestusmeetodiks võimaluse mõõta kahju allahindlust kehtivusajal eeldatava krediidikahju summas. Kõnealust arvestusmeetodit rakendatakse kõigile sellistele nõuetele ostjate vastu või lepingulistele varadele, kuid seda võidakse rakendada nõuetele ostjate vastu ja lepingulistele varadele eraldi;
- b) rendinõuded, mis tulenevad IAS 17 rakendusallasse kuuluvatest tehingutest, kui üksus valib arvestusmeetodiks võimaluse mõõta kahju allahindlust kehtivusajal eeldatava krediidikahju summas. Kõnealust arvestusmeetodit rakendatakse kõigile rendinõuetele, kuid seda võidakse rakendada kapitalirendi ja kasutusrendi nõuetele eraldi.

5.5.16. Üksus võib valida arvestusmeetodid, mida rakendatakse nõuetele ostjate vastu, rendinõuetele ja lepingulistele varadele, üksteisest sõltumatult.

Eeldatava krediidikahju mõõtmine

5.5.17. Üksus võtab finantsinstrumendi eeldatava krediidikahju mõõtmisel arvesse:

- a) erapooletut ja tõenäosusega kaalutud summat, mis tehakse kindlaks võimalike erinevate tulemuste hindamisega;
- b) raha ajaväärtust ja
- c) aruandekuupäeval ilma liigsete kulude või pingutusteta kättesaadavat mõistlikku ja põhjendatud informatsiooni minevikus toimunud sündmuste, praeguste tingimuste ja tulevaste majandustingimuste prognooside kohta.

5.5.18. Eeldatava krediidikahju mõõtmisel ei pea üksus tingimata kindlaks tegema kõiki võimalikke stsenaariume. Siiski peab ta arvesse võtma krediidikahju tekkimise riski või tõenäosust, kajastades nii võimalust, et krediidikahju tekib, kui ka võimalust, et krediidikahju ei teki, isegi kui krediidikahju tekkimise võimalus on väga väike.

5.5.19. Eeldatava krediidikahju mõõtmisel arvesse võetav maksimaalne periood on lepingu maksimaalne kehtivusaeg (koos võimalike pikendamistega), mille jooksul üksus on avatud krediidiriskile, ja mitte sellest pikem periood, isegi kui pikem periood on kooskõlas äritegevuse praktikaga.

5.5.20. Mõned finantsinstrumendid sisaldavad siiski nii laenu kui ka kasutamata kohustuse komponenti ning üksuse lepingust tulenev õigus nõuda tagasimaksmist ja tühistada kasutamata kohustus ei piira üksuse avatust krediidikahjule lepingukohasel etteteatamisperioodil. Selliste ja ainult nende finantsinstrumentide puhul mõõdab üksus eeldatavat krediidikahju perioodi suhtes, mille jooksul üksus on krediidiriskile avatud ja eeldatavat krediidikahju ei leevendataks krediidiriski juhtimise abinõudega, isegi kui see periood on lepingu maksimaalsest kehtivusajast pikem.

5.6 FINANTSVARA ÜMBERLIIGITAMINE

5.6.1. Kui üksus liigstab finantsvara ümber kooskõlas paragrahviga 4.4.1, rakendab ta ümberliigitust edasiulatavalt alates ümberliigitamise kuupäevast. Üksus ei korrigeeri varem kajastatud kasumit, kahjumit (sealhulgas väärtuse langusest tulenevat kasumit või kahjumit) ega intressi. Nõuded ümberliigitamisele on sätestatud paragrahvides 5.6.2–5.6.7.

- 5.6.2. Kui üksus paigutab finantsvara ümberliigitamise käigus amortiseeritud soetusmaksumuses mõõtmise kategooriast õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõtmise kategooriasse, mõõdetakse vara õiglane väärtus ümberliigitamise kuupäeva seisuga. Kasum või kahjum, mis tekib finantsvara varasema amortiseeritud soetusmaksumuse ja õiglase väärtuse vahe tõttu, kajastatakse kasumiaruandes.
- 5.6.3. Kui üksus paigutab finantsvara ümberliigitamise käigus õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõtmise kategooriast amortiseeritud soetusmaksumuses mõõtmise kategooriasse, saab vara õiglasest väärtusest ümberliigitamise kuupäeval selle uus bilansiline brutojääkmaksumus (vt paragrahvi B5.6.2 juhiste saamiseks ümberliigitamise kuupäeva seisuga sisemise intressimäära ja kahju allahindluse kindlaksmääramise kohta).
- 5.6.4. Kui üksus paigutab finantsvara ümberliigitamise käigus amortiseeritud soetusmaksumuses mõõtmise kategooriast õiglasest väärtuses muus koondkasumis mõõtmise kategooriasse, mõõdetakse vara õiglane väärtus ümberliigitamise kuupäeva seisuga. Kasum või kahjum, mis tekib finantsvara varasema amortiseeritud soetusmaksumuse ja õiglase väärtuse vahe tõttu, kajastatakse muus koondkasumis. Sisemist intressimäära ja eeldatava krediidikahju mõõtmise tulemusi ümberliigitamise tagajärjel ei korrigeerita (vt paragrahv B5.6.1).
- 5.6.5. Kui üksus paigutab finantsvara ümberliigitamise käigus õiglasest väärtuses muus koondkasumis mõõtmise kategooriast amortiseeritud soetusmaksumuses mõõtmise kategooriasse, liigitatakse finantsvara ümber õiglasest väärtuses ümberliigitamise kuupäeva seisuga. Siiski eemaldatakse omakapitalist varem muus koondkasumis kajastatud kumulatiivne kasum või kahjum ning seda korrigeeritakse vastavalt finantsvara õiglasele väärtusele ümberliigitamise kuupäeva seisuga. Selle tulemusena mõõdetakse finantsvara ümberliigitamise kuupäeval nii, nagu oleks seda alati mõõdetud amortiseeritud soetusmaksumuses. Kõnealune korrigeerimine mõjutab muud koondkasumit, kuid ei mõjuta kasumiaruannet ja ei ole seega ümberliigitamiskanne (vt IAS 1 *Finantsaruannete esitamine*). Sisemist intressimäära ja eeldatava krediidikahju mõõtmise tulemusi ümberliigitamise tagajärjel ei korrigeerita (vt paragrahv B5.6.1).
- 5.6.6. Kui üksus paigutab finantsvara ümberliigitamise käigus õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõtmise kategooriast õiglasest väärtuses muus koondkasumis mõõtmise kategooriasse, jätkatakse finantsvara mõõtmist õiglasest väärtuses (vt paragrahvi B5.6.2 juhiste saamiseks ümberliigitamise kuupäeva seisuga sisemise intressimäära ja kahju allahindluse kindlaksmääramise kohta).
- 5.6.7. Kui üksus paigutab finantsvara ümberliigitamise käigus õiglasest väärtuses muus koondkasumis mõõtmise kategooriast õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõtmise kategooriasse, jätkatakse finantsvara mõõtmist õiglasest väärtuses. Eelnevalt muus koondkasumis kajastatud kumulatiivne kasum või kahjum liigitatakse ümberliigitamise kuupäeval omakapitalist ümber kasumiaruandesse ümberliigitamiskandena (vt IAS 1).

5.7 KASUMID JA KAHJUMID

- 5.7.1. Õiglasest väärtuses mõõdetud finantsvarast või -kohustisest saadud kasum või kahjum kajastatakse kasumiaruandes, välja arvatud juhul, kui:
- see on riskimaandamissuhte osa (vt paragrahve 6.5.8–6.5.14 ja kohaldatavuse korral IAS 39 paragrahve 89–94 portfelli intressimäärariski maandamise korral õiglase väärtuse riskimaandamise arvestuse kohta);
 - see on investering omakapitaliinstrumenti ja üksus on otsustanud esitada sellelt investeringult saadud kasumi ja kahjumi muus koondkasumis kooskõlas paragrahvi 5.7.5;
 - see on finantskohustis, mida määratletakse õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, ning üksus on kohustatud esitama kohustise *krediidiriski* muutuste mõju muus koondkasumis kooskõlas paragrahvi 5.7.7 või
 - see on finantsvara, mida mõõdetakse õiglasest väärtuses muus koondkasumis vastavalt paragrahvile 4.1.2A, ning üksus on kohustatud kajastama mõnesid õiglase väärtuse muutusi muus koondkasumis kooskõlas paragrahvi 5.7.10.

- 5.7.1A *Dividende* kajastatakse kasumiaruandes ainult juhul, kui:
- üksusel on tekkinud õigus dividendimakse saamiseks;
 - on tõenäoline, et üksus saab dividendidest tulenevalt majanduslikku kasu, ja
 - dividendide summat on võimalik usaldusväärselt mõõta.
- 5.7.2. Amortiseeritud soetusmaksumuses mõõdetud finantsvarast, mis ei ole riskimaandamissuhte osa (vt paragrahve 6.5.8–6.5.14 ja kohaldatavuse korral IAS 39 paragrahve 89–94 portfelli intressimäärariski maandamise korral õiglase väärtuse riskimaandamise arvestuse kohta) saadud kasum kajastatakse kasumiaruandes, kui finantsvara kajastamine lõpetatakse, see liigitatakse ümber kooskõlas paragrahviga 5.6.2 amortisatsiooniprotsessi jooksul või eesmärgiga kajastada väärtuse langusest tulenevat kasumit või kahjumit. Üksus rakendab paragrahve 5.6.2 ja 5.6.4, kui ta eemaldab ümberliigitamise käigus finantsvara amortiseeritud soetusmaksumuses mõõtmise kategooriast. Amortiseeritud soetusmaksumuses mõõdetud finantskohustisest, mis ei ole riskimaandamissuhte osa (vt paragrahve 6.5.8–6.5.14 ja kohaldatavuse korral IAS 39 paragrahve 89–94 portfelli intressimäärariski maandamise korral õiglase väärtuse riskimaandamise arvestuse kohta) saadud kasum kajastatakse kasumiaruandes, kui finantskohustise kajastamine lõpetatakse, ja amortisatsiooniprotsessi kaudu (vt paragrahvi B5.7.2 juhiste saamiseks vahetuskursikasumite ja -kahjumite kohta).
- 5.7.3. Kasum või kahjum finantsvarast või -kohustisest, mis on riskimaandamissuhte osa, kajastatakse vastavalt paragrahvidele 6.5.8–6.5.14 ja kohaldatavuse korral IAS 39 paragrahvidele 89–94 portfelli intressimäärariski maandamise korral õiglase väärtuse riskimaandamise arvestuse kohta.
- 5.7.4. Kui üksus kasutab finantsvara kajastamiseks arvelduspäevapõhist arvestust (vt paragrahvid 3.1.2, B3.1.3 ja B3.1.6), siis tehingupäeva ja arvelduspäeva vahel saada oleva vara õiglase väärtuse mis tahes muutust ei kajastata nende varade puhul, mida kajastatakse amortiseeritud soetusmaksumuses. Õiglasest väärtuses mõõdetud varade puhul kajastatakse õiglase väärtuse muutust vastavalt paragrahvile 5.7.1 siiski kasumiaruandes või muus koondkasumis. Väärtuse languse nõuete rakendamisel loetakse tehingupäevaks esmase kajastamise kuupäeva.

Investeeringud omakapitaliinstrumentidesse

- 5.7.5. Üksus võib esmasel kajastamisel teha tühistamatu valiku esitada muus koondkasumis sellise investeeringu õiglase väärtuse edaspidised muutused, mis tehti käesoleva standardi rakendusallasse kuuluvasse omakapitaliinstrumenti, mida ei *hoita kauplemiseesmärgil* ja mis ei ole ka omandaja tingimuslik tasu äriühenduses, milles suhtes rakendatakse IFRS 3 (vt paragrahvi B5.7.3 juhiste saamiseks vahetuskursikasumite ja -kahjumite kohta).
- 5.7.6. Kui üksus teeb paragrahvis 5.7.5 osutatud valiku, kajastab ta kõnealuselt investeeringult saadud dividende kasumiaruandes kooskõlas paragrahviga 5.7.1A.

Õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande määratletud kohustised

- 5.7.7. Üksus esitab paragrahvi 4.2.2 või paragrahvi 4.3.5 kohaselt õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande määratletud finantskohustisest saadud kasumi või kahjumi järgmiselt:
- finantskohustise õiglase väärtuse muutuse summa, mis on seostatav selle kohustise krediidiriski muutustega, esitatakse muus koondkasumis (vt paragrahvid B5.7.13–B5.7.20) ja
 - kohustise õiglase väärtuse muutuse ülejäänud summa esitatakse kasumiaruandes,

välja arvatud juhul, kui kohustise krediidiriski muutuste mõju käsitlemine punktis a kirjeldatud viisil tekitaks kasumiaruandes arvestuse mittevastavuse või suurendaks seda (sel juhul rakendatakse paragrahvi 5.7.8). Paragrahvides B5.7.5–B5.7.7 ja B5.7.10–B5.7.12 antakse juhiseid selle kohta, kuidas teha kindlaks, kas arvestuse mittevastavus tekiks või suureneks.

- 5.7.8. Kui paragrahvis 5.7.7 esitatud nõuete tagajärjel tekiks või suureneks kasumiaruandes arvestuse mittevastavus, esitab üksus kõik vastavast kohustisest saadud kasumid või kahjumid (kaasa arvatud kohustise krediidiriski muutuste mõju) kasumiaruandes.**
- 5.7.9. Vaatamata paragrahvides 5.7.7 ja 5.7.8 sätestatud nõuetele, esitab üksus kasumiaruandes kõik kasumid ja kahjumid, mis on saadud siduvatest laenuandmiskohustustest ja finantsgarantiilepingutest, mis on määratletud õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande.

Õiglases väärtuses läbi muu koondkasumi mõõdetud vara

- 5.7.10. Vastavalt paragrahvile 4.1.2A õiglases väärtuses läbi muu koondkasumi mõõdetud finantsvarast saadud kasum või kahjum, välja arvatud väärtuse langusest tulenev kahjum või kasum (vt osa 5.5) ja vahetuskursikasum või -kahjum (vt paragrahvid B5.7.2–B5.7.2A), kajastatakse muus koondkasumis kuni finantsvara kajastamise lõpetamise või vara ümberliigitamiseni. Finantsvara kajastamise lõpetamise korral liigitatakse varem muus koondkasumis kajastatud kumulatiivne kasum või kahjum ümberliigitamiskandena ümber omakapitalist kasumiaruandesse (vt IAS 1). Kui ümberliigitamise käigus eemaldatakse finantsvara õiglases väärtuses läbi muu koondkasumi mõõtmise kategooriast, arvestab üksus varem muus koondkasumis kajastatud kumulatiivset kasumit või kahjumit vastavalt paragrahvidele 5.6.5 ja 5.6.7. Sisemise intressimäära meetodil arvutatud intress kajastatakse kasumiaruandes.**
- 5.7.11. Kui finantsvara mõõdetakse õiglases väärtuses läbi muu koondkasumi kooskõlas paragrahviga 4.1.2A nii, nagu on kirjeldatud paragrahvis 5.7.10, on kasumiaruandes kajastatavad summad samad, mis oleks tulnud kasumiaruandes kajastada juhul, kui finantsvara oleks mõõdetud amortiseeritud soetusmaksumuses.**

6. PEATÜKK. Riskimaandamisarvestus

6.1 RISKIMAANDAMISARVESTUSE EESMÄRK JA RAKENDUSALA

- 6.1.1. Riskimaandamisarvestuse eesmärk on kajastada finantsaruannetes üksuse selliste riskimaandamistegevuste mõju, milles kasumit või kahjumit (või muud koondkasumit, kui tegemist on investeringutega omakapitaliinstrumentidesse, mida üksus on otsustanud kajastada õiglases väärtuses muus koondkasumis koosõlas paragrahviga 5.7.5) mõjutada võivate konkreetsete riskidega kokkupuute maandamiseks kasutatakse finantsinstrumente. Sellise lähenemisviisiga tahetakse edasi anda riskimaandamisarvestuses käsitlevate riskimaandamisinstrumentide konteksti, et võimaldada aru saada nende eesmärgist ja mõjust.
- 6.1.2. Üksus võib otsustada määratleda riskimaandamisinstrumendi ja riskimaandamisobjekti vahelise riskimaandamissuhte kooskõlas paragrahvidega 6.2.1–6.3.7 ja B6.2.1–B6.3.25. Kriteeriumitele vastavate riskimaandamissuhte korral arvestab üksus riskimaandamisinstrumendist ja riskimaandamisobjektist saadud kasumit või kahjumit kooskõlas paragrahvidega 6.5.1–6.5.14 ja B6.5.1–B6.5.28. Kui riskimaandamisobjekt on objektide rühm, järgib üksus paragrahvides 6.6.1–6.6.6 ja B6.6.1–B6.6.16 esitatud lisanõudeid.
- 6.1.3. Finantsvarade või -kohustiste portfelli intressimäärariskile avatud positsiooni õiglase väärtuse riski maandamise puhul (ja ainult sellise maandamise puhul) võib üksus rakendada käesoleva standardi nõuete asemel IAS 39-s esitatud riskimaandamisarvestuse nõudeid. Sellisel juhul peab üksus rakendama ka portfelli intressimäärariski maandamise õiglase väärtuse riskimaandamisarvestuse erinõudeid ning määratlema riskimaandamisobjektina rahasummas väljendatud osa (vt IAS 39 paragrahvid 81A, 89A ja AG114–AG132).

6.2 RISKIMAANDAMISINSTRUMENDID

Kriteeriumitele vastavad instrumendid

- 6.2.1. Riskimaandamisinstrumendina võib määratleda õiglases väärtuses läbi kasumiaruande mõõdetud tuletisinstrumente, välja arvatud mõned kirjutatud optsioonid (vt paragrahv B6.2.4).**

- 6.2.2. Riskimaandamisinstrumendina võib määratleda õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõdetud mittetuletisinstrumentid finantsvara või -kohustist, välja arvatud juhul, kui tegemist on õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande määratletud finantskohustisega, mille õiglase väärtuse muutuse summa, mis on seostatav selle kohustise krediidiriski muutustega, esitatakse muus koondkasumis kooskõlas paragrahvi 5.7.7. Valuutariski maandamiseks võib mittetuletisinstrumentid finantsvara või -kohustise valuutariski osa määratleda riskimaandamisinstrumendina tingimusel, et see ei ole investeering omakapitaliinstrumenti, mille õiglase väärtuse muutusi üksus on otsustanud kajastada muus koondkasumis kooskõlas paragrahvi 5.7.5.
- 6.2.3. Riskimaandamisarvestuse eesmärgil võib riskimaandamisinstrumendina määratleda ainult lepinguid aruandva üksuse välise osapoolega (kes on väline kontserni või eraldiseisva üksuse suhtes, mille kohta aruanne esitatakse).

Riskimaandamisinstrumentide määratlemine

- 6.2.4. Kriteeriumidele vastav instrument tuleb tervikuna määratleda riskimaandamisinstrumendina. Ainukesed lubatud erandid on:
- optsoonilepingu sisemise väärtuse ja ajaväärtuse eraldamine ning ainult optiooni sisemise väärtuse muutuse määratlemine riskimaandamisinstrumendina ja ajaväärtuse muutuse mitteamistamine (vt paragrahvid 6.5.15 ja B6.5.29–B6.5.33);
 - forvardlepingu forvardelemendi ja hetkehinna elemendi eraldamine ning ainult forvardlepingu hetkehinna elemendi, aga mitte forvardelemendi väärtuse muutuse määratlemine riskimaandamisinstrumendina. Sarnaselt võib eraldada valuutabaasi hinnavahe, mis jäetakse välja finantsinstrumendi määratlusest riskimaandamisinstrumendina (vt paragrahvid 6.5.16 ja B6.5.34–B6.5.39), ja
 - kogu riskimaandamisinstrumendi ühte osa, näiteks 50 protsenti nominaalsummast, võib määratleda riskimaandamisinstrumendina riskimaandamissuhtes. Kuid riskimaandamissuhtet ei või määrata ühelegi osale õiglase väärtuse muutusest, mis tekib ainult riskimaandamisinstrumendi kehtivusaja ühe osa jooksul.
- 6.2.5. Üksus võib koos vaadelda ja ühiselt riskimaandamisinstrumendina määratleda järgmiste objektide mis tahes kombinatsioone (kaasa arvatud tingimustes, kus mõnest riskimaandamisinstrumendist tulenevad riskid tasakaalustavad muudest instrumentidest tulenevaid riske):
- tuletisinstrumentid ja nende osa ning
 - mittetuletisinstrumentid ja nende osa.
- 6.2.6. Siiski ei vasta riskimaandamisinstrumendi kriteeriumitele tuletisinstrument, milles on ühendatud kirjutatud optioon ja ostetud optioon (näiteks intressimäärakoridor), kui see on määratlemise kuupäeval sisuliselt kirjutatud neto-optioon (välja arvatud juhul, kui see vastab kriteeriumitele paragrahvi B6.2.4 kohaselt). Samuti võib kahte või enam instrumenti (või nende osasid) ühiselt määratleda riskimaandamisinstrumendina ainult juhul, kui nad kombineeritult ei ole määratlemise kuupäeval sisuliselt kirjutatud neto-optioon (välja arvatud juhul, kui see vastab kriteeriumidele paragrahvi B6.2.4 kohaselt).

6.3 RISKIMAANDAMISOBJEKTID

Kriteeriumitele vastavad objektid

- 6.3.1. Riskimaandamisobjekt võib olla kas kajastatud vara või kohustis, kajastamata *siduv kohustus, prognoositav tehing* või netoinvesteering välismaisesse äriüksusesse. Riskimaandamisobjekt võib olla:
- üksik objekt või
 - objektide rühm (võttes arvesse paragrahve 6.6.1–6.6.6 ja B6.6.1–B6.6.16).

Riskimaandamisobjekt võib olla ka sellise objekti või objektide rühma osa (vt paragrahvid 6.3.7 ja B6.3.7–B6.3.25).

- 6.3.2. Riskimaandamisobjekt peab olema usaldusväärsetl mõõdetav.**
- 6.3.3. Kui riskimaandamisobjekt on prognoositav tehing (või selle osa), peab see tehing olema äärmiselt tõenäoline.**
- 6.3.4. Riskimaandamisobjektina võib määratleda summeeritud riskipositsiooni, mis on moodustunud paragrahvi 6.3.1 kohaselt riskimaandamiskriteeriumitele vastavast riskipositsioonist ja tuletisinstrumentidest (vt paragrahvid B6.3.3–B6.3.4). See hõlmab summeeritud riskipositsiooni prognoositavat tehingut (st ilma siduva kohustuseta tulevikus oodatav tehing, mis tekitab riskipositsiooni ja tuletisinstrumenti), kui see summeeritud riskipositsioon on äärmiselt tõenäoline ning vastab pärast tekkimist, kui see ei ole enam prognoos, riskimaandamisobjekti kriteeriumitele.**
- 6.3.5. Riskimaandamisearvestuse eesmärgil saab riskimaandamisobjektidena määratleda ainult neid varasid, kohustisi, siduvaid kohustusi või kõrge tõenäosusega prognoositavaid tehinguid, mille puhul on kaasatud aruandva üksuse väline osapool. Riskimaandamisarvestust saab rakendada samasse kontserni kuuluvate üksuste vaheliste tehingute suhtes ainult nende üksuste individuaalsetes või konsolideerimata finantsaruannetes ja mitte kontserni konsolideeritud finantsaruannetes, välja arvatud investeerimisüksuse (nagu on määratletud IFRS 10-s) konsolideeritud finantsaruanded, mille puhul konsolideeritud finantsaruannetes ei elimineerita investeerimisüksuse ja tema tütarettevõtjate vahelisi õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõdetavaid tehinguid.**
- 6.3.6. Erandina paragrahvis 6.3.5 sätestatust võib konsolideeritud finantsaruandes riskimaandamisobjekti kriteeriumitele siiski vastata kontsernisisesest rahalise kirje välisvaluutarisk (näiteks kahe tütarettevõtja vaheline kreditoorne/debitoorne võlgnevus), kui sellega kaasneb avatus välisvaluuta vahetuskursi kasumite või kahjumite võimalusele, mis ei ole konsolideerimisel vastavalt IAS 21-le *Valuutakursside muutuste mõjud* täielikult kõrvaldatud. Vastavalt IAS 21-le ei ole välisvaluuta vahetuskursside kasumid ja kahjumid kontsernisisesestest rahalistelt kirjetelt konsolideerimisel täielikult kõrvaldatud, kui kontsernisisesest rahaline kirje on tekkinud tehingust kahe kontserni kuuluva üksuse vahel, kes kasutavad erinevaid valuutasid. Lisaks võib suure tõenäosusega kontsernisisesest tehingu välisvaluutarisk olla esitatud konsolideeritud raamatupidamisaruandes riskimaandamisobjektina tingimusel, et tehing on muus valuutas kui tehingu osapooliks oleva üksuse kasutatav valuuta ning välisvaluutarisk mõjutab konsolideeritud kasumit või kahjumit.

Riskimaandamisobjektide määratlemine

- 6.3.7. Üksus võib määratleda riskimaandamissuhtes riskimaandamisobjektina mõne objekti tervikuna või objekti osa. Objekt tervikuna hõlmab kõiki muutusi objekti rahavoogudes või õiglasest väärtuses. Osa hõlmab vähemat kui objekti õiglasest väärtuse või rahavoogude muutused tervikuna. Sellisel juhul võib üksus määratleda riskimaandamisobjektina ainult järgmist liiki osasid (ja nende kombinatsioone):
- ainult objekti rahavoogude või õiglasest väärtuse muutused, mis on seostatavad konkreetse riski või riskidega (riskikomponent), tingimusel et konkreetse turustruktuuris korraldatud hindamisega on võimalik riskikomponenti eristada ja usaldusväärsetl mõõta (vt paragrahvid (B6.3.8–B6.3.15). Riskikomponendid hõlmavad ainult neid rahavoogude või õiglasest väärtuse muutusi, mis on kõrgemad või madalamad teatud hinnast või muust muutujast (ühepoolne risk);
 - üks või mitu valitud lepingujärgset rahavoogu;
 - nominaalsumma osad, st objekti summa kindlaksmääratud osa (vt paragrahvid B6.3.16–B6.3.20).

6.4 RISKIMAANDAMISARVESTUSE KASUTAMISE KRITERIUMID

- 6.4.1. Riskimaandamissuhe vastab riskimaandamisarvestuse kasutamise kriteeriumitele ainult juhul, kui kõik järgmised kriteeriumid on täidetud:**
- riskimaandamissuhe koosneb ainult kriteeriumitele vastavatest riskimaandamisinstrumentidest ja kriteeriumitele vastavatest riskimaandamisobjektidest;**

- b) riskimaandamissuhte alustamisel toimub riskimaandamissuhte ja üksuse riskihalduse eesmärgi ja riskimaandamise strateegia formaalne määratlemine ja dokumenteerimine. Dokumenteerimisel määratakse kindlaks riskimaandamisinstrument, riskimaandamisobjekt, maandatava riski olemus ja see, kuidas üksus hindab, kas riskimaandamissuhte vastab riskimaandamise efektiivsuse nõuetele (kaasa arvatud riskimaandamise ebaefektiivsuse allikate analüüs ja maandamise suhtarvu kindlakstegemise meetod);
- c) riskimaandamissuhte vastab kõikidele järgmistele riskimaandamise efektiivsuse nõuetele:
 - i) riskimaandamisobjekti ja riskimaandamisinstrumendi vahel on majanduslik suhe (vt paragrahvid B6.4.4–B6.4.6);
 - ii) krediidiriski mõju ei ole kõnealusest majanduslikust suhtest tulenevate väärtuse muutuste jaoks domineeriva tähendusega (vt paragrahvid B6.4.7–B6.4.8) ja
 - iii) riskimaandamissuhte maandamise suhtarv langeb kokku arvuga, mis tuleneb üksuse tegelikult maandatud riskimaandamisobjektide arvust ja riskimaandamisinstrumentide arvust, mida üksus tegelikult kasutab sellise arvu riskimaandamisobjektide riski maandamiseks. Osutatud määratlus ei tohi siiski peegeldada riskimaandamisobjekti ja riskimaandamisinstrumendi kaalutegurite ebavõrdsust, mille tagajärjel maandamine muutuks ebaefektiivseks (olenemata selle kajastamisest või mittekajastamisest) ja saadav arvestustulemus ei oleks kooskõlas riskimaandamisarvestuse eesmärgiga (vt paragrahvid B6.4.9–B6.4.11).

6.5 KRITERIUMITELE VASTAVATE RISKIMAANDAMISSUHETE ARVESTUS

6.5.1. Üksus rakendab riskimaandamisarvestust riskimaandamissuhetele, mis vastavad paragrahvis 6.4.1 esitatud kriteeriumitele (mille hulka kuulub üksuse otsus riskimaandamissuhte määratleda).

6.5.2. On kolme liiki riskimaandamissuhteid:

- a) õiglase väärtuse riski maandamine: kajastatud vara või kohustise või kajastamata siduva kohustuse, või sellise teatud riskiga seotud vara, kohustise või siduva kohustuse kindlaks-määratud osa, mis on omistatav konkreetsele riskile ja võib mõjutada kasumit või kahjumit, õiglase väärtuse muutustele avatud positsioonide riski maandamiseks;
- b) rahavoogude riski maandamine: selliste rahavoogude kõikumiste riskile avatud positsioonide maandamine, mis tulenevad kogu kajastatud vara või kohustisega või nende osaga seotud teatud riskist (näiteks muutuva intressimääraga laenu kas kõik või mõned tulevased intressimaksed) või kõrge tõenäosusega prognoositavast tehingust ja võivad mõjutada kasumit või kahjumit;
- c) IAS 21-s määratletud välismaisesse äriüksusesse tehtud netoinvesteeringu riski maandamine.

6.5.3. Kui riskimaandamisobjekt on omakapitaliinstrument, mille muutusi üksus on otsustanud kajastada õiglasel väärtuses muus koondkasumis kooskõlas paragrahviga 5.7.5, peab paragrahvi 6.5.2 punktis a osutatud maandatud riskipositsioon olema selline, mis võib mõjutada muud koondkasumit. Sellisel ja ainult sellisel juhul esitatakse kajastatud riskimaandamise ebaefektiivsus muus koondkasumis.

6.5.4. Siduva kohustuse valuutariski riskimaandamist võib kajastada kas õiglase väärtuse riski maandavana või rahavoogude riski maandavana.

6.5.5. Kui riskimaandamissuhte ei vasta enam maandamise suhtarvuga seotud riskimaandamise efektiivsuse nõudele (vt paragrahvi 6.4.1 punkti c alapunkt iii), kuid vastava määratletud riskimaandamissuhte riskimaandamise eesmärk jääb samaks, korrigeerib üksus riskimaandamissuhte maandamise suhtarvu nii, et see vastaks uuesti kriteeriumitele (käesolevas standardis nimetatakse seda „tasakaalustamiseks“, vt paragrahve B6.5.7–B6.5.21).

6.5.6. Üksus lõpetab riskimaandamisarvestuse edasiulatavalt ainult juhul, kui riskimaandamissuhte (või riskimaandamissuhte osa) ei vasta enam kriteeriumitele (pärast võimaliku riskimaandamissuhte tasakaalustamise arvessevõtmist). See hõlmab olukordi, kus riskimaandamisinstrument aegub või müüakse, lõpetatakse või täidetakse. Selles kontekstis ei ole riskimaandamisinstrumendi väljavahetamine või asendamine teise riskimaandamisinstrumendi vastu instrumendi aegumine ega

lõpetamine, kui selline väljavahetamine või asendamine on üksuse dokumenteeritud riskimaandamiseesmärgi osa ja sellega kooskõlas. Lisaks puudub selles kontekstis riskimaandamisinstrumendi aegumine või lõpetamine, kui:

- a) kehtivate õigusnormide või õigusnormide kehtestamise tulemusena lepivad riskimaandamisinstrumendi pooled kokku, et tehingu alge vastaspoole asendab üks või mitu kliirivat vastaspoolt, eesmärgiga saada iga poole uueks vastaspooleks. Kõnealuses kontekstis on kliiriv vastaspool keskne vastaspool (mõnikord nimetatud kui „kliiringukoda“ või „kliiringuasutus“) või üksus või üksused, näiteks kliiringukoja kliiriv liige või kliiringukoja kliiriva liikme klient, kes tegutseb vastaspoolena, et keskne vastaspool saaks kliirimist ellu viia. Kui aga riskimaandamisinstrumendi osapooled asendavad oma algsed vastaspooled teiste vastaspooltega, on käesolevas punktis esitatud nõue täidetud üksnes juhul, kui iga kõnealune osapool viib kliirimise ellu sama keskse vastaspoolega;
- b) muud võimalikud riskimaandamisinstrumendi muudatused piirduvad nendega, mis on vajalikud vastaspoole sellise asendamise elluviimiseks. Sellised muudatused piirduvad nendega, mis vastavad tingimustele, mida eeldatakse juhul, kui riskimaandamisinstrument oleks algselt kliiritud kliiriva vastaspoolega. Need muudatused hõlmavad muudatusi tagatisnõuetes, nõuete ja võlgade saldode tasaarvestamise õigustes ning võetavates tasudes.

Riskimaandamisarvestuse lõpetamine võib mõjutada riskimaandamissuhet tervikuna või ainult osaliselt (sellisel juhul jätkatakse riskimaandamisarvestust riskimaandamissuhte ülejäänud osa suhtes).

6.5.7. Üksus rakendab:

- a) paragrahvi 6.5.10 juhul, kui ta lõpetab riskimaandamisarvestuse õiglase väärtuse riski maandamise suhtes, mille riskimaandamisobjekt on amortiseeritud soetusmaksumuses mõõdetud finantsinstrument (või selle osa);
- b) paragrahvi 6.5.12 juhul, kui ta lõpetab riskimaandamisarvestuse rahavoogude riski maandamise suhtes.

Õiglase väärtuse riski maandamine

6.5.8. Kuni õiglase väärtuse riski maandamine vastab paragrahvis 6.4.1 sätestatud kriteeriumitele, arvestatakse riskimaandamissuhet järgmiselt:

- a) riskimaandamisinstrumendi kasum või kahjum kajastatakse kasumiaruandes (või muus koondkasumis, kui riskimaandamisinstrumendiga maandatakse sellise omakapitaliinstrumendi riski, mille puhul üksus on otsustanud kajastada õiglase väärtuse muutusi muus koondkasumis kooskõlas paragrahviga 5.7.5);
- b) riskimaandamisobjekti kasumi või kahjumiga, mis tuleneb maandatavast riskist, korrigeeritakse riskimaandamisobjekti bilansilist jääkmaksumust (kui see on kohaldatav) ja seda kajastatakse kasumiaruandes. Kui riskimaandamisobjekt on finantsvara (või selle osa), mida mõõdetakse õiglases väärtuses läbi muu koondkasumi kooskõlas paragrahviga 4.1.2A, kajastatakse riskimaandamisobjekti maandatavast riskist tulenev kasum või kahjum kasumiaruandes. Kui aga riskimaandamisobjekt on omakapitaliinstrument, mille muutusi üksus on otsustanud kajastada õiglases väärtuses muus koondkasumis kooskõlas paragrahviga 5.7.5, jätkatakse kõnealuste summade kajastamist muus koondkasumis. Kui riskimaandamisobjekt on kajastamata siduv kohustus (või selle osa), kajastatakse riskimaandamisobjekti kumulatiivne õiglase väärtuse muutus pärast selle määratlemist varana või kohustisena koos vastava kasumi või kahjumi kajastamisega kasumiaruandes.

- 6.5.9. Kui õiglase väärtuse riski maandamise riskimaandamisobjekt on siduv kohustus (või selle osa) omandada vara või võtta kohustus korrigeeritakse üksuse siduva kohustuse täitmisest tekkiva vara või kohustise esialgset bilansilist jääkmaksumust nii, et see sisaldaks finantsseisundi aruandes kajastatud riskimaandamisobjekti õiglase väärtuse kumulatiivset muutust.
- 6.5.10. Kõik paragrahvi 6.5.8 punktist b tulenevad korrigeerimised amortiseeritakse kasumiaruandes, kui riskimaandamisobjekt on finantsinstrument (või selle osa), mida mõõdetakse amortiseeritud soetusmaksumuses. Amortiseerimist võib alustada kohe pärast korrigeerimist ja mitte hiljem, kui lõpetatakse riskimaandamisobjekti korrigeerimine riskimaandamisest tuleneva kasumi ja kahjumi suhtes. Amortiseerimine põhineb ümberarvestatud sisemisel intressimääral amortiseerimise alguse kuupäeva seisuga. Kui finantsvara (või selle osa) on riskimaandamisobjekt, mida mõõdetakse õiglaselt väärtuses muus koondkasumis kooskõlas paragrahviga 4.1.2A, rakendatakse amortiseerimist samal viisil, kuid bilansilise jääkmaksumuse korrigeerimise asemel tehakse seda summani, mis vastab varem kooskõlas paragrahvi 6.5.8 punktiga b kajastatud kumulatiivsele kasumile või kahjumile.

Rahavoogude riski maandamine

- 6.5.11. Kuni rahavoogude riski maandamine vastab paragrahvis 6.4.1 esitatud kriteeriumitele, arvestatakse riskimaandamissuhet järgmiselt:
- a) riskimaandamisobjektiga seotud omakapitali eraldi komponenti (rahavoo riskimaandamisreserv) korrigeeritakse ühega järgmistest summadest olenevalt sellest, kumb on väiksem (absoluutsummad):
 - i) kumulatiivne kasum või kahjum riskimaandamisinstrumendilt alates selle jõustumisest ja
 - ii) kumulatiivne muutus riskimaandamisobjekti õiglaselt väärtuses (nüüdisväärtuses) alates riskimaandamise alustamisest (eeldatavate maandatud riskiga tulevaste rahavoogude kumulatiivse muutuse nüüdisväärtus);
 - b) seda osa riskimaandamisinstrumendist tulenevast kasumist või kahjumist, mis on määratletud efektiivse riskimaandajana (osa, mida tasakaalustab punkti a kohaselt arvutatud rahavoo riskimaandamisreservi muutus), kajastatakse muus koondkasumis;
 - c) riskimaandamisinstrumendist saadav ülejäänud kasum või kahjum (või kasum või kahjum, mis on vajalik punkti a kohaselt arvutatud rahavoo riskimaandamisreservi muutuse tasakaalustamiseks) on riskimaandamise ebaefektiivsus, mis kajastatakse kasumiaruandes;
 - d) kooskõlas punktiga a rahavoo riskimaandamisreservi kogunenud summat arvestatakse järgmiselt:
 - i) kui maandatud riskiga prognoositav tehing tingib edaspidi mittefinantsvara või -kohustise kajastamise või kui mittefinantsvara või -kohustise maandatud riskiga prognoositav tehing muutub siduvaks kohustuseks, millele rakendatakse õiglase väärtuse riskimaandamisarvestust, eemaldab üksus vastava summa rahavoo riskimaandamisreservist ja lisab selle otse vara või kohustise soetusmaksumusele või muule bilansilisele jääkmaksumusele. See ei ole ümberliigitamiskanne (vt IAS 1) ja ei mõjuta seega muud koondkasumit;
 - ii) alapunktis i käsitlemata rahavoo riskimaandamiste puhul liigitatakse kõnealune summa ümber rahavoo riskimaandamisreservist kasumiaruandesse ümberliigitamiskandena (vt IAS 1) samal perioodil või perioodidel, mille jooksul maandatud riskiga eeldatavad tulevased rahavood kasumit või kahjumit mõjutavad (näiteks intressitulu või intressikulu kajastamise perioodidel või prognoositava müügi toimumise korral);
 - iii) kui aga kõnealune summa on kahjumis ja üksus eeldab, kahjumit ei õnnestu täies ulatuses või osaliselt katta ühes või mitmes tulevases perioodis, liigitab ta eeldatavasti katmata jääva summa viivitamatult ümber kasumiaruandesse ümberliigitamiskandena (vt IAS 1).

- 6.5.12. Kui üksus lõpetab rahavoolu riski maandamise riskimaandamisarvestuse (vt paragrahv 6.5.6 ja paragrahvi 6.5.7 punkt b), arvestab ta rahavoo riskimaandamisreservi kogunenud summat kooskõlas paragrahvi 6.5.11 punktiga a järgmiselt:
- a) kui endiselt eeldatakse maandatud riskiga tulevaste rahavoogude tekkimist, jääb kõnealune summa rahavoo riskimaandamisreservi kuni tulevaste rahavoogude tekkimiseni või paragrahvi 6.5.11 punkti d alapunkti iii rakendamiseni. Tulevaste rahavoogude tekkimise korral rakendatakse paragrahvi 6.5.11 punkti d;
 - b) kui enam ei eeldata maandatud riskiga tulevaste rahavoogude tekkimist, liigitatakse kõnealune summa viivitamatult ümber rahavoo riskimaandamisreservist kasumiaruandesse ümberliigitamiskandena (vt IAS 1). Maandatud riskiga tulevase rahavoo tekkimist võib eeldada ka siis, kui selle tekkimise tõenäosus ei ole enam väga suur.

Netoinvesteeringu riskimaandamine välismaises äriüksuses

- 6.5.13. **Välismaisesse äriüksusesse tehtud netoinvesteeringu riskimaandamist, sealhulgas netoinvesteeringu osana kajastatava rahalise vara riskimaandamist (vt IAS 21) kajastatakse sarnaselt rahavoogude riskimaandamisega:**
- a) seda osa riskimaandamisinstrumendist saadavast kasumist või kahjumist, mis on määratletud efektiivse riskimaandamisinstrumendina (vt paragrahv 6.5.11), kajastatakse muus koondkasumis ja
 - b) ebaefektiivset osa kajastatakse kasumiaruandes.
- 6.5.14. **Riskimaandamisinstrumendist tulenev kumulatiivne kasum või kahjum, mis on seotud välisvaluuta ümberarvestusreservi kogunenud riskimaandamisinstrumendi efektiivse osaga, liigitatakse ümber omakapitalist kasumiaruandesse ümberliigitamiskandena (vt IAS 1) kooskõlas IAS 21 paragrahvidega 48–49, mis käsitlevad välismaise äriüksuse võõrandamist või osalist võõrandamist.**

Opsioonide ajaväärtuse arvestus

- 6.5.15. Kui üksus eraldab opsioonilepingu sisemise väärtuse ja ajaväärtuse ning määratleb riskimaandamisinstrumendina ainult opsiooni sisemise väärtuse muutuse (vt paragrahvi 6.2.4 punkt a), arvestab ta opsiooni ajaväärtust järgmiselt (vt paragrahvid B6.5.29–B6.5.33):
- a) üksus eristab opsioonide ajaväärtust opsiooniga maandatud riskimaandamisobjekti liigi järgi (vt paragrahv B6.5.29):
 - i) tehinguga seotud riskimaandamisobjekt või
 - ii) ajavahemikuga seotud riskimaandamisobjekt;
 - b) riskimaandamisobjektiga seotud tehingut maandava opsiooni ajaväärtuse õiglase väärtuse muutus kajastatakse muus koondkasumis ulatuses, mis on seotud riskimaandamisobjektiga ja akumulereeritakse omakapitali eraldi komponendis. Omakapitali eraldi komponendis akumulereeritud opsiooni ajaväärtusest tulenev õiglase väärtuse kumulatiivset muutust („summa“) arvestatakse järgmiselt:
 - i) kui riskimaandamisobjekti tulemuseks on edaspidi mittefinantsvara või -kohustise kajastamine või siduv kohustus mittefinantsvara omandamiseks või -kohustise võtmiseks, mille suhtes rakendatakse õiglase väärtuse riskimaandamisarvestust, eemaldab üksus summa omakapitali eraldi komponendist ja lisab selle otse vara või kohustise soetusmaksumusele või muule bilansilisele jääkmaksumusele. See ei ole ümberliigitamiskanne (vt IAS 1) ja ei mõjuta seega muud koondkasumit;
 - ii) alapunktis i käsitlemata riskimaandamissuhete puhul liigitatakse summa ümber omakapitali eraldi komponendist kasumiaruandesse ümberliigitamiskandena (vt IAS 1) samal perioodil või perioodidel, mille jooksul maandatud riskiga eeldatavad tulevased rahavood kasumit või kahjumit mõjutavad (näiteks prognoositava müügi toimumise korral);

- iii) kui aga eeldatakse, et kõnealust summat ei õnnestu täies ulatuses või osaliselt katta ühes või mitmes tulevases perioodis, liigitatakse eeldatavasti katmata jääv summa viivitatamatult ümber kasumiaruandesse ümberliigitamiskandena (vt IAS 1);
- c) riskimaandamisobjektiga seotud ajavahemikku maandava optsiooni ajaväärtuse õiglase väärtuse muutus kajastatakse muus koondkasumis ulatuses, mis on seotud riskimaandamisobjektiga ja akumuleeritakse omakapitali eraldi komponendis. Optsiooni riskimaandamisinstrumendina määratlemise kuupäeva riskimaandamisobjektiga seotud ajaväärtus amortiseeritakse süstemaatilisel ja ratsionaalselt perioodil, mille jooksul optsiooni sisemise väärtusega seotud riskimaandamise korrigeerimine võib mõjutada kasumit või kahjumit (või muud koondkasumit, kui riskimaandamisobjekt on omakapitaliinstrument, mille õiglase väärtuse muutusi üksus on otsustanud muus koondkasumis kooskõlas paragrahvi 5.7.5). Seetõttu liigitatakse igal aruandeperioodil amortisatsiooni summa ümber omakapitali eraldi komponendist kasumiaruandesse ümberliigitamiskandena (vt IAS 1). Kui aga riskimaandamisinstrumendina kasutatava optsiooni sisemise väärtuse muutust hõlmava riskimaandamissuhte riskimaandamisarvestus lõpetatakse, liigitatakse omakapitali eraldi komponenti akumuleeritud netosumma (koos kumulatiivse amortisatsiooniga) viivitatamatult kasumiaruandesse ümberliigitamiskandena (vt IAS 1).

Forvardlepingute forvardelemendi ja finantsinstrumentide valuutabaasi hinnavahe arvestus

- 6.5.16. Kui üksus eraldab forvardlepingu forvardelemendi ja hetkehinna elemendi ning määratleb riskimaandamisinstrumendina ainult forvardlepingu hetkehinna elemendi väärtuse muutuse või kui üksus eraldab finantsinstrumendist valuutabaasi hinnavahe ja jätab selle välja kõnealuse finantsinstrumendi kui riskimaandamisinstrumendi määratlusest (vt paragrahvi 6.2.4 punkt b), võib üksus rakendada forvardlepingu forvardelemendile või valuutabaasi hinnavahele paragrahvi 6.5.15 samal viisil, nagu seda rakendatakse optsiooni ajaväärtusele. Sellisel juhul kasutab üksus paragrahvides B6.5.34–B6.5.39 sätestatud rakendusjuhiseid.

6.6 OBJEKTIDE RÜHMA RISKIMAANDAMINE

Objektide rühma vastavus riskimaandamisobjekti kriteeriumitele

- 6.6.1. **Objektide rühm (kaasa arvatud netopositsiooni moodustav objektide rühm; vt paragrahvid B6.6.1–B6.6.8) on kriteeriumitele vastav riskimaandamisobjekt ainult juhul, kui:**
- a) see koosneb objektidest (sh objektide osadest), millest igaüks eraldi on kriteeriumitele vastav riskimaandamisobjekt;
 - b) rühma kuuluvaid objekte juhitakse riskijuhtimise eesmärgil rühmana koos ja
 - c) rahavoo riskimaandamisega objektide rühmas, mille rahavoogude varieeruvus ei ole eelduste kohaselt ligikaudu proportsionaalne rühma rahavoogude üldise varieeruvusega, nii et tekiksid tasaarvestatavad riskipositsioonid:
 - i) see on valuutariski maandamiseks kasutatav objekt ja
 - ii) netopositsiooni määratluses täpsustatakse aruandeperiood, mille jooksul prognoositavad tehingud eeldatavasti kasumit või kahjumit mõjutavad, samuti nende olemus ja maht (vt paragrahv B6.6.7–B6.6.8).

Nominaalsumma osa määratlemine

- 6.6.2. Kriteeriumitele vastava objektide rühma osaks olev komponent on kriteeriumitele vastav riskimaandamisobjekt tingimusel, et selle määratlus on kooskõlas üksuse riskijuhtimise eesmärgiga.
- 6.6.3. Üldise objektide rühma kihiosa (näiteks alumine kiht) vastab riskimaandamisarvestuse kriteeriumitele üksnes juhul, kui:
- a) see on eraldi kindlaks tehtav ja usaldusväärselt mõõdetav;
 - b) riskijuhtimise eesmärk on maandada kihiosa riski;

- c) üldise rühma, milles kihti eristatakse, objektid on avatud samale maandatud riskile (nii et maandatud riskiga kihi mõõtmist ei mõjuta oluliselt see, millised konkreetsed üldise rühma objektid moodustavad maandatud riskiga kihi osa);
- d) olemasolevate objektide (näiteks kajastamata siduv kohustus või kajastatud vara) riskimaandamise puhul saab üksus kindlaks teha ja jälgida üldist objektide rühma, mille seast maandatud riskiga kiht on kindlaks määratud (nii et üksus saab täita kriteeriumitele vastavate riskimaandamissuhete arvestuse nõudeid), ja
- e) ettemakseoptsoone sisaldava rühma mis tahes objektid vastavad nominaalsumma osade suhtes kehtivatele nõuetele (vt paragrahv B6.3.20).

Esitamine

- 6.6.4. Tasaarvestatavaid riskipositsioone sisaldavate objektidega rühma riskimaandamise korral (nt netopositsiooni riskimaandamine), kus maandatud risk mõjutab kasumiaruande ja muu koondkasumi erinevaid kirjeid, esitatakse kõik riskimaandamisest tulenevad kasumid või kahjumid aruande riskimaandamisobjektidest mõjutatud kirjetest eraldi. Seega jääb aruandes riskimaandamisobjekti endaga seotud kirje summa (näiteks müügitulu või -kulu) muutumatuks.
- 6.6.5. Varade ja kohustiste õiglase väärtuse riski ühiselt rühmana maandamise korral kajastatakse individuaalsete varade ja kohustiste kasum või kahjum finantsseisundi aruandes vastavate rühma kuuluvate individuaalsete objektide bilansilise jääkmaksumuse korrigeerimise korras paragrahvi 6.5.8 punktiga b.

Nullväärtusega netopositsioonid

- 6.6.6. Kui riskimaandamisobjekt on rühm, mille netopositsioon on nullväärtusega (st maandatud riskiga objektide rühmapõhiselt juhitud risk on nende vahel täielikult tasaarvestatud), on üksusel lubatud määratleda seda riskimaandamissuhtes, mis ei sisalda riskimaandamisinstrumenti, tingimusel et:
 - a) riskimaandamine toimub netoriski jooksva maandamise strateegia raames, mille kohaselt üksus maandab aja möödudes tavapärast sama tüüpi uute positsioonide riske (näiteks kui tehingud jõuavad ajavahemikku, mille suhtes üksus riske maandab);
 - b) maandatud riskiga netopositsiooni maht muutub netoriski jooksva maandamise strateegia rakendamise perioodil ja üksus kasutab netoriski maandamiseks (kui netopositsioon ei ole nullväärtusega) kriteeriumitele vastavaid riskimaandamisinstrumente;
 - c) kui netopositsioon ei ole nullväärtusega, rakendatakse sellele üldjuhul riskimaandamisarvestust ning selle risk maandatakse kriteeriumitele vastavate riskimaandamisinstrumentidega ja
 - d) riskimaandamisarvestuse rakendamata jätmise nullväärtusega netopositsiooni suhtes põhjustaks ebajärjekindlaid arvestustulemusi, sest arvestus ei kajastaks riskipositsioonide tasaarvestust, mis muul juhul oleks kajastatud netopositsiooni riskimaandamises.

6.7 VÕIMALUS MÄÄRATLEDA KREDIIRISKI ÕIGLASES VÄÄRTUSES MUUTUSTEGA LÄBI KASUMIARUANDE

Krediidiriski vastavus õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande määratlemise kriteeriumitele

- 6.7.1. Kui üksus kasutab kogu finantsinstrumendi või selle osa krediidiriski maandamise eesmärgil krediituletisinstrumenti, mida mõõdetakse õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, võib ta määratleda, et selliselt maandatud riskiga osa finantsinstrumendist (st kogu finantsinstrumendi või selle osa) mõõdetakse õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, kui:
 - a) krediidiriski (näiteks laenuvõtja või siduva laenuandmiskohustuse hoidja) nimi langeb kokku krediituletisinstrumenti aluseks oleva üksuse nimega („nimede kõrvutamise“) ja
 - b) finantsinstrumendi vanuseline järjekord langeb kokku krediituletisinstrumenti kohaselt ülekantavate instrumentide vanuselise järjekorraga.

Üksus võib teha kõnealuse määratluse, olenemata sellest, kas krediidiriski maandamiseks kasutatav finantsinstrument kuulub käesoleva standardi rakenduslasse (näiteks võib üksus määratleda käesoleva standardi rakenduslast välja jäävaid siduvaid laenuandmiskohustusi). Üksus võib määratleda sellise finantsinstrumendi esmase kajastamise ajal või selle järel või selle kajastamata oleku ajal. Samal ajal dokumenteerib üksus oma määratluse.

Õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande määratletud krediidiriski arvestus

- 6.7.2. Kui vastavalt paragrahvile 6.7.1 on määratletud, et finantsinstrumenti mõõdetakse õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande pärast esmast kajastamist või see oli varem kajastamata, siis kajastatakse määratlemise ajal esinev võimalik vahe bilansilise jääkmaksumuse ja õiglase väärtuse vahel viivitamatult kasumiaruandes. Paragrahvi 4.1.2A kohaselt õiglasest väärtuses muus koondkasumis mõõdetava finantsvara korral liigitatakse varem muus koondkasumis kajastatud kumulatiivne kasum või kahjum viivitamatult ümber omakapitalist kasumiaruandesse ümberliigitamiskandena (vt IAS 1).
- 6.7.3. Üksus lõpetab krediidiriski aluseks olnud finantsinstrumendi või selle osa mõõtmise õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, kui
- a) paragrahvis 6.7.1 esitatud kriteeriumid ei ole enam täidetud, näiteks:
 - i) krediituletisinstrumendi või krediidiriski aluseks oleva seotud finantsinstrumendi kehtivus lõpeb või see müüakse, lõpetatakse või tasaarveldatakse või
 - ii) finantsinstrumendi krediidiriski ei maandata enam krediituletisinstrumentidega. Selline olukord võib tekkida näiteks seoses laenuvõtja või siduva laenuandmiskohustuse hoidja krediidi-kvaliteedi paranemisega või üksuse suhtes kehtestatud kapitalinõuete muutumisega; ja
 - b) puudub muu alus krediidiriski aluseks oleva finantsinstrumendi mõõtmiseks õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande (st üksuse ärimudel ei ole vahepeal muutunud, nii et oleks vajalik paragrahvi 4.4.1 kohane ümberliigitamine).
- 6.7.4. Kui üksus lõpetab krediidiriski aluseks olnud finantsinstrumendi või selle osa mõõtmise õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, muutub selle finantsinstrumendi õiglane väärtus lõpetamise päeval selle uueks bilansiliseks jääkmaksumuseks. Edaspidi rakendatakse sama mõõtmist (kaasa arvatud uuest bilansilisest jääkmaksumusest tulenevat amortisatsiooni), mida kasutati enne finantsinstrumendi määratlemist õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande. Näiteks kui algselt kuulus finantsinstrument amortiseeritud soetusmaksumuses mõõdetavasse kategooriasse, siis rakendatakse sellele edaspidi taas sama mõõtmismeetodit ja selle sisemine intressimäär arvutatakse ümber selle uue bilansilise brutojääkmaksumuse põhjal selle kuupäeva seisuga, millal lõpetati mõõtmine õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande.

7. PEATÜKK. Jõustumiskuupäev ja üleminekusätted

7.1 JÕUSTUMISKUUPÄEV

- 7.1.1. Üksus rakendab käesolevat standardit 1. jaanuaril 2018 või pärast seda algavate aruandeaastate suhtes. Varasem rakendamine on lubatud. Kui üksus otsustab rakendada käesolevat standardit varem, avalikustab ta selle asjaolu ja rakendab korraga kõik käesoleva standardi nõuded (kuid vt ka paragrahvid 7.1.2, 7.2.21 ja 7.3.2). Üksus rakendab samal ajal ka lisas C sätestatud muudatused.
- 7.1.2. Vaatamata paragrahvis 7.1.1 sätestatud nõuetele, võib üksus otsustada rakendada enne 1. jaanuari 2018 algavate aruandeaastate suhtes varem ainult õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavate finantskohustiste kasumi ja kahjumi esitamise nõudeid, mis on sätestatud paragrahvides 5.7.1(c), 5.7.7–5.7.9, 7.2.14 ja B5.7.5–B5.7.20, rakendamata käesoleva standardi muid nõudeid. Kui üksus otsustab kohaldada ainult nimetatud paragrahve, avalikustab ta selle asjaolu ning avalikustab jooksvalt IFRS 7 (muudetud IFRS 9-ga (2010)) paragrahvides 10–11 sätestatud informatsiooni (vt ka paragrahvid 7.2.2 ja 7.2.15.).

- 7.1.3. Dokumendiga *IFRSide iga-aastased parandused ajavahemikuks 2010–2012*, välja antud detsembris 2013, muudeti paragrahve 4.2.1 ja 5.7.5; muudatus tulenes IFRS 3 muudatusest. Üksus rakendab seda muudatust edasiulatavalt äriühendustele, mille suhtes kehtib IFRS 3 muudatus.
- 7.1.4. IFRS 15-ga, välja antud mais 2014, muudeti paragrahve 3.1.1, 4.2.1, 5.1.1, 5.2.1, 5.7.6, B3.2.13, B5.7.1, C5 ja C42 ning jäeti välja paragrahv C16 ja sellega seotud pealkiri. Lisati paragrahvid 5.1.3 ja 5.7.1A ja lissas A üks määratlus. Üksus rakendab neid muudatusi siis, kui ta rakendab IFRS 15.

7.2 ÜLEMINEKUSÄTTED

- 7.2.1. Üksus rakendab käesolevat standardit tagasiulatavalt kooskõlas IAS 8-ga *Arvestusmeetodid, arvestushinnangute muutused ja vead*, kui paragrahvides 7.2.4–7.2.26 ja 7.2.28 ei ole sätestatud teisiti. Käesolevat standardit ei rakendata objektidele, mille kajastamine on esmakordse rakendamise kuupäevaks juba lõpetatud.
- 7.2.2. Paragrahvides 7.2.1, 7.2.3–7.2.28 ja 7.3.2 esitatud üleminekusätete rakendamisel tähendab esmakordse rakendamise kuupäev kuupäeva, millal üksus käesolevas standardis sätestatud nõudeid esmakordselt rakendab ning mis peab olema mõne käesoleva standardi väljaandmisele järgneva aruandeperioodi alguses. Sõltuvalt üksuse valitud lahendusest IFRS 9 rakendamiseks võib üleminekuga kaasneda rohkem kui üks esmakordse rakendamise kuupäev seoses erinevate nõuetega.

Üleminekusätted seoses liigitamise ja mõõtmisega (4. ja 5. peatükk)

- 7.2.3. Üksus hindab esmakordse rakendamise kuupäeval seda, kas finantsvara vastab paragrahvi 4.1.2 punktis a või paragrahvi 4.1.2A punktis a sätestatud tingimustele, sellel kuupäeval olemasolevate faktide ja asjaolude alusel. Tulemuseks saadavat liigitust kohaldatakse tagasiulatavalt olenemata üksuse ärimudelitest varasematel aruandeperioodidel.
- 7.2.4. Kui esmakordse rakendamise kuupäeval on rahalise elemendi muudetud ajaväärtuse hindamine vastavalt paragrahvidele B4.1.9B–B4.1.9D finantsvara esmase kajastamise ajal olemas olnud faktide ja asjaolude alusel üksuse jaoks teostamatu (nagu on määratletud IAS 8-s), hindab üksus selle finantsvara lepingupõhiste rahavoogudega seotud tunnuseid finantsvara esmase kajastamise ajal olemas olnud faktide ja asjaolude alusel, võtmata arvesse paragrahvides B4.1.9B–B4.1.9D sätestatud nõudeid seoses rahalise elemendi ajaväärtuse muutmisega (vt ka punkt IFRS 7 paragrahv 42R).
- 7.2.5. Kui esmakordse rakendamise kuupäeval on ettemakse õiglase väärtuse ebaolulisuse hindamine vastavalt paragrahvile B4.1.12 finantsvara esmase kajastamise ajal olemas olnud faktide ja asjaolude alusel üksuse jaoks teostamatu (nagu on määratletud IAS 8-s), hindab üksus selle finantsvara lepingupõhiste rahavoogudega seotud tunnuseid finantsvara esmase kajastamise ajal olemas olnud faktide ja asjaolude alusel, võtmata arvesse paragrahvis B4.1.12 sätestatud erandit ettemakse suhtes.
- 7.2.6. Kui üksus mõõdab hübriidlepingut õiglases väärtuses kooskõlas paragrahviga 4.1.2A, 4.1.4 või 4.1.5, kuid hübriidlepingu õiglast väärtust ei ole võrreldavatel aruandeperioodidel mõõdetud, on hübriidlepingu õiglane väärtus võrreldavatel aruandeperioodidel komponentide (st mittetuletisinstrumentidest põhilepingu ja tuletisinstrumenti tunnustega väärtpäberi) õiglase väärtuse summa iga võrreldava aruandeperioodi lõpus, kui üksus korrigeerib varasemaid perioode (vt paragrahv 7.2.15).
- 7.2.7. Kui üksus on rakendanud paragrahvi 7.2.6, kajastab üksus esmakordse rakendamise kuupäeval kogu hübriidlepingu õiglase väärtuse ja hübriidlepingu komponentide õiglaste väärtuste summa vahe esmakordse rakendamise kuupäeva seisuga jaotamata kasumi (või vajadusel omakapitali mõne muu komponendi) algsaldos selle aruandeperioodi kohta, mille sisse jääb esmakordse rakendamise kuupäev.

- 7.2.8. Esmakordse rakendamise kuupäeval võib üksus määratleda:
- finantsvara mõõtmise õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kooskõlas paragrahvi 4.1.5 või
 - omakapitaliinstrumenti tehtud investeeringu kajastamise õiglasest väärtuses muus koondkasumis kooskõlas paragrahvi 5.7.5.

Selline määratlus tehakse esmakordse rakendamise kuupäeval olemasolevate faktide ja asjaolude alusel. Tehtud liigitust rakendatakse tagasiulatuvalt.

- 7.2.9. Esmakordse rakendamise kuupäeval üksus:

- tühistab finantsvara varasema määratlemise õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõdetava varana, kui see finantsvara ei vasta paragrahvis 4.1.5 esitatud tingimusele;
- võib tühistada finantsvara varasema määratlemise õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõdetava varana, kui see finantsvara vastab paragrahvis 4.1.5 sätestatud tingimusele.

Selline tühistamine tehakse esmakordse rakendamise kuupäeval olemasolevate faktide ja asjaolude alusel. Tehtud liigitust rakendatakse tagasiulatuvalt.

- 7.2.10. Esmakordse rakendamise kuupäeval üksus:

- võib määratleda finantskohustise mõõtmise õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kooskõlas paragrahvi 4.2.2 punktiga a;
- tühistab finantskohustise varasema määratlemise õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõdetava kohustisena, kui selline määratlus tehti esmase kajastamise käigus nüüd paragrahvi 4.2.2 punktis a sätestatud tingimusega ning esmakordse rakendamise kuupäeval ei vasta selline määratlus enam kõnealusele tingimusele;
- võib tühistada finantskohustise varasema määratlemise õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõdetava kohustisena, kui selline määratlus tehti esmase kajastamise käigus nüüd paragrahvi 4.2.2 punktis a sätestatud tingimusega ning esmakordse rakendamise kuupäeval vastab selline määratluse kõnealusele tingimusele.

Selline määratlemine ja tühistamine tehakse esmakordse rakendamise kuupäeval olemasolevate faktide ja asjaolude alusel. Tehtud liigitust rakendatakse tagasiulatuvalt.

- 7.2.11. Kui sisemise intressimäära meetodi tagasiulatuvalt rakendamine ei ole üksuse jaoks teostatav (nagu on määratletud IAS 8-s), käsitleb üksus:

- finantsvara või -kohustise õiglast väärtust iga esitatud võrreldava perioodi lõpus kui selle finantsvara bilansilist brutojääkmaksumust või selle finantskohustise amortiseeritud soetusmaksumust, kui üksus korrigeerib varasemaid perioode, ja
- finantsvara või -kohustise õiglast väärtust esmakordse rakendamise kuupäeval kui selle finantsvara uut bilansilist brutojääkmaksumust või selle finantskohustise uut amortiseeritud soetusmaksumust käesoleva standardi esmakordse rakendamise kuupäeva seisuga.

- 7.2.12. Kui üksus arvestas varem investeeringut omakapitaliinstrumenti, millega identsel instrumendil puudub noteeritud hind aktiivsel turul (st 1. taseme sisend) (või tuletisvarasse, mis on seotud sellise omakapitaliinstrumendiga ja mis tuleb arveldada selle omakapitaliinstrumendi ülekandmisega), soetusmaksumuses (kooskõlas IAS 39-ga), mõõdab ta esmakordse rakendamise kuupäeval seda instrumenti õiglasest väärtuses. Vahe varasema bilansilise jääkmaksumuse ja õiglase väärtuse vahel kajastatakse jaotamata kasumi (või vajadusel omakapitali mõne muu komponendi) algsaldos selle aruandeperioodi kohta, mille sisse jääb esmakordse rakendamise kuupäev.

- 7.2.13. Kui üksus arvestas varem kohustisena käsitatavat tuletisinstrumenti, mis on seotud sellise omakapitaliinstrumendiga ja mis tuleb arveldada selle omakapitaliinstrumendi ülekandmise teel, millega identsel instrumendil puudub noteeritud hind aktiivsel turul (st 1. taseme sisend), soetusmaksumuses kooskõlas IAS 39-ga, mõõdab ta seda kohustisena käsitatavat tuletisinstrumenti õiglasest väärtuses esmakordse rakendamise kuupäeval. Vahe varasema bilansilise jääkmaksumuse ja õiglase väärtuse vahel kajastatakse jaotamata kasumi algsaldos selle aruandeperioodi kohta, mille sisse jääb esmakordse rakendamise kuupäev.

- 7.2.14. Üksus määratleb esmakordse rakendamise kuupäeval, kas paragrahvi 5.7.7 kohane käsitlemine tekitaks või suurendaks kasumiaruandes arvestuse mittevastavust, esmakordse rakendamise kuupäeval olemasolevate faktide ja asjaolude alusel. Käesolevat standardit rakendatakse nimetatud määratluse alusel tagasiulatuvalt.
- 7.2.15. Vaatamata paragrahvis 7.2.1 sätestatud nõudele, avalikustab üksus, kes võtab kasutusele käesolevas standardis sätestatud liigitamis- ja mõõtmisnõuded (mille hulka kuuluvad osade 5.4 ja 5.5 nõuded, mis on seotud finantsvara amortiseeritud soetusmaksumuse mõõtmisega ja väärtuse langusega) IFRS 7 paragrahvides 42L–42O sätestatud informatsiooni, kuid ei pea varasemaid perioode korrigeerima. Üksus võib varasemaid perioode korrigeerida siis ja ainult siis, kui see on võimalik ilma tagantjärele tarkust kasutamata. Kui üksus ei korrigeeri varasemaid perioode, kajastab üksus varasema bilansilise jääkmaksumuse ja esmakordse rakendamise kuupäeva sisaldava aruandeaasta alguse seis bilansilise jääkmaksumuse vahe jaotamata kasumi (või vajadusel omakapitali mõne muu komponendi) algsaldos selle aruandeperioodi kohta, mille sisse jääb esmakordse rakendamise kuupäev. Kui üksus siiski korrigeerib varasemaid perioode, tuleb uues finantsaruandes arvestada käesoleva standardi kõigi nõuetega. Kui üksuse valitud lahendus IFRS 9 rakendamiseks annab tulemuseks rohkem kui ühe esmakordse rakendamise kuupäeva seoses erinevate nõuetega, rakendatakse käesolevat paragrahvi igale esmakordse rakendamise kuupäevale (vt paragrahv 7.2.2). Selline olukord tekib näiteks juhul, kui üksus otsustab enne käesoleva standardi muude nõuete rakendamist rakendada ainult paragrahvi 7.1.2 kohaselt õiglaselt väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavate finantskohustiste kasumite ja kahjumite esitamise nõudeid.
- 7.2.16. Kui üksus koostab vahefinantsaruandeid vastavalt IAS 34-le *Vahefinantsaruandlus*, ei pea üksus rakendama käesoleva standardi nõudeid vahearuande perioodide suhtes enne esmakordse rakendamise kuupäeva, kui see ei ole teostatav (nagu on määratletud IAS 8-s).

Väärtuse langus (osa 5.5)

- 7.2.17. Üksus rakendab osas 5.5 esitatud väärtuse languse nõudeid tagasiulatuvalt kooskõlas IAS 8-ga, võttes arvesse paragrahve 7.2.15 ja 7.2.18–7.2.20.
- 7.2.18. Üksus kasutab esmakordse rakendamise kuupäeval ilma liigsete kulude või pingutusteta kättesaadavat mõistlikku ja põhjendatud informatsiooni, et määrata kindlaks krediidirisk finantsinstrumendi esmase kajastamise kuupäeva seisuga (või siduvate laenuandmiskohustuste ja finantsgarantiilepingute puhul selle kuupäeva seisuga, millal üksusest sai tühistamatu kohustuse osapool kooskõlas paragrahviga 5.5.6) ning võrrelda seda käesoleva standardi esmakordse rakendamise kuupäeval esineva krediidiriskiga.
- 7.2.19. Kui üksus uurib, kas pärast esmast kajastamist on krediidirisk oluliselt suurenenud, võib ta rakendada
- a) paragrahvide 5.5.10 ja B5.5.22–B5.5.24 nõudeid ning
 - b) paragrahvis 5.5.11 sätestatud vaidlustatavat eeldust rohkem kui 30 päeva võrra maksetähtpäeva ületanud lepinguliste maksete puhul, kui üksus rakendab väärtuse languse nõudeid, tehes kindlaks kõnealuste finantsinstrumentide krediidiriski olulise suurenemise pärast esmast kajastamist, lähtudes informatsioonist tähtpäevaks tasumata nõuete kohta.
- 7.2.20. Kui esmakordse rakendamise kuupäeval oleks esmase kajastamise ajaga võrreldes krediidiriski olulise suurenemise kindlakstegemiseks vaja teha põhjendamatult suuri kulusid ja pingutusi, kajastab üksus kahju allahindluse summas, mis võrdub finantsinstrumendi kehtivusaajal eeldatava krediidikahju summaga igal aruandekuupäeval kuni finantsinstrumendi kajastamise lõpetamiseni (välja arvatud juhul, kui finantsinstrumendi krediidirisk on aruandekuupäeval väike; sellisel juhul rakendatakse paragrahvi 7.2.19 punkti a).

Üleminek seoses riskimaandamisarvestusega (6. peatükk)

- 7.2.21. Käesoleva standardi esmakordselt rakendamisel võib üksus valida arvestusmeetodi, mille kohaselt jätkatakse käesoleva standardi 6. peatüki nõuete asemel IAS 39 riskimaandamisarvestuse nõuete rakendamist. Üksus rakendab seda meetodit kõigi oma riskimaandamisuhete suhtes. Kõnealuse meetodi kasuks otsustav üksus rakendab ka IFRIC 16 *Välismaise üksuse netoinvesteeringu riskimaandamine* ilma muudatusteta, mis viivad selle tõlgenduse vastavusse käesoleva standardi 6. peatüki nõuetega.

- 7.2.22. Kui paragrahvist 7.2.26 ei tulene teisiti, kohaldab üksus käesoleva standardi riskimaandamisarvestuse nõudeid edasiulatuvalt.
- 7.2.23. Riskimaandamisarvestuse rakendamiseks alates käesoleva standardi riskimaandamisarvestuse nõuete esmakordse rakendamise kuupäevast peavad selleks kuupäevaks olema täidetud kõik kriteeriumid.
- 7.2.24. IAS 39 kohaselt riskimaandamisarvestuse kriteeriumitele vastavaid riskimaandamissuhteid, mis pärast üleminekul võimaliku riskimaandamissuhte tasakaalustamise arvessevõtmist (vt paragrahv 7.2.25 punkt b) vastavad ka käesoleva standardi riskimaandamisarvestuse kriteeriumitele (vt paragrahv 6.4.1), käsitatakse jätkuvate riskimaandamissuhetena.
- 7.2.25. Käesoleva standardi riskimaandamisarvestuse nõuete esmakordsel rakendamisel üksus:
- võib alustada nimetatud nõuete rakendamist samast ajahetkest, millal ta lõpetab IAS 39 riskimaandamisarvestuse nõuete rakendamise, ja
 - käsitab IAS 39 kohast maandamise suhtarvu vajadusel jätkuva riskimaandamissuhte suhtarvu tasakaalustamise alguspunktina. Sellisest tasakaalustamisest tekkiv kasum või kahjum kajastatakse kasumiaruandes.
- 7.2.26. Erandina käesoleva standardi riskimaandamisarvestuse nõuete edasiulatuvalt rakendamisest üksus:
- rakendab optioonide ajaväärtuse arvestust kooskõlas paragrahviga 6.5.15 tagasiulatuvalt, kui vastavalt IAS 39-le määratleti riskimaandamissuhtes riskimaandusinstrumendina ainult optiooni sisemise väärtuse muutus. See tagasiulatuva rakendamise nõue kehtib ainult nende riskimaandamissuhte suhtes, mis olid olemas kõige varasema võrreldava perioodi alguses või määratleti pärast seda;
 - võib rakendada forvardlepingute forvardelemendi arvestust kooskõlas paragrahviga 6.5.16, kui vastavalt IAS 39-le on ainult forvardlepingu hetkehinna elemendi muutus määratletud riskimaandamissuhtes riskimaandamisinstrumendina. See tagasiulatuva rakendamise nõue kehtib ainult nende riskimaandamissuhte suhtes, mis olid olemas kõige varasema võrreldava perioodi alguses või määratleti pärast seda. Kui üksus valib kõnealuse arvestuse tagasiulatuva kohaldamise, kohaldatakse seda kõigile selle valiku kriteeriumitele vastavatele riskimaandamissuhetele (st üleminekul ei ole see valik kasutatav iga riskimaandamissuhte jaoks eraldi). Valuutabaasi hinnavahe arvestust (vt paragrahv 6.5.16) võib kohaldada tagasiulatuvalt nende riskimaandamissuhte suhtes, mis olid olemas kõige varasema võrreldava perioodi alguses või määratleti pärast seda;
 - kohaldab tagasiulatuvalt paragrahvi 6.5.6 nõuet, et riskimaandamisinstrument ei aegu ja seda ei lõpetata, kui
 - kehtivate õigusnormide või õigusnormide kehtestamise tulemusena lepidvad riskimaandamisinstrumendi pooled kokku, et tehingu algse vastaspoole asendab üks või mitu kliirivat vastaspoolt eesmärgiga saada iga poole uueks vastaspooleks ja
 - muud võimalikud riskimaandamisinstrumendi muudatused piirduvad nendega, mis on vajalikud vastaspoole sellise asendamise elluviimiseks.

Standardit IFRS 9 (2009), IFRS 9 (2010) või IFRS 9 (2013) varem rakendanud üksused

- 7.2.27. Üksus rakendab paragrahvides 7.2.1–7.2.26 sätestatud üleminekunõudeid vastaval esmakordse rakendamise kuupäeval. Üksus rakendab iga paragrahvides 7.2.3–7.2.14 ja 7.2.17–7.2.26 sätestatud üleminekusätet ainult ühe korra (st kui üksus valib IFRS 9 rakendamiseks lahenduse, millega kaasneb rohkem kui üks esmakordse rakendamise kuupäev, ei saa ta neid sätteid enam uuesti rakendada, kui need on juba rakendatud mõnel varasemal kuupäeval). Vt paragrahv 7.2.2 ja 7.3.2..
- 7.2.28. Üksus, kes on rakendanud standardit IFRS 9 (2009), IFRS 9 (2010) või IFRS 9 (2013) ja edaspidi rakendab käesolevat standardit:
- tühistab oma varasema määratluse finantsvara mõõtmise kohta õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, kui selline määratlus tehti varem kooskõlas paragrahvis 4.1.5 sätestatud tingimusega, kuid see tingimus ei ole käesoleva standardi kohaldamise tagajärjel enam täidetud;

- b) võib teha määratluse finantsvara mõõtmise kohta õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, kui selline määratlus ei oleks varem olnud kooskõlas paragrahvis 4.1.5 sätestatud tingimusega, kuid see tingimus on nüüd täidetud käesoleva standardi kohaldamise tagajärjel;
- c) tühistab oma varasema määratluse finantskohustise mõõtmise kohta õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, kui selline määratlus tehti varem kooskõlas paragrahvi 4.2.2 punktis a sätestatud tingimusega, kuid see tingimus ei ole käesoleva standardi kohaldamise tagajärjel enam täidetud; ja
- d) võib teha määratluse finantskohustise mõõtmise kohta õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, kui selline määratlus ei oleks varem olnud kooskõlas paragrahvi 4.2.2 punktis a sätestatud tingimusega, kuid see tingimus on nüüd täidetud käesoleva standardi kohaldamise tagajärjel.

Selline määratlemine ja tühistamine tehakse käesoleva standardi esmakordse rakendamise kuupäeval olemasolevate faktide ja asjaolude alusel. Tehtud liigitust rakendatakse tagasiulatuvalt.

7.3 STANDARDITE IFRIC 9, IFRS 9 (2009), IFRS 9 (2010) JA IFRS 9 (2013) TAGASIVÕTMINE

- 7.3.1. Käesolev standard asendab IFRIC 9 Tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaberite *ümberhindamine*. 2010. aasta oktoobris IFRS 9-sse lisatud nõuded sisaldasid nõudeid, mis varem olid sätestatud IFRIC 9 paragrahvides 5 ja 7. Muudatusest tuleneva muudatusena lisati IFRS 1 *Rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite esmakordne kasutuselevõtt* nõuded, mis varem olid sätestatud IFRIC 9 paragrahvis 8.
- 7.3.2. Käesolev standard asendab standardid IFRS 9 (2009), IFRS 9 (2010) ja IFRS 9 (2013). Üksus võib siiski otsustada, et ta rakendab enne 1. jaanuari 2018 algavate aruandeaastate suhtes käesoleva standardi asemel neid IFRS 9 varasemaid versioone siis ja ainult siis, kui üksuse esmakordse rakendamise kuupäev on varasem kui 1. veebruar 2015.

Lisa A

Mõisted

Käesolev lisa on standardi lahutamatu osa.

12 kuu eeldatav krediidikahjum	instrumendi kehtivusaja eeldatava krediidikahjumi osa, mis vastab finantsinstrumendiga seotud kohustuste täitmata jätmise tagajärjel 12 kuu jooksul pärast aruandekuupäeva tekkida võivale eeldatavale krediidikahjumile ;
finantsvara või -kohustise amortiseeritud soetusmaksumus	summa, milles finantsvara või -kohustist esmaselt kajastatakse ja millest on maha arvatud põhiosa tagasimaksud ning millele on lisatud või millest on maha arvatud kumulatiivne kulum, kasutades sisemise intressimäära meetodit selle esialgse summa ja lunastustähtajal makstava summa vahelise iga erinevuse suhtes, ja mida on finantsvara korral vajadusel korrigeeritud kahju allahindlusega ;
lepinguline vara	standardis IFRS 15 <i>Kliendilepingutest saadav tulu</i> kirjeldatud õigused, mida väärtuse langusest tulenevate kasumite või kahjumite kajastamise ja mõõtmise eesmärgil arvestatakse kooskõlas käesoleva standardiga;
krediidi tõttu langenud väärtusega finantsvara	finantsvara väärtus on krediidi tõttu langenud, kui on toimunud üks või mitu sündmust, mis avaldavad kahjulikku mõju kõnealuse finantsvara eeldatavatele tulevatele rahavoogudele. Finantsvara väärtuse langemist krediidi tõttu tõendavad muu hulgas jälgitavad andmed järgmistest sündmustest: <ul style="list-style-type: none"> a) emitendi või võlgniku olulised finantsraskused; b) lepingu rikkumine, näiteks kohustuste mittetäitmine või tähtjaks tasumata jätmine; c) laenuvõtja laenuandja(te) poolt laenuvõtja finantsraskustega seotud majanduslikel või lepingulistel põhjustel laenuvõtjale järeleandmis(t)e tegemine, mida laenuandja(d) ei oleks muul juhul teinud; d) laenuvõtja pankrot või muu finantsiline ümberkorraldamine muutub tõenäoliseks;

- e) finantsvara aktiivse turu kadumine finantsraskuste tõttu või
- f) finantsvara ost või väljaandmine suure allahindlusega, mis peegeldab tekkinud **krediidikahjumit**;

Üksiku konkreetse sündmuse kindlakstegemine võib osutuda võimatuks – pigem võib mitme sündmuse ühine mõju põhjustada finantsvara väärtuse languse krediidi tõttu;

krediidikahjum

lepingu alusel üksusele tasumisele kuuluvate kõigi lepinguliste rahavoogude ja üksuse poolt eeldatavalt kättesaadavate rahavoogude vahe (sh kogu raha puudujääk), mis on diskonteeritud algse **sisemise intressimääraga** (või **krediidi tõttu langenud väärtusega ostetud või tekkinud finantsvara** korral **krediidiga korrigeeritud sisemise intressimääraga**). Üksus prognoosib rahavoogusid, arvestades finantsinstrumendi kõiki lepingulisi tingimusi (näiteks ettemakseid, pikendusi, ostuoptsioone või muid sarnaseid optsioone) instrumendi eeldatava kehtivusaja jooksul. Arvesse võetavad rahavood sisaldavad rahavooge hoitava tagatise müügist või muudest krediitkvaliteeti parandavatest kokkulepetest, mis kuuluvad lahutamatuult lepingutingimuste hulka. Eeldatakse, et finantsinstrumendi eeldatavat kehtivusaega saab usaldusväärset prognoosida. Nendel harvadel juhtudel, kui finantsinstrumendi eeldatavat kehtivusaega ei ole võimalik usaldusväärset prognoosida, kasutab üksus finantsinstrumendi lepingujärgset tähtaega;

krediidiga korrigeeritud sisemine intressimäär

määr, millega diskonteeritakse hinnangulised tulevased maksed või laekumised finantsvara eeldatava kehtivusaja jooksul täpselt **krediidi tõttu langenud väärtusega ostetud või tekkinud finantsvara amortiseeritud soetusmaksumusse**. Krediidiga korrigeeritud sisemise intressimäära arvutamisel prognoosib üksus eeldatavaid rahavoogusid, arvestades finantsvara kõiki lepingulisi tingimusi (näiteks ettemakseid, pikendusi, ostuoptsioone või muid sarnaseid optsioone) ja **eeldatavat krediidikahjumit**. Arvestus hõlmab kõiki lepingu osapoolte vahel makstud või saadud tasusid, mis on sisemise intressimäära olemuslikeks komponentideks (vt paragrahvid B5.4.1-B5.4.3), **tehingukuludid** ja kõiki muid lisatasusid või allahindlusi. Eeldatakse, et rahavoogusid ja sarnaste finantsinstrumentide rühma eeldatavat kehtivusaega saab usaldusväärset prognoosida. Nendel harvadel juhtudel, kui finantsinstrumendi (või finantsinstrumentide rühma) rahavoogusid või eeldatavat kehtivusaega ei ole võimalik usaldusväärset prognoosida, kasutab üksus lepingujärgseid rahavoogusid finantsinstrumendi (või finantsinstrumentide rühma) kogu lepingujärgse kehtivusaja jooksul;

kajastamise lõpetamine

eelnevalt kajastatud finantsvara või -kohustise eemaldamine üksuse finantsseisundi aruandest;

tuletisinstrument

finantsinstrument või muu leping, mis kuulub käesoleva standardi rakendusallasse ja millel on kõik kolm järgmist tunnust:

- a) selle väärtus muutub vastavalt muutustele kindlaksmääratud intressimääras, finantsinstrumendi hinnas, kauba hinnas, välisvaluutakursis, hinna- või määraindeksis, krediidi-reitingus või krediidiindeksis või mõnes muus muutujas, tingimusel, et mitterahalise muutuja korral ei ole muutuja spetsiifiliselt seotud lepinguosapoollega (mida mõnikord nimetatakse alusvaraks);
- b) see kas ei nõua algset netoinvesteeringut või nõuab sellist algset netoinvesteeringut, mis on väiksem, kui oleks nõutav teiste lepinguliikide puhul, mis eeldatavasti reageeriksid sarnasel viisil turutegurite muutustele;
- c) seda arveldatakse tulevikus;

dividendid

kasumi jaotamine omakapitaliinstrumentide valdajatele proportsionaalselt nende osalusega konkreetses kapitaliliigis;

sisemise intressimäära meetod

meetod **finantsvara või -kohustise amortiseeritud soetusmaksumuse** arvutamiseks ja intressitulude või -kulude jaotamiseks ja kasumiaruandes kajastamiseks asjakohase ajavahemiku jooksul;

sisemine intressimäär	määr, millega diskonteeritakse hinnangulised tulevased maksed või laekumised finantsvara või -kohustise eeldatava kehtivusaja jooksul finantsvara bilansilise brutojääkmaksumusse või finantsvara amortiseeritud soetusmaksumusse . Sisemise intressimäära arvutamisel prognoosib üksus eeldatavaid rahavoogusid, arvestades finantsinstrumendi kõiki lepingulisi tingimusi (näiteks ettemakseid, pikendusi, ostuoptsiione või muid sarnaseid optsiione) ja eeldatavat krediidikahjumit . Arvestus hõlmab kõiki lepingu osapoolte vahel makstud või saadud tasusid, mis on sisemise intressimäära olemuslikeks komponentideks (vt paragrahvid B5.4.1-B5.4.3), tehingukulused ja kõiki muid lisatasusid või allahindlusi. Eeldatakse, et rahavoogusid ja sarnaste finantsinstrumentide rühma eeldatavat kehtivusaega saab usaldusväärselt prognoosida. Nendel harvadel juhtudel, kui finantsinstrumendi (või finantsinstrumentide rühma) rahavoogusid või eeldatavat kehtivusaega ei ole võimalik usaldusväärselt prognoosida, kasutab üksus lepingujärgseid rahavoogusid finantsinstrumendi (või finantsinstrumentide rühma) kogu lepingujärgse kehtivusaja jooksul;
eeldatav krediidikahjum	krediidikahjumite kaalutud keskmine, kus kaaludena kasutatakse vastavaid kohustuste täitmata jätmise riske;
finantsgarantiileping	leping, mis nõuab väljastajalt kindlaksmääratud maksete sooritamist, et hüvitada lepingu valdajale tekkinud kahju, kui kindlaksmääratud võlgnik ei tee makseid tähtaegselt vastavalt võlainstrumendi algsetele või muudetud tingimustele;
õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatav finantskohustus	finantskohustus, mis vastab ühele järgmistest tingimustest: a) see vastab kauplemiseesmärgil hoidmise määratlusele; b) esmasel kajastamisel määratletakse see üksuse poolt kajastatavaks õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande vastavalt paragrahvile 4.2.2 või 4.3.5; c) esmasel kajastamisel või hiljem määratletakse see kajastatavaks õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande vastavalt paragrahvile 6.7.1;
siduv kohustus	siduv kokkulepe ressursside kindlaksmääratud koguse vahetamiseks kindlaksmääratud hinnaga kindlaksmääratud kuupäeval või kuupäevadel tulevikus;
prognoositav tehing	oodatav tehing tulevikus, mille suhtes ei ole siduvat kohustust;
finantsvara bilansiline brutojääkmaksumus	finantsvara amortiseeritud soetusmaksumus enne kahju allahindlusega korrigeerimist;
riskimaandamise suhtarv	riskimaandamisinstrumendi koguse ja riskimaandamisobjekti koguse suhtelise kaalu suhe;
kauplemiseesmärgil hoitav	finantsvara või -kohustus, mis: a) on omandatud või tekkinud peamiselt lähitulevikus edasimüügi või tagasiostmise eesmärgil; b) esmakordsel kajastamisel on see määratletud finantsinstrumentide portfelli osa, mida hallatakse ühiselt ja mille kohta on tõendeid hiljuti toimunud lühiajalise kasumivõtmise kohta; või c) see on tuletisinstrument (välja arvatud tuletisinstrument, mis on finantsgarantiileping või määratletud ja efektiivne riskimaandamisinstrument);
väärtuse langusest tulenev kasum või kahjum	kasumid või kahjumid, mis kajastatakse kasumiaruandes kooskõlas paragrahviga 5.5.8 ja mis tekib osas 5.5 sätestatud väärtuse languse nõuete rakendamise tõttu;
kehtivusajal eeldatav krediidikahjum	eeldatav krediidikahjum , mis tuleneb kõigist finantsinstrumendi kehtivusajal võimalikest kohustuste täitmata jätmise juhtudest;

kahju allahindlus	kooskõlas paragrahviga 4.1.2 mõõdetava finantsvara eeldatava krediidikahjumi , rendi- nõuete ja lepingulise vara , kooskõlas paragrahviga 4.1.2A mõõdetava finantsvara akumulēritud väärtuse languse summa ning siduvate laenuandmiskohustuste eeldatava krediidikahjumi ja finantsgarantiilepingute eraldise allahindlus;
muudatusest tingitud kasum või kahjum	summa, mis tekib seoses finantsvara bilansilise brutojääkmaksumuse korrigeerimisega, et kajastada uuesti läbi räägitud või muudetud lepingupõhiseid rahavoogusid. Üksus arvutab finantsvara bilansilise brutojääkväärtuse ümber uuesti läbi räägitud või muudetud finantsvara kogu kehtivusaja eeldatavate tulevaste maksete või laekumiste nüüdsväärtuses, mida on diskonteeritud finantsvara esialgse sisemise intressimääraga (või krediidi tõttu langenud väärtusega ostetud või tekkinud finantsvara korral krediidiga korrigeeritud sisemise intressimääraga) või kohaldatavuse korral paragrahvi 6.5.10 kohaselt arvatud muudetud sisemise intressimääraga . Finantsvara eeldatavate tulevaste rahavoogude prognoosimisel arvestab üksus kõiki finantsvara lepingulisi tingimusi (näiteks ettemakseid, ostuoptsioone või muid sarnaseid optsioone), kuid ei arvesta eeldatavat krediidikahjumi , välja arvatud juhul, kui finantsvara on krediidi tõttu langenud väärtusega ostetud või tekkinud finantsvara ; viimasel juhul võtab üksus arvesse ka esialgset eeldatud krediidikahjumi, millega arvestati esialgse krediidiga korrigeeritud sisemise intressimäära arvutamisel;
tähtajaks tasumata	finantsvara on tähtajaks tasumata, kui vastaspool on jätnud makse lepinguga ettenähtud tähtajal sooritamata;
krediidi tõttu langenud väärtusega ostetud või tekkinud finantsvara	ostetud või tekkinud finantsvara, mis on esialgsel kajastamisel krediidi tõttu langenud väärtusega ;
ümberliigitamise kuupäev	üksuse finantsvara ümberliigitamisega lõppenud ärimudeli muutmisele järgneva esimese aruandeperioodi esimene päev;
tavapärasel turutingimustel toimuv ost või müük	finantsvara ost või müük vastavalt lepingule, mille tingimuste kohaselt antakse vara üle ajavahemiku jooksul, mis on tavaliselt kas kehtestatud õigusaktidega või kujunenud kokkulepuliselt konkreetsel turul;
tehingukulud	lisakulud, mis on otseselt seotud finantsvara või -kohustise omandamise, emiteerimise või realiseerimisega (vt paragrahv B5.4.8). Lisakulu on see, mis ei oleks tekkinud, kui üksus ei oleks finantsinstrumenti omandanud, emiteerinud või realiseerinud.

Järgmised terminid on määratletud IAS 32 paragrahvis 11, IFRS 7 lisas A, IFRS 13 lisas A või IFRS 15 lisas A ning neid kasutatakse käesolevas standardis IAS 32-s, IFRS 7-s, IFRS 13-s või IFRS 15-s määratletud tähenduses:

- a) krediidirisk (¹);
- b) omakapitaliinstrument;
- c) õiglase väärtus;
- d) finantsvara;
- e) finantsinstrument;
- f) finantskohustis;
- g) tehinguhind.

(¹) Seda mõistet (IFRS 7 määratluses) kasutatakse nõuetes, mille kohaselt tuleb esitada krediidiriski muutuste mõju õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatud kohustistele (vt paragrahv 5.7.7).

Lisa B

Rakendusjuhis

Käesolev lisa on standardi lahutamatu osa.

RAKENDUSALA (2. PEATÜKK)

- B2.1 Mõned lepingud nõuavad makse sooritamist tulenevalt kliimatilistest, geoloogilistest või muudest füüsilistest teguritest. Nendele instrumentidele, mis põhinevad kliimatilistel teguritel, viidatakse mõnikord kui „ilmastiku tuletisinstrumentidele“. Kui sellised lepingud ei ole IFRS 4 rakendusalas, on need käesoleva standardi rakendusalas.
- B2.2 Käesolev standard ei muuda nõudeid töötajate hüvitiste plaanidele, mis on kooskõlas IAS 26-ga *Pensionihüvitiste plaanide arvestus ja aruandlus*, ja müügi- või teenusetulude mahul põhinevatele litsentsitasu lepingutele, mida arvestatakse kooskõlas IFRS 15-ga *Kliendilepingutest saadav tulu*.
- B2.3 Mõnikord teeb üksus strateegiliseks peetava investeeringu teise üksuse emiteeritud omakapitaliinstrumentidesse kavatsusega luua või säilitada pikaajaline ärisuhe üksusega, millesse investeeritakse. Investor või ühissettevõtjast üksus kasutab IAS 28-t, et määrata kindlaks, kas sellise investeeringu arvestamiseks kasutatakse kapitaliosaluse meetodit.
- B2.4 Käesolev standard rakendub kindlustusandjate finantsvara ja -kohustiste suhtes, mis ei ole õigused ja kohustused, mida paragrahvi 2.1 punkt e välistab, sest need tulenevad IFRS 4 *Kindlustuslepingud* rakendusalas olevatest lepingutest.
- B2.5 Finantsgarantiilepingud võivad olla erinevates juriidilistes vormides, nagu garantii, mõned akreditiivide liigid, krediidiriski kaitse leping või kindlustusleping. Nende arvestuskäsitlus ei sõltu nende juriidilisest vormist. Järgmised on näited selliste lepingute asjakohasest käsitlemisest (vt paragrahvi 2.1 punkt e):
- a) kui ülekantav risk on märkimisväärne, rakendab väljastaja käesolevat standardit isegi siis, kui finantsgarantiileping vastab IFRS 4-s sätestatud kindlustuslepingu määratlusele. Kui aga väljastaja on varem selgelt kinnitanud, et käsitleb selliseid lepinguid kindlustuslepingutena ning on rakendanud nende suhtes kindlustuslepingute puhul kasutatavaid arvestusmeetodeid, võib väljastaja valida, kas rakendada selliste finantsgarantiilepingute suhtes käesolevat standardit või IFRS 4. Kui rakendatakse käesolevat standardit, nõutakse paragrahvis 5.1.1 väljastajalt finantsgarantiilepingu esmast kajastamist õiglasel väärtusel. Kui finantsgarantiileping sõlmiti mitteseotud poolte vahelises tehingus, võrdub selle õiglane väärtus tõenäoliselt lepingu sõlmimisel saadud kindlustusmaksuga, kui ei ole tõendeid vastupidise kohta. Edaspidi, välja arvatud juhul kui finantsgarantiileping liigitati selle sõlmimisel õiglasel väärtusel muutustega läbi kasumiaruande kajastatavaks või kui kehtivad paragrahvid 3.2.15–3.2.23 ja B3.2.12–B3.2.17 (kui finantsvara ülekandmine ei vasta kajastamise lõpetamise kriteeriumitele või kehtib jätkuva seotuse printsiip), mõõdab väljastaja seda kahest järgmisest väärtusest kõrgemaga:
 - i) osa 5.5 kohaselt määratud summa ning
 - ii) esmaselt arvele võetud summa, millest on vajaduse korral lahutatud IFRS 15 printsiipide kohaselt kajastatud kumulatiivne tulusumma (vt paragrahvi 4.2.1 punkt c);
 - b) mõned krediidiga seotud garantiid ei nõua makse eeldusena, et garantii saajal oleks oht saada kahju põhjusel, et võlgnik ei suuda garantii objektiks oleva vara tagasimakseid õigeaegselt sooritada, ning ta on seda kahju ka saanud. Selliseks näiteks on garantii, mis nõuab maksete sooritamist konkreetse krediidireitingu või krediidiindeksi muutumise korral. Sellised garantiid ei ole finantsgarantiilepingud käesoleva standardi mõistes, ega ka kindlustuslepingud IFRS 4 mõistes. Sellised garantiid on tuletisinstrumentid ning väljastaja rakendab nende suhtes käesolevat standardit;
 - c) Kui finantsgarantiileping on väljastatud seoses kaupade müügiga, rakendab väljastaja IFRS 15-t selle määramiseks, millal ta kajastab tulu garantiist ja millal kaupade müügist.

- B2.6 Kinnitusi, et väljastaja käsitleb lepinguid kindlustuslepingutena, võib üldjuhul leida läbivalt tema suhtluses oma klientide ja järelevalveorganitega, lepingutes, äridokumentides ja finantsaruannetes. Lisaks kehtivad kindlustuslepingute puhul sageli raamatupidamisnõuded, mis erinevad muudele tehinguliikidele, näiteks pankade või äriühingute lepingutele esitatavatest nõuetest. Sellistel juhtudel esitab väljastaja tavaliselt oma finantsaruandes kinnituse, et ta on järginud nimetatud raamatupidamisnõudeid.

KAJASTAMINE JA KAJASTAMISE LÕPETAMINE (3. PEATÜKK)

Esmane kajastamine (osa 3.1)

- B3.1.1 Paragrahvis 3.1.1 sätestatud põhimõttest lähtuvalt kajastab üksus kõiki oma tuletisinstrumentidest tulenevaid lepingujärgseid õigusi ja kohustusi finantsseisundi aruandes vastavalt varade ja kohustistena, välja arvatud nende tuletisinstrumentide korral, mis takistavad finantsvarade ülekandmise kajastamist müügina (vt paragrahv B3.2.14). Kui finantsvara ülekandmine ei vasta kajastamise lõpetamise kriteeriumitele, ei kajasta saaja ülekantud vara oma varana (vt paragrahv B3.2.15).

- B3.1.2 Järgmised näited käsitlevad paragrahvis 3.1.1 sätestatud põhimõtte rakendamist:

- a) tingimusteta nõudeid ja võlgu kajastatakse varade või kohustistena, kui üksusest saab lepingu osapool ja sellest tulenevalt on tal juriidiline õigus saada või juriidiline kohustus maksta raha;
- b) omandatavaid varasid ja tekkivaid kohustusi seoses siduva kohustusega osta või müüa kaupu või teenuseid ei kajastata tavaliselt enne, kui vähemalt üks osapooltest on täitnud lepingu. Näiteks kindla tellimuse saanud üksus ei kajasta tavaliselt vara (ja tellimuse esitanud üksus ei kajasta kohustist) selle tulevikukohustuse tekkimise hetkel, vaid lükkab kajastamise edasi kuni tellitud kaupade või teenuste lähetamise, ülekandmise või osutamiseni. Kui siduv kohustus osta või müüa mittefinantsobjekte kuulub käesoleva standardi rakendusallasse vastavalt paragrahvidele 2.4–2.7, kajastatakse selle õiglast netoväärtust vara või kohustisena selle tulevikukohustuse tekkimise kuupäeval (vt paragrahvi B4.1.30 punkt c). Lisaks, kui eelnevalt kajastamata siduv kohustus on määratletud õiglase väärtuse riskimaandamisinstrumendis riskimaandamisobjektina, kajastatakse maandatavast riskist tulenevat iga muutust pärast riskimaandamise alustamist õiglasest netoväärtuses vara või kohustisena (vt paragrahvi 6.5.8 punkt b ja paragrahv 6.5.9);
- c) käesoleva standardi rakendusallasse kuuluvat forvardlepingut (vt paragrahv 2.1) kajastatakse vara või kohustisena tulevikukohustuse tekkimise kuupäeval, mitte arvelduse teostamise kuupäeval. Kui üksusest saab forvardlepingu osapool, on õiguse ja kohustuse õiglased väärtused sageli võrdsed, nii et forvardi õiglase netoväärtus on null. Kui õiguse ja kohustuse õiglase netoväärtus ei ole null, kajastatakse lepingut kas vara või kohustisena;
- d) käesoleva standardi rakendusallasse kuuluvaid optsoonilepinguid (vt paragrahv 2.1) kajastatakse varade või kohustistena, kui valdajast või optiooni kirjutanud isikust saab lepingu osapool;
- e) kavandatavad tulevikutehingud, olenemata nende tõenäosusest, ei ole varad ega kohustised, sest üksusest ei ole saanud lepingu osapool.

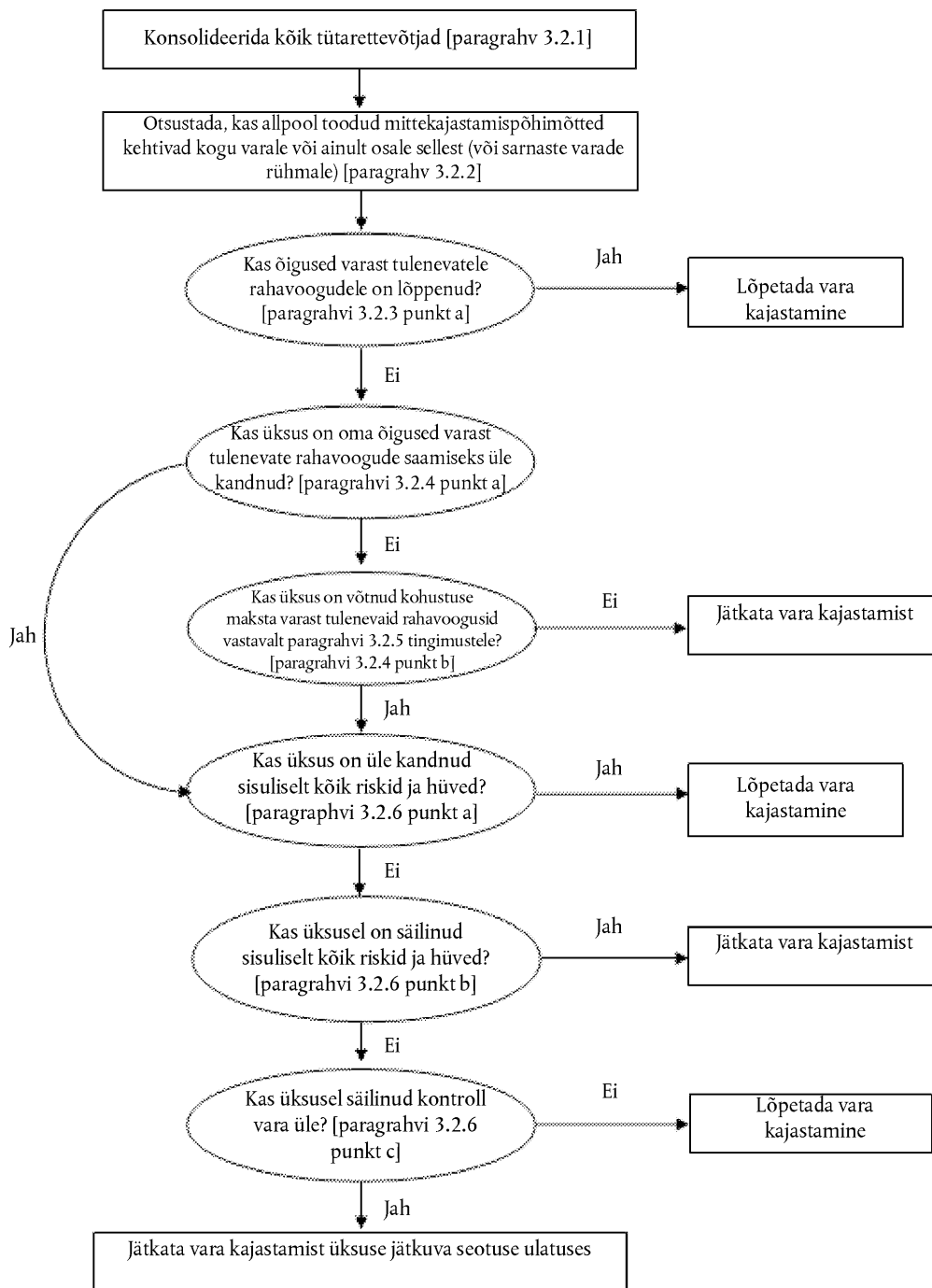
Tavapärasel turutingimustel toimuv finantsvara ost või müük

- B3.1.3 Finantsvara tavapärasel turutingimustel toimuva ostu või müügi kajastamiseks kasutatakse kas tehingupäevapõhist või arvelduspäevapõhist arvestust, nagu on kirjeldatud paragrahvides B3.1.5 ja B3.1.6. Üksus rakendab sama meetodit järjepidevalt kõigile käesoleva standardi kohaselt selliselt liigitatud varade ostudele ja müükidele. Selleks liigitatakse eraldi vara, mida mõõdetakse kohustuslikus korras õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, ja vara, mis on määratletud mõõdetuna õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande. Lisaks moodustavad omaette liigi investeeringud omakapitaliinstrumentidesse, mille arvutamiseks kasutatakse paragrahvis 5.7.5 esitatud võimalust.

- B3.1.4 Leping, mis nõuab või lubab lepingu väärtuse muutuse netotasaarveldamist, ei ole leping tavapärastel turutingimustel. Sellist lepingut käsitletakse tehingupäeva ja arvelduspäeva vahelisel perioodil tuletisinstrumendina.
- B3.1.5 Tehingupäev on kuupäev, mil üksus võtab endale vara ostmise või müümise kohustuse. Tehingupäevapõhine arvestus viitab a) saadava vara kajastamisele ja kohustisele maksta selle eest tehingupäeval ja b) müüdüd vara kajastamise lõpetamisele, müügist tuleneva kasumi või kahjumi kajastamisele ja ostja vastu tekkinud nõude kajastamisele tehingupäeval. Tavaliselt ei hakka intress kogunema varalt ja vastavalt kohustiselt enne arvelduspäeva, mil omandiõigus läheb üle.
- B3.1.6 Arvelduspäev on kuupäev, mil vara kantakse üle üksusele või üksuse poolt. Arvelduspäevapõhine arvestus viitab a) vara kajastamisele päeval, mil üksus selle saab ja b) vara kajastamise lõpetamisele ja realiseerimisest saadava kasumi või kahjumi kajastamisele päeval, mil üksus kannab vara üle. Kui rakendatakse arvelduspäevapõhist arvestust, arvestab üksus tehingupäeva ja arvelduspäeva vahelisel perioodil saadava vara õiglase väärtuse iga muutuse samal viisil nagu omandatud vara puhul. Teisiti öelduna ei kajastata väärtuse muutust varade puhul, mida mõõdetakse amortiseeritud soetusmaksumuses; seda kajastatakse kasumiaruandes varade puhul, mis on mõõdetud õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande; seda kajastatakse muus koondkasumis finantsvarade puhul, mida mõõdetakse õiglases väärtuses läbi muu koondkasumi kooskõlas paragrahviga 4.1.2a, ja omakapitaliinstrumentidesse tehtud investeeringute puhul, mida arvestatakse kooskõlas paragrahviga 5.7.5.

Finantsvara kajastamise lõpetamine (osa 3.2)

B3.2.1 Järgmine vooskeem iseloomustab otsustusprotsessi selle üle, kas ja mil määral finantsvara kajastamine lõpetatakse.

Kokkulepped, mille kohaselt üksusel säilivad lepingujärgsed õigused saada finantsvarast tulenevaid rahavoogusid, kuid ta võtab lepingujärgse kohustuse maksta rahavoogusid ühele või mitmele maksesaajale (paragrahvi 3.2.4 punkt b)

B3.2.2 Paragrahvi 3.2.4 punktis b kirjeldatud olukord (kui üksusel säilivad lepingupõhised õigused saada finantsvarast tulenevaid rahavoogusid, kuid ta võtab lepingupõhise kohustuse maksta rahavoogusid ühele või mitmele maksesaajale) esineb näiteks siis, kui üksus on varahaldaja ja ta emiteerib investoritele kasutoovaid osalusi endale kuuluvates alusfinantsvarades ning teenindab selliseid finantsvarasid. Sellisel juhul vastavad finantsvarad kajastamise lõpetamise kriteeriumitele, kui on täidetud paragrahvides 3.2.5 ja 3.2.6 sätestatud tingimused.

B3.2.3 Paragrahvi 3.2.5 rakendamisel võib üksus olla näiteks finantsvara väljaandja või kontsern, mille koosseisu kuulub tütarettevõtja, mis on omandanud finantsvara ja annab rahavood edasi mitteseotud kolmandast osapoolest investoritele.

Omandiga seonduvate riskide ja hüvede ülekandmise hindamine (paragrahv 3.2.6)

B3.2.4 Näideteks selle kohta, kui üksus on kandnud üle sisuliselt kõik omandiga seonduvad riskid ja hüved, on:

- a) finantsvara tingimusteta müük;
- b) finantsvara müük koos õigusega finantsvara tagasiostmiseks tagasiostmise hetke õiglasest väärtusest ja
- c) finantsvara müük koos müügi- või ostuoptsiooniga, mis on sügavalt rahast väljas (s.o optioon, mis on sellisel määral rahast väljas, et selle jõudmine rahasse enne lepingu aegumist on väga ebatõenäoline).

B3.2.5 Näideteks selle kohta, kui üksusel säilivad sisuliselt kõik omandiga seonduvad riskid ja hüved, on:

- a) müügi- ja tagasiostutehing, mille korral tagasiostuhind on fikseeritud hind või müügihind, millele lisandub laenuandja tootlus;
- b) väärtpaperite laenuks andmise leping;
- c) finantsvara müük koos kogutulu-vahetustehinguga, millega kantakse tururiskile avatud positsioon tagasi üksusele;
- d) finantsvara müük koos sügavalt rahast müügi- või ostuoptsiooniga (s.o optioon, mis on sellisel määral rahast väljas, et rahast väljaminemine enne tähtaja lõppemist on väga ebatõenäoline) ja
- e) lühiajaliste nõuete müük, mille puhul üksus garanteerib, et ta hüvitab saajal tõenäoliselt tekkivad krediidikahjumid.

B3.2.6 Kui üksus teeb kindlaks, et ülekandmise tulemusena on ta kandnud üle sisuliselt kõik ülekantud vara omandiga seonduvad riskid ja hüved, ei kajasta ta ülekantud vara uuesti tulevases perioodil, välja arvatud juhul, kui ta saab ülekantud vara tagasi uue tehinguga.

Kontrolli ülekandmise hindamine

B3.2.7 Üksusel ei säili kontroll ülekantud vara üle, kui ülekantava vara saaja saab praktiliselt ülekantud vara müüa. Üksusel säilib kontroll ülekantud vara üle, kui ülekantava vara saaja ei saa praktiliselt ülekantud vara müüa. Ülekantava vara saaja saab praktiliselt ülekantud vara müüa, kui sellega kaubeldakse aktiivsel turul, sest ülekantava vara saaja saaks osta ülekantud vara tagasi turul, kui tal tekib vajadus vara üksusele tagastada. Näiteks ülekantava vara saaja saab praktiliselt ülekantud vara müüa, kui ülekantud varale kehtib optioon, mis lubab üksusel seda tagasi osta, kuid ülekantava vara saaja võib kergesti hankida ülekantud vara turul, kui optiooni kasutatakse. Ülekantava vara saaja ei saa ülekantud vara praktiliselt müüa, kui üksusel säilib selline optioon ja ülekantava vara saajal ei ole võimalik kergesti hankida ülekantud vara turul, kui üksus kasutab oma optiooni.

- B3.2.8 Ülekantava vara saaja saab praktiliselt ülekantud vara müüa ainult siis, kui ülekantava vara saaja saab müüa ülekantud vara tervikuna mitteseotud kolmandale osapoolele ja ta saab seda teha ühepoolset ilma ülekandmisele täiendavate piirangute kehtestamiseta. Määrav küsimus on see, et mida ülekantava vara saaja saab praktiliselt teha, mitte aga millised lepingujärgsed õigused ülekantava vara saajale kuuluvad selle suhtes, mida ta saab teha ülekantud varaga või millised lepingujärgsed keelud eksisteerivad. Täpsemalt:
- a) lepingujärgsel ülekantud vara realiseerimise õigusel on vähe praktilist mõju, kui ülekantud varal puudub turg, ja
 - b) ülekantud vara realiseerimisel on vähe praktilist mõju, kui seda ei saa kasutada vabalt. Sel põhjusel:
 - i) ülekantava vara saaja suutlikkus realiseerida ülekantud vara peab olema sõltumatu teiste tegevusest (st see peab olema ühepoolne suutlikkus) ja
 - ii) ülekantava vara saaja peab olema suuteline realiseerima ülekantud vara ilma vajaduseta lisada ülekandmisele piiravaid tingimusi või muid kitsendusi (nt tingimusi laenuvara teenindamise või ülekantava vara saajale vara tagasiostmise õigust andva optiooni kohta).
- B3.2.9 See, et ülekantava vara saaja tõenäoliselt ei müü ülekantud vara, ei tähenda iseenesest, et ülekandjal säilib kontroll ülekantud vara üle. Kui aga müügioptioon või garantii takistab ülekantava vara saajat müümast ülekantud vara, säilib ülekandjal kontroll ülekantud vara üle. Näiteks kui müügioptioon või garantii on piisavalt väärtuslik, takistab see ülekantava objekti saajat müümast ülekantud vara, sest ülekantava vara saaja tegelikult ei müü ülekantud vara kolmandale osapoolele ilma sarnast optiooni või muid piiravaid tingimusi lisamata. Selle asemel hoiaks ülekantava vara saaja ülekantud vara enda valduses, et saada garantii- või müügioptioonijärgseid makseid. Selliste asjaolude korral säilib ülekandja kontroll ülekantud vara üle.

Kajastamise lõpetamise kriteeriumitele vastavad ülekanded

- B3.2.10 Üksusel võib säilida õigus saada osa ülekantud varadelt tulenevatest intressimaksetest hüvitisena nende varade teenindamise eest. Intressimaksete see osa, millest üksus loobuks teeninduslepingu lõpetamisel või ülekandmisel, jaotatakse teenindusvarale või teeninduskohustisele. Intressimaksete see osa, millest üksus ei loobu, on intressinõue. Näiteks kui üksus ei loobuks mitte mingist intressist teeninduslepingu lõpetamisel või ülekandmisel, on kogu intressivahe intressinõue. Paragrahvi 3.2.13 rakendamisel kasutatakse teenindusvara ja intressi saamise nõude õiglasi väärtusi, et jaotada nõude bilansiline jääkmaksumus enam mittekajastatava vara osa ja edasikajastatava vara osa vahel. Kui teenindustasu ei ole kindlaks määratud või saadav tasu ei ole eeldatavasti üksusele piisavaks hüvitiseks teenindamise eest, kajastatakse teeninduskohustusega seotud kohustus õiglasel väärtusel.
- B3.2.11 Hinnates edasikajastatava osa ja mittekajastatava osa õiglast väärtust paragrahvi 3.2.13 rakendamise eesmärgil, rakendab üksus lisaks paragrahvile 3.2.14 IFRS 13 nõudeid õiglase väärtuse mõõtmise kohta.

Kajastamise lõpetamise kriteeriumitele mittevastavad ülekanded

- B3.2.12 Käesolev paragrahv käsitleb paragrahvis 3.2.15 toodud põhimõtte rakendamist. Kui üksuse antud garantii kahjumite osas, mis võivad tuleneda ülekantud varadega seotud kohustuste täitmata jätmisest, takistab ülekantud vara kajastamise lõpetamist, sest üksusel on säilinud sisuliselt kõik ülekantud vara omandiga seonduvatest riskidest ja hüvedest, jätkatakse ülekantud vara kajastamist tervikuna ja saadud tasu kajastatakse kohustisena.

Jätkuv seotus ülekantud varadega

- B3.2.13 Järgnevalt on toodud näiteid selle kohta, kuidas üksus mõõdab ülekantud vara ja kaasnevat kohustist vastavalt paragrahvile 3.2.16.

Kõik varad:

- a) kui üksuse antud garantii ülekantud varadega seotud kohustuste täitmata jätmisest tuleneva kahjumi eest tasumise kohta takistab ülekantud vara kajastamise lõpetamist jätkuva seotuse ulatuses, mõõdetakse ülekantud vara ülekande sooritamise kuupäeval kas i) vara bilansilises jääkmaksumuses või ii) ülekandmisel saadud tasu maksimumsummas, mille tagasimaksmist võidakse üksuselt nõuda (garantiisumma), olenevalt kumb summa on madalam. Kaasnevat kohustist mõõdetakse esialgu garantiisummas, millele lisatakse garantii õiglase väärtus (mis on tavaliselt garantii eest saadud tasu). Seejärel kajastatakse garantii esialgset õiglast väärtust kasumiaruandes siis, kui kohustus täidetakse (või selle käigus) (vastavalt IFRS 15 printsiipidele) ning vara bilansilist jääkmaksumust vähendatakse kahju allahindluse võrra;

amortiseeritud soetusmaksumuses mõõdetavad varad:

- b) kui üksuse kirjutatud müügioptsiooni kohustus või üksusele kuuluv ostuoptsiooni õigus takistab ülekantud vara kajastamise lõpetamist ja üksus mõõdab ülekantud vara amortiseeritud soetusmaksumuses, mõõdetakse kaasnevat kohustist selle soetusmaksumuses (s.o saadud tasuna), mida korrigeeritakse ülekantud vara soetusmaksumuse ja amortiseeritud soetusmaksumuse vahelise mis tahes erinevuse amortisatsiooni võrra optsiooni aegumise kuupäeval. Näiteks oletagem, et vara amortiseeritud soetusmaksumus ja bilansiline brutojääkmaksumus ülekandmise kuupäeval on 98 VÜ-d ja saadud tasu on 95 VÜ-d. Vara bilansiline brutojääkmaksumus optsiooni täitmistähtajal on 100 VÜ-d. Kaasneva kohustise esialgne bilansiline jääkmaksumus on 95 VÜ-d, ning 95 VÜ ja 100 VÜ vahelist erinevust kajastatakse kasumiaruandes, kasutades sisemise intressimäära meetodit. Optsiooni täitmisel kajastatakse kaasneva kohustise bilansilise jääkmaksumuse ja täitmishinna vahelist mis tahes erinevust kasumiaruandes;

õiglates väärtuses mõõdetavad varad:

- c) kui üksusel säilinud ostuoptsiooni õigus takistab ülekantud vara kajastamise lõpetamist ja üksus mõõdab ülekantud vara õiglates väärtuses, jätkatakse vara mõõtmist õiglates väärtuses. Kaasnevat kohustist mõõdetakse i) optsiooni täitmishinnas, millest on maha arvatud optsiooni ajaväärtus, kui optsioon on rahas ii) ülekantud vara õiglates väärtuses, millest on maha arvatud optsiooni ajaväärtus, kui optsioon on rahast väljas. Kaasneva kohustise mõõtmise korrigeerimine tagab, et vara ja kaasneva kohustise bilansiline netojääkmaksumus on ostuoptsiooni õiguse õiglase väärtus. Näiteks kui alusvara õiglase väärtus on 80 VÜ-d, optsiooni täitmishind on 95 VÜ-d ja optsiooni ajaväärtus on 5 VÜ-d, siis kaasneva kohustise bilansiline jääkmaksumus on 75 VÜ-d ($80 \text{ VÜ} - 5 \text{ VÜ}$) ja ülekantud vara bilansiline jääkmaksumus on 80 VÜ-d (s.o selle õiglase väärtus);
- d) kui üksuse kirjutatud müügioptsioon takistab ülekantud vara kajastamise lõpetamist ja üksus mõõdab ülekantud vara õiglates väärtuses, mõõdetakse kaasnevat kohustist optsiooni täitmishinnas, millele lisatakse optsiooni ajaväärtus. Vara mõõtmine õiglates väärtuses võib toimuda kas õiglates väärtuses või optsiooni täitmishinnas, olenevalt kumb on madalam, kuna üksusel ei ole õigust ülekantud vara õiglase väärtuse suurenemisele üle optsiooni täitmishinna. Sellega tagatakse, et vara ja kaasneva kohustise bilansiline netojääkmaksumus on müügioptsiooni kohustuse õiglase väärtus. Näiteks kui alusvara õiglase väärtus on 120 VÜ-d, optsiooni täitmishind on 100 VÜ-d ja optsiooni ajaväärtus on 5 VÜ-d, siis kaasneva kohustise bilansiline jääkmaksumus on 105 VÜ-d ($100 \text{ VÜ} + 5 \text{ VÜ}$) ja vara bilansiline jääkmaksumus on 100 VÜ-d (antud juhul optsiooni täitmishind);
- e) kui koridor ostetud ostuoptsiooni ja kirjutatud müügioptsiooni puhul takistab ülekantud vara kajastamise lõpetamist ja üksus mõõdab vara õiglates väärtuses, jätkab ta vara mõõtmist õiglates väärtuses. Kaasnevat kohustist mõõdetakse i) ostuoptsiooni täitmishinna ja müügioptsiooni õiglase väärtuse summas, millest on maha arvatud ostuoptsiooni ajaväärtus, kui ostuoptsioon on rahas või ii) vara õiglase väärtuse ja müügioptsiooni õiglase väärtuse summas, millest on maha arvatud ostuoptsiooni ajaväärtus, kui ostuoptsioon on rahast väljas. Kaasneva kohustise korrigeerimine tagab, et vara ja kaasneva kohustise bilansiline netojääkmaksumus on üksusele kuuluvate ja tema poolt

väljaantud optsoonide õiglase väärtus. Näiteks oletagem, et üksus kannab üle õiglases väärtuses mõõdetava finantsvara, samaaegselt ostes ostuoptiooni täitmishinnaga 120 VÜ ja kirjutades müügioptiooni täitmishinnaga 80 VÜ-d. Samuti oletagem, et vara õiglase väärtus on ülekandmise kuupäeval 100 VÜ-d. Müügi- ja ostuoptiooni ajaväärtused on vastavalt 1 VÜ ja 5 VÜ-d. Antud juhul kajastab üksus vara väärtusega 100 VÜ-d (vara õiglase väärtus) ja kohustise väärtusega 96 VÜ-d [(100 VÜ-d + 1 VÜ) – 5 VÜ-d]. Sellest tulenevalt on vara netoväärtus 4 VÜ-d, mis on üksusele kuuluvate ja tema poolt kirjutatud optsoonide õiglase väärtus.

Kõik ülekanded

- B3.2.14 Selles ulatuses, millises finantsvara ülekandmine ei vasta kajastamise lõpetamise kriteeriumitele, ei käsitleta ülekandja lepingujärgseid ülekandega seotud õigusi või kohustusi eraldi tuletisinstrumentidena, kui nii tuletisinstrumenti kui ka kas ülekantud vara või ülekandmisest tuleneva kohustise kajastamine tingiks samade õiguste või kohustiste kahekordse kajastamise. Näiteks ülekandjal säilinud ostuoptioon võib takistada finantsvarade ülekandmise käsitlemist müügina. Sellisel juhul ei kajastata ostuoptiooni eraldi tuletisinstrumenti varana.
- B3.2.15 Ulatuses, millises finantsvara ülekandmine ei vasta kajastamise lõpetamise kriteeriumitele, ei kajasta ülekantava vara saaja ülekantud vara oma varana. Ülekantava vara saaja lõpetab raha või muude makstud tasude kajastamise ja kajastab nõuet ülekandja vastu. Kui ülekandjal on nii õigus kui ka kohustus võtta uuesti kontroll kogu ülekantud vara üle kindla summa eest (näiteks vastavalt tagasiostulepingule), võib ülekantava objekti saaja käsitleda oma nõuet laenu või nõudena, kui see vastab paragrahvis 4.1.2 sätestatud kriteeriumitele.

Näited

- B3.2.16 Järgmised näited illustreerivad käesolevas standardis sätestatud kajastamise lõpetamise põhimõtete rakendamist:
- tagasiostulepingud ja väärtpaberite laenuks andmine.* Kui finantsvara müüakse vastavalt lepingule, mille kohaselt vara ostetakse tagasi fikseeritud hinnaga või müügihinnaga, millele lisandub laenuandja tootlus, või kui finantsvara antakse laenuks vastavalt lepingule, mille kohaselt vara antakse tagasi ülekandjale, ei lõpetata selle vara kajastamist, sest ülekandjale jäävad sisuliselt kõik omandiga seonduvad riskid ja hüved. Kui ülekantava objekti saaja omandab õiguse vara müümiseks või pantimiseks, liigitab ülekandja vara oma finantsseisundi aruandes ümber näiteks laenuks antud varaks või tagasiostu nõudeks;
 - tagasiostulepingud ja väärtpaberite laenuks andmine – varad, mis on sisuliselt samad.* Kui finantsvara müüakse vastavalt lepingule, mille kohaselt ostetakse tagasi sama või sisuliselt sama vara fikseeritud hinnaga või müügihinnaga, millele lisandub laenuandja tootlus, või kui finantsvara võetakse laenuks või laenatakse välja vastavalt lepingule, mille kohaselt antakse ülekandjale tagasi sama või sisuliselt sama vara, siis selle kajastamist ei lõpetata, kuna ülekandjale jäävad sisuliselt kõik omandiga seonduvad riskid ja hüved;
 - tagasiostulepingud ja väärtpaberite laenuks andmine – asendusõigus.* Kui tagasiostuleping, mis on sõlmitud fikseeritud tagasiostuhinnaga või ostuhinnaga võrdse hinnaga, millele lisandub laenuandja tootlus, või sarnane väärtpaberite laenuks andmise tehing annab ülekantava objekti saajale õiguse asendada varasid, mis on ülekantud varaga sarnased ja tagasiostu kuupäeval sama õiglase väärtusega, siis tagasiostutehingu või väärtpaberite laenuks andmise tehingu alusel müüitud või laenuks antud vara kajastamist ei lõpetata, kuna ülekandjale jäävad sisuliselt kõik omandiga seonduvad riskid ja hüved;
 - tagasiostu eesõigus õiglases väärtuses.* Kui üksus müüb finantsvara ja tal säilib ainult eesõigus ülekantud vara tagasiostmiseks õiglases väärtuses juhul, kui ülekantava vara saaja hiljem selle vara müüb, siis üksus lõpetab vara kajastamise, sest ta on kandnud üle sisuliselt kõik omandiga seonduvad riskid ja hüved;

- e) *fiktiivne börsitehing (wash sale)*. Finantsvara tagasiostmist varsti pärast selle müümist nimetatakse mõnikord fiktiivseks börsitehinguks. Sellise tagasiostmise puhul ei ole välistatud kajastamise lõpetamine tingimusel, et esialgne tehing vastab kajastamise lõpetamise nõuetele. Kui aga finantsvara müügileping sõlmitakse samaaegselt lepinguga sama vara tagasi ostmiseks fikseeritud hinnaga või müügihinnaga, millele lisandub laenuandja tootlus, siis vara kajastamist ei lõpetata;
- f) *müügi- ja ostuoptsioonid, mis on sügavalt rahas*. Kui ülekandja saab ülekantud finantsvara tagasi osta ja ostuoptsioon on sügavalt rahas, ei vasta ülekandmine kajastamise lõpetamise kriteeriumitele, sest ülekandjale jäävad sisuliselt kõik omandiga seonduvad riskid ja hüved. Samuti kui ülekantava vara saaja saab finantsvara tagasi müüa ja müügioptsioon on sügavalt rahas, siis ei vasta ülekandmine kajastamise lõpetamise kriteeriumitele, sest ülekandjal säilivad sisuliselt kõik omandiga seonduvad riskid ja hüved;
- g) *müügi- ja ostuoptsioonid, mis on sügavalt rahast väljas*. Finantsvara, mis kantakse üle vastavalt ülekantava vara saajale kuuluva sügavalt rahast väljas olevale müügioptsioonile või ülekandjale kuulvale sügavalt rahast väljas olevale ostuoptsioonile, kajastamine lõpetatakse. See tuleneb asjaolust, et ülekandja on kandnud üle sisuliselt kõik omandiga seonduvad riskid ja hüved;
- h) *kergesti hangitavad varad, millele kehtib ostuoptsioon, mis ei ole sügavalt rahas ega sügavalt rahast väljas*. Kui üksusele kuulub vara ostuoptsioon, vara on turul kergesti kättesaadav ja optsioon ei ole sügavalt rahas ega sügavalt rahast väljas, siis vara kajastamine lõpetatakse. See on tingitud sellest, et üksusel i) ei ole säilinud ja ta ei ole üle kandnud sisuliselt kõiki omandiga seonduvaid riske ja hüvesid, ja ii) ei ole säilinud kontrolli. Kui aga vara ei ole turul kergesti kättesaadav, siis kajastamise lõpetamine on välistatud vara summa sellises ulatuses, mille suhtes kehtib ostuoptsioon, sest üksusel on säilinud kontroll vara üle;
- i) *kergesti mittekättesaadav vara, millele kehtib müügioptsioon, mille on välja andnud üksus ja optsioon ei ole sügavalt rahas ega sügavalt rahast väljas*. Kui üksus kannab üle finantsvara, mis ei ole turul kergesti kättesaadav ja kirjutab müügioptsiooni, mis ei ole sügavalt rahast väljas ei jää üksusele sisuliselt kõik omandiga seonduvad riskid ega hüved, kuid ta ei kanna neid ka üle kirjutatud müügioptsiooni tõttu. Üksusel säilib kontroll vara üle, kui müügioptsioon on piisavalt väärtuslik, et takistada ülekantava vara saajat vara müümast, sellisel juhul jätkatakse vara kajastamist ülekandja jätkuva seotuse ulatuses (vt paragrahv B3.2.9). Üksus kannab vara kontrolli üle, kui müügioptsioon ei ole piisavalt väärtuslik takistamiseks vara müümist ülekantava vara saaja poolt, sellisel juhul vara kajastamine lõpetatakse;
- j) *varad, millele kehtib õiglase väärtusega müügi- või ostuoptsioon või tagasiostu forvardleping*. Kui kantakse üle finantsvara, millele kehtib müügi- või ostuoptsioon või tagasiostu forvardleping, millel on tagasiostmise ajal finantsvara õiglase väärtusega võrdne täitmis- või tagasiostuhind, siis lõpetatakse kajastamine praktiliselt kõigi omandiga seonduvate riskide ja hüvede ülekandmise tõttu;
- k) *rahas arveldatavad ostu- või müügioptsioonid*. Üksus hindab sellise finantsvara ülekandmisel, millele kehtib rahas tasaarveldatav müügi- või ostuoptsioon või tagasiostu forvardleping, kas tal on säilinud või ta on üle kandnud sisuliselt kõik omandiga seonduvad riskid ja hüved. Kui üksusel ei ole säilinud sisuliselt kõik ülekantud vara omandiga seonduvad riskid ja hüved, määrab ta kindlaks, kas tal on säilinud kontroll ülekantud vara üle. See, et müügi- või ostuoptsioon või tagasiostu forvardleping on tasaarveldatav rahas, ei tähenda automaatselt, et üksus on kontrolli üle kandnud (vt paragrahv B3.2.9 ja eespool toodud punktid g, h ja i);

- l) *eraldise eemaldamine*. Eraldise eemaldamine on tingimusteta tagasiostu ostuoptsioon, mis annab üksusele õiguse nõuda tagasi mõnede piirangute kohaselt ülekantud varad. Tingimusel, et sellise optsiooni tulemusena üksusel ei säili ega ta ei kanna üle sisuliselt kõiki omandiga seonduvatest riskidest ja hüvedest, välistab selline optsioon kajastamise lõpetamise ainult tagasiostmisele kuuluva summa ulatuses (eeldades, et ülekantava vara saaja ei saa varasid müüa). Kui näiteks laenuvarade bilansiline jääkmaksumus ja nende ülekandmisel saadud laekumised on 100 000 VÜ-d ning iga üksikut laenu on võimalik tagasi osta, kuid võimalike tagasiostetavate laenude kogusumma ei saa ületada 10 000 VÜ-d, siis 90 000 VÜ suurune osa laenudest vastab kajastamise lõpetamise kriteeriumitele;
- m) *tagasiostuoptsioon*. Ülekantud varasid teenindav üksus, milleks võib olla ülekandja, võib omada tagasiostuoptsiooni järelejäänud ülekantud varade ostmiseks, kui säilinud varade summa langeb kindlaksmääratud tasemele, millest alates muutub nende varade teenindamise kulu koormavaks võrreldes teenindamisest saadava kasuga. Tingimusel, et tagasiostuoptsioonist tulenevalt ei ole üksusel säilinud ega ta ei ole ka üle andnud sisuliselt kõiki omandiga seonduvatest riskidest ja hüvedest ning ülekantava objekti saaja ei saa varasid müüa, on välistatud kajastamise lõpetamine ainult sellise varade summa ulatuses, millele kehtib ostuoptsioon;
- n) *allutatud säilinud intressid ja krediidigarantiid*. Üksus võib tagada ülekantava vara saajale krediidiriski vähendamise, allutades kas mõned või kõik enda säilitatud osalused ülekantud varades. Alternatiivselt võib üksus vähendada ülekantava vara saajale krediidiriski laenuгарantii vormis, mis võib olla piiramata või piiratud teatud summaga. Kui üksusel säilivad sisuliselt kõik ülekantud vara omandiga seonduvad riskid ja hüved, jätkatakse vara kajastamist tervikuna. Kui üksusel säilivad mõned, kuid mitte sisuliselt kõik omandiga seonduvad riskid ja hüved ning tal on säilinud kontroll, siis on kajastamise lõpetamine välistatud rahasumma või muude varade ulatuses, mille maksmist võidakse üksusel nõuda;
- o) *kogutulu vahetustehing*. Üksus võib müüa finantsvara ülekantava vara saajale ja sõlmida ülekantava vara saajaga kogutulu vahetustehing, mille puhul kõik alusvarast tulenevate intressimaksete rahavood tasutakse üksusele fikseeritud makse või muutuva intressimääraga makse summas ja üksus saab endale alusvara õiglase väärtuse iga suurenemise või vähenemise. Sellisel juhul on kogu vara kajastamise lõpetamine keelatud;
- p) *intressimäär vahetustehing*. Üksus võib ülekantava objekti saajale üle kanda fikseeritud intressimääraga finantsvara ja sõlmida ülekantava objekti saajaga intressimäär vahetustehingu fikseeritud intressimäär saamiseks ja muutuva intressimäär maksmiseks nominaalsumma alusel, mis on võrdne ülekantud finantsvara põhisummaga. Intressimäär vahetustehing ei välista ülekantud vara kajastamise lõpetamist tingimusel, et vahetuslepingu kohased maksed ei sõltu ülekantud varalt tehtavatest maksetest;
- q) *amortiseeruv intressimäär vahetustehing*. Üksus võib ülekantava objekti saajale üle kanda fikseeritud intressimääraga finantsvara, mis tasutakse täielikult aja jooksul ja sõlmida ülekantava objekti saajaga amortiseeriva intressimäär vahetuslepingu fikseeritud intressimäär saamiseks ja muutuva intressimäär maksmiseks nominaalsumma alusel. Kui vahetuslepingu nominaalsumma amortiseerub nii, et see võrdub mis tahes ajahetkel ülekantud finantsvara tasumata põhisummaga, põhjustaks vahetustehing olulise ettemakseriski säilimise üksusel, mille korral üksus kas jätkab kogu ülekantud vara kajastamist või jätkab ülekantud vara kajastamist oma jätkuva seotuse ulatuses. Vastupidisel juhul, kui vahetustehingu nominaalsumma amortiseerimine ei ole seotud ülekantud vara eest tasumata põhisummaga, siis selline vahetusleping ei põhjustaks varaga seotud ettemakseriski säilimist üksusel. Seega ei välistaks see ülekantud vara kajastamise lõpetamist tingimusel, et vahetustehingu kohased maksed ei sõltu ülekantud varalt tehtavatest intressimaksetest ja vahetustehingust ei tulene ülekantud vara omandiga seonduvate mis tahes muude märkimisväärsete riskide ja hüvede säilimine üksusel;

- r) *mahakandmine*. Üksusel ei ole mõistlikku ootust, et finantsvara lepingujärgsed rahavood saavad täielikult või osaliselt kaetud.

B3.2.17 Käesolevas paragrahvis kirjeldatakse jätkuva osalemise meetodi rakendamist, kui üksuse jätkuv osalemine on seotud finantsvara ühe osaga.

Oletagem, et üksusel on ennetähtaegselt tagastatavate laenude portfelli, mille nominaalne ja sisemine intressimäär on 10 protsenti ning mille põhisumma ja amortiseeritud soetusmaksumus on 10 000 VÜ-d. Üksus sõlmib tehingu, milles ülekantava vara saaja omandab 9 115 VÜ eest õiguse saada 9 000 VÜ-d kõikidest põhiosamaksete laekumistest, millele lisandub 9,5-protsendiline intress. Üksusel säilib õigus saada 1 000 VÜ-d põhisumma kõikidest laekumistest, millele lisandub 10-protsendiline intress ja 0,5-protsendiline intressivahe ülejääk ülejäänud 9 000 VÜ suuruselt põhisummalt. Ettemaksete laekumised jaotatakse üksuse ja ülekantava vara saaja vahel proportsionaalselt suhtega 1:9, kuid kõik tasumata summad arvatakse maha üksuse 1 000 VÜ suuruselt osaluselt kuni selle osaluse täieliku ärakasutamiseni. Laenude õiglase väärtus tehingupäeval on 10 100 VÜ-d ja 0,5-protsendise intressivahe ülejäägi hinnanguline õiglase väärtus on 40 VÜ-d.

Üksus teeb kindlaks, et ta on kandnud üle mõned olulised omandiga seonduvad riskid ja hüved (näiteks olulise ettemakseriski), kuid tal on säilinud ka mõned olulised omandiga seonduvad riskid ja hüved (tulenevalt tema allutatud säilinud osalusest) ja tal on säilinud kontroll. Seetõttu rakendab ta jätkuva seotuse meetodit.

Käesoleva standardi rakendamiseks analüüsib üksus tehingut a) täielikult proportsionaalse säilinud 1 000 VÜ suuruse osaluse säilitamisena ja b) sellise säilinud osaluse allutamisenä, et tagada ülekantava vara saajale krediidiriski vähendamine krediidikahjumi puhul.

Üksus arvutab, et 9 090 VÜ suurune osa (90 % 10 100 VÜ-st) saadud 9 115 VÜ suurusest tasust on tasu täielikult proportsionaalse 90-protsendilise osa eest. Ülejäänud osa saadud tasust (25 VÜ) on tasu, mis on saadud selle säilitatud osaluse allutamise eest, et tagada ülekantava vara saajale krediidiriski vähendamine krediidikahjumi puhul. Lisanduvalt ülemäärane 0,5 %-line hinnavahe esitab tulu, mis on saadud krediidiühikutest. Seega on krediidiriski vähendamise eest saadud kogutasu 65 VÜ-d (25 VÜ + 40 VÜ).

Üksus arvutab kasumi või kahjumi, mis saadakse rahavoogudest 90-protsendise osa müügist. Eeldades, et üleantud 90-protsendise osa õiglase väärtus ja allesjäänud 10-protsendise osa õiglase väärtus ei ole üleandmise kuupäeval kättesaadavad, jaotab üksus vara bilansilise jääkmaksumuse kooskõlas IFRS 9 paragrahviga 3.2.14 järgmiselt:

	Õiglase väärtus	Protsent	Jaotatud bilansiline jääkmaksumus
Ülekantud osa	9 090	90 %	9 000
Allesjäänud osa	1 010	10 %	1 000
Kokku	10 100		10 000

Üksus arvutab oma kasumi või kahjumi rahavoogude 90-protsendilise osa müügist, lahutades ülekantud osa jaotatud bilansilise jääkmaksumuse saadud tasust, mille tulemuseks on 90 VÜ-d (9 090 VÜ – 9 000 VÜ). Üksusel säilinud osa bilansiline jääkmaksumus on 1 000 VÜ-d.

Lisaks kajastab üksus jätkuvat seotust, mis tuleneb tema säilinud osaluse allutamisest krediidikahjumi jaoks. Seega kajastab ta vara summas 1 000 VÜ-d (rahavoogude maksimumsumma, mida ta ei saaks allutamise korral) ja kaasnevat kohustist väärtusega 1 065 VÜ-d (mis on rahavoogude maksimumsumma, mida ta ei saaks allutamise korral, s.o 1 000 VÜ-d, millele lisandub allutamise õiglase väärtus 65 VÜ-d).

Üksus kasutab kogu eespool toodud informatsiooni, et arvestada tehingut järgmiselt:

	<i>Deebet</i>	<i>Krediit</i>
Esialgne vara	—	9 000
Allutatud vara või jääkosalus	1 000	—
Intressivahe ülejäägi näol saadavale tasule vastav vara	40	—
Kasum või kahjum (kasum ülekanndmisest)	—	90
Kohustis	—	1 065
Saadud raha	9 115	—
Kokku	10 155	10 155

Vahetult pärast tehingut on vara bilansiline jääkmaksumus 2 040 VÜ-d, koosnedes 1 000 VÜ-st, mis on säilinud osaluse jaotatud maksumus ja 1 040 VÜ-st, mis on üksuse täiendav jätkuv seotus tulenevalt tema säilinud osaluse allutamisest krediidikahjumi jaoks (mis sisaldab intressivahe ülejääki 40 VÜ-d).

Järgnevatel perioodidel kajastab üksus krediidiriski vähendamise eest saadud tasu (65 VÜ-d) ajalise proportsiooni alusel, arvestab intressi kajastatud varalt, kasutades sisemise intressimäära meetodit ja kajastab iga krediidi väärtuse langust kajastatud varadelt. Näitena viimati nimetatud juhtumi kohta oletagem, et järgmisel aastal ilmneb väärtuse langusest tulenev kahjum 300 VÜ suuruses summas. Üksus vähendab oma kajastatud vara 600 VÜ võrra (300 VÜ-d on seotud tema säilinud osalusega ja 300 VÜ-d on seotud täiendava jätkuva seotusega, mis tuleneb tema säilinud osaluse allutamisest väärtuse langusest tuleneva kahjumi jaoks) ja vähendab oma kajastatud kohustist 300 VÜ võrra. Netotulemus on 300 VÜ suurune väärtuse languse kulu kasumiaruandes.

Finantskohustiste kajastamise lõpetamine (osa 3.3)

- B3.3.1 Finantskohustis (või selle osa) kustutatakse, kui võlgnik kas:
- täidab selle kohustise (või selle kohustise osa), makstes võlausaldajale tavaliselt rahas, muude finantsvaradega, kaupade või teenustega, või
 - on juriidiliselt vabastatud põhivastutusest kohustise (või selle osa) eest kas vastavalt seadusele või võlausaldaja poolt. Kui võlgnik on andnud garantii, võib see tingimus olla siiski täidetud.
- B3.3.2 Kui võlainstrumendi emitent ostab selle instrumendi tagasi, kustutatakse võlg ka siis, kui emitent on selle instrumendi turutegija või kavatseb seda lähiajal edasi müüa.
- B3.3.3 Kolmandale osapoolale, sealhulgas varahaldajale tehtav makse (mõnikord nimetatud kui „sisuline võõrandamine“) ei vabasta iseenesest võlgnikku tema põhikohustusest võlausaldaja ees, kui seaduslik vabastus puudub.
- B3.3.4 Kui võlgnik maksab kolmandele osapoolale, et see võtaks endale kohustuse ja teatab oma võlausaldajale, et kolmas osapool on võtnud endale võlakohustuse, ei lõpeta võlgnik võlakohustuse kajastamist, kui paragrahvi B3.3.1 punktis b sätestatud tingimus ei ole täidetud. Kui võlgnik maksab kolmandale osapoolale kohustuse võtmise eest ja hangib oma võlausaldajalt juriidilise vabastuse, on võlgnik võla kustutanud. Kui aga võlgnik on nõus tegema võlalt makseid kolmandale osapoolale või otse esialgsele võlausaldajale, kajastab võlausaldaja uut võlakohustust kolmanda osapoolle ees.
- B3.3.5 Kuigi juriidiline vabastus, mis saadakse kas õigusaktide alusel või võlausaldajalt, tingib kohustise kajastamise lõpetamise, võib üksus kajastada uue kohustise, kui paragrahvides 3.2.1–3.2.23 sätestatud kajastamise lõpetamise kriteeriumid ei ole ülekantud finantsvarade puhul täidetud. Kui need kriteeriumid ei ole täidetud, siis ei lõpetata ülekantud varade kajastamist ja üksus kajastab ülekantud varadega seotud uue kohustise.

- B3.3.6 Paragrahvi 3.3.2 rakendamisel on tingimused oluliselt erinevad, kui uute tingimuste kohane rahavoogude diskonteeritud nüüdisväärtus, sealhulgas kõik makstud tasud, millest on maha arvatud kõik saadud tasud, mida on diskonteeritud esialgset sisemist intressimäära kasutades, erineb üle 10 protsendi esialgse finantskohustise järelejäänud rahavoogude diskonteeritud nüüdisväärtusest. Kui võlainstrumentide vahetamist või tingimuste muutmist arvestatakse kustutamisenä, kajastatakse mis tahes esinenud kulusid või tasusid kasumi või kahjumi osana instrumendi kustutamisel. Kui vahetamist või muutmist ei arvestata kustutamisenä, korrigeeritakse kohustise bilansilist jääkmaksumust kõikide esinenud kulude või tasudega ning need kulud või tasud amortiseeritakse muudetud kohustise järelejäänud tähtaja jooksul.
- B3.3.7 Mõnedel juhtudel vabastab võlausaldaja võlgniku tema hetkel kehtivast maksete kohustusest, kuid võlgnik võtab endale garantiikohustuse teha makseid, kui esmase vastutuse võtnud osapool jätab kohustuse täitmata. Sellisel juhul võlgnik:
- kajastab uut finantskohustist oma garantiikohustuse õiglase väärtuse alusel ja
 - kajastab kasumit või kahjumit i) kõikide tasutud maksete ja ii) esialgse finantskohustise bilansilise jääkmaksumuse, millest on maha arvatud uue finantskohustise õiglase väärtus, vahelise erinevuse alusel.

LIIGITAMINE (4. PEATÜKK)

Finantsvara liigitamine (osa 4.1)

Üksuse finantsvara valitsemise ärimudel

- B4.1.1 Paragrahvi 4.1.1 punktis a nõutakse, et üksus klassifitseeriks finantsvara üksuse finantsvara valitsemise ärimudeli alusel, kui ei kehti paragrahv 4.1.5. Üksus hindab juhtkonna võtmeisikute poolt (nagu on määratletud IAS 24-s *Seotud osapooli käsitleva teabe avalikustamine*) kindlaks määratud ärimudeli alusel, kas tema finantsvarad vastavad paragrahvi 4.1.2 punktis a või paragrahvi 4.1.2A punktis a sätestatud tingimustele.
- B4.1.2 Üksuse ärimudel on kindlaks määratud sellisel tasemel, et see kajastab, kuidas valitsetakse finantsvararühmi koos, et saavutada konkreetset ärieesmärki. Üksuse ärimudel ei sõltu juhtkonna kavatsustest eraldi instrumentide suhtes. Sellest tulenevalt ei ole nimetatud tingimus instrumentide lõikes lähenemine klassifitseerimisele ja tuleks kindlaks määrata kõrgemal agregeerituse tasemel. Üksikul üksusel võib olla oma finantsinstrumentide valitsemiseks siiski rohkem kui üks ärimudel. Järelikult ei ole klassifikatsiooni vaja kindlaks määrata aruandva üksuse tasandil. Näiteks võib üksusel olla investeerimisportfell, mida ta valitseb selleks, et koguda lepingupõhiseid rahavooge, ja teine investeerimisportfell, mida ta valitseb kauplemiseks, et muuta õiglasi väärtusi. Samamoodi võib mõnel juhul olla kohane jagada finantsvaraportfell eraldi allportfellideks, et kajastada, millisel tasemel üksus neid finantsvarasid valitseb. Näiteks võib see nii olla juhul, kui üksus annab välja või ostab hüpoteeklaenude portfelli ja valitseb mõnda laenudest eesmärgiga koguda lepingupõhiseid rahavooge ja valitseb teisi laene eesmärgiga need müüa.
- B4.1.2A Üksuse ärimudel näitab, kuidas üksus oma finantsvara valitseb, et tekitada rahavooge. See tähendab, et üksuse ärimudel määrab, kas rahavood tulenevad lepingupõhiste rahavoogude kogumisest, finantsvara müümisest või mõlemast. Järelikult ei tehta seda hindamist selliste stsenaariumite põhjal, mis üksuse mõistlike ootuste kohaselt ei realiseeru, nagu näiteks nn halvima juhu või stressiolukorra stsenaariumid. Näiteks, kui üksus arvestab, et ta müüb konkreetse finantsvaraportfelli üksnes stressiolukorra stsenaariumis, ei mõjutaks see stsenaarium üksuse nende varade ärimudeli hindamist, kui üksus eeldab mõistuspäraselt, et selline stsenaarium ei realiseeru. Kui rahavooge realiseeritakse viisil, mis erineb üksuse ootustest kuupäeval, millal üksus ärimudelit hindas (näiteks, kui üksus müüb finantsvarasid varade klassifitseerimise ajal oodatust rohkem või vähem), ei põhjusta see eelneva perioodi viga üksuse finantsaruannetes (vt IAS 8) ega

muuda selles ärimudelil hoitavate ülejäänud finantsvarade (st need varad, mida üksus kajastab varasemates perioodides ja mis tal ikka alles on) klassifikatsiooni, tingimusel et üksus võttis arvesse kogu asjaomast teavet, mis oli tema ärimudeli hindamise ajal kättesaadav. Kui üksus hindab ärimudelit hiljuti käibele lastud või hiljuti ostetud finantsvara jaoks, peab ta koos kogu muu asjaomase teabega siiski arvesse võtma teavet selle kohta, kuidas on rahavooge varem realiseeritud.

- B4.1.2B Üksuse finantsvarade valitsemise ärimudel on tõsiasi, mitte pelgalt väide. See on üldjuhul vaadeldav tegevuse kaudu, mida üksus arendab ärimudeli eesmärgi saavutamiseks. Üksusel tuleb oma finantsvara valitsemise ärimudeli hindamisel teha otsustusi ja hindamisel ei ole määrav üksik tegur või tegevus. Selle asemel peab üksus arvesse võtma kõiki hindamise kuupäeval kättesaadavaid asjaomaseid tõendeid. Sellised asjaomased tõendid on muu hulgas, kuid mitte ainult:
- kuidas hinnatakse ja teatatakse üksuse juhtkonna võtmeisikutele ärimudeli ja selles ärimudelil hoitavate finantsvarade tulemuslikkust;
 - riskid, mis mõjutavad ärimudeli (ja selles ärimudelil hoitavate finantsvarade) tulemuslikkust, ja eelkõige, kuidas neid riske juhitakse; ning
 - ettevõtte juhtide tasustamine (näiteks, kas tasu põhineb valitsetavate varade õiglasel väärtusel või kogutud lepingupõhistel rahavoogudel).

Lepingupõhiste rahavoogude kogumiseks vara hoidmise eesmärgiga ärimudel

- B4.1.2C Finantsvara, mida hoitakse ärimudelil, mille eesmärk on vara hoidmine lepingupõhiste rahavoogude kogumiseks, valitsetakse selleks, et realiseerida instrumendi kehtivusaajal lepingupõhiste maksete kogumise teel rahavooge. See tähendab, et üksus valitseb portfellis hoitavaid varasid selleks, et koguda konkreetseid lepingupõhiseid rahavooge (selle asemel, et valitseda portfelli pealt nii vara hoidmise kui ka müümise teel teenitud kogu tulu). Selleks, et kindlaks määrata, kas rahavooge teenitakse finantsvarade lepingupõhiste rahavoogude kogumise teel, on vaja arvesse võtta varasematel perioodidel toimunud müügi sagedust, väärtust ja ajastust, nende müükide põhjusi ja ootusi tulevaselt müügitgevuselt. Müük iseenesest ärimudelil siiski ei määra ja seepärast ei saa seda arvestada eraldi. Seevastu näitab teave varasema müügi kohta ja ootuste kohta tulevase müügi suhtes, mil määral on üksuse finantsvarade valitsemiseks seatud eesmärk saavutatud ja konkreetset, kuidas rahavooge realiseeritakse. Üksus peab teavet varasema müügi kohta arvesse võtma seoses selle müügi põhjustega ja müügi ajal valitsenud tingimustega võrreldes jooksvate tingimustega.
- B4.1.3 Kuigi üksuse ärimudeli eesmärk võib olla varade hoidmine selleks, et koguda lepingupõhiseid rahavooge, ei ole üksusel vaja hoida kõiki neid instrumente kuni maksetähtpäevani. Seega võib üksuse ärimudel olla ette nähtud finantsvarade hoidmiseks, et koguda lepingupõhiseid rahavooge, isegi juhul, kui finantsvarade müük toimub või eeldatavasti toimub tulevikus.
- B4.1.3A Ärimudel võib olla ette nähtud varade hoidmiseks selleks, et koguda lepingupõhiseid rahavooge, isegi kui üksus müüb finantsvara, kui vara krediidirisk suureneb. Selleks et kindlaks määrata, kas vara krediidirisk on suurenenud, võtab üksus arvesse mõistuspärast ja põhjendatavat teavet, sealhulgas prognoose. Varade krediidiriski suurenemise tõttu toimuv müük ei ole selle sagedusest ja väärtusest olenemata vastuolus ärimudeliga, mille eesmärk on hoida finantsvarasid, et koguda lepingupõhiseid rahavooge, sest finantsvarade krediidikvaliteet on oluline üksuse võime jaoks koguda lepingupõhiseid rahavooge.

Krediidiriski juhtimine selleks, et viia võimalikud krediivõime halvenemisest tingitud krediidikahjud miinimumini, on sellise ärimudeli lahutamatu osa. Krediidiriski suurenemise tõttu toimuva müügi näide on finantsvara müük põhjusel, et see ei vasta enam üksuse dokumenteeritud investeerimispoliitikas määratletud krediidikriteeriumitele. Sellist poliitika puudumise korral võib üksus siiski tõendada muul viisil, et müük toimus krediidiriski suurenemise tõttu.

- B4.1.3B Müük muudel põhjustel, näiteks müük selleks, et juhtida krediidi kontsentreerumise riski (ilma varade krediidiriski suurenemiseta), võib samuti olla kooskõlas ärimudeliga, mille eesmärk on hoida finantsvara, et koguda lepingupõhiseid rahavooge. Selline müük võib eelkõige olla kooskõlas ärimudeliga, mille eesmärk on hoida finantsvara selleks, et koguda lepingupõhiseid rahavooge, kui selline müük toimub harva (isegi kui need on väärtuselt olulised) või on nii eraldi kui ka koondsummas väärtuselt ebaolulised (isegi kui müük toimub sageli). Kui portfelist tehakse rohkem kui harvadel juhtudel selliseid müüke ja need müügid on väärtuselt rohkem kui ebaolulised (eraldi või koondsummas), tuleb üksusel hinnata, kas ja kuidas on sellised müügid kooskõlas lepingupõhiste rahavoogude kogumise eesmärgiga. Hindamise jaoks ei ole oluline, kas finantsvara müümise vajadus on tingitud kolmandast isikust või toimub müük üksuse oma äranägemisel. Müügi sageduse või väärtuse suurenemine konkreetsel perioodil ei ole tingimata vastuolus eesmärgiga hoida finantsvara selleks, et koguda lepingupõhiseid rahavooge, kui üksus suudab seletada nende müükide põhjuseid ja näitab, miks need müügid ei kajasta muutust üksuse ärimudelis. Lisaks võib müük olla kooskõlas eesmärgiga hoida finantsvara selleks, et koguda lepingupõhiseid rahavooge siis, kui müük tehakse finantsvara maksetähtpäeva lähedal ja müügitulu on ligikaudu sama suur kui ülejäänud kogutavad lepingupõhised rahavood.
- B4.1.4 Järgmised on näited sellest, kui üksuse ärimudeli eesmärk võib olla hoida finantsvara selleks, et koguda lepingupõhiseid rahavooge. See näidete loetelu ei ole lõplik. Lisaks ei ole näited mõeldud selleks, et arutada kõiki tegureid, mis võivad olla olulised üksuse ärimudeli hindamiseks, ega selleks et määratleda tegurite suhtelist olulisust.

Näide	Analüüs
<p>Näide 1</p> <p>Üksus hoiab investeringuid, et koguda nende lepingupõhiseid rahavooge. Üksuse rahastamisvajadused on ettearvavad ja tema finantsvarade maksetähtpäev ühitatakse üksuse hinnanguliste rahastamisvajadustega.</p> <p>Üksus teeb krediidiriski juhtimise toiminguid eesmärgiga viia krediidikahjud miinimumini. Varem on müük toimunud tüüpiliselt siis, kui finantsvarade krediidirisk on suurenenud, nii et varad ei vasta enam üksuse dokumenteeritud investeerimispoliitikas määratletud krediidikriteeriumitele. Lisaks on toimunud harvad müügid ettenägematute rahastamisvajaduste tõttu.</p> <p>Aruannetes juhtkonna võtmeisikutele keskendutakse finantsvarade krediidikvaliteedile ja lepingujärgsele tulule. Üksus jälgib muu teabe hulgas ka finantsvarade õiglaseid väärtusi.</p>	<p>Kui üksus võtab muu teabe hulgas arvesse ka finantsvarade õiglaseid väärtusi likviidsuse perspektiivist (st rahasumma, mille saaks, kui üksusel on vaja varad müüa), on üksuse eesmärk hoida finantsvarasid selleks, et koguda lepingupõhiseid rahavoogusid. Müük ei oleks selle eesmärgiga vastuolus, kui see toimuks vastuseks varade krediidiriski suurenemisele, näiteks kui varad ei vasta enam üksuse dokumenteeritud investeerimispoliitikas määratletud krediidikriteeriumitele. Selle eesmärgiga ei oleks vastuolus ka harvad müügid tulenevalt ettenägematustest rahastamisvajadustest (nt stressiolukorra stsenaariumis), isegi kui sellised müügid on väärtuselt olulised.</p>

Näide	Analüüs
<p>Näide 2</p> <p>Üksuse ärimudel on osta finantsvarade portfelle, näiteks laene. Need portfellid võivad või mitte sisaldada finantsvarasid, mis on halvenenud krediitkvaliteediga.</p> <p>Kui laenude eest ei maksta õigeaegselt, püüab üksus realiseerida lepingupõhiseid rahavooge mitmesuguste vahendite kaudu — näiteks, võttes võlgnikuga ühendust meili, telefoni teel või muul viisil. Üksuse eesmärk on koguda lepingupõhiseid rahavooge ja üksus ei valitse selles portfellis laene eesmärgiga realiseerida rahavooge neid laene müües.</p> <p>Mõnel juhul sõlmib üksus intressivahetuslepinguid, et muuta konkreetsete finantsvarade intressimäär portfellis ujuvast intressimäärast fikseeritud intressimääraks.</p>	<p>Üksuse ärimudeli eesmärk on hoida finantsvarasid, et koguda lepingupõhiseid rahavooge.</p> <p>Sama analüüs oleks kohaldatav isegi juhul, kui üksus ei looda saada kõiki lepingupõhiseid rahavooge (nt mõned finantsvaradest on esmasel arvelevõtmisel halvenenud krediidiriskiga).</p> <p>Veelgi enam, üksuse ärimudelit ei muuda iseenesest ka asjaolu, et üksus sõlmib portfelli rahavoogude muutmiseks tuletisinstrumentide lepinguid.</p>
<p>Näide 3</p> <p>Üksuse ärimudeli eesmärk on anda klientidele laene ja seejärel müüa need laenud väärtpaberistamisettevõtjale. Väärtpaberistamisettevõtja väljastab investori instrumentidele.</p> <p>Laenuandja üksus kontrollib väärtpaberistamisettevõtjat ja seega konsolideerib seda.</p> <p>Väärtpaberistamisettevõtja kogub laenudest lepingupõhiseid rahavooge ja annab need edasi oma investoritele.</p> <p>Selles näites eeldatakse, et laene kajastatakse jätkuvalt konsolideeritud finantsseisundi aruandes, sest väärtpaberistamisettevõtja ei lõpeta nende kajastamist.</p>	<p>Konsolideeritud grupp andis laenud eesmärgiga hoida neid, et koguda lepingupõhiseid rahavooge.</p> <p>Laenuandjast üksuse eesmärk on siiski realiseerida laenuportfelli pealt rahavooge, müües laenud väärtpaberistamisettevõtjale, nii et tema eraldi finantsaruannete seisukohast ei tegele ta portfelli valitsemisega lepingupõhiste rahavoogude kogumiseks.</p>
<p>Näide 4</p> <p>Finantsasutus hoiab finantsvarasid, et katta likviidsusvajadusi stressiolukorra stsenaariumis (nt massiline pangahoiuste väljavõtmine). Üksus ei näe ette nende varade müümist, välja arvatud selliste stsenaariumide puhul.</p> <p>Üksus jälgib finantsvarade krediitkvaliteeti ja tema eesmärk finantsvarade valitsemisel on koguda lepingupõhiseid rahavooge. Üksus hindab varade tulemuslikkust teenitud intressitulu ja realiseerunud krediitkahjude põhjal.</p>	<p>Üksuse ärimudeli eesmärk on hoida finantsvarasid, et koguda lepingupõhiseid rahavooge.</p> <p>Analüüs ei muutuks isegi siis, kui üksus oleks teinud varasema stressiolukorra stsenaariumi ajal olnud väärtuselt olulisi müüke, et katta likviidsusvajadusi. Samamoodi ei ole korduv müügitegevus, mis on väärtuselt ebaoluline, vastuolus finantsvarade hoidmisega lepingupõhiste rahavoogude kogumiseks.</p> <p>Seevastu, kui üksus hoiab finantsvarasid selleks, et katta igapäevaseid likviidsusvajadusi ja selle eesmärgi täitmine eeldab sagedasi müüke, mis on väärtuselt olulised, ei ole üksuse ärimudeli eesmärk hoida finantsvara selleks, et koguda lepingupõhiseid rahavooge.</p>

Näide	Analüüs
Sellegipoolest jälgib üksus ka finantsvarade õiglast väärtust likviidsuse aspektist, et tagada, et rahasumma, mida saaks realiseerida, kui üksusel oleks stressiolukorra stsenaariumis vaja varad müüa, oleks üksuse likviidsusvajaduste katmiseks piisav. Üksus teeb likviidsuse tõestamiseks perioodiliselt müüke, mis on väärtuselt ebaolulised.	Samamoodi, kui üksuse järelevalveasutus nõuab, et üksus müüks regulaarselt finantsvara, et tõestada, et varad on likviidsed, ja müüdava vara väärtus on oluline, ei ole üksuse ärimudel finantsvara hoidmiseks selleks, et koguda lepingupõhiseid rahavooge. Analüüsi jaoks ei ole oluline, kas finantsvarade müümise vajadus on tingitud kolmandast isikust või toimub müük üksuse oma äranägemisel.

Ärimudel, mille eesmärk saavutatakse nii lepingupõhiste rahavoogude kogumisega kui ka finantsvarade müügiga

- B4.1.4A Üksus võib hoida finantsvara ärimudelis, mille eesmärk saavutatakse nii lepingupõhiste rahavoogude kogumisega kui ka finantsvarade müügiga. Seda tüüpi ärimudelis on üksuse juhtkonna võtmeisikud teinud otsuse, et nii lepingupõhiste rahavoogude kogumine kui ka finantsvarade müümine on ärimudeli eesmärgi saavutamise lahutamatu osa. Seda tüüpi ärimudelig võivad olla kooskõlas mitmesugused eesmärgid. Näiteks võib olla ärimudeli eesmärk valitseda igapäevaseid likviidsusvajadusi, säilitada konkreetne intressitulu profiil või ühitada finantsvarade kestus nende varadega rahastatavate kohustiste kestusega. Selle eesmärgi saavutamiseks üksus nii kogub lepingupõhiseid rahavooge kui ka müüb finantsvara.
- B4.1.4B Võrreldes ärimudelig, mille eesmärk on hoida finantsvara selleks, et koguda lepingupõhiseid rahavooge, on selle ärimudeli puhul müük tüüpiliselt sagedasem ja suurema väärtusega. See tuleneb sellest, et finantsvarade müümine on ärimudeli eesmärgi saavutamise lahutamatu osa, mitte ainult sellega kaasnev kõrvalnähtus. Selles ärimudelis ei ole siiski piirväärtust, kui sageli või kui suure väärtusega peab müük toimuma, sest nii lepingupõhiste rahavoogude kogumine kui ka finantsvara müümine on ärimudeli eesmärgi saavutamise lahutamatu osa.
- B4.1.4C Järgmised on näited sellest, kui üksuse ärimudeli eesmärki saab saavutada nii lepingupõhiste rahavoogude kogumise kui ka finantsvarade müümise teel. See näidete loetelu ei ole lõplik. Lisaks ei ole näited mõeldud selleks, et kirjeldada kõiki tegureid, mis võivad olla olulised üksuse ärimudeli hindamiseks, ega selleks et määratleda tegurite suhtelist olulisust.

Näide	Analüüs
Näide 5 Üksus näeb lähiaastail ette kapitalimahutusi. Üksus investeerib oma kasutamata raha lühi- ja pikaajalistesse finantsvaradesse, et ta saaks kulutusi rahastada, kui vajadus tekib. Paljude finantsvarade lepingujärgne kehtivusaeg on pikem kui üksuse eeldatav investeerimisperiood.	Ärimudeli eesmärk saavutatakse nii lepingupõhiste rahavoogude kogumisega kui ka finantsvarade müügiga. Üksus otsustab jooksvalt, kas lepingupõhiste rahavoogude kogumine või finantsvara müümine maksimeerib tulu portfelli pealt, kuni tekib vajadus investeeritud raha järele.

Näide	Analüüs
<p>Üksus hoiab finantsvarasid, et koguda lepingupõhiseid rahavooge, ja kui võimalus tekib, siis müüb ta finantsvarad, et raha uuesti investeerida suurema tootlusega finantsvarasse.</p> <p>Portfelli valitsejad saavad tasu portfelli teenitud kogu tulu pealt.</p>	<p>Vastandiks võib pidada üksust, mis näeb viie aasta pärast ette raha väljavoo kapitalimahutuse rahastamiseks ja investeerib kasutamata raha lühiajalistesse finantsvaradesse. Kui saabub investeringute tähtpäev, investeerib üksus raha uuesti uutesse lühiajalistesse finantsvaradesse. Üksus järgib seda strateegiat, kuni rahalisi vahendeid läheb vaja. Siis kasutab üksus tähtpäevani jõudnud finantsvaradest saadud tulusid kapitalimahutuse rahastamiseks. Ainult ebaolulise väärtusega müük toimub enne maksetähtpäeva (välja arvatud juhul, kui esineb krediidiriski suuremine). Selle vastanduva ärimudeli eesmärk on hoida finantsvarasid, et koguda lepingupõhiseid rahavooge.</p>
<p>Näide 6</p> <p>Finantsasutus hoiab finantsvarasid, et katta oma igapäevaseid likviidsusvajadusi. Üksus püüab viia nende likviidsusvajaduste valitsemise kulud miinimumini ja seepärast valitseb aktiivselt portfelli pealt teenitavat tulu. See tulu seisneb lepingupõhiste maksete kogumises ning finantsvarade müügi kasust ja kahjust.</p> <p>Sellest tulenevalt hoiab üksus finantsvarasid selleks, et koguda lepingupõhiseid rahavooge, ja müüb finantsvara selleks, et uuesti investeerida suurema tootlusega finantsvaradesse või paremini ühitada oma kohustiste kestust. Varem toimus selle strateegia tulemusel sagedasi müüke ja selline müük on olnud olulise väärtusega. Eeldatakse, et tulevikus see tegevus jätkub.</p>	<p>Ärimudeli eesmärk on maksimeerida portfelli pealt teenitavat tulu, et katta igapäevaseid likviidsusvajadusi, ja üksus saavutab selle eesmärgi nii lepingupõhiste rahavoogude kogumise kui ka finantsvarade müümise teel. Teisisõnu on nii lepingupõhiste rahavoogude kogumine kui ka finantsvarade müümine ärimudeli eesmärgi saavutamise lahutamatu osa.</p>
<p>Näide 7</p> <p>Kindlustusandja hoiab finantsvara selleks, et rahastada kindlustuslepingu kohustisi. Kindlustusandja kasutab finantsvara pealt teenitud lepingupõhiste rahavoogude tulusid kindlustuslepingu kohustiste arveldamiseks, kui need muutuvad sissenõutavaks. Selleks, et tagada, et lepingupõhised rahavood finantsvaradest on nende kohustiste arveldamiseks piisavad, tegeleb kindlustusandja regulaarselt olulises mahus ostmise ja müümise, et tasakaalustada oma varadeportfelli ja katta tekkivaid rahavoo vajadusi.</p>	<p>Ärimudeli eesmärk on rahastada kindlustuslepingu kohustisi. Selle eesmärgi saavutamiseks kogub üksus lepingupõhiseid rahavooge, kui need muutuvad sissenõutavaks, ja müüb finantsvara, et säilitada soovitud varadeportfelli profiil. Seega on nii lepingupõhiste rahavoogude kogumine kui ka finantsvarade müümine ärimudeli eesmärgi saavutamise lahutamatu osa.</p>

Muud ärimudelid

- B4.1.5 Finantsvarasid mõõdetakse õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, kui neid varasid ei hoita ärimudelil, mille eesmärk on hoida varasid selleks, et koguda lepingupõhiseid rahavooge, või ärimudelil, mille eesmärk saavutatakse nii lepingupõhiste rahavoogude kogumise kui ka finantsvara müümise teel (kuid vt ka paragrahv 5.7.5). Üks ärimudel, mille tulemusel mõõdetakse õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, on mudel, milles üksus valitseb finantsvara eesmärgiga liisida rahavooge edasi vara müümise kaudu. üksus teeb otsuseid varade õiglase väärtuse põhjal ja valitseb varasid, et realiseerida neid õiglasi väärtusi. Sel juhul väljendub üksuse eesmärk tüüpiliselt aktiivses ostmises ja müümisel. Isegi kui üksus kogub lepingupõhiseid rahavooge samal ajal, kui ta hoiab finantsvarasid, ei saavutata sellise ärimudeli eesmärki nii lepingupõhiste rahavoogude kogumise kui ka finantsvarade müümise teel. See on nii seetõttu, et lepingupõhiste rahavoogude kogumine ei ole ärimudeli eesmärgi saavutamise lahutamatu osa, vaid on sellega kaasnev.
- B4.1.6 Finantsvarade portfelli, mida valitseatakse ja mille tulemuslikkust hinnatakse õiglase väärtuse põhjal (nagu on kirjeldatud paragrahvi 4.2.2 punktis b), ei hoita selleks, et koguda lepingupõhiseid rahavooge ega hoita ka selleks, et nii koguda lepingupõhiseid rahavooge kui ka müüa finantsvarasid. Üksus on ennekõike keskendunud õiglase väärtuse teabele ja kasutab seda teavet selleks, et hinnata varade tulemuslikkust ja teha otsuseid. Lisaks ei hoita finantsvarade portfelli, mis vastab kauplemiseks hoitava portfelli määratlusele, selleks et koguda lepingupõhiseid rahavooge ega hoita nii selleks, et koguda lepingupõhiseid rahavooge kui ka müüa finantsvarasid. Selliste portfelli puhul on lepingupõhiste rahavoogude kogumine üksnes ärimudeli eesmärgi saavutamise kaasnev tegevus. Järelikult tuleb selliseid finantsvarade portfelle mõõta õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande.

Lepingulised rahavood, mis on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed

- B4.1.7 Paragrahvi 4.1.1 punktis b nõutakse, et üksus klassifitseerib finantsvara selle lepingupõhise rahavoo tunnuste järgi, kui finantsvara hoitakse ärimudelil, mille eesmärk on hoida varasid, et koguda lepingupõhiseid rahavooge, või ärimudelil, mille eesmärk saavutatakse nii lepingupõhiste rahavoogude kogumise kui ka finantsvarade müümise teel, välja arvatud juhul, kui kehtib paragrahv 4.1.5. Selleks on paragrahvi 4.1.2 punktis b ja paragrahvi 4.1.2A punktis b sätestatud tingimus, et üksus määraks kindlaks, kas vara lepingupõhised rahavood on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed.
- B4.1.7A Lepingulised rahavood, mis on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed, on kooskõlas baaslaenukokkuleppega. Baaslaenukokkuleppes on tavaliselt kõige olulisemad intressielemendid tasu raha ajaväärtuse (vt paragrahvid B4.1.9A–B4.1.9E) ja krediidiriski eest. Sellises kokkuleppes võib intress siiski hõlmata ka tasu muude elementaarsete laenuriskide (näiteks likviidsusrisk) ja kulude (näiteks halduskulud) eest, mis seonduvad finantsvara hoidmisega konkreetse ajavahemiku vältel. Lisaks võib intress hõlmata kasumimarginaali, mis on kooskõlas baaslaenukokkuleppega. Äärmuslikes majandusoludes võib intress olla negatiivne, kui näiteks finantsvara omanik maksab otseselt või kaudselt oma raha hoiustamise eest teatud perioodiks (ja see tasu ületab tasu, mida omanik saab raha ajaväärtuse, krediidiriski ja muude elementaarsete laenuriskide ja -kulude eest). Lepingutingimused, milles sätestatakse võimalikud riskid või volatiilsus lepingupõhistes rahavoogudes, mis ei ole seotud baaslaenukokkuleppega, nagu võimalikud muutused aktsia- või kaubahindades, ei anna siiski lepingupõhiseid rahavooge, mis on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed. Antud või ostetud finantsvara võib olla baaslaenukokkuleppe olememata sellest, kas see on laen selle seaduslikus vormis.

- B4.1.7B Vastavalt paragrahvi 4.1.3 punktile a on põhiosa algsel kajastamisel finantsvara õiglane väärtus. See põhiosa võib aga finantsvara kehtivusajal muutuda (näiteks, kui tehakse põhiosa tagasimakseid).
- B4.1.8 Üksus hindab, kas lepingupõhised rahavood on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed vääringu puhul, milles finantsvara on nomineeritud.
- B4.1.9 Finantsvõimendus on mõnede finantsvarade lepingupõhise rahavoo tunnus. Finantsvõimendus suurendab lepingupõhiste rahavoogude muutuvust, mille tulemusel ei ole neil intressi majanduslikud tunnused. Sellist finantsvõimendust hõlmavad finantsvarad on näiteks iseseisvad optsoon-, forvard- ja vahetuslepingud. Seega ei vasta sellised lepingud paragrahvi 4.1.2 punktis b ja paragrahvi 4.1.2A punktis b sätestatud tingimusele ning neid ei saa järelikult mõõta amortiseeritud soetusmaksumuses või õiglasel väärtuses muu koondkasumi kaudu.

Raha ajaväärtuse arvesse võtmine

- B4.1.9A Raha ajaväärtus on intressielement, mis võtab arvesse ainult aja möödumist. See tähendab, raha ajaväärtuse element ei võta arvesse muid finantsvara hoidmisega seotud riske või kulusid. Selleks et hinnata, kas element võtab arvesse ainult aja möödumist, kohaldab üksus otsustust ja võtab arvesse asjaomaseid tegureid, nagu vääring, milles finantsvara on nomineeritud, ja periood, milleks intressimäär kehtestatakse.
- B4.1.9B Mõnel juhul võib raha ajaväärtuse elementi siiski muuta (st see võib olla mittetäielik). Nii oleks see näiteks juhul, kui finantsvara intressimäär korrigeeritakse perioodiliselt, kuid selle korrigeerimise sagedus ei vasta intressimäär sisule (näiteks intressimäär korrigeeritakse iga kuu üheaastasele määrale) või kui finantsvara intressimäär korrigeeritakse perioodiliselt konkreetsete lühi- ja pikaajaliste intressimäärade keskmisele. Sellistel juhtudel peab üksus hindama muutmist, et määrata kindlaks, kas lepingupõhised rahavood on üksnes põhiosa maksed ja intressid tasumata põhiosalt. Mõnedel asjaoludel võib üksus olla võimeline seda kindlaks määrama raha ajaväärtuse elemendi kvalitatiivse hindamise teel, samas kui muudel asjaoludel võib vajalik olla läbi viia kvantitatiivne hindamine.
- B4.1.9C Muudetud raha ajaväärtuse elemendi hindamisel on eesmärk määrata kindlaks, kui erinevad võiksid eri lepingupõhised (diskonteerimata) rahavood olla (diskonteerimata) rahavoogudest, mis tekiksid siis, kui raha ajaväärtuse elementi ei muudetaks (baasrahavood). Näiteks, kui hinnatav finantsvara sisaldab muutuvat intressimäär, mis korrigeeritakse iga kuu üheaastasele intressimäärale, siis võrdleb üksus seda finantsvara finantsinstrumendiga, millel on samasugused lepingutingimused ja samasugune krediidirisk, välja arvatud see, et muutuv intressimäär korrigeeritakse iga kuu ühe kuu intressimäärale. Kui muudetud raha ajaväärtuse element annaks lepingupõhiseid (diskonteerimata) rahavooge, mis on oluliselt erinevad (diskonteerimata) baasrahavoogudest, siis ei vasta finantsvara paragrahvi 4.1.2 punktis b ja paragrahvi 4.1.2A punktis b sätestatud tingimusele. Selle kindlaks määramiseks peab üksus arvesse võtma muudetud aja rahaväärtuse elemendi mõju igal aruandeperioodil ja kumulatiivselt kogu finantsinstrumendi kehtivusajal. Intressimäär sellisel määramise põhjusel ei ole analüüsi seisukohast oluline. Kui vähese analüüsiga või ilma analüüsita on selge, kas lepingupõhised (diskonteerimata) rahavood hinnatava finantsvara pealt võiksid (või ei võiks) olla (diskonteerimata) baasrahavoogudest oluliselt erinevad, siis ei ole üksusel vaja üksikasjalikku hindamist teha.
- B4.1.9D Muudetud raha ajaväärtuse elemendi hindamisel peab üksus arvesse võtma tegureid, mis võiksid mõjutada tulevasti lepingupõhiseid rahavooge. Näiteks, kui üksus hindab viieaastase tähtajaga võlakirja ja muutuv intressimäär korrigeeritakse iga kuue kuu tagant viieaastasele intressimäärale, ei saa üksus järeldada, et lepingupõhised rahavood on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed, ainult seetõttu, et intressimäär kõver on hindamise ajal selline, et erinevus viieaastase intressimäär ja kuue kuu intressimäär vahel ei ole oluliselt suur. Selle asemel peab üksus samuti arvestama, kas viieaastase intressimäär ja kuue kuu intressimäär vaheline suhe võib instrumendi kehtivusajal muutuda, nii et lepingupõhised (diskonteerimata) rahavood võivad instrumendi kehtivusajal (diskonteerimata) baasrahavoogudest oluliselt erineda. Üksus peab siiski arvesse võtma ainult mõistlikult võimalikke stsenaariume,

mitte igat võimalikku stsenaariumit. Kui üksus jäeldab, et lepingupõhised (diskonteerimata) rahavood võivad (diskonteerimata) baasrahavoogudest oluliselt erineda, ei vasta finantsvara paragrahvi 4.1.2 punktis b ja paragrahvi 4.1.2A punktis b sätestatud tingimusele ning seda ei saa seega mõõta amortiseeritud soetusmaksumuses või õiglasel väärtuses muu koondkasumi kaudu.

- B4.1.9E Mõnes riigis määrab intressimäärad valitsus või reguleeriv asutus. Näiteks võib selline valitsusepoolne intressimäärade reguleerimine olla osa laiemast makromajanduspoliitikast või see võidakse kasutusele võtta, et julgustada üksusi investeerima konkreetsesse majandussektorisse. Mõnel nendest juhtudest ei ole raha ajaväärtuse elemendi eesmärk ainult aja möödumise arvesse võtmine. Vaatamata paragrahvidele B4.1.9A–B4.1.9D loetakse reguleeritud intressimäära siiski paragrahvi 4.1.2 punkti b ja paragrahvi 4.1.2A punkti b tingimuse kohaldamisel raha ajaväärtuse elemendi asendajaks, kui see reguleeritud intressimäär sisaldab tasu, mis on suuresti kooskõlas aja möödumisega ja ei too kaasa riske või volatiilsust lepingupõhistes rahavoogudes, mis ei ole kooskõlas baaslaenukokkuleppega.

Lepingupõhiste rahavoogude ajastust või summat muutvad lepingutingimused

- B4.1.10 Kui finantsvara sisaldab lepingutingimust, mis võiks muuta lepingupõhiste rahavoogude ajastust või summat (näiteks, kui vara saab ette maksta enne maksetähtpäeva või selle tähtaega saab pikendada), peab üksus kindlaks määrama, kas lepingupõhised rahavood, mis võivad selle lepingu tähtaja tõttu tekkida instrumendi kehtivusajal, on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed. Selle kindlaks määramiseks peab üksus hindama lepingupõhiseid rahavooge, mis võiksid tekkida nii enne kui ka pärast, muutust lepingupõhistes rahavoogudes. Üksusel võib vaja olla hinnata ka igasuguse sellise tingimusliku sündmuse (st tingija) laadi, mis võiks muuta lepingupõhiste rahavoogude ajastust või summat. Kuigi tingimusliku sündmuse laad iseenesest ei ole hindamisel, kas lepingupõhised rahavood on üksnes põhiosa maksed ja intress, määrav tegur, võib see ikkagi olla näitaja. Näiteks, võrrelda finantsinstrumenti, mille intressimäär korrigeeritakse kõrgemaks siis, kui võlgnik jätab teatud arvu makseid tasumata, finantsinstrumendiga, mille intressimäär korrigeeritakse kõrgemaks siis, kui määratletud aktsiaindeks jõuab teatud tasemele. Esimesel juhul on tõenäolisem, et lepingupõhised rahavood instrumendi kehtivusajal on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed, nimelt seose tõttu tasumata maksete ja krediidiriski tõusmise vahel (vt ka paragrahv B4.1.18).
- B4.1.11 Järgmised on näited lepingutingimustest, mille tulemusel tekivad lepingupõhised rahavood, mis on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed:
- muutuv intressimäär, mis seisneb tasus raha ajaväärtuse eest, konkreetsel ajavahemikul tasumata põhiosaga seonduva krediidiriski eest (tasu krediidiriski eest võidakse kindlaks määrata ainult esmasel kajastamisel, ja nii võib see olla fikseeritud) ja muude elementaarsete laenukulude eest, nagu ka kasumimarginaalis;
 - lepingutingimus, mis lubab emitendil (s.o võlgnik) võlainstrumenti ette maksta või lubab omanikul (s.o võlausaldajal) tagastada võlainstrument emitendile enne maksetähtpäeva ja tagasimaksumma kujutab endast olulisel määral tasumata põhiosa makseid ja intressi tasumata põhiosalt, mis võib sisaldada mõistlikku lisatasu lepingu varajase lõpetamise eest; ning
 - lepingutingimus, mis lubab emitendil või omanikul võlainstrumenti lepingutähtaega pikendada (s.o pikendamisvõimalus), ja pikendamisvõimaluse tingimused annavad pikendamisperioodil lepingupõhiseid rahavooge, mis on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed, mis võib hõlmata mõistlikku lisatasu lepingu pikendamise eest.
- B4.1.12 Vaatamata paragrahvile B4.1.10, saab finantsvara, mis muul juhul vastaks paragrahvi 4.1.2 punktis b ja paragrahvi 4.1.2A punktis b sätestatud b tingimusele, kuid ei vasta sellele üksnes lepingutingimuse tõttu, mis

lubab (või nõuab), et emitent maksaks võlainstrumendi ette, või lubab (või nõuab), et omanik tagastaks võlainstrumendi emitendile enne maksetähtpäeva, mõõta amortiseeritud soetusmaksumuses või õiglases väärtuses muu koondkasumi kaudu (tingimusel, et see vastab paragrahvi 4.1.2 punktis a tingimusele või paragrahvi 4.1.2A punktis a sätestatud tingimusele), kui:

- a) üksus omandab või annab finantsvara lisatasu eest või allahindlusega lepingupõhisest nominaalsummast;
- b) ettemaksesumma kujutab endast oluliselt lepingupõhist nominaalsummat ja kogunenud (kuid maksmata) lepingujärgset intressi, mis võib sisaldada mõistlikku lisatasu lepingu varajase lõpetamise eest; ning
- c) kui üksus esmaselt kajastab finantsvara, ettemakse tunnuse õiglane väärtus on ebaoluline.

B4.1.13 Järgmised näited illustreerivad lepingupõhiseid rahavooge, mis on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed. See näidete loetelu ei ole lõplik.

Instrument	Analüüs
<p>Instrument A</p> <p>Instrument A on määratud maksetähtpäevaga võlakiri. Põhisumma maksed ja intress tasumata põhiosalt on seotud selle vääringu inflatsioonindeksiga, milles instrument on emiteeritud. Inflatsiooniseost ei võimendata ja põhiosa on kaitstud.</p>	<p>Lepingulised rahavood on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed. Põhisumma maksete ja intressi tasumata põhiosalt sidumine võimendamata inflatsioonindeksiga korrigeerib raha ajaväärtuse jooksvale tasemele. Teisisõnu, instrumendi intressimäär kajastab 'tegelikku' intressi. Seega on intressisummad tasu raha ajaväärtuse eest tasumata põhiosalt.</p> <p>Kui intressimaksed oleksid indekseeritud muu muutujaga, nagu võlgniku tulemuslikkus (nt võlgniku netotulu) või aktsiaindeks, siis lepingupõhised rahavood ei ole siiski põhiosa maksed ja intress tasumata põhiosalt (välja arvatud juhul, kui võlgniku tulemuslikkusega indekseerimise tulemusel toimub korrigeerimine, mis ainult hüvitab omanikule muutused instrumendi krediidiriskis, nii et lepingupõhised rahavood on üksnes põhiosa ja intressi maksed). See on nii seepärast, et lepingupõhised rahavood kajastavad tulu, mis on vastuolus baaslaenukokkuleppega (vt paragrahv B4.1.7A).</p>
<p>Instrument B</p> <p>Instrument B on muutuva intressimääraga ja määratud maksetähtpäevaga instrument, mis võimaldab laenusajal jooksvalt valida turu intressimäära. Näiteks, igal intressimäära korrigeerimise kuupäeval saab laenusaja valida, kas ta maksab kolme kuu LIBORi kolme kuu tähtajaga või ühe kuu LIBORi ühe kuu tähtajaga.</p>	<p>Lepingulised rahavood on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed seni, kuivõrd instrumendi kehtivusajal makstav intress kajastab tasu raha ajaväärtuse, instrumendiga seotud krediidiriski ja muude elementaarsete laenuriskide ja -kulude eest, ning ka kasumimarginaali (vt paragrahv B4.1.7A). Asjaolu, et LIBORi intressimäära korrigeeritakse instrumendi kehtivusajal, iseenesest ei välista instrumendi liigitamist instrumendiks.</p>

Instrument	Analüüs
	<p>Kui aga laenusaja võib valida, kas ta maksab ühe kuu intressimäära, mida korrigeeritakse iga kolme kuu tagant, siis korrigeeritakse intressimäära sagedusega, mis ei vasta intressimäära sisule. Järelikult muudetakse raha ajaväärtuse elementi. Samamoodi on raha ajaväärtuse elementi muudetud juhul, kui instrumendil on lepingujärgne intressimäär, mis põhineb tähtajal, mis võib olla pikem kui instrumendi järelejäänud kehtivusaeg (näiteks, kui viieaastase maksetähtajaga instrument maksab muutuvat intressimäära, mida korrigeeritakse perioodiliselt, kuid mis kajastab alati viieaastast maksetähtaega). See on nii seepärast, et igal perioodil makstav intress ei ole intressiperioodiga seotud.</p> <p>Sellistel juhtudel peab üksus selleks, et määrata kindlaks, kas rahavood on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed, hindama kvalitatiivselt või kvantitatiivselt lepingupõhiseid rahavooge rahavoogudega, mida saadakse selliselt instrumendilt, mis on identne igas mõttes peale selle, et intressimäära sisu vastab intressiperioodile (kuid vt paragrahv B4.1.9E reguleeritud intressimäärade suuniste kohta).</p> <p>Näiteks sellise viieaastase tähtajaga võlakirja hindamisel, millelt makstakse muutuvat intressimäära, mida korrigeeritakse iga kuue kuu tagant, kuid mis kajastab alati viieaastast maksetähtaega, võtab üksus arvesse lepingupõhiseid rahavooge instrumendi pealt, mille intressimäära korrigeeritakse iga kuue kuu tagant kuue kuu intressimäärale, kuid mis on muus osas identne.</p> <p>Sama analüüsi kohaldataks juhul, kui laenusaja saab valida laenuandja mitme avaldatud intressimäära vahel (nt saab laenusaja valida laenuandja avaldatud ühe kuu muutuva intressi ja laenuandja avaldatud kolme kuu muutuva intressi vahel).</p>
<p>Instrument C</p> <p>Instrument C on seotud määratud maksetähtpäevaga ja maksab muutuvat turuintressimäära. Sellel muutuv intressimäär on ülempiir.</p>	<p>Lepingulised rahavood on:</p> <p>a) nii instrumendil, mille intressimäär on fikseeritud kui ka</p> <p>b) kui ka instrumendil, mille intressimäär on muutuv,</p> <p>põhiosa maksed ja intress tasumata põhiosalt, tingimusel et intress kajastab tasu raha ajaväärtuse eest, instrumendiga instrumendi kehtivusajal seotud krediidiriski ja muude elementaarsete laenuriskide ja -kulude eest, ning ka kasumimarginaali (vt paragrahv B4.1.7A).</p>

Instrument	Analüüs
	Järelikult võivad instrumendil, mis on punktide a ja b kombinatsioon (nt intressimäära ülempiiriga võlakiri), olla rahavood, mis on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed. Selline lepingutingimus võib muutuvale intressimäärale ülempiiri kehtestamise teel vähendada rahavoo muutuvust (nt intressimäära ülem- või alampiiri) või suurendada rahavoo muutuvust, sest fikseeritud määrast saab muutuv määr.
<p>Instrument D</p> <p>Instrument D on täieliku regressiõigusega ja tagatud laen.</p>	<p>Asjaolu, et täisregresslaen on tagatisega tagatud, iseenesest ei mõjuta analüüsiküsimust, kas lepingupõhised rahavood on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed.</p>
<p>Instrument E</p> <p>Instrumenti E emitereb reguleeritud pank ja selle on määratud maksetähtpäev. Instrumendid maksavad fikseeritud intressimäära ja kõik lepingupõhised rahavood on stabiilsed.</p> <p>Emitendi suhtes kohaldatakse siiski õigusakte, mis lubavad või nõuavad, et riiklik kriisilahendusamet kannab konkreetsetel asjaoludel kahjud konkreetsete instrumentide omanikele, sealhulgas instrumendi E puhul. Näiteks, riiklik kriisilahendusamet on volinud instrumendi E nominaalsummat alla hinnata või seda konverteerida fikseeritud arvul emitendi lihtaktsiateks, kui riiklik kriisilahendusamet määrab kindlaks, et emitendil on tõsiseid rahalisi raskusi, ta vajab täiendavat regulatiivkapitali või on raskustes.</p>	<p>Omanik analüüsib finantsinstrumendi lepingutingimusi, et määrata kindlaks, kas need tekitavad rahavooge, mis on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed ning on seega baaslaenukokkuleppega kooskõlas.</p> <p>Selles analüüsis ei võeta arvesse makseid, mis tekitavad üksnes selle tulemusel, et riiklikul kriisilahendusametusele on volinud kahjud instrumendi E omanikele. See tuleneb sellest, et see voli ja sellest tulenevad maksed ei ole finantsinstrumendi lepingutingimused.</p> <p>Seevastu ei oleks juhul, kui finantsinstrumendi lepingutingimused lubavad või nõuavad, et emitent või muu üksus kannaks kahjud omanikule (nt hinnates nominaalsumma alla või konverteerides instrumendi kindlal arvul emitendi lihtaktsiateks), lepingupõhised rahavood ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed, tingimusel et need lepingutingimused on ehtsad, isegi kui on vähe tõenäoline, et sellised kahjud kantakse.</p>

B4.1.14 Järgmised näited illustreerivad lepingupõhiseid rahavooge, mis ei ole ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed. See näidete loetelu ei ole lõplik.

Instrument	Analüüs
<p>Instrument F</p> <p>Instrument F on võlakiri, mis on konverteeritav kindlal arvul emitendi omakapitaliinstrumentideks.</p>	<p>Omanik analüüsib konverteeritavat võlakirja selle tervikus.</p> <p>Lepingulised rahavood ei ole põhiosa maksed ja intress tasumata põhiosalt, sest need kajastavad tulu, mis on vastuolus baaslaenukokkuleppega (vt paragrahv B4.1.7A); st tulu on seotud emitendi omakapitali väärtusega.</p>

Instrument	Analüüs
<p>Instrument G</p> <p>Instrument G on laen, mis maksab vastassuunaliselt muutuvat intressimäär (st intressimäär on pöördsuhtes turuintressimääradega).</p>	<p>Lepingulised rahavood ei ole ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed.</p> <p>Intressisummad ei ole tasu raha ajaväärtuse eest tasumata põhiosalt.</p>
<p>Instrument H</p> <p>Instrument H on tähtajatu instrument, kuid emitent võib igal ajal nõuda instrumendi eest tasumist ja maksta omanikule nominaalsumma pluss kogunenud võlgnetava intressi.</p> <p>Instrument H maksab turuintressimäära, kuid intressimakset saab teha ainult tingimusel, et emitent suudab jääda maksevõimeliseks kohe pärast maksmist.</p> <p>Edasilükatud intresside pealt ei kogune lisaintresse.</p>	<p>Lepingulised rahavood ei ole põhiosa maksed ja intress tasumata põhiosalt. See on nii seepärast, et emitendilt võidakse nõuda, et ta lükkaks intressimakseid edasi ja nende edasilükatud intressisummade pealt lisaintresse ei kogune. Sellest tulenevalt ei ole intressisummad tasu raha ajaväärtuse eest tasumata põhiosalt.</p> <p>Kui edasilükatud summade pealt koguneks intress, võiksid lepingupõhised rahavood olla põhiosa maksed ja intress tasumata põhiosa pealt.</p> <p>Asjaolu, et instrument H on tähtajatu, ei tähenda iseenesest, et lepingupõhised rahavood ei ole põhiosa maksed ja intress tasumata põhiosalt. Tegelikult on tähtajatul instrumendil pidevad (mitu) pikendamisvõimalused. Sellised võimalused võivad tuleneda lepingupõhistest rahavoogudest, mis on põhiosa maksed ja intress tasumata põhiosalt, kui intressimaksed on kohustuslikud ja neid tuleb maksta alaliselt.</p> <p>Samuti ei tähenda asjaolu, et instrument H on tagasiostetav, et lepingupõhised rahavood ei ole põhiosa maksed ja intress tasumata põhiosalt, välja arvatud juhul, kui see on tagasiostetav summas, mis ei kajasta sisuliselt tasumata põhiosa makset ja intressi sellelt tasumata põhiosalt. Isegi kui tagasiostetav summa sisaldab summat, mis mõistlikult hüvitab omanikule instrumendi varajase lõpetamise, võivad lepingupõhised rahavood olla põhiosa maksed ja intress tasumata põhiosalt (vt ka paragrahv B4.1.12).</p>

B4.1.15 Mõnel juhul võivad finantsvaral olla lepingupõhised rahavood, mida kirjeldatakse põhiosana ja intressina, kuid need rahavood ei kujuta põhiosa makset ja intressi tasumata põhiosalt, nagu on kirjeldatud käesoleva standardi paragrahvi 4.1.2 punktis b, paragrahvi 4.1.2A punktis b ja paragrahvis 4.1.3.

B4.1.16 Nii võib see olla juhul, kui finantsvara kujutab investeeringut konkreetsetesse varadesse või rahavoogudesse ja seega ei ole lepingupõhised rahavood ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed. Näiteks, kui lepingutingimustes on sätestatud, et finantsvara rahavood suurenevad siis, kui konkreetset tasulist teed kasutab rohkem autosid, siis on need lepingupõhised rahavood vastuolus baaslaenukokkuleppega. Seetõttu ei vastaks instrument paragrahvi 4.1.2 punktis b ja paragrahvi 4.1.2A punktis b sätestatud tingimusele. See võiks nii olla juhul, kui võlausaldaja nõue piirdub võlgniku määratletud varadega või rahavoogudega määratletud varadest (näiteks 'regressiõigused' finantsvarad).

- B4.1.17 Asjaolu, et finantsvara on regressiõiguseta, iseenesest ei välista siiski tingimata seda, et finantsvara võiks vastata paragrahvi 4.1.2 punktis b ja paragrahvi 4.1.2A punktis b sätestatud tingimusele. Sellistes olukordades tuleb võlausaldajal hinnata ('vaadata läbi') konkreetsed aluseks olevad varad või rahavood, et kindlaks määrata, kas klassifitseeritavad finantsvara lepingupõhised rahavood on põhiosa maksed ja intress tasumata põhiosalt. Kui finantsvara tingimuste põhjal tekib muid rahavooge või piiratakse rahavooge sellisel, et see on vastuolus põhiosa ja intressi maksetega, siis ei vasta finantsvara paragrahvi 4.1.2 punktis b ja paragrahvi 4.1.2A punktis b sätestatud tingimusele. See, kas aluseks olevad varad on finantsvarad või mittefinantsvarad, iseenesest seda hindamist ei mõjuta.
- B4.1.18 Lepingulise rahavoo tunnus ei mõjuta finantsvara klassifitseerimist, kui sellel võiks olla finantsvara lepingupõhiste rahavoogudele vaid vähese tähtsusega mõju. Selle kindlaks määramiseks peab üksus arvesse võtma lepingupõhise rahavoo tunnuse võimalikku mõju igal aruandeperioodil ja kumulatiivselt kogu finantsinstrumendi kehtivusajal. Lisaks, kui lepingupõhise rahavoo tunnusel võiks olla lepingupõhiste rahavoogudele mõju, mis on suurem kui vähese tähtsusega mõju (kas üksikul aruandeperioodil või kumulatiivselt), kuid see rahavoo tunnus ei ole ehtne, ei mõjuta see finantsvara klassifitseerimist. Rahavoo tunnus ei ole ehtne, kui see mõjutab instrumendi rahavoogusid ainult väga harva esineva, väga ebatavalise ja väga ebatõenäoliselt esineva sündmuse korral.
- B4.1.19 Peaaegu igas laenu tehingus on võlausaldaja instrument tähtsusest järjestatud võlgniku teiste võlausaldajate instrumentide suhtes. Instrumendil, mis on allutatud teistele instrumentidele, võivad olla lepingupõhised rahavood, mis on põhiosa maksed ja intress tasumata põhiosalt, kui võlgniku maksmata jätmine on lepingu rikkumine ja omanikul on lepingupõhine õigus tasumata jäetud summad põhiosa eest ja intressi tasumata põhiosalt kätte saada isegi võlgniku pankroti korral. Näiteks, nõue ostja vastu, mille võlausaldaja on tähtsusest järjestatud üldvõlausaldajana, oleks liigitatud võlausaldajaks, kellel on põhiosa maksed ja intress tasumata põhiosalt. See on nii isegi, kui võlgnik väljastas laene, mis on tagatud, mis annaksid pankroti korral sellele laenu omanikule tagatise suhtes eesõiguse üldvõlausaldaja nõuete ees, kuid ei mõjuta üldvõlausaldaja lepingupõhist õigust tasumata põhiosale ja muudele võlgnetavatele summadele.

Lepinguliselt seotud instrumendid

- B4.1.20 Mõnda tüüpi tehingutes võib emitent prioriseerida makseid finantsvarade omanikele, kes kasutavad mitut lepingupõhiselt seotud instrumenti, mille tulemusena tekib krediidiriski kontsentratsioon (seerial). Igal seerial on tähtsusjärjestuses allutatud koht, mis määrab, mis järjestuses emitendi tekitatud rahavood seeriale eraldatakse. Sellistes olukordades on seeria omanikel õigus põhiosa maksetele ja intressile tasumata põhiosalt ainult siis, kui emitent tekitab piisava rahavoo selleks, et rahuldada tähtsuse järjestuses eespool olevate seeriade nõudeid.
- B4.1.21 Sellistes tehingutes on seerial rahavoo tunnused, mis on põhiosa maksed ja intress tasumata põhiosalt, ainult siis, kui:
- klassifitseerimiseks hinnatava seeria lepingutingimused (vaatamata läbi aluseks olevat finantsinstrumentide kogumit) tekitavad rahavooge, mis on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed (nt seeria intressimäär ei ole seotud kauba indeksiga);
 - aluseks oleval finantsinstrumentide kogumil on paragrahvides B4.1.23 ja B4.1.24 sätestatud rahavoo tunnused; ja
 - seeriale omane avatus krediidiriskile aluseks olevas finantsinstrumentide kogumis on võrdne või väiksem kui aluseks oleva finantsinstrumentide kogumi avatus krediidiriskile (näiteks klassifitseerimiseks hinnatava seeria krediidireiting on võrdne või suurem kui krediidireiting, mida kohaldataks üksikule seeriale, mis rahastab aluseks olevat finantsinstrumentide kogumit).

- B4.1.22 Üksus peab vaatama läbi, kuni ta saab kindlaks teha aluseks oleva instrumentide kogumi, mis tekitavad rahavooge (selle asemel, et neid läbi juhtida). See ongi aluseks olev finantsinstrumentide kogum.
- B4.1.23 Aluseks olev kogum peab sisaldama ühte või mitut instrumenti, millel on lepingupõhised rahavood, mis on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed.
- B4.1.24 Aluseks olev instrumentide kogum võib sisaldada ka instrumente, mis:
- a) vähendavad paragrahvis B4.1.23 nimetatud instrumentide rahavoo muutuvust ja annavad kombineeritult paragrahvis B4.1.23 nimetatud instrumentidega rahavooge, mis on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed (nt intressimäära ülem- või alampiir või leping, mis vähendab mõnede või kõigi paragrahvis B4.1.23 nimetatud instrumentide krediidiriski); või
 - b) joondavad seeriate rahavood paragrahvis B4.1.23 nimetatud aluseks olevate instrumentide kogumi rahavoogudega, et käsitleda erinevusi seoses üksnes järgmisega:
 - i) kas intressimäär on fikseeritud või muutuv;
 - ii) vääring, milles rahavood on nomineeritud, sealhulgas inflatsioon selles vääringus; või
 - iii) rahavoogude ajastus.
- B4.1.25 Kui mõni instrument kogumis ei vasta paragrahvis B4.1.23 ega paragrahvis B4.1.24 sätestatud tingimustele, siis ei ole paragrahvi B4.1.21 punktis b sätestatud tingimus täidetud. Selle hindamise läbiviimisel ei pruugi kogumi üksikasjalik instrumentide kaupa analüüsimine vajalik olla. Üksusel tuleb siiski teha otsustusi ja piisavalt põhjalik analüüs, et määrata kindlaks, kas kogumis olevad instrumendid vastavad paragrahvides B4.1.23–B4.1.24 sätestatud tingimustele. Vt ka paragrahvi B4.1.18 suunised lepingupõhiste rahavoogude tunnuste kohta, millel on ainult vähese tähtsusega mõju.
- B4.1.26 Kui omanik ei saa hinnata paragrahvis B4.1.21 sätestatud tingimusi esmasel kajastamisel, tuleb seeriat mõõta õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande. Kui aluseks olev instrumentide kogum võib pärast esmast kajastamist muutuda selliselt, et kogum ei pruugi paragrahvides B4.1.23–B4.1.24 sätestatud tingimustele vastata, ei vasta seeria paragrahvi B4.1.21 tingimustele ja seda tuleb mõõta õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande. Kui aga aluseks olev kogum sisaldab instrumente, mis on tagatud varaga, mis ei vasta paragrahvides B4.1.23–B4.1.24 sätestatud tingimustele, siis jäetakse võime selliseid varasid omandada selle paragrahvi kohaldamisel arvestamata, välja arvatud juhul, kui üksus omandas seeria kavatsusega saada kontroll tagatise üle.

Võimalus määratleda finantsvara või finantskohustisi õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande (osad 4.1 ja 4.2)

- B4.1.27 Tingimusel et paragrahvides 4.1.5 ja 4.2.2 sätestatud tingimused on täidetud, on käesoleva standardiga lubatud üksusel määratleda finantsvara, -kohustist või finantsinstrumentide (finantsvarade, -kohustiste või nende mõlema) rühma õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavaks tingimusel, et selle tulemuseks on asjakohasem informatsioon.
- B4.1.28 Üksuse otsus määratleda finantsvara või -kohustist õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavaks sarnaneb arvestusmeetodi valikuga (kuigi erinevalt arvestusmeetodi valikust ei ole nõutav selle järjepidev rakendamine kõikidele sarnastele tehingutele). Kui üksusel on selline valik, nõutakse standardi IAS 8 paragrahvi 14 punktis b, et valitud meetodi tulemusena annaksid finantsaruanded usaldusväärset ja asjakohasemat informatsiooni tehingute, muude sündmuste ja tingimuste mõju kohta üksuse finantsseisundile, finantstulemusele või rahavoogudele. Näiteks on paragrahvis 4.2.2 sätestatud juhuks, kus finantskohustis määratletakse õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavaks, kaks tingimust, mille puhul on asjakohasema informatsiooni nõue täidetud. Seega peab üksus sellise määratluse valimiseks vastavalt paragrahvile 4.2.2 tõestama, et ta vastab ühele (või mõlemale) neist kahest tingimusest.

Määratlemine kõrvaldab oluliselt arvestuse mittevastavust või vähendab seda

- B4.1.29 Finantsvara või -kohustise mõõtmine ja selle väärtuse kajastatud muutuste liigitus määratakse objekti liigituse järgi ja selle põhjal, kas objekt on määratletud riskimaandamissuhte osa. Need nõuded võivad põhjustada mõõtmise või kajastamise järjekindlusetuse (mida mõnikord nimetatakse arvestuse mittevastavuseks), kui näiteks õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mittemääratletud finantsvara liigitatakse seejärel mõõdetuks õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande ja üksuse kaasnevat kohustist mõõdetaks seejärel amortiseeritud soetusmaksumuses (mille puhul õiglase väärtuse muutusi ei kajastata). Sellisel juhul võib üksus otsustada, et tema finantsaruanded annaksid asjakohasemat informatsiooni, kui nii vara kui ka kohustis on mõõdetud õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande.
- B4.1.30 Järgmistes näidetes selgitatakse, millal võib see tingimus olla täidetud. Kõikidel juhtudel võib üksus kasutada kõnealust tingimust finantsvarade või -kohustiste määratlemiseks õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastamiseks ainult siis, kui ta vastab paragrahvis 4.1.5 või paragrahvi 4.2.2 punktis a toodud põhimõttele:
- üksusel on kohustised vastavalt kindlustuslepingutele, mille mõõtmine tugineb jooksvale informatsioonile (nagu on lubatud IFRS 4 paragrahviga 24), ja tema finantsvarad, mida ta peab seotuks ja mida muul juhul mõõdetaks õiglasel väärtuses muu koondkasumi kaudu või amortiseeritud soetusmaksumuses;
 - üksusel on finantsvarad, -kohustised või mõlemad, millel on ühine risk, näiteks intressirisk, ja mis tavaliselt tingib vastastikku tasakaalustavaid muutusi õiglasel väärtuses. Kuid ainult mõningaid instrumente mõõdetakse õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavatena (näiteks tuletisinstrumendid või kauplemiseesmärgil hoitavaks liigitatud instrumendid). Samuti võib esineda olukord, et riskimaandamise arvestuse nõuded ei ole täidetud, näiteks seetõttu, et paragrahvis 6.4.1 sätestatud riskimaandamise efektiivsuse nõuded ei ole täidetud;
 - üksusel on finantsvarad, finantskohustised või mõlemad, millel on ühine risk, näiteks intressimäärarisk, mille tagajärjel tekib vastastikku tasakaalustavaid vastupidiseid muutusi õiglasel väärtuses, ja ükski finantsvaradest või finantskohustistest ei kvalifitseeru määratlemiseks riskimaandamisinstrumendiks, sest neid ei mõõdetata õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande. Lisaks on riskimaandamisarvestuse puudumisel oluline järjekindlus kasumite ja kahjumite kajastamisel. Näiteks on üksus finantseerinud teatud laenude rühma, emiteerides kaubeldavaid võlakirju, mille õiglase väärtuse muutused tavaliselt tasakaalustavad üksteist. Kui lisaks üksus ostab ja müüb regulaarselt võlakirju, kuid ostab ja müüb harva – kui üldse – laene, kõrvaldab nii laenude kui ka võlakirjade õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastamine järjekindlusetuse kasumite ja kahjumite kajastamise ajastamisel, mis muul juhul tuleneks nii laenude kui ka võlakirjade amortiseeritud soetusmaksumuses mõõtmisest ja kasumi või kahjumi kajastamisest võlakirjade igakordse tagasiostmise korral.
- B4.1.31 Eelmises paragrahvis kirjeldatud juhtumitel võib esmasel kajastamisel muul juhul selliselt mittemõõdetavate finantsvarade ja -kohustiste õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavaks määratlemine kõrvaldada või vähendada oluliselt mõõtmise või kajastamise järjekindlusetust ja anda asjakohasemat informatsiooni. Praktilistel põhjustel ei pea üksus saama kõigi varade ja kohustiste osapooleks, mis tingivad mõõtmise või kajastamise järjekindlusetuse täpselt üheaegselt. Mõistlik viivitus on lubatud tingimusel, et iga tehing on selle esmasel kajastamisel määratletud õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavaks ja sel ajal eeldatakse kõigi ülejäänud tehingute toimumist.
- B4.1.32 Ei ole vastuvõetav määratleda ainult mõningaid järjekindlusetust põhjustavaid finantsvarasid ja -kohustisi õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavaks, kui see ei kõrvaldaks või ei vähendaks oluliselt järjekindlusetust ja seetõttu selle tulemuseks ei oleks asjakohasem informatsioon. Kuid on vastuvõetav määratleda ainult mõningaid mitmetest sarnastest finantsvaradest või sarnastest finantskohustistest, kui selle tulemusena saavutatakse järjekindlusetuse oluline vähenemine (ja võimalik, et suurem vähenemine kui muude lubatavate määratlustega). Näiteks oletagem, et üksusel on mitmeid sarnaseid finantskohustisi, mille summa on 100 VÜ-d ja mitmeid sarnaseid finantsvarasid, mille summa on 50 VÜ-d, kuid mida mõõdetakse erineval alusel. Üksus võib vähendada oluliselt mõõtmise järjekindlusetust, määratledes esmasel kajastamisel kõik varad, kuid ainult osa kohustistest (näiteks üksikud kohustised

kogusummas 45 VÜ-d) õiglas väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavaks. Kuna aga õiglas väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavaks määratlemist saab rakendada ainult finantsinstrumendile tervikuna, peab antud näites üksus määratlema ühe või mitu kohustist tervikuna. Ta ei saaks määratleda üksnes kohustise üht komponenti (nt õiglase väärtuse muutusi, mis tulenevad ainult ühest riskist, nagu näiteks intressi viitemäära muutustest) või kohustise protsentuaalset osa. Ta ei saaks määratleda üksnes kohustise üht komponenti (nt õiglase väärtuse muutusi, mis tulenevad ainult ühest riskist, nagu näiteks intressi viitemäära muutustest) või kohustise protsentuaalset osa.

Finantskohustiste või finantsvara ja -kohustiste rühma valitsetakse ja selle tulemuslikkust mõõdetakse õiglase väärtuse alusel

- B4.1.33 Üksus võib juhtida ja hinnata finantskohustiste või finantsvarade ja finantskohustiste rühma tulemuslikkust sellisel viisil, et selle rühma õiglas väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõtmise tulemuseks on asjakohasem informatsioon. Antud juhul keskendutakse viisile, kuidas üksus valitseb ja hindab tulemuslikkust, mitte niivõrd tema finantsinstrumentide olemusele.
- B4.1.34 Näiteks, üksus võib kasutada seda tingimust, et määratleda finantskohustised õiglas väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavaks, kui see vastab paragrahvi 4.2.2 punktis b sätestatud põhimõttele ja üksusel on finantsvarad ja -kohustised, millel on üks või mitu ühist riski ning neid riske juhitakse ja hinnatakse õiglase väärtuse alusel vastavalt varade ja kohustiste juhtimise dokumenteeritud poliitikale. Näitena võib tuua üksuse, mis on emiteerinud mitmeid tuletisinstrumenti tunnustega väärtpapereid sisaldavaid „struktureeritud tooteid“ ja mis juhib kaasnevaid riske õiglase väärtuse alusel, kasutades tuletisinstrumentide ja tuletisinstrumentideks mitteolevate finantsinstrumentide kombinatsiooni.
- B4.1.35 Nagu eespool märgitud, tugineb nimetatud tingimus viisil, kuidas üksus valitseb ja hindab vaadeldavate finantsinstrumentide rühma tulemuslikkust. Seetõttu (vastavalt määratlemise nõudele esmasel kajastamisel) peab üksus, mis määratleb finantskohustisi õiglas väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavatena selle tingimuse alusel, selliselt määratlema kõik kriteeriumitele vastavad finantskohustised, mida valitsetakse ja hinnatakse ühiselt.
- B4.1.36 Üksuse strateegia dokumentatsioon ei pea olema ulatuslik, kuid peab olema piisav, et tõestada vastavust paragrahvi 4.2.2 punktile b. Selline dokumentatsioon ei ole nõutav iga üksiku objekti kohta, vaid võib olla portfelli põhine. Näiteks kui osakonna tulemuslikkuse juhtimise süsteem, mille on kinnitanud üksuse juhtkonna võtmeisikud, tõestab selgelt, et tulemuslikkust hinnatakse selle alusel, siis ei ole nõutav täiendav dokumentatsioon, tõestamaks vastavust paragrahvi 4.2.2 punktile b.

Tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaberid (osa 4.3)

- B4.3.1 Kui üksusest saab hübriidlepingu osapool põhilepinguga, mis ei ole käesoleva standardi kohaldamisalasse kuuluv vara, siis nõutakse paragrahvis 4.3.3, et üksus teeks kindlaks iga sellise tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaberi „hindaks, kas selle eraldamine põhilepingust on nõutav ja eraldamisele kuuluvate tuletisinstrumentide puhul mõeldaks tuletisinstrumente õiglas väärtuses nii esmasel kajastamisel kui ka järgnevalt õiglas väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatult.
- B4.3.2 Kui põhileping pole avalikustanud või kindlaks määranud tähtaega ja esindab jääkosalust üksuse netovaras, siis selle majanduslik karakteristika ja riskid on seotud omakapitaliinstrumentiga ja tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaber peab omama võrdseid karakteristikuid, mis on seotud sama üksusega, millele on viidatud ja sellega tihedalt seotud. Kui põhileping pole tuletisinstrument ja vastab finantsvara määratlusele, siis selle majanduslikud iseloomustused ja riskid on seotud võlainstrumentiga.
- B4.3.3 Varjatud mitte-optiooni tuletisinstrument (nagu näiteks varjatud forvard või vahetustehing) on lahutatud selle põhilepingust selle välja kuulutatud või rakendatud olulistel tingimustel, vastavalt sellele on õiglase väärtus algsel kajastamisel võrdne nulliga. Varjatud optioonipõhised tuletised (nagu näiteks varjatud müük, ost, ülempiir, alammäär, vahetusoptioon) on lahutatud selle põhilepingust välja kuulutatud optioonitunnuste põhjal. Alusinstrumenti algsel kajastamise hulk on lõppkogus pärast tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaberite lahutamist.

B4.3.4 Üldiselt käsitletakse mitmekordseid tuletisinstrumentide tunnustega väärtpabereid ühekordses hübriidlepingus kui ühekordset kumulatiivset tuletisinstrumentide tunnustega väärtpaberit. Kuid omakapitaliks liigitatavaid tuletisinstrumentide tunnustega väärtpabereid (vt IAS 32) arvestatakse eraldi nendest, mis on liigitatud varade või kohustustena. Lisaks, kui hübriidlepingul on mitu tuletisinstrumentide tunnustega väärtpaberit ning need tuletisinstrumentid on seotud erinevate riskidele avatud positsioonidega, on kergesti eraldatavad ja üksikeisest sõltumatud, arvestatakse neid üksikeisest eraldi.

B4.3.5 Tuletisinstrumentide tunnustega väärtpaberi majanduslikud tunnused ja riskid ei ole tihedalt seotud põhilepinguga (paragrahvi 4.3.3 punkt a) järgmistes näidetes. Nendes näidetes, eeldades, et paragrahvi 4.3.3 punktides b ja c sätestatud tingimused on täidetud, kajastab üksus tuletisinstrumentide tunnustega väärtpaberit põhilepingust eraldi:

- a) instrumentis varjatud müügioption, mis võimaldab selle valdajal nõuda emitendilt instrumenti tagasiostmist raha või muude varade eest, mille summa kõigub vastavalt omakapitali või kauba hinna või indeksi muutusele, ei ole tihedalt seotud põhivõlainstrumentiga;
- b) ülejäänud perioodi võlainstrumenti tähtajani pikendamise võimalus või automaatne selle rakendumine, ei ole alusvõlainstrumentiga lähedalt seotud, välja arvatud juhul, kui pikendamise ajal esineb samaaegne seotus hinnangulise valitseva intressi turumääraga. Kui üksus emitteerib võlainstrumenti ja selle võlainstrumenti valdaja väljastab kolmandale osapoolle võlainstrumentiga seonduva ostuoptioni, käsitleb emitent ostuoptioni kui võlainstrumenti lõpptähtajani järelejäänud perioodi pikendamist tingimusel, et emitendilt võib nõuda osalemist ostuoptioni kasutamisest tuleneval võlainstrumenti uuesti turustamisel või sellele kaasa aitamisel;
- c) omakapitali indeksi intressi- või põhimaksed, mis kaasnevad põhivõlainstrumenti või kindlustuslepinguga, mille järgi intress või põhiosa on indekseeritud omakapitaliinstrumenti väärtusega, ei ole lähedalt seotud alusinstrumentiga, kuna põhiosas ja tuletisinstrumentide tunnustega väärtpaberites sisalduvad riskid on erinevad;
- d) kaubaindeksiga intressi- või põhimaksed, mis kaasnevad põhivõlainstrumentiga või kindlustuslepinguga ei ole, milles intress või põhiosa on määratud kauba hinnaga (näiteks kuld), ei ole lähedalt seotud alusinstrumentiga, kuna põhiosas ja tuletisinstrumentide tunnustega väärtpaberis sisalduvad riskid on erinevad;
- e) ostu-, müügi- või ettemaksega option, mis on varjatud põhivõlalepingus või põhikindlustuslepingus, ei ole tihedalt seotud põhilepinguga, välja arvatud juhul, kui:
 - i) optioni täitmishind on igal täitmistähtajal ligikaudselt võrdne põhivõlainstrumenti amortiseeritud soetusmaksumusega või põhikindlustuslepingu bilansilise jääkmaksumusega; või
 - ii) ettemakse optioni täitmishind hüvitab laenuandjale kaotatud intressi ligikaudse nüüdisväärtuse summa ulatuses põhilepingu järelejäänud tähtaja osas. Kaotatud intress on ettemakstud põhiosa ja intressimäär erinevuse korrutis. Intressimäär erinevus on vahe, mille võrra põhilepingu efektiivne intressimäär ületab sisemist intressimäärat, mida üksus saaks ettemakse kuupäeval, kui ta reinvesteeriks sarnase lepingu puhul ettemakstud põhiosa põhilepingu järelejäänud perioodiks.

Selle hindamine, kas ostu- või müügioption on tihedalt seotud põhivõlalepinguga, tehakse enne vahetatava võlainstrumenti omakapitali komponendi eraldamist kooskõlas IAS 32-ga;

- f) krediitituletisinstrumentid, mis alusvõlainstrumentiga kaasnevad ja võimaldavad ühel osalisel (hüvitisesaajal) teatud vara krediidiriski, mille omanik ta ei pruugi olla, üle kanda teisele osalisele (garandile), ei ole alusvõlainstrumentiga tihedalt seotud. Sellised krediitituletisinstrumentid võimaldavad garandil hinnata varaga seotud krediidiriski seda otseselt omamata.

- B4.3.6 Hübriidlepingu näiteks on finantsinstrument, mis annab omanikule õiguse müüa finantsinstrument emitendile tagasi teatud summa raha eest või muu finantsvara eest, mis varieerub omakapitali või kauba indeksi muutuse alusel, mis võib suureneda või väheneda (müüdav instrument). Tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaber (st indekseeritud põhimakse) tuleb paragrahvi 4.3.3 alusel eraldada, sest põhileping on paragrahvi B4.3.2 alusel võlainstrument ja indekseeritud põhimakse ei ole lähedalt seotud põhivõlainstrumentiga paragrahvi B4.3.5 punkti a alusel, välja arvatud juhul, kui emitent määratleb esmasel kajastamisel müüdava instrumendi finantskohustisena õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatult. Kuna põhimakse saab suureneda ja väheneda, on tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaber mitte-optsooniline tuletisinstrument, mille väärtus on seotud aluseks oleva muutujaga.
- B4.3.7 Müüdava instrumendi puhul, mida saab igal ajahetkel raha eest tagasi müüa, mille hulk on proportsionaalses suuruses üksuse netovara osast (näiteks avatud ühisfond või mõni üksusega seotud investeerimistoode), annab tuletisinstrumentide tunnustega väärtpaberite eraldamine ja eraldiarvestus iga komponendi kohta võimaluse arvestada hübriidlepingu tagasiostusumma, mis on makstav aruandeperioodi lõpusjuhul, kui omanik realiseerib oma õigust müüa instrument emitendile tagasi.
- B4.3.8 Tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaberi majandusnäitajad ja riskid on tihedalt seotud põhilepingu majandusnäitajate ja riskidega järgnevatel näidetel. Nendes näidetel ei arvestata omakapitali tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaberi jaoks eraldi põhilepingust:
- a) tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaber, mille baasiks on intressimäär või intressimäära indeks, mis võib muuta intressi summat, mis muidu makstaks või saadaks intressi kandvalt põhivõlalepingult või kindlustuslepingult, on tihedalt seotud põhilepinguga, välja arvatud juhul, kui hübriidlepingut on võimalik arveldada sellisel viisil, et lepingu omajal ei kaeta sisuliselt kõike tema kajastatud investeeringust või tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaber võiks vähemalt kahekordistada omaja alget põhilepingu tulumäära ja selle tulemus võiks olla tulumäär, mis on vähemalt kaks korda suurem võrreldes tulumääraga lepingust turul kui see oleks sõlmitud samadel tingimustel põhilepinguga;
 - b) võlalepingu või kindlustuslepingu intressimäära varjatud alam- või ülempiir on tihedalt seotud põhilepinguga, eeldades, et lepingu väljastamisel on ülempiir turuintressimääraga võrdne või kõrgem ja alampiir turuintressimääraga võrdne või madalam ja ülem- või alampiiri ei ole seoses põhilepinguga võimendatud. Sarnaselt on vara (nt kaup) ostu- või müügilepingus sisalduvad eraldised, mis määravad hinna alam- ja ülempiiri, mis vara eest makstakse või saadakse, tihedalt seotud aluslepinguga kui mõlemad, nii alam- kui ülempiiri olid sõlmimise hetkel ilma rahata ja ei ole võimendatud;
 - c) varjatud välisvaluuta tuletisinstrument, mis näeb ette välisvaluutas nomineeritud põhiosa- või intressimakseid ja on varjatud põhivõlainstrumentis (nt topeltvaluuta võlakiri), on tihedalt seotud põhivõlainstrumentiga. Sellist tuletisinstrumenti ei eraldata alusinstrumentist, kuna IAS 21 *Välisvaluuta kursside muutuste mõjud* nõuab, et välisvaluutast tulenevad rahalised võidud ja kaotused kajastuksid kasumis ja kahjumis;
 - d) varjatud välisvaluuta tuletisinstrument põhilepingus, mis on kindlustusleping või ei ole finantsinstrument (nagu mitterahalise objekti ostu- või müügileping, kus hind on nomineeritud välisvaluutas), on tihedalt seotud põhilepinguga tingimusel, et see ei ole võimendatud, ei sisalda optsoonitunnuseid ja nõuab makseid ühes järgmistest valuutadest:
 - i) ükskõik millise olulise lepingu osapoole arvestusvaluuta;
 - ii) valuuta, milles saadava või üleantava kauba või teenuse hind tavaliselt määratletakse äritehingutes üle maailma (näiteks USA dollar toornafta tehingutes), või

- iii) valuuta, mida tavaliselt kasutatakse mittefinantsiliste objektide müügiks või ostuks selles majanduskeskkonnas, milles tehing toimub (näiteks suhteliselt stabiilne ja likviidne valuuta, mida tavaliselt kasutatakse kohalikes äritehingutes või väliskaubanduses);
- e) varjatud ettemakse õigus kas ainult intressi või ainult põhiosa saamisel on tihedalt seotud põhilepinguga tingimusel, et põhileping i) tulenes algselt finantsinstrumendi, mis iseenesest ei sisaldanud tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaberit, lepingupõhiste rahavoogude saamise õiguse eraldamisest, ja ii) ei sisalda tingimusi, mis ei olnud sätestatud juba algses põhivõlalepingus;
- f) tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaber on tihedalt seotud põhilepinguga, kui tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaber on i) inflatsiooniindeks, näiteks rendimakse seotus tarbijahinnaindeksiga (eeldusel, et rent ei ole võimendatud ja indeks on seotud üksuse enda majanduskeskkonna inflatsioonimääraga), ii) tingimuslik renditulemis põhineb seotud müügil või iii) tingimuslik renditulu, mis põhineb erinevatel intressimääradel;
- g) investeringuühikuga seotus, mis on varjatud põhifinantsinstrumenti või põhikindlustuslepingusse, on tihedalt seotud põhiinstrumendi või põhilepinguga, kui ühikuga fikseeritud makseid mõeldakse kehtiva ühiku väärtusega, mis kajastab fondi varade õiglast väärtust. Investeringuühikuga seotus on lepinguline tingimus, mis nõuab et maksed oleksid nomineeritud sisemise või välise investeerimisfondi ühikutes;
- h) kindlustuslepingus sisalduv tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaber on tihedalt seotud põhikindlustuslepinguga, kui tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaber ja põhikindlustusleping on niivõrd teineteisest sõltuvad, et üksus ei saa mõõta tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaberit eraldi (s.o põhilepingut arvestamata).

Tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaberit sisaldavad instrumendid

- B4.3.9 Nagu on märgitud paragrahvis B4.3.1, kui üksusest saab hübriidlepingu osapool põhilepinguga, mis ei ole käesoleva standardi kohaldamisalasse kuuluv vara, millel on üks või rohkem tuletisinstrumendi tunnustega väärtpabereid, nõutakse paragrahvis 4.3.3, et üksus teeks kindlaks iga sellise tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaberi“ hindaks, kas selle eraldamine põhilepingust on nõutav ja eraldamisele kuuluvate tuletisinstrumentide puhul mõeldaks tuletisinstrumente õiglaselt väärtuses nii esmasel kajastamisel kui ka järgnevalt. Need nõuded võivad olla keerulisemad või tingida vähem usaldusväärse mõõtmisviisi kui kogu instrumendi mõõtmine õiglaselt väärtuses muutustega läbi kasumiaruande. Sellel põhjusel lubatakse käesoleva standardiga hübriidlepingu kui terviku määratlemist õiglaselt väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavaks.
- B4.3.10 Sellist määratlemist võib kasutada, olenemata sellest, kas paragrahvis 4.3.3 nõutakse tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaberite eraldamist põhilepingust või keelatakse selline eraldamine. Kuid paragrahv 4.3.5 ei luba hübriidlepingu määratlemist õiglaselt väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavaks paragrahvi 4.3.5 punktides a ja b sätestatud juhtudel, sest sellega ei vähendataks keerulisust ega suurendataks usaldusväärust.

Tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaberite ümberhindamine

- B4.3.11 Vastavalt paragrahvile 4.3.3 hindab üksus siis, kui ta saab lepingu osapooliks, kas tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaber tuleb eraldada põhilepingust ja arvestada tuletisinstrumendina. Edasine sisuline ümberhindamine on keelatud, välja arvatud juhul, kui lepingu tingimused muutuvad selliselt, et toimub oluline muutus lepingujärgsetes rahavoogudes. Sel juhul on sisuline ümberhindamine kohustuslik. Üksus määrab kindlaks, kas rahavoogude muutumine on märkimisväärne, võttes arvesse ulatust, mil määral tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaberi, põhilepingu või nende mõlemaga seotud oodatavad tulevased rahavood on muutunud ning kas muutus on märkimisväärne, võrreldes lepingu kohaselt varem eeldatud rahavoogudega.
- B4.3.12 Paragrahvi B4.3.11 ei kohaldata tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaberite suhtes lepingute puhul, mis on omandatud:
- a) äriühenduses (määratletud IFRS 3-s Äriühendused);

- b) ühise kontrolli all olevate üksuste või ettevõtjate vahelises ühenduses, mida on kirjeldatud IFRS 3 paragrahvides B1–B4; või
- c) ühissettevõtja moodustamisega, nagu on määratletud standardis IFRS 11 *Ühised ettevõtmised*
- või nende võimalikul ümberhindamisel omandamise kuupäeval ⁽¹⁾.

Finantsvara ümberliigitamine (osa 4.4)

Finantsvara ümberliigitamine

- B4.4.1 Paragrahv 4.4.1 nõutakse, et kui üksus muudab finantsvarade juhtimise ärimudelit, siis peab ta need finantsvarad ümber liigitama. Sellised muutused on eeldatavasti väga harvad. Sellised muutused määrab väliste või sisemiste muutuste tulemusel kindlaks üksuse tippjuhtkond ning need peavad olema olulised üksuse tehingute jaoks ja välistele isikutele tõendatavad. Üksuse ärimudelit muudetakse seega üksnes siis, kui üksus kas alustab või lõpetab tegevuse, mis on oluline tema tehingute jaoks; näiteks, kui üksus on omandanud, kõrvaldanud või lõpetanud ärivaldkonna. Ärimudeli muutumise näited on järgmised:
- a) üksusel on kommertslaenuportfell, mida ta valdab lühiajaliselt edasimüümiseks. Üksus omandab äriühingu, mis valitseb kommertslaene ja millel on laenude valdamise ärimudel lepingupõhiste rahavoogude kogumiseks. Kommertslaenuportfell ei ole enam müügiks ja portfelli valitsetakse nüüd koos omandatud kommertslaenudega ning neid vallatakse lepingupõhiste rahavoogude kogumiseks;
- b) finantsteenuste ettevõtja otsustab hüpoteeklaenude jaemüügi lõpetada. See müügiosakond ei võta enam uusi äritehinguid vastu ja finantsteenuste ettevõtja turundab aktiivselt oma hüpoteeklaenuportfelli müügiks.
- B4.4.2 Üksuse ärimudeli eesmärgi muutus tuleb jõustada enne ümberliigitamise kuupäeva. Näiteks, kui finantsteenuste ettevõtja otsustab 15. veebruaril oma hüpoteeklaenude jaemüügi lõpetada ja peab seega kõik selleks määratud finantsvarad ümber liigitama 1. aprillil (st üksuse järgmise aruandeperioodi esimesel päeval), ei tohi üksus vastu võtta uusi hüpoteeklaenude jaemüügi tehinguid või muul viisil tegeleda oma endise ärimudeli tegevusega pärast 15. veebruari.
- B4.4.3 Järgmised ei ole ärimudeli muutused:
- a) kavatsuse muutmine seoses konkreetsete finantsvaradega (isegi turuolukorra oluliste muutuste olukorras).
- b) konkreetse finantsvarade turu ajutine kadumine.
- c) finantsvarade ülekandmine üksuse osade vahel, millel on erinevad ärimudelid.

MÕÕTMINE (5. PEATÜKK)

Esmane mõõtmine (osa 5.1)

- B5.1.1 Finantsinstrumendi õiglane väärtus esmasel kajastamisel on tavaliselt tehinguhind (s.o makstud või saadud tasu õiglane väärtus; vt ka paragrahv B5.1.2A ja IFRS 13). Juhul kui makstud või saadud tasu osa on siiski millelegi muu kui finantsinstrumendi eest, mõõdab üksus finantsinstrumendi õiglast väärtust. Pikaajalise laenu või intressivaba nõude õiglast väärtust saab näiteks mõõta kõigi selliste tulevaste rahalaekumiste nüüdiseväärtusena, mida on diskonteeritud sarnase krediidireitinguga sarnase instrumendi (sarnane vääring, tähtaeg, intressimäära liik ja muud tegurid) turu intressimäära(de)ga. Laenatud lisasumma on kulu või tulu vähenemine, välja arvatud juhul, kui see vastab muu vara liigi kajastamise kriteeriumitele.

⁽¹⁾ IFRS 3 käsitleb tuletisinstrumendi tunnustega väärtapaberitega lepingute omandamist äriühenduses.

- B5.1.2 Kui üksus pärib laenu, mis kannab turuvälisist intressimäära (nt 5 % kui turuintressimäär sarnastele laenudele on 8 %) ja saab kompensatsioonina ettemaksu, kajastab üksus kaenu selle õiglase väärtusega, st netotasu, mida ta saab.
- B5.1.2A Finantsinstrumendi õiglase väärtuse parimaks tõendiks esmasel kajastamisel on tavaliselt tehinguhind (st antud või saadud tasu õiglase väärtus; vt samuti IFRS 13). Kui üksus teeb kindlaks, et õiglase väärtus esmasel kajastamisel erineb paragrahvis 5.1.1A nimetatud tehinguhinnast, arvestab üksus seda instrumenti asjaomasel kuupäeval järgmiselt:
- paragrahvis 5.1.1 nõutud mõõtmise alusel, kui selle õiglase väärtuse tõendiks on identse vara või kohustise noteeritud hind aktiivsel turul (st 1. taseme sisend) või kui õiglase väärtus põhineb hindamistehnikal, milles kasutatakse üksnes jälgitavate turgude andmeid. Üksus kajastab esmasel kajastamisel mõõdetud õiglase väärtuse ja tehinguhinna vahelise erinevuse kasumi või kahjumina;
 - kõikidel muudel juhtudel paragrahvis 5.1.1 nõutud mõõtmise alusel, mida on korrigeeritud, et lükata edasi esmasel kajastamisel mõõdetud õiglase väärtuse ja tehinguhinna vahelist erinevust. Pärast esmast kajastamist kajastab üksus edasilükatud erinevust kasumi või kahjumina üksnes ulatuses, milles see tuleneb muus teguris (k.a aeg) toimunud muutusest, mida turuosalistes võtaksid arvesse vara või kohustise hinna määramisel.

Edaspidine mõõtmine (osad 5.2 ja 5.3)

- B5.2.1 Kui varem finantsvarana kajastatud finantsinstrumenti mõõdetakse õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatuna ja selle õiglase väärtus langeb alla nulli, on see finantskohustus mõõdetuna vastavalt paragrahvile 4.2.1. Hübriidlepinguid põhilepingutega, mis on käesoleva standardi kohaldamisalasse kuuluvad varad, mõõdetakse alati vastavalt paragrahvile 4.3.2.
- B5.2.2 Järgmine näide illustreerib tehingukulude arvestamist õiglases väärtuses läbi muu koondkasumi mõõdetud finantsvarade esmasel ja edaspidisel mõõtmisel vastavalt paragrahvile 5.7.5 või paragrahvi 4.1.2 punktile A. Üksus omandab finantsvara 100 VÜ eest pluss ostu komisjonitasu 2 VÜ-d. Esmasel kajastamisel märgib üksus vara hinnaks 102 VÜ-d. Kui vara noteeritud turuhind on 100 VÜ-d, on järgmine finantsaruandeperioodi lõpp üks päev hiljem. Kui vara müüdadaks, makstaks komisjonitasu 3 VÜ-d. Sel kuupäeval mõõdab üksus vara hinnaks 100 VÜ (arvestamata võimalikku komisjonitasu müügil) ja kajastab 2 VÜ suurust kahju muus koondkasumis. Kui finantsvara mõõdetakse õiglases väärtuses läbi muu koondkasumi vastavalt paragrahvile 4.1.2A, amortiseeritakse tehingukulud kasumisse või kahjumisse, kasutades sisemise intressi meetodit.
- B5.2.2A Finantsvara või -kohustise edasine mõõtmine ning paragrahvis B5.1.2A kirjeldatud kasumi ja kahjumi edasine kajastamine peab vastama käesoleva standardi nõuetele.

Omakapitaliinstrumentidesse tehtud investeeringud ja nende investeeringutega seotud lepingud

- B5.2.3 Kõiki investeeringuid omakapitaliinstrumentidesse ja lepinguid nende instrumentide kohta tuleb mõõta õiglases väärtuses. Piiratud juhtudel võib maksumus siiski olla asjakohane arvestuslik õiglase väärtus. See võib juhtuda siis, kui õiglase väärtuse mõõtmiseks ei ole kättesaadav piisav hiljutine teave või juhul, kui on olemas palju võimalikke õiglase väärtusi ja soetusmaksumus on õiglase väärtuse parim hinnang selles vahemikus.
- B5.2.4 Näitajad selle kohta, et maksumus ei pruugi olla õiglast väärtust esindav, on muu hulgas:
- oluline muutus investeerimisobjektiks olevas äriühingus võrreldes eelarvete, plaanide või seotud eesmärkidega;
 - muutused ootuses, et investeerimisobjektiks oleva äriühingu tehnilise toote eesmärgid täidetakse;
 - oluline muutus turul investeerimisobjektiks oleva äriühingu omakapitali või selle toodete või potentsiaalsete toodete jaoks;
 - oluline muutus kogu majanduses või majanduskeskkonnas, kus investeerimisobjektiks olev äriühing tegutseb;

- e) oluline muutus võrreldavate üksuste tulemuslikkuses või üldise turu järgi eeldatavates hinnangutes;
 - f) investeerimisobjektiks oleva äriühingu siseküsimumused, nagu pettus, äriavidlused, kohtuvaidlus, muutused juhtimises või strateegias;
 - g) tõendid välistest tehingutest investeerimisobjektiks oleva äriühingu omakapitalis, kas investeerimisobjektiks oleva äriühingu enda poolt (näiteks värske aktsiakapitali emissioon) või omakapitaliinstrumentide ülekandmisega kolmandate isikute vahel.
- B5.2.5 Paragrahvis B5.2.4 esitatud loetelu ei ole täielik. Üksus kasutab kogu sellist teavet investeerimisobjektiks oleva äriühingu tulemuslikkuse ja tehingute kohta, mis saab kättesaadavaks pärast esmase kajastamise kuupäeva. Selliste asjakohaste tegurite olemasolu korral võivad need viidata sellele, et soetusmaksumus ei pruugi kajastada õiglast väärtust. Sel juhul peab üksus mõõtma õiglast väärtust.
- B5.2.6 Maksumus ei ole kunagi parim arvestuslik õiglase väärtuse hinnang noteeritud omakapitaliinstrumentidesse tehtud investeeringute puhul (või noteeritud omakapitaliinstrumentide lepingute puhul).

Amortiseeritud soetusmaksumuse mõõtmine (osa 5.4)

Sisemise intressimäära meetod

- B5.4.1 Sisemise intressimäära meetodi kasutamisel teeb üksus kindlaks tasud, mis on finantsinstrumendi sisemise intressimäära lahutamatu osa. Finantsteenuste eest võetava tasu kirjeldus ei pruugi näidata osutatud teenuste laadi ja sisu. Tasusid, mis on finantsinstrumendi sisemise intressimäära lahutamatu osa, käsitletakse sisemise intressimäära kohandustena, välja arvatud juhul, kui finantsinstrumenti mõõdetakse õiglasel väärtusel muutuvana läbi kasumiaruande kajastatuna. Nendel juhtudel kajastatakse tasusid tulu või kuluna instrumendi esmasel kajastamisel.
- B5.4.2 Tasud, mis on finantsinstrumendi sisemise intressimäära lahutamatu osa, on muu hulgas:
- a) algsed tasud, mida üksus saab seoses finantsvara loomise või omandamisega. Sellised tasud võivad sisaldada hüvitist sellise tegevuse eest nagu laenusaaaja finantsseisundi hindamine, tagatiste hindamine ja kirjendamine, tagatis- ja muu väärtpaberi kokkulepped, instrumendi tingimuste läbirääkimine, dokumentide koostamine ja töötlemine ning tehingu sõlmimine. Need tasud on tulemuseks olevas finantsinstrumendis osalema hakkamise lahutamatu osa;
 - b) kohustustasud, mida üksus saab, selleks et anda laenu, kui laenukohustust mõõdetakse vastavalt paragrahvi 4.2.1 punktile a ja on tõenäoline, et üksus hakkab konkreetse laenukokkuleppe pooleks. Neid tasusid vaadeldakse hüvitiseks pideva kaasatuse eest finantsinstrumendi omandamisse. Kui kohustus aegub, ilma et üksus teeks laenu, kajastatakse tasu tuluna aegumiselt;
 - c) algsed tasud, mida makstakse amortiseeritud soetusmaksumuses mõõdetavate finantskohustiste emiteerimise eest. Need tasud on finantskohustises osalema hakkamise lahutamatu osa. Üksus eristab tasusid ja kulusid, mis on finantskohustise sisemise intressimäära lahutamatu osa, algselt tasutud tasudest ja tehingukuludest seoses teenuste osutamise õigusega, nagu investeeringu valitsemise teenused.
- B5.4.3 Tasud, mis ei ole finantsinstrumendi sisemise intressimäära lahutamatu osa ja mille kohta peetakse arvestust vastavalt IFRS 15-le, on muu hulgas:
- a) laenu teenindamise eest võetavad tasud;
 - b) kohustustasud laenu andmiseks, kui laenukohustust ei mõõdetata vastavalt paragrahvi 4.2.1 punktile a ja on ebatõenäoline, et sõlmitakse spetsiaalne laenukokkulepe; ja
 - c) laenuga liitumise tasud, mida saab üksus, kes laenu korraldab ega pea mingit laenupaketi osa kinni iseendale (või peab osa selle sama sisemise intressimäära pealt kinni võrreldava riski eest nagu teised osalejad).

- B5.4.4 Sisemise intressimäära meetodi rakendamisel amortiseerib üksus tavaliselt kõik makstud või saadud tasud, tehingukulud ja muud lisatasud või allahindlused, mida võetakse arvesse sisemise intressimäära arvutamisel finantsinstrumendi eeldatava kehtivusaja jooksul. Kuid siiski, kasutatakse lühemat perioodi, kui see on periood, millega tasud, makstud ja saadud punktid, tehingukulutused ja teised ülekursid või allahindlused kaasnevad. Nii juhtub, kui muutujad, millega tasud, makstud ja saadud punktid, tehingukulud ja teised ülekursid või allahindlused kaasnevad, on ümber hinnatud turumäärade järgi enne eeldatavat finantsinstrumendi tähtajalist väärtust. Sellisel juhul on sobiv amortisatsiooniperiood, perioodiks järgmisele samalaadsele ümberhindamistähtajale. Näiteks, kui ülekurs või allahindlus muutuva intressimääraga finantsinstrumendi suhtes näitab intressi, mis on laekunud finantsinstrumendile, alates sellest kui intress oli viimati makstud, või muutused turumäärades, alates sellest kui muutuv intressimäär oli ennistatud turumääradele, see amortiseeritakse järgmisele tähtajale, kui muutuv intressimäär on ennistatud turumääradele. See on nii, sest ülekurs või allahindlus on seotud järgmise intressi tähtaja ennistamisega, sest sellel tähtajal, see muutuja, millega ülekurs või allahindlus on seotud (s.o intressimäär) ennistab turumäärasid. Kui siiski ülekurs või allahindlus tuleneb muutusest laenu hinnavahe muutuva intressimäära suhtes, mis on kindlaks määratud finantsinstrumendis või teises muutujas, mis pole ennistatud turumääradega, siis see amortiseeritakse eeldatud finantsinstrumendi kehtivusajale.
- B5.4.5 Muutuva intressimääraga finantsvarade ja muutuva intressimääraga finantskohustiste puhul muudab perioodiline rahavoogude ümberhindamine, et kajastada sisemise intressimäära intressi liikumisi turumäärades. Kui muutuva intressimääraga finantsvara või muutuva intressimääraga finantskohustis kajastatakse esmaselt summas, mis on võrdne saadaoleva või maksetähtpäeval tasumisele kuuluva põhiosaga, ei mõjuta tulevaste intressimaksete ümberhindamine tavaliselt olulisel määral varade või kohustiste bilansilist jääkmaksumust.
- B5.4.6 Kui üksus vaatab läbi oma arvestuslikke makseid või laekumisi (v.a muutused kooskõlas paragrahviga 5.4.3 ja muutused eeldatavate krediidikahjude hinnangus), kohandab ta finantsvara bilansilist jääkmaksumust või finantskohustise (või finantsinstrumentide rühma) amortiseeritud soetusmaksumust, et kajastada tegelikku ja muudetud hinnangulisi lepingupõhiseid rahavoogusid. Üksus rekalkuleerib finantsvara bilansilise jääkmaksumuse või finantskohustise amortiseeritud soetusmaksumuse nende prognoositavate tulevaste lepingupõhiste rahavoogude nüüdisväärtusena, mis diskonteeritakse finantsinstrumendi (või krediidiga korrigeeritud sisemise intressimääraga ostetud või käibele lastud halvenenud krediitkvaliteediga finantsvara) algse sisemise intressimääraga või, kui on kohaldatav, muudetud sisemise intressimääraga, mis on arvutatud vastavalt paragrahvile 6.5.10. Seda korrigeerimist kajastatakse kasumiaruandes tulu või kuluna.
- B5.4.7 Mõnel juhul loetakse finantsvara esmasel kajastamisel halvenenud krediitkvaliteediga varaks, sest krediidirisk on väga kõrge ja ostu korral omandatakse see suure allahindlusega. Kui üksus arvutab sellise finantsvara krediidiga korrigeeritud sisemist intressimäära, mida loetakse esmasel kajastamisel halvenenud krediitkvaliteediga ostetud või käibele lastud varaks, tuleb üksusel arvata algsed eeldatavad krediidikahjud hinnangulistesse rahavoogudesse. See ei tähenda siiski, et krediidiga korrigeeritud sisemist intressimäära tuleks kohaldada ainult seepärast, et finantsvaral on esmasel kajastamisel kõrge krediidirisk.

Tehingukulud

- B5.4.8 Tehingukulud hõlmavad tasusid ja komisjonide makseid agentidele (kaasa arvatud töötajad, kes tegutsevad müügiagentidena), nõunikele, maakleritele ja diileritele, järelevalveorganite lõive ja väärtpaberite vahetusi, tehingumakse ja koormisi. Tehingukulude hulka ei kuulu võlainstrumentide lisatasud ja allahindlused, finantseerimiskulud või sisemised haldus- või hoidmiskulud.

Mahakandmine

- B5.4.9 Maha kanda saab finantsvara tervikuna või osa sellest. Näiteks, üksus kavatseb pöörata tagatisõiguse täitmisele finantsvara suhtes ja loodab saada tagatisest tagasi mitte enam kui 30 % finantsvarast. Kui üksusel ei ole mõistlikke väljavaateid saada finantsvarast tagasi rohkem rahavoogusid, peaks ta ülejäänud 70 % finantsvarast maha kandma.

Väärtuse langus (osa 5.5)***Kollektiivne ja individuaalne hindamisalus***

- B5.5.1 Selleks et täita eesmärki kajastada eluajal eeldatavat krediidikahju krediidiriski olulise suurenemise tõttu alates esmasest kajastamisest, võib olla vajalik läbi viia krediidiriski olulise suurenemise hindamine kollektiivsel alusel, arvestades infot, mis viitab krediidiriski olulisele suurenemisele näiteks finantsinstrumentide rühmas või alarühmas. Seda on selleks, et tagada, et üksus täidab eesmärki kajastada kehtivusajal eeldatavat krediidikahju, kui krediidirisk oluliselt suureneb, isegi kui tõendid sellisest krediidiriski olulisest suurenemisest eraldi instrumendi tasandil ei ole veel kättesaadavad.
- B5.5.2 Kehtivusajal eeldatavad krediidikahjud tuleks üldiselt kajastada enne, kui finantsinstrumendi maksetähtpäeva ületatakse. Tüüpiliselt suureneb krediidirisk oluliselt enne finantsinstrumendi maksetähtpäeva ületamist või täheldatakse muid mahajääva laenusaja spetsiifilisi tegureid (näiteks muutmine või ümberstruktureerimine). Järelikult, kui ilma alusetute kulude või vaevata on kättesaadav mõistlik ja põhjendatud teave, mis on rohkem tulevikku vaatav kui teave maksetähtpäevaks tasumata nõuete kohta, siis tuleb seda kasutada krediidiriski muutuse hindamiseks.
- B5.5.3 Olenevalt finantsinstrumentide laadist ja sellest, mis informatsioon on kättesaadav konkreetsete finantsinstrumentide rühmade krediidiriski kohta, ei pruugi üksus olla võimeline kindlaks tegema krediidiriski olulisi muutusi eraldi finantsinstrumentide puhul enne, kui finantsinstrumendi maksetähtpäeva ületatakse. Nii võib see olla finantsinstrumentide puhul, nagu jaelaenu, mille kohta on regulaarselt saadavat ja individuaalse instrumendi tasandil jälgitavat ajakohastatud krediidiinformatsiooni vähe või ei ole üldse, kuni klient rikub lepingutingimusi. Kui muutusi individuaalsete finantsinstrumentide krediidiriskis ei tabata enne finantsinstrumentide maksetähtpäeva ületamist, ei näitaks kahju allahindlus ainult individuaalse instrumendi tasandil krediidiinformatsiooni põhjal tõetruult krediidiriski muutusi alates esmasest kajastamisest.
- B5.5.4 Mõnel juhul ei ole üksusel ilma liigsete kulude või pingutusteta kättesaadavat mõistlikku ja põhjendatud informatsiooni, selleks et mõõta kehtivusajal eeldatavat krediidikahju individuaalse instrumendi kaupa. Sel juhul kajastatakse kehtivusajal eeldatav krediidikahju kollektiivsel alusel, milles võetakse arvesse kõikehõlmavat krediidiriskiinformatsiooni. See kõikehõlmav krediidiriskiinformatsioon peab hõlmama mitte ainult maksetähtpäeva ületamise informatsiooni, vaid ka kogu asjakohast krediidiinformatsiooni, kaasa arvatud tulevikku vaatavat makromajanduslikku informatsiooni, et hinnata ligilähedaselt kehtivusajal eeldatava krediidikahju kajastamise tulemust, kui krediidirisk on alates esmasest kajastamisest individuaalse instrumendi tasandil oluliselt suurenenud.
- B5.5.5 Selleks et kindlaks määrata olulist krediidiriski suurenemist ja kajastada kahju allahindlust kollektiivsel alusel, võib üksus finantsinstrumendid rühmitada jagatud riskitunnuste põhjal, eesmärgiga hõlbustada analüüsimist, mis on kavandatud sellisel, et võimaldada tuvastada olulist krediidiriski suurenemist õigeaegselt. Üksus ei tohiks seda informatsiooni varjata, rühmitades kokku erinevate riskitunnustega finantsinstrumente. Näited ühiste krediidiriskitunnustest võivad olla muu hulgas, aga mitte ainult:
- a) instrumendiliik;
 - b) krediidiriski reitingud;
 - c) tagatise liik;
 - d) esmase kajastamise kuupäev;
 - e) maksetähtpäevani järelejäänud aeg;
 - f) tegevusharu;

- g) laenusaja geograafiline asukoht, ja
- h) tagatise väärtus finantsvara suhtes, kui see mõjutab kohustuste täitmata jätmise tõenäosust (näiteks regressiõigusega laenu mõnes riigis või laenu ja väärtuse suhted).

B5.5.6 Paragrahvis 5.5.4 nõutakse, et kehtivusajal eeldatav krediidikahju kajastatakse kõikide finantsinstrumentide kohta, mille krediidirisk on esmasest kajastamisest alates oluliselt suurenenud. Selle eesmärgi täitmiseks peaks üksus, kui ta ei suuda rühmitada finantsinstrumente, mille krediidiriski loetakse ühiste krediidiriskitunnuste põhjal pärast esmast kajastamist oluliselt suurenekuks, kajastama kehtivusajal eeldatava krediidikahju selle finantsvarade osa kohta, mille krediidiriski loetakse oluliselt suurenekuks. Finantsinstrumentide kokku koondamine selleks, et hinnata, kas krediidiriski muutused kollektiivsel alusel võivad aja jooksul muutuda, kui saadakse uut informatsiooni finantsinstrumentide rühmade või üksikute finantsinstrumentide kohta.

Kehtivusajal eeldatava krediidikahju kajastamise ajastus

- B5.5.7 Seda, kas kehtivusajal eeldatavat krediidikahju tuleks kajastada, hinnatakse selle põhjal, kas kohustuste täitmata jätmise tõenäosus või risk on esmasest kajastamisest alates oluliselt suurenenud (olenemata sellest, kas finantsinstrument on krediidiriski suurenemise peegeldamiseks ümber hinnatud), mitte tõendite põhjal selle kohta, et finantsvara krediidikvaliteet on aruandekuupäeval halvenenud või esineb tegelikult kohustuste täitmata jätmist. Üldiselt suureneb krediidirisk oluliselt enne finantsvara krediidikvaliteedi halvenemist või kui esineb tegelikult kohustuste täitmata jätmist.
- B5.5.8 Siduvate laenuandmiskohustuste jaoks võtab üksus arvesse kohustuste täitmata jätmise riski muutusi laenu suhtes, millega siduv laenuandmiskohustus seondub. Finantsgarantiilepingute puhul võtab üksus arvesse muutusi riskis, et konkreetne võlgnik jätab lepingukohustused täitmata.
- B5.5.9 Esmasest kajastamisest alates krediidiriski muutumise olulisus sõltub riskist, et kohustused jäetakse täitmata esmase kajastamise seisuga. Seega on konkreetne muutus riskis, et kohustused jäetakse täitmata, absoluutarvudes olulisem finantsinstrumendi puhul, mille algne risk, et kohustused jäetakse täitmata, on madalam kui finantsinstrumendil, mille algne risk, et kohustused jäetakse täitmata, on suurem.
- B5.5.10 Kohustuste täitmata jätmise risk võrreldava krediidiriskiga finantsinstrumentide suhtes on seda suurem, mida pikem on instrumendi eeldatav kehtivusaeg; näiteks on kohustuste täitmata jätmise risk AAA-reitinguga võlakirja puhul, mille eeldatav kehtivusaeg on 10 aastat, suurem kui AAA-reitinguga võlakirjal, mille eeldatav kehtivusaeg on viis aastat.
- B5.5.11 Kuna eeldatava kehtivusaja ja kohustuste täitmata jätmise riski vahel on seos, ei saa krediidiriski muutust hinnata lihtsalt kohustuste täitmata jätmise absoluutse riski aja jooksul muutumise võrdlemise teel. Näiteks, kui kohustuste täitmata jätmise risk finantsinstrumendi puhul, mille eeldatav kehtivusaeg on 10 aastat, on esmasel kajastamisel identne selle finantsinstrumendi suhtes kohustuste täitmata jätmise riskiga siis, kui selle eeldatav kehtivusaeg on järgnevat perioodil ainult viis aastat, mis võib viidata krediidiriski suurenemisele. See on nii seepärast, et kohustuste täitmata jätmise risk eeldatava kehtivusaja jooksul tavaliselt ajaga väheneb, kui krediidirisk ei muutu ja finantsinstrumendi maksetähtpäev läheneb. Nende finantsinstrumentide puhul, millel on ainult olulised maksekohustused finantsinstrumendi maksetähtpäeva lähedal, ei pruugi kohustuste täitmata jätmise risk siiski aja jooksul väheneda. Sellisel juhul peaks üksus samuti arvesse võtma muid kvalitatiivseid tegureid, mis näitavad, kas krediidirisk on esmasest kajastamisest alates oluliselt suurenenud.
- B5.5.12 Üksus võib hindamisel, kas finantsinstrumendi krediidirisk on esmasest kajastamisest alates oluliselt suurenenud, või eeldatava krediidikahju mõõtmisel kasutada mitmesuguseid lähenemisviise. Üksus võib kasutada erinevate finantsinstrumentide puhul erinevaid lähenemisviise. Lähenemisviis, mis ei hõlma sõnaselget kohustuste täitmata jätmise tõenäosust sisendina iseenesest, nagu näiteks krediidikahju määra

lähene misviisi, võib olla kooskõlas käesoleva standardi nõuetega, tingimusel et üksus suudab eraldada kohustuste täitmata jätmise riski muutused muutustest muudes eeldatava krediidikahju põhjustajates, nagu tagatis, ja võtab hindamisel arvesse järgmist:

- a) kohustuste täitmata jätmise riski muutus alates esmasest kajastamisest;
- b) finantsinstrumendi eeldatav kehtivusaeg, ja
- c) ilma liigsete kulude või pingutusteta kättesaadav mõistlik ja põhjendatud informatsioon, mis võib krediidiriski mõjutada.

B5.5.13 Meetodites, mida kasutatakse selleks, et kindlaks määrata, kas finantsinstrumendi krediidirisk on esmasest kajastamisest alates oluliselt suurenenud, tuleks arvesse võtta finantsinstrumendi (või finantsinstrumentide rühma) omadusi ja varem võrreldavate finantsinstrumentide puhul väljakujunenud kohustuste täitmata jätmise mustreid. Vaatamata paragrahvis 5.5.9 sätestatud nõudele, võivad finantsinstrumentide puhul, mille kohustuste täitmata jätmise mustrid ei ole keskendunud konkreetsele ajale finantsinstrumendi eeldatava kehtivusaja jooksul, muutused kohustuste täitmata jätmises riskis järgneva 12 kuu jooksul olla kehtivusajal kohustuste täitmata jätmise riski muutuste mõistlik ligikaudne hinnang. Sellistel juhtudel võib üksus selleks, et kindlaks määrata, kas krediidirisk on alates esmasest kajastamisest oluliselt suurenenud, kasutada järgneva 12 kuu jooksul kohustuste täitmata jätmise riski muutusi, välja arvatud juhul, kui asjaolud viitavad sellele, et on vaja kehtivusaja hindamist.

B5.5.14 Mõne finantsinstrumendi puhul või mõnedel asjaoludel ei pruugi siiski olla asjakohane kasutada selleks, et kindlaks määrata, kas kehtivusajal eeldatavat krediidikahju tuleks kajastada, järgneva 12 kuu jooksul kohustuste täitmata jätmise riski muutusi. Näiteks ei pruugi järgneva 12 kuu jooksul kohustuste täitmata jätmise riski muutus olla sobiv alus selleks, et kindlaks määrata, kas rohkem kui 12 kuu aja pärast saabuva maksetähtpäevaga finantsinstrumendi krediidirisk on suurenenud, siis kui:

- a) finantsinstrumendil on olulisi maksekohustusi alles hiljem kui järgneva 12 kuu pärast;
- b) asjaomastes makromajanduslikes või muudes krediidiga seotud tegurites esineb muutusi, mida ei ole järgneva 12 kuu jooksul kohustuste täitmata jätmise riskis adekvaatselt peegeldatud, või
- c) krediidiga seotus tegurite muutused mõjutavad finantsinstrumendi krediidiriski (või nende mõju on tuntavam) alles hiljem kui 12 pärast.

Kindlaks määramine, kas krediidirisk on esmasest kajastamisest alates oluliselt suurenenud

B5.5.15 Kehtivusajal eeldatava krediidikahju kajastamise vajalikkuse üle otsustamisel võtab üksus arvesse ilma liigsete kulude või pingutusteta kättesaadavat mõistlikku ja põhjendatud informatsiooni, mis võib mõjutada finantsinstrumendi krediidiriski vastavalt paragrahvi 5.5.17 punktile c. Üksusel ei ole selleks, et kindlaks määrata, kas krediidirisk on esmasest kajastamisest alates oluliselt suurenenud, vaja läbi viia põhjalikku informatsiooni otsingut.

B5.5.16 Krediidiriski analüüs on mitme teguri põhine ja terviklik analüüs; see, kas konkreetne tegur on asjakohane ja mis on selle kaal võrreldes teiste teguritega, sõltub tooteliigist, finantsinstrumentide tunnustest ja laenusaja ning samuti geograafilisest piirkonnast. Üksus võtab arvesse ilma liigsete kulude või pingutusteta kättesaadavat mõistlikku ja põhjendatud informatsiooni, mis on oluline hinnatava konkreetse finantsinstrumendi puhul. Mõnda tegurit või näitajat ei pruugi siiski olla võimalik kindlaks teha individuaalse finantsinstrumendi tasandil. Sellisel juhul tuleks selleks, et kindlaks määrata, kas paragrahvis 5.5.3 sätestatud nõue kehtivusajal eeldatava krediidikahju kajastamiseks on täidetud, tegureid või näitajaid hinnata asjakohaste portfelli, portfelliühade või finantsinstrumendi portfelli osade kohta.

B5.5.17 Krediidiriski muutuste hindamisel võib olla oluline järgmine mitteammendav informatsiooni loetelu:

- a) olulised muutused krediidiriski sisemistes hinnatavates alates algusest krediidiriski muutuse tagajärjel, sealhulgas, aga mitte ainult, laenu hinnavahe, mis tuleneks konkreetsest finantsinstrumendist või samade tingimustega ja sama vastaspoolega samalaadsest finantsinstrumendist on hiljuti väljastatud või emiteeritud aruandekoopäeval;

- b) muud muutused olemasoleva finantsinstrumendi määrades või tingimustes, mis oleksid oluliselt erinevad, kui instrument oleks hiljuti väljastatud või emiteeritud aruandekuupäeval (nagu rangemad lepingulised kohustused, suuremad tagatise või garantiide summad või suurem sissetulekukate) finantsinstrumendi krediidiriski muutuste tõttu alates esmasest kajastamisest;
- c) olulised muutused krediidiriski välistes turunäitajates konkreetse finantsinstrumendi või sama pika eeldatava kehtivusajaga samalaadsete finantsinstrumentide puhul. Krediidiriski turunäitajate muutused on muu hulgas, aga mitte ainult:
 - i) laenu hinnavahe;
 - ii) krediidiriski vahetustehingu hinnad laenusaaaja jaoks;
 - iii) ajaperiood või ulatus, mil määral finantsvara õiglane väärtus on olnud väiksem kui vara amortiseeritud soetusmaksumus, ja
 - iv) muu laenusaaajaga seotud turuinformatsioon, nagu muutused laenusaaaja võla ja omakapitaliinstrumentide hinnas;
- d) tegelik või eeldatav oluline muutus finantsinstrumendi välises krediidireitingus;
- e) tegelik või eeldatav sisemise krediidireitingu alanemine laenusaaaja jaoks või krediidiriski hindamiseks sisemiselt kasutatava käitumispõhise punktisumma vähenemine. Sisemised krediidireitingud ja sisemised käitumispõhised punktisummad on usaldusväärsemad siis, kui need kaardistatakse väliste reitingute järgi või neid põhjendatakse kohustuste täitmata jätmise uuringutega;
- f) olemasolevad või prognoositavad ebasoodsad muutused äritegevuses, finants- või majandustingimustes, mis peaksid eeldatavalt põhjustama olulisi muutusi laenusaaaja võimes täita oma võlakohustusi, nagu tegelik või eeldatav intressimäärade tõus või tegelik või eeldatav töötusmäärade tõus;
- g) tegelik või eeldatav oluline muutus laenusaaaja majandustulemustes. Näited on muu hulgas tegelik või eeldatav tulude või marginaalide vähenemine, tegevusriskide suurenemine, käibekapitali puudujäägid, varade kvaliteedi halvenemine, suurem bilansimahu võimendamine, likviidsus, juhtimisprobleemid või muutused äritegevuse ulatuses või organisatsiooni struktuuris (nagu tegevuse lõpetamine ärisegmendis), mille tagajärjel muutub oluliselt laenusaaaja võime täita oma võlakohustusi;
- h) sama laenusaaaja teiste finantsinstrumentide krediidiriski oluline suurenemine;
- i) tegelik või eeldatav ebasoodne muutus laenusaaaja regulatiivses, majanduslikus või tehnoloogilises keskkonnas, mille tagajärjel muutub oluliselt laenusaaaja võime täita oma laenukohustusi, nagu laenusaaaja müügikaupade nõudluse langus tehnoloogia arengu tõttu;
- j) olulised muutused kohustust toetava tagatise väärtuses või kolmanda isiku garantiide kvaliteedis või krediidikvaliteeti parandavates kokkulepetes, mis peaksid eeldatavalt vähendama laenusaaaja majanduslikku stiimulit teha graafikujärgseid lepingumakseid või mõjutavad muul viisil kohustuste täitmata jätmise tõenäosust. Näiteks, kui tagatise väärtus langeb kinnisvarahindade languse tõttu, on laenusaaajatel mõnes riigis suuremad stiimulid oma hüpoteeklaenu kohustused täitmata jätta;
- k) oluline muutus aktsionäri (või isiku vanemate) antud garantii kvaliteedis, kui aktsionäril (või vanematel) on stiimul ja finantsvõime vältida kohustuste täitmata jätmist kapitali- või rahasüstiga;
- l) olulised muutused, nagu emattevõtjatel või teiselt tütarettvõtjatel saadava finantsabi vähenemine või tegelik või eeldatav oluline muutus krediidiriski vähendamise kvaliteedis, mis peaksid eeldatavalt vähendama laenusaaaja majanduslikku stiimulit teha graafikujärgseid lepingumakseid. Krediidikvaliteedi parandamine või tugi hõlmab muu hulgas arvestamist garantiid finantsseisundiga ja/või väärtpaberistamises emiteeritud intressidega, sellega, kas allutatud osalused peaksid eelduste kohaselt olema suutelised absorbeerima eeldatavat krediidikahju (näiteks väärtpaberi aluseks olevate laenude pealt);

- m) eeldatavad muutused laenudokumentides, sealhulgas eeldatav lepingu rikkumine, mille tagajärjel võidakse lepingulistest kohustustest loobuda või neid muuta, intressimaksepuhkused, intressimäärade tõstmine, mis nõuab lisatagatise või -garantiisid, või muud muutused instrumendi lepingulises raamistikus;
- n) olulised muutused laenusaja eeldatavas finantstulemuslikkuses ja käitumises, sealhulgas muutused laenusajate maksestaatuses rühmas (näiteks hilinenud lepingumaksete eeldatava arvu või ulatuse suurenemine või nende krediitkaardiga laenusajate eeldatava arvu oluline suurenemine, kes eeldatavasti jõuavad oma krediitkaardi limiidini või ületavad selle või kes eeldatavalt maksavad igakuise miinimumsumma);
- o) muutused üksuse krediidijuhtimise lähenemisviisis seoses finantsinstrumendiga; s.o esilekerkivate näitajate põhjal finantsinstrumendi krediidiriski muutustest peaks üksuse krediidiriski juhtimise tava eeldatavasti muutuma aktiivsemaks või keskenduma instrumendi valitsemisele, sealhulgas instrumendi lähedamalt jälgimisele või kontrollimisele, või üksus peaks konkreetselt laenusajaga tegelema;
- p) informatsioon maksetähtpäevaks tasumata nõuete kohta, sealhulgas paragrahvis 5.5.11 sätestatud vaidlustatav eeldus.

B5.5.18 Mõnel juhul võib kättesaadavast kvalitatiivsest ja mittestatilisest kvantitatiivsest informatsioonist piisata selleks, et kindlaks määrata, et finantsinstrument on täitnud kriteeriumit kahju allahindluse kajastamiseks kehtivusajal eeldatava krediidikahjuga võrres summas. See tähendab, selleks, et kindlaks määrata, kas finantsinstrumendi krediidirisk on oluliselt suurenenud, ei pea informatsioon voolama läbi statistilise mudeli või krediidireitingute protsessi. Muudel juhtudel võib üksusel vaja olla arvesse võtta muud informatsiooni, sealhulgas informatsiooni oma statistilistest mudelitest või krediidireitinguprotsessidest. Teise võimalusena võib üksus hindamise aluseks võtta mõlemat tüüpi informatsiooni, st kvalitatiivsed tegurid, mida ei saada teada sisemise reitinguprotsessi kaudu, ja spetsiifilise sisemise reitingukategooria aruandekuupäeval, võttes arvesse krediidiriski tunnuseid esmasel kajastamisel, kui mõlemat tüüpi informatsioon on oluline.

Üle 30 päeva maksetähtpäeva ületanud vaidlustatav eeldus

B5.5.19 Paragrahvis 5.5.11 sätestatud vaidlustatav eeldus ei ole absoluutne näitaja selle kohta, et kehtivusajal eeldatav krediidikahju tuleks kajastada, vaid on eeldatavasti kõige hiljutisem ajahetk, millal kehtivusajal eeldatav krediidikahju tuleks kajastada, isegi kui kasutatakse tulevikku vaatavat informatsiooni (sealhulgas makromajanduslikke näitajaid portfelli tasandil).

B5.5.20 Üksus võib seda eeldust vaidlustada. Ta võib seda teha siiski ainult siis, kui tal on mõistlikku ja põhjendatud informatsiooni, mis tõendab, et isegi lepingumaksud lähevad rohkem kui 30 päeva üle maksetähtpäeva, ei näita see olulist finantsinstrumendi krediidiriski suurenemist. Näiteks, kui maksmata jätmise oli halduslik eksitus, mitte ei olnud tingitud laenusaja rahalistest raskustest, või üksusel on juurdepääs ajaloolistele teenditele, mis näitavad, et puudub seos kohustuste täitmata jätmise riski olulise suurenemise ja finantsvara vahel, mille pealt maksed lähevad enam kui 30 päeva üle maksetähtpäeva, kuid see tõendus ei tuvasta sellist seost, kui maksed ületavad maksetähtpäeva enam kui 60 päeva.

B5.5.21 Üksus ei saa joondada krediidiriski olulise suurenemise ajastust ja kehtivusajal eeldatava krediidikahju kajastamist selle hetkega, millal finantsvara käsitatakse halvenenud krediidikvaliteediga varana, või üksuse sisemise kohustuste täitmata jätmise määratlusega.

Madala krediidiriskiga finantsinstrumendid aruandekuupäeval

B5.5.22 Finantsinstrumendi krediidiriski loetakse paragrahvi 5.5.10 tähenduses madalaks, kui finantsinstrumendil on madal kohustuste täitmata jätmise risk, laenusajal on tugev võime täita oma lepingupõhiste rahavoogude kohustusi lähiajal ning ebasoodsad muutused majandus- ja äritingimustes pikemas perspektiivis võivad, kuid ei pruugi tingimata, vähendada laenusaja võimet täita oma lepingupõhiste rahavoogude kohustusi. Finantsinstrumente ei loeta madala krediidiriskiga instrumentideks, kui neid peetakse madala kahjuriskiga instrumentideks lihtsalt tagatise väärtuse pärast ja ilma selle tagatiseta ei

loetaks finantsinstrumenti madala krediidiriskiga instrumendiks. Finantsinstrumente ei loeta madala krediidiriskiga instrumentideks ka lihtsalt seepärast, et nende kohustuste täitmata jätmise risk on madalam kui üksuse muudel finantsinstrumentidel või võrreldes selle riigi krediidiriskiga, kus üksus tegutseb.

- B5.5.23 Selleks et kindlaks määrata, kas finantsinstrumendil on madal krediidirisk, võib üksus kasutada oma sisemisi krediidiriskireitinguid või muid meetodikaid, mis on kooskõlas madala krediidiriski üldtuntud määratlusega ning milles võetakse arvesse neid riske ja finantsinstrumentide liike, mida hinnatakse. Finantsinstrument, mida võib lugeda madala krediidiriskiga instrumendiks, on näiteks välise investeerimisjärgu krediidireitinguga instrument. Selleks et finantsinstrumente saaks lugeda madala krediidiriskiga instrumentideks, ei ole nende välise reitingu hindamine siiski nõutav. Neid tuleks siiski pidada madala krediidiriskiga instrumentideks turul osaleja perspektiivist, võttes arvesse kõiki finantsinstrumendi tingimusi.
- B5.5.24 Kehtivusajal eeldatavat krediidikahju ei kajastata finantsinstrumendi kohta lihtsalt sellepärast, et instrumenti peeti eelneval aruandeperioodil madala krediidiriskiga instrumendiks ja seda ei loeta madala krediidiriskiga instrumendiks aruandekuupäeval. Sellisel juhul määrab üksus kindlaks, kas krediidirisk on esmasest kajastamisest alates oluliselt suurenenud, ja seega, kas on nõutav kehtivusajal eeldatava krediidikahju kajastamine vastavalt paragrahvile 5.5.3.

Muudatused

- B5.5.25 Mõnel juhul võidakse finantsvara lepingupõhiste rahavoogude uuesti läbirääkimise või muutmise tagajärjel olemasoleva finantsvara kajastamine käesoleva standardi kohaselt lõpetada. Kui finantsvara muutmise tulemusel olemasoleva finantsvara kajastamine lõpetatakse ja seejärel kajastatakse muudetud finantsvara, siis peetakse muudetud vara käesolevas standardis 'uueks' finantsvaraks.
- B5.5.26 Muutmise kuupäeva käsitletakse muudetud finantsvara suhtes väärtuse languse nõuete kohaldamisel vastavalt selle finantsvara esmase kajastamise kuupäevana. See tähendab tüüpiliselt kahju allahindluse mõõtmist 12 kuu jooksul eeldatava krediidikahju summas, kuni paragrahvis 5.5.3 sätestatud nõuded kehtivusajal eeldatava krediidikahju kajastamiseks on täidetud. Teatud ebaharilikel asjaoludel pärast muutmist, mille tagajärjel algse finantsvara kajastamine lõpetatakse, võib siiski olla tõendeid selle kohta, et muudetud finantsvara krediidikvaliteet on esmasel kajastamisel halvenenud, ning seega tuleks finantsvara kajastada krediidi tõttu langenud väärtusega finantsvarana. See võib juhtuda näiteks olukorras, kus probleemset vara on oluliselt muudetud, mille tagajärjel algse finantsvara kajastamine lõpetati. Sellisel juhul võib olla võimalik, et muutmise tulemusel tekib uus finantsvara, mis on esmasel kajastamisel krediidi tõttu langenud väärtusega.
- B5.5.27 Kui finantsvara lepingupõhised rahavood on uuesti läbi räägitud või muul viisil muudetud, aga finantsvara ei ole kajastatud, siis loetakse seda finantsvara automaatselt madalama krediidiriskiga varaks. Üksus hindab kogu ilma liigsete kulude või pingutusteta kättesaadava mõistliku ja põhjendatud informatsiooni põhjal, kas krediidirisk on esmasest kajastamisest alates oluliselt suurenenud. See hõlmab ajaloolist ja tulevikku vaatavat informatsiooni ning krediidiriski hindamist finantsvara eeldataval kehtivusajal, mis hõlmab informatsiooni muutmise põhjustanud asjaolude kohta. Tõendid selle kohta, et nõuded kehtivusajal eeldatava krediidikahju kajastamiseks ei ole enam täidetud, võivad hõlmata ajakohastatud infot õigeaegselt maksete tasumise ajalugu muudetud lepingutingimustes. Tüüpiliselt peaks klient enne, kui krediidiriski saab vähenenuks pidada, tõendama järjekindlalt head maksekäitumist teatud ajaperioodil. Näiteks tegemata jäetud või mittetäielike maksete ajalugu ei saa tüüpiliselt kustutada lihtsalt ühe makse tegemisega õigeaegselt pärast lepingutingimuste muutmist.

Eeldatava krediidikahju mõõtmine***Eeldatav krediidikahju***

- B5.5.28 Eeldatav krediidikahju on tõenäosusega kaalutud hinnanguline krediidikahju (s.o kõikide rahapuudujääkide nüüdisväärtus) finantsinstrumendi eeldataval kehtivusajal. Rahapuudujääk on üksusele lepingu kohaselt võlgnetavate rahavoogude ja üksusele eeldatavalt laekuvate rahavoogude vahe. Kuna eeldatavas krediidikahjus võetakse arvesse maksete summat ja ajastust, tekib krediidikahju isegi siis, kui üksus eeldab, et talle makstakse täielik summa, aga hiljem, kui summa kuulub lepingu kohaselt tasumisele.
- B5.5.29 Finantsvarade puhul on krediidikahju järgmiste artiklite vahe nüüdisväärtus:
- lepingupõhised rahavood, mis kuuluvad lepingu kohaselt üksusele tasumisele, ja
 - rahavood, mis üksusele eeldatavalt laekuvad.
- B5.5.30 Väljavõtmata siduva laenuandmiskohustuse puhul on krediidikahju järgmiste artiklite vahe nüüdisväärtus:
- lepingupõhised rahavood, mis kuuluvad üksusele tasumisele, kui siduva laenuandmiskohustuse hoidja võtab laenu välja, ja
 - rahavood, mis üksusele eeldatavalt laekuvad, kui laen on välja võetud.
- B5.5.31 Üksuse hinnanguline eeldatav krediidikahju siduvate laenuandmiskohustuste pealt on kooskõlas tema eeldatavate väljavõtmistega selle siduva laenuandmiskohustuse pealt, st ta võtab 12 kuu jooksul eeldatava krediidikahju prognoosimisel arvesse eeldatavat siduva laenuandmiskohustuse osa, mis võetakse välja 12 kuu jooksul alates aruandekuupäevast, ja kehtivusajal eeldatava krediidikahju prognoosimisel eeldatav siduva laenuandmiskohustuse osa, mis võetakse välja siduva laenuandmiskohustuse eeldataval kehtivusajal.
- B5.5.32 Finantsgarantiilepingu puhul tuleb üksusel teha makseid ainult sel juhul, kui võlgnik jätab kohustused täitmata, vastavalt garantiiga tagatud instrumendi tingimustele. Seega on rahapuudujäägid eeldatavad maksed selleks et hüvitada hoidjale krediidikahju, mis talle tekib, millest lahutatakse summad, mis üksusele eeldatavalt laekuvad hoidjalt, võlgnikult või muudelt lepingupooltelt. Kui vara on täielikult garantiiga tagatud, on rahapuudujääkide hinnang finantsgarantiilepingu puhul kooskõlas garantiiga tagatud vara hinnanguliste rahapuudujääkidega.
- B5.5.33 Finantsvara puhul, mille väärtus on aruandekuupäeval krediidi tõttu langenud, kuid mis ei ole krediidi tõttu langenud väärtusega ostetud või antud vara, mõõdab üksus eeldatavat krediidikahju vara bilansiline brutojääkmaksumuse ja finantsvara algse sisemise intressimääraga diskonteeritud hinnanguliste tulevaste rahavoogude nüüdisväärtuse vahena. Seda korrigeerimist kajastatakse kasumiaruandes väärtuse langusest tingitud kasumi või kahjumina.
- B5.5.34 Rendinõuete krediidikahju mõõtmisel peaksid eeldatava krediidikahju kindlaks määramiseks kasutatud rahavood olema kooskõlas rahavoogudega, mida kasutatakse rendinõuete mõõtmiseks vastavalt standardile IAS 17 *Rendid*.
- B5.5.35 Üksus võib kasutada eeldatava krediidikahju hindamisel praktilisi abinõusid, kui need on kooskõlas paragrahvis 5.5.17 sätestatud põhimõtetega. Praktiline abinõu on näiteks eeldatava krediidikahju arvutamine nõuete pealt ostjate vastu, kasutades eraldiste maatriksit. Üksus kasutab oma ajaloolist krediidikahju kogemust (vajadusel korrigeeritud vastavalt paragrahvidele B5.5.51–B5.5.52) nõuete puhul ostjate vastu, et prognoosida 12 kuu eeldatavat krediidikahju või kehtivusajal eeldatavat krediidikahju finantsvarade pealt, nagu kohane. Eraldise maatriks võib näiteks määrata fikseeritud eraldisemäärad, olenevalt sellest, mitu päeva nõue ostjate vastu on maksetähtpäeva ületanud (näiteks 1 %, kui ei ole maksetähtpäeva ületanud, 2 %, kui on maksetähtpäeva ületanud vähem kui 30 päeva; 3 %, kui on maksetähtpäeva ületanud rohkem kui 30 päeva, aga vähem kui 90 päeva; 20 %, kui maksetähtpäeva on ületatud 90–180 päeva, jne). Üksus kasutab olenevalt oma klientuuri mitmekesisusest asjakohaseid rühmitusi, kui tema ajalooline krediidikahju kogemus näitab eri segmentide klientide puhul oluliselt

erinevaid kahjumustreid. Kriteeriumid, mida võib kasutada varade rühmitamiseks, on näiteks geograafiline piirkond, tooteliik, kliendireiting, tagatis või kaubanduskrediidi kindlustus ja kliendiliik (nagu hulgi- või jaemüük).

Kohustuste täitmata jätmise määratlus

- B5.5.36 Paragrahvis 5.5.9 nõutakse, et hindamisel, kas finantsinstrumendi krediidirisk on esmasest kajastamisest alates oluliselt suurenenud, võtab üksus arvesse muutust alates esmasest kajastamisest kohustuste täitmata jätmise riskis.
- B5.5.37 Kohustuste täitmata jätmise riski kindlaks määramiseks kohustuste täitmata jätmise määratlemisel kohaldab üksus kohustuste täitmata jätmise määratlust, mis on kooskõlas asjaomase finantsinstrumendi puhul sisemises krediidiriskijuhtimises kasutatava määratlusega, ning võtab kohastel juhtudel arvesse kvalitatiivseid näitajaid (näiteks lepingulised finantskohustused). On siiski vaidlustatav eeldus, et kohustuste täitmata jätmist ei esine hiljem kui finantsvara maksetähtpäeva on ületatud 90 päeva, välja arvatud juhul, kui üksusel on mõistlikku ja põhjendatud informatsiooni, mis tõendab, et asjakohasem on suurema hilinemisega kohustuste täitmata jätmise kriteerium. Nendel eesmärkidel kasutatakse kohustuste täitmata jätmise määratlust kohaldatakse järjepidevalt kõikide finantsinstrumentide suhtes, välja arvatud juhul, kui saadakse informatsiooni, mis tõendab, et konkreetse finantsinstrumendi puhul on asjakohasem teine kohustuste täitmata jätmise määratlus.

Eeldatava krediidikahju prognoosimisel aluseks võetav periood

- B5.5.38 Vastavalt paragrahvile 5.5.19 on maksimaalne periood, mille vältel eeldatava krediidikahju mõõdetakse, maksimaalne lepinguperiood, mille vältel on üksus avatud krediidiriskile. Siduvate laenuandmiskohustuste ja finantsgarantiilepingute puhul on see maksimaalne lepinguperiood, mille vältel on üksusel kehtiv lepingupõhine kohustus krediiti anda.
- B5.5.39 Vastavalt paragrahvile 5.5.20 sisaldavad mõned finantsinstrumendid siiski nii laenu kui ka kasutamata kohustuse komponenti ning üksuse lepingust tulenev õigus nõuda tagasimaksmist ja tühistada kasutamata kohustus ei piira üksuse avatud krediidikahju lepingukohasel etteteatamisperioodil. Näiteks uuenevad krediitlimiidid, nagu krediitkaardid ja arvelduslaenu võib laenuandja lepingu kohaselt tagasi võtta nii lühikesel nagu ühepäevase etteteatamisega. Praktikas annavad laenuandjad krediiti siiski pikemaks ajaks ja võivad laenuvahendi tagasi võtta ainult pärast seda, kui laenuvõtja krediidirisk suureneb, mis võib olla liiga hilja osa või kogu eeldatava krediidikahju vältimiseks. Nendel finantsinstrumentidel on üldiselt finantsinstrumendi laadist, finantsinstrumendi valitsemise viisist ja krediidiriski olulise suurenemise kohta kättesaadava informatsiooni laadist tulenevalt järgmised tunnused:
- finantsinstrumendil ei ole kindlat tähtaega või tagasimaksestruktuuri ja tavaliselt on lühike lepingu tühistamise periood (näiteks üks päev);
 - lepingukohast õigust lepingut tühistada ei pöörata täitmisele finantsinstrumendi tavalises igapäevases valitsemises ja lepingut võib tühistada ainult siis, kui üksus saab teada krediidiriski suurenemisest vahendi tasandil, ja
 - finantsinstrumente valitsetakse kollektiivselt.
- B5.5.40 Kui üksus määrab kindlaks, mis perioodi vältel ta on eeldatavalt avatud krediidiriskile, aga mille jooksul eeldatavat krediidikahju ei saa maandada üksuse tavaliste krediidiriskijuhtimise meetmetega, võtab ta arvesse selliseid tegureid nagu informatsioon ja kogemus:
- perioodi kohta, mille ajal üksus oli avatud krediidiriskile sarnaste finantsinstrumentide puhul;
 - selle kohta, kui pikal ajaperioodil vastavat kohustuste täitmata jätmist esineb sarnaste finantsinstrumentide puhul pärast krediidiriski olulist suurenemist, ja
 - krediidijuhtimismeetmete kohta, mida üksus loodab võtta, kui finantsinstrumendi krediidirisk on suurenenud, näiteks kasutamata limiidi vähendamine või eemaldamine.

Tõenäosusega kaalutud tulemus

- B5.5.41 Eeldatava krediidikahju prognoosimise eesmärk ei ole hinnata halvimat võimalikku stsenaariumit ega parimat võimalikku stsenaariumit. Selle asemel peegeldab eeldatava krediidikahju prognoos alati võimalust, et krediidikahju tekib, ja võimalust, et krediidikahju ei teki, isegi kui kõige tõenäolisem tulemus on, et krediidikahju ei teki.
- B5.5.42 Paragrahvi 5.5.17 punktis a nõutakse, et eeldatava krediidikahju prognoos peegeldaks erapooletut ja tõenäosusega kaalutud summat, mis määratakse kindlaks hulga võimalike tulemuste hindamise teel. Praktikas ei pruugi see tingimata olla keeruline analüüs. Mõnel juhul võib piisata suhteliselt lihtsast modelleerimisest, ilma et oleks vaja suuremat hulka üksikasjalike stsenaariumite simulatsioone. Näiteks võib suure ühiste riskitunnustega finantsinstrumentide rühma keskmine krediidikahju olla mõistlik tõenäosusega kaalutud summa prognoos. Muudel juhtudel on tõenäoliselt vaja kindlaks teha stsenaariumid, mis määravad kindlaks rahavoogude summa ja ajastuse konkreetsete tulemuste jaoks ning nende tulemuste hinnangulise tõenäosuse. Nendel juhtudel peegeldab eeldatav krediidikahju vähemalt kahte tulemust vastavalt paragrahvile 5.5.18.
- B5.5.43 Kehtivusajal eeldatava krediidikahju puhul hindab üksus finantsinstrumendi suhtes kohustuste täitmata jätmise riski selle eeldataval kehtivusajal. Kaheteistkümne kuu eeldatav krediidikahju on osa kehtivusajal eeldatavast krediidikahjust ja kujutab kehtivusajal tekkiva rahapuudujäägi, mis tekib, kui kohustuste täitmata jätmist esineb 12 kuu jooksul pärast aruandekuupäeva (või lühemal perioodil, kui finantsinstrumendi eeldatav kehtivusaeg on vähem kui 12 kuud), kaalutuna selle kohustuste täitmata jätmise tõenäosusega. Seega ei ole 12 kuu eeldatav krediidikahju kehtivusajal eeldatav krediidikahju, mis üksusel esineb finantsinstrumendi puhul, mille kohta ta ennustab, et selle kohustused jäetakse järgneva 12 kuu jooksul täitmata, ega rahapuudujäägid, mida ennustatakse järgneva 12 kuu jooksul.

Raha ajaväärtus

- B5.5.44 Eeldatav krediidikahju diskonteeritakse aruandekuupäevale, mitte eeldatavale kohustuste täitmata jätmise või muule kuupäevale, kasutades esmasel kajastamisel kindlaks määratud sisemist intressimäära või selle lähendit. Kui finantsinstrumendil on muutuv intressimäär, diskonteeritakse eeldatav krediidikahju, kasutades vastavalt paragrahvile B5.4.5 kindlaks määratud jooksvat sisemist intressimäära.
- B5.5.45 Krediidi tõttu langenud väärtusega ostetud või emiteeritud finantsvara puhul diskonteeritakse eeldatav krediidikahju, kasutades krediidiga korrigeeritud sisemist intressimäära, mis on kindlaks määratud esmasel kajastamisel.
- B5.5.46 Eeldatav krediidikahju rendinõuete pealt diskonteeritakse, kasutades sama diskontomäära, mida kasutatakse rendinõuete mõõtmisel vastavalt standardile IAS 17.
- B5.5.47 Eeldatav krediidikahju siduva laenuandmiskohustuse pealt diskonteeritakse, kasutades sisemist intressimäära, või selle lähendit, mida kohaldatakse siduvast laenuandmiskohustusest tuleneva finantsvara kajastamisel. See on nii seetõttu, et väärtuse languse nõuete kohaldamiseks käsitletakse finantsvara, mis kajastatakse pärast siduva laenuandmiskohustuse väljavõtmist selle kohustuse jätkuna, mitte uue finantsinstrumendina. Eeldatav krediidikahju finantsvara pealt mõõdetakse seega, võttes arvesse siduva laenuandmiskohustuse algset krediidiriski kuupäevast, millal üksusest sai tühistamatu kohustuse osapool.
- B5.5.48 Eeldatav krediidikahju finantsgarantiilepingute või siduvate laenuandmiskohustuste pealt, mille kohta sisemist intressimäära ei saa kindlaks määrata, diskonteeritakse, kohaldades diskontomäära, mis peegeldab raha ajaväärtuse jooksvat turuhinnangut ja riske, mis on spetsiifilised rahavoogudele, kuid ainult juhul, kui ja sel määral, et riske võetakse arvesse, korrigeerides diskontomäära selle asemel, et korrigeerida diskonteeritavaid rahapuudujääke.

Mõistlik ja põhjendatud informatsioon

- B5.5.49 Käesoleva standardi tähenduses on mõistlik ja põhjendatud informatsioon see, mis on aruandekuupäeval ilma liigsete kulude või pingutusteta mõistlikult kättesaadav, sealhulgas informatsioon mineviku sündmuste, praeguste tingimuste ja tulevaste majandustingimuste prognooside kohta. Ilma liigsete kulude või pingutusteta kättesaadavaks peetakse informatsiooni, mis on kättesaadav finantsaruandluseks.

- B5.5.50 Üksus ei integreeri tulevaste tingimuste prognoose finantsinstrumendi kogu eeldataval kehtivusajal. Eeldatava krediidikahju hindamiseks nõutav otsustustase sõltub üksikasjaliku informatsiooni kättesaadavusest. Mida pikem on prognoosi ajaperiood, seda vähem üksikajalikkude informatsiooni on saada ja seda suuremal määral otsustavust on krediidikahju hindamiseks vaja. Eeldatava krediidikahju hinnanguliselt kindlaks määramiseks ei ole vaja üksikasjalikku prognoosi perioodide kohta, mis on kaugel tulevikus—selliste perioodide kohta võib üksus ekstrapoleerida prognoose kättesaadavast üksikasjalikust informatsioonist.
- B5.5.51 Üksusel ei vii läbi põhjalikku informatsiooni otsingut, vaid ta peab võtma arvesse kogu ilma liigsete kulude või pingutusteta kättesaadavat mõistlikku ja põhjendatud informatsiooni, mis on oluline eeldatava krediidikahju prognoosimiseks, sealhulgas eeldatavate tagasimaksete mõju. Kasutatav informatsioon sisaldab tegureid, mis on spetsiifilised laenusajale, üldiseid majandustingimusi ja nii aruandekuupäeva jooksvate kui ka prognoositavate tingimuste suuna hinnangut. Üksus võib kasutada mitmesuguseid andmeallikaid, mis võivad olla nii sisesed (üksuse-spetsiifilised) kui ka välised. Võimalikud andmeallikad hõlmavad sisemist ajaloolise krediidikahju kogemust, sisemisi reitinguid, teiste üksuste krediidikahju kogemust ja väliseid reitinguid, aruandeid ja statistikat. Üksused, kellel üksuse-spetsiifilisi andmeid ei ole või need andmed ei ole piisavad, võivad kasutada sarnase rühma kogemusi võrreldavate finantsinstrumentide (või finantsinstrumentide rühma) kohta.
- B5.5.52 Ajalooline informatsioon on oluline ankur või alus, millel põhjal eeldatavat krediidikahju mõõta. Üksus korrigeerib siiski ajaloolisi andmeid, nagu krediidikahju kogemus, jooksvate jälgitavate andmete põhjal, et peegeldada jooksvate tingimuste mõjusid ja tema tulevaste tingimuste prognoose, mis ei mõjutanud perioodi, millel ajaloolised andmed põhinevad, ja selleks, et eemaldada tingimuste mõjud ajaloolisel perioodil, mis ei ole olulised tulevate lepingupõhiste rahavoogude jaoks. Mõnel juhul võib parim mõistlik ja põhjendatud informatsioon olla korrigeerimata ajalooline informatsioon, olenevalt ajaloolise informatsiooni laadist ja sellest, millal see arvatati, võrreldes asjaoludega aruandekuupäeval ja vaadeldava finantsinstrumendi tunnustega. Eeldatava krediidikahju muutuste hinnangud peaksid peegeldama ja olema otseses vastavuses perioodiliste muutustega seotud jälgitavates andmetes (näiteks muutused töötusmäärades, kinnisvarahindades, kaubahindades, maksete staatus ja teised faktorid, mis viitavad finantsinstrumentide või finantsinstrumentide rühma pealt tekkinud krediidikahjule ja nende muutuste ulatusele). Üksus vaatab regulaarselt läbi meetodika ja eeldused, mida kasutatakse eeldatava krediidikahju hindamiseks, et vähendada erinevusi hinnangute ja tegeliku krediidikahju kogemuse vahel.
- B5.5.53 Kui eeldatava krediidikahju hindamiseks kasutatakse varasemaid krediidikahju, on oluline, et informatsiooni varasema krediidikahju määrade kohta rakendatakse rühmadele, mis on kindlaks määratud samal viisil nagu rühmad, mille puhul jälgiti varasemaid krediidikahju määrasid. Järelikult peaks kasutatav meetod võimaldama seostada igat finantsvararühma informatsiooniga mineviku krediidikahju kogemuse kohta sarnaste riskitunnustega finantsvara rühmades ja oluliste jälgitavate andmetega, mis peegeldavad kehtivaid tingimusi.
- B5.5.54 Eeldatav krediidikahju peegeldab üksuse enda ootusi krediidikahju osas. Üksus peaks eeldatava krediidikahju hindamisel kogu ilma liigsete kulude või pingutusteta kättesaadavat mõistlikku ja põhjendatud informatsiooni arvesse võttes siiski arvesse võtma ka jälgitavat turuinformatsiooni konkreetse finantsinstrumendi või sarnaste finantsinstrumentide krediidiriski kohta.

Tagatis

- B5.5.55 Eeldatava krediidikahju mõõtmiseks peab eeldatavate rahapuudujääkide hinnang peegeldama tagatisest eeldatavaid rahavoogusid ja muid krediidikvaliteeti parandavaid kokkuleppeid, mis on lepingutingimuste osa ja mida üksus ei kajasta eraldi. Tagatud finantsinstrumendi pealt eeldatavate rahapuudujääkide hinnang peegeldab nende rahavoogude summat ja ajastust, mida eeldatakse tagatise võõrandamisest täitemenetluses, millest arvatakse maha tagatise kättesaamise ja müümise kulud, olenemata sellest, kas tagatise sundvõõrandamine täitemenetluses on tõenäoline (s.o eeldatavate rahavoogude hinnangus võetakse arvesse tagatise täitemenetluses sundvõõrandamise tõenäolisust ja rahavoogusid, mis sellest tuleneksid). Järelikult peaks see analüüs hõlmama kõiki rahavoogusid, mida eeldatakse tagatise realiseerimisest pärast lepingu

lepingupõhist maksetähtpäeva. Tagatise, mis saadakse täitemenetluses sundvõõrandamise tulemusel, ei kajastata tagatud finantsinstrumendist eraldi seisva varana, välja arvatud juhul, kui see vastab vara kohta käesolevas või muus standardis sätestatud asjaomastele kajastamise kriteeriumitele.

Finantsvara ümberliigitamine (osa 5.6)

B5.6.1 Kui üksus liigitab vastavalt paragrahvile 4.4.1 finantsvarad ümber, nõutakse paragrahvis 5.6.1, et ümberliigitust tuleb rakendada edasiulatuvalt alates ümberliigitamise kuupäevast. Nii amortiseeritud soetusmaksumuse mõõtmise kategooria kui ka õiglasest väärtuses muus koondkasumis mõõtmise kategooria nõuavad, et sisemine intressimäär tuleb kindlaks määrata esmasel kajastamisel. Nende mõlema mõõtmiskategooriaga nõutakse samuti, et väärtuse languse nõudeid tuleb kohaldada ühtemoodi. Järelikult, kui üksus liigitab finantsvara ümber amortiseeritud soetusmaksumuses mõõtmise kategooria ja õiglasest väärtuses muus koondkasumis mõõtmise kategooria vahel:

- a) siis intressitulu kajastamine ei muutu ja seega jätkab üksus sama sisemise intressimäära kasutamist;
- b) eeldatava krediidikahju mõõtmine ei muutu, sest mõlemas mõõtmiskategoorias rakendatakse sama väärtuse languse lähenemisviisi. Kui aga finantsvara liigitatakse ümber õiglasest väärtuses muus koondkasumis mõõtmise kategooriast amortiseeritud soetusmaksumuses mõõtmise kategooriasse, siis kajastatakse kahju allahindlust alates ümberliigitamise kuupäevast finantsvara bilansilise jääkmaksumuse korrigeerimisena. Kui finantsvara liigitatakse ümber amortiseeritud soetusmaksumuses mõõtmise kategooriast õiglasest väärtuses muus koondkasumis mõõtmise kategooriasse, siis tuleks kahju allahindluse kajastamine lõpetada (ja seega ei kajastataks seda enam bilansilise jääkmaksumuse summa korrigeerimisena), vaid selle asemel kajastataks seda akumuleeritud väärtuse languse summana (võrdses summas) muus koondkasumis ja see avaldatakse alates ümberliigitamise kuupäevast.

B5.6.2 Üksus ei kajasta siiski eraldi intressitulu või väärtuse langusest tulenevat kasumit või kahjumit õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõdetud finantsvara kohta. Järelikult, kui üksus liigitab finantsvara ümber õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõtmise kategooriast, määratakse sisemine intressimäär kindlaks vara õiglasest väärtuse alusel ümberliigitamise kuupäeval. Lisaks käsitletakse osa 5.5 kohaldamiseks finantsvara suhtes alates ümberliigitamise kuupäevast ümberliigitamise kuupäeva esmase kajastamise kuupäevana.

Kasumid ja kahjumid (osa 5.7)

B5.7.1 Paragrahv 5.7.5 võimaldab üksusel teha tühistamatut valikut esitada muus koondkasumis muutused sellise omakapitaliinstrumenti tehtud investeeringu õiglasest väärtuses, mida ei hoita kauplemiseks. See valik tehakse instrumendi kaupa (st aktsia kaupa). Muus koondkasumis esitatud summased ei kanta hiljem üle kasumiaruandesse. Üksus võib siiski üle kanda kumulatiivse kasumi või kahjumi omakapitali piires. Dividendid selliste investeeringute pealt kajastatakse kasumiaruandes vastavalt paragrahvile 5.7.6, välja arvatud juhul, kui dividend kujutab selgelt osa investeeringumaksumuse katmist.

B5.7.1A Välja arvatud juhul, kui kohaldatakse paragrahvi 4.1.5, nõutakse paragrahvis 4.1.2A, et finantsvara mõõdetakse õiglasest väärtuses läbi muu koondkasumi, kui finantsvara lepingutingimused tekitavad rahavooge, mis on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed, ning vara hoitakse ärimudelil, mille eesmärk saavutatakse nii lepingupõhiste rahavoogude kogumise kui ka finantsvara müümisega. Selles mõõtmiskategoorias kajastatakse teavet kasumiaruandes, nagu mõõdetaks finantsvara amortiseeritud soetusmaksumuses, samas kui finantsvara mõõdetakse finantsseisundi aruandes õiglasest väärtuses. Muu kui vastavalt paragrahvidele 5.7.10–5.7.11 kasumiaruandes kajastatav kasum või kahjum kajastatakse muus koondkasumis. Kui nende finantsvarade kajastamine lõpetatakse, liigitatakse varem muus koondkasumis kajastatud kumulatiivne kasum või kahjum ümber kasumiaruandesse. See peegeldab kasumit või kahjumit, mida oleks kajastatud kajastamise lõpetamise korral kasumiaruandes, kui finantsvara oleks mõõdetud amortiseeritud soetusmaksumuses.

- B5.7.2 Üksus rakendab IAS 21 finantsvaradele ja -kohustistele, mis on vastavalt standardile IAS 21 rahalised varad ja kohustised ja on nomineeritud välisvaluutas. Standardis IAS 21 nõutakse, et rahalistelt varadelt ja kohustistelt tulenevad vahetuskursikasumid ja -kahjumid tuleb kajastada kasumiaruandes. Erandiks on rahaline objekt, mis on määratud riskimaandamisinstrumendina rahavoo riskimaandamises (vt paragrahv 6.5.11), netoinvesteeringu riskimaandamine (vt paragrahv 6.5.13) või sellise omakapitaliinstrumendi õiglase väärtuse riskimaandamine, mille puhul üksus on vastavalt paragrahville 5.7.5 valinud esitada muutused õiglases väärtuses muus koondkasumis (vt paragrahv 6.5.8).
- B5.7.2A Välisvaluuta vahetuskursside kasumite ja kahjumite kajastamiseks standardi IAS 21 alusel käsitletakse vastavalt paragrahville 4.1.2A õiglases väärtuses läbi muu koondkasumi mõõdetud finantsvara rahalise objektina. Sellist finantsvara käsitletakse vastavalt välisvaluutas amortiseeritud soetusmaksumuses mõõdetava varana. Vahetuskursi erinevused amortiseeritud soetusmaksumuse pealt kajastatakse kasumiaruandes ja muud muutused bilansilises jääkmaksumuses kajastatakse vastavalt paragrahville 5.7.10.
- B5.7.3 Paragrahv 5.7.5 võimaldab üksusel teha tühistamatut valikut esitada muus koondkasumis hilisemad muutused konkreetsete omakapitaliinstrumendi tehtud investeeringute õiglases väärtuses. Selline investeering ei ole rahaline objekt. Seega sisaldab vastavalt paragrahville 5.7.5 muus koondkasumis esitatud kasum või kahjum kõiki seotud välisvahetuse osi.
- B5.7.4 Kui mitte-tuletisliku rahalise vara ja mitte-tuletisliku rahalise kohustise vahel on riskimaandamissuhe, esitatakse välisvaluuta osa muutused nende finantsinstrumentide kasumiaruandes.

Õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande määratletud kohustised

- B5.7.5 Kui üksus määratleb finantskohustise õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, peab ta kindlaks määrama, kas kohustise krediidiriski muutuste mõjude esitamine muus koondkasumis tekitaks või suurendaks kasumiaruandes kajastamise järjekindluselust. Arvepidamises kajastamise järjekindluselust tekiks või suureneks, kui kohustise krediidiriski muutuste mõjude muus koondkasumis esitamise tulemusel oleks kasumi ja kahjumi järjekindluselust suurem kui juhul, kui need summad oleks esitatud kasumiaruandes.
- B5.7.6 Selleks et seda kindlaks määrata, peab üksus hindama, kas ta ootab, et kohustise krediidiriski muutuste mõjud arvestatakse tasa kasumiaruandes mõne muu õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõdetud finantsinstrumendi õiglase väärtuse muutusega. Selline ootus peab põhinema kohustise tunnuste ja selle muu finantsinstrumendi tunnuste vahelisel majandussuhtel.
- B5.7.7 See määratakse kindlaks esmasel kajastamisel ja seda ei hinnata ümber. Praktistel põhjustel ei pea üksus saama kõigi varade ja kohustiste osapooleks, mis tingivad arvepidamise järjekindluselust täpselt üheaegselt. Lubatud on mõistlik hiline mine, tingimusel et eeldatakse ülejäänud tehingute toimumist. Üksus peab kindlaks määramisel, kas kohustise krediidiriski muutuste mõjude esitamise muus koondkasumis tekitaks või suurendaks kasumiaruandes arvepidamise järjekindluselust, peab ta järjekindlalt rakendama oma meetodikat. Üksus võib siiski kasutada erinevaid meetodikaid, kui õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande määratletud kohustiste tunnuste ja muude finantsinstrumentide tunnuste vahel on erinevad majandussuhted. Standardis IFRS 7 nõutakse, et üksus avalikustab finantsaruannete märkustes kvalitatiivsed andmed selle kindlaks määramiseks kasutatud meetodika kohta.
- B5.7.8 Kui selline järjekindluselust tekib või suureneb, esitab üksus kõik muutused õiglases väärtuses (sealhulgas kohustise krediidiriski muutuste mõjud) kasumiaruandes. Kui sellist järjekindluselust ei teki või ei suurendata, esitab üksus kohustise krediidiriski muutuste mõjud muus koondkasumis.
- B5.7.9 Muus koondkasumis esitatud summased ei kanta hiljem üle kasumiaruandesse. Üksus võib siiski üle kanda kumulatiivse kasumi või kahjumi omakapitali piires.

- B5.7.10 Järgmises näites on kirjeldatud olukorda, kus kasumiaruandes tekib arvepidamise järjekindlusetus, kui kohustise krediidiriski muutuste mõjud esitatakse muus koondkasumis. Hüpoteegipank annab klientidele laene ja rahastab neid laene ühtivate tunnustega võlakirjade turul müümise teel (nt tasumata summa, tagasimakseprofiil, tähtaeg ja vääring). Laenu lepingutingimused võimaldavad hüpoteegikliendil oma laenu tagasi maksta (st täita oma kohustust panga ees), ostes vastavat võlakirja õiglases väärtuses turult ja andes selle võlakirja üle hüpoteegipangale. Selle lepingujärgse tagasimakseõiguse tulemusel väheneb võlakirja krediidikvaliteedi halvenedes (ja seega hüpoteegipanga kohustise õiglase väärtuse langedes) ka hüpoteegipanga laenuvara õiglase väärtus. Vara õiglase väärtuse muutus peegeldab hüpoteegikliendi lepingujärgset õigust maksta hüpoteeklaenu tagasi, ostes aluseks olevat võlakirja õiglases väärtuses (mis on käesolevas näites vähenenud) ja kandes võlakirja üle hüpoteegipangale. Järelikult arveldatakse kohustise (võlakiri) krediidiriski muutuste mõjud kasumiaruandes tasa vastava muutusega finantsvara (laen) õiglases väärtuses. Kui kohustise krediidiriski muutuste mõjud esitatakse muus koondkasumis, tekiks kasumiaruandes arvepidamise järjekindlusetus. Järelikult tuleb hüpoteegipangal esitada kõik muutused kohustise õiglases väärtuses (kaasa arvatud kohustise krediidiriski muutuste mõjud) kasumiaruandes.
- B5.7.11 Paragrahvis B5.7.10 toodud näites on kohustise krediidiriski muutuste mõjude ja finantsvara õiglase väärtuse muutuste vahel lepinguline seos (st tulenevalt sellest, et hüpoteegikliendil on lepingjärgne õigus laenu tagasi maksta, ostes võlakirja õiglases väärtuses ja andes seda üles hüpoteegipangale). Arvepidamise järjekindlusetus võib tekkida ka lepingulise seose puudumisel.
- B5.7.12 Paragrahvides 5.7.7 ja 5.7.8 sätestatud nõuete rakendamisel ei ole arvepidamise järjekindlusetus põhjustatud üksnes mõõtmismeetodist, mida üksus kasutab kohustise krediidiriski muutuste mõjude kindlaks määramiseks. Arvepidamise järjekindlusetus kasumiaruandes tekib ainult siis, kui kohustise krediidiriski muutuste mõjud (nagu määratletud standardis IFRS 7) arvestatakse eeldatavalt tasa muutustega mõne muu finantsinstrumendi õiglases väärtuses. Järjekindlusetus, mis tekib üksnes mõõtmismeetodi tõttu (st seetõttu, et üksus ei eralda kohustise krediidiriski muutusi muudest muutustest selle õiglases väärtuses), ei mõjuta paragrahvides 5.7.7 ja 5.7.8 nõutud kindlaks määramist. Näiteks ei või üksus eraldada muutusi kohustise krediidiriskis muutustest likviidsusriskis. Kui üksus esitab mõlema teguri kombineeritud mõju muus koondkasumis, siis võib järjekindlusetus tekkida seetõttu, et muutused likviidsusriskis võidakse arvesse võtta üksuse finantsvara õiglase väärtuse mõõtmisel ja nende varade kogu õiglase väärtuse muutus esitatakse kasumiaruandes. Selline järjekindlusetus on siiski põhjustatud mõõtmise ebatäpsusest, mitte paragrahvis B5.7.6 kirjeldatud tasaarveldamise seosest, ning ei mõjuta seega paragrahvides 5.7.7 ja 5.7.8 nõutud kindlaks määramist.
- Krediidiriski mõiste tähendus (paragrahvid 5.7.7 ja 5.7.8)*
- B5.7.13 Standardis IFRS 7 on krediidirisk määratletud kui risk, et finantsinstrumendi üks osapool põhjustab teisele rahalise kaotuse, sest ei suuda kohustust täita. Paragrahvi 5.7.7 punktis a sätestatud nõue seondub riskiga, et emitent ei täida kohustust selle konkreetse kohustise osas. See ei ole tingimata seotud emitendi krediidikõlblikkusega. Näiteks, kui üksus emiteerib tagatud kohustise ja ilma tagatiseta kohustise, mis on muus osas identsed, on nende kahe kohustise krediidirisk erinev, isegi kui need emiteerib sama üksus. Tagatisega kohustise krediidirisk on väiksem kui ilma tagatiseta kohustise krediidirisk. Tagatisega kohustise krediidirisk võib olla nullilähedane.
- B5.7.14 Paragrahvi 5.7.7 punktis a sätestatud nõude kohaldamisel erineb krediidirisk varaspetsiifilise finantstulemuslikkuse riskist. Varaspetsiifiline finantstulemuslikkus ei ole seotud riskiga, et üksus jätab teatud kohustuse täitmata, vaid on selle asemel seotud riskiga, et üksiku vara või varade rühma finantstulemuslikkus on kehv (või puudub üldse).

- B5.7.15 Varale iseloomulikud finantstulemuslikkuse riskid on näiteks:
- investeeringuühikuga seotusega kohustis, mille puhul investoritele tasumisele kuuluv summa määratakse pidevalt kindlaks konkreetsete varade finantstulemuslikkuse põhjal. Selle investeeringuühikuga seotuse mõju kohustise õiglasele väärtusele on varaspetsiifiline finantstulemuslikkuse risk, mitte krediidirisk;
 - kohustis, mille on emiteerinud järgmiste tunnustega struktureeritud üksus. Üksus on õiguslikult eraldiseisev ja seega on üksuse varad kaitstud üksnes investorite kasuks (ka pankroti korral). Üksus ei sõlmi muid tehinguid ja üksuse varade peale ei saa seada hüpoteeki. Investoritele makstakse rahasummasid üksnes juhul, kui kaitstud varad loovad rahavoogusid. Seega peegeldavad muutused kohustise õiglases väärtuses eelkõige muutusi varade õiglases väärtuses. Varade finantstulemuslikkuse mõju kohustise õiglasele väärtusele on varaspetsiifiline finantstulemuslikkuse risk, mitte krediidirisk.

Krediidiriski muutuste mõjude kindlaks määramine

- B5.7.16 Paragrahvi 5.7.7 punktis a sätestatud nõude kohaldamisel määrab üksus kindlaks finantskohustise õiglase väärtuse muutuse summa, mis on omistatav muutustele selle kohustise krediidiriskis kas:
- muutuse summana selle õiglases väärtuses, kui muutuse põhjuseks ei saa pidada tururiski põhjustavat turutingimuste muutumist (vt paragrahvid B5.7.17 ja B5.7.18), või
 - kasutades alternatiivseid meetodeid, mis üksuse hinnangul esitab usaldusväärsemalt muutuse summat kohustise õiglases väärtuses, kui muutuse põhjuseks saab pidada kohustise krediidiriski muutusi.
- B5.7.17 Tururiski põhjustavate turutingimuste muutuste hulka kuuluvad viitintressimäära, teise üksuse finantsinstrumendi hinna, kauba hinna, valuutavahetuskursi või hinna- või määraindeksi muutused.
- B5.7.18 Kui kohustise turutingimuste ainsad asjakohased muutused, on muutused jälgitavas intressi määras (viitemäära), saab paragrahvi B5.7.16 punktis a nimetatud summat hinnata järgmiselt:
- kõigepealt arvutab üksus kohustise sisemise tulumäära perioodi alguseks, kasutades kohustise õiglast väärtust ning selle lepingupõhiseid rahavooge perioodi alguses. Seejärel lahutab ta saadud tulumäärast jälgitava intressi määra (viitemäära) perioodi alguses, et leida sisemise tulumäära instrumendikohane komponent;
 - järgmiseks arvutab üksus kohustisega seostatavate rahavoogude nüüdisväärtuse kohustise lepingujärgsete rahavoogude abil perioodi lõpuks ning diskontomäära, mis võrdub (i) perioodi lõpu jälgitava intressi määra (viitemäära) ning (ii) punktis a määratud sisemise tulumäära instrumendikohase komponendi summaga;
 - kohustise perioodi lõpu õiglase väärtuse ja punktis b määratud summa vahe on õiglase väärtuse muutus, mis ei ole omistatav jälgitava intressi määra (viitemäära) muutustele. See on summa, mis tuleb vastavalt paragrahvi 5.7.7 punktile a esitada muus koondkasumis.
- B5.7.19 Paragrahvis B5.7.18 toodud näide eeldab, et õiglase väärtuse muutused, mille põhjuseks on muud tegurid kui instrumendi krediidiriski muutused või jälgitavate intressimäärade (viitemäära) muutused, ei ole märkimisväärsed. See meetod ei ole sobiv, kui muudest teguritest tingitud muutused õiglases väärtuses on olulised. Nendel juhtudel kasutab üksus alternatiivset meetodit, mis mõõdab usaldusväärsemalt kohustise krediidiriski muutuste mõjusid (vt paragrahvi B5.7.16 punkt b). Näiteks, kui näite instrument sisaldab tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaberit, jäetakse tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaberi õiglase väärtuse muutus vastavalt paragrahvi 5.7.7 punktile a muus koondkasumis esitatava summa kindlaks määramisel välja.
- B5.7.20 Nagu kõigi õiglase väärtuse mõõtmiste puhul, tuleb üksuse mõõtmismeetodis, mille abil määratakse kindlaks see osa kohustise õiglase väärtuse muutusest, mis on seotud muutustega tema krediidiriskis, kasutada maksimaalselt olulisi jälgitavaid sisendeid ja minimaalselt mittejälgitavaid sisendeid.

RISKIMAANDAMISARVESTUS (6. PEATÜKK)

Riskimaandamisinstrumendid (osa 6.2)**Kriteeriumitele vastavad instrumendid**

- B6.2.1 Hübriidlepingutes sisalduvaid tuletisinstrumenti tunnustega väärtpabereid, mille kohta eraldi arvestust ei peeta, ei saa määratleda eraldi riskimaandamisinstrumentidena.
- B6.2.2 Üksuse enda omakapaliinstrumendid ei ole üksuse finantsvarad või finantskohustised ja seega ei ole need käsitletavad riskimaandamisinstrumentidena.
- B6.2.3 Valuutariski maandamiseks määratletakse mittetuletisinstrumenti valuutariski osa vastavalt IAS 21-le.

Kirjutatud optsioonid

- B6.2.4 Käesolev standard ei piira neid asjaolusid, mille korral võib õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõdetud tuletisinstrumenti määratleda riskimaandamisinstrumentidena, välja arvatud mõned kirjutatud optsioonid. Kirjutatud optsioon ei vasta riskimaandamisinstrumenti kriteeriumitele, välja arvatud juhul, kui see on määratletud ostetud optsiooni, sealhulgas muus finantsinstrumentis varjatud optsiooni (näiteks kirjutatud ostuoptsiooni, mida kasutatakse tagasiostetava kohustise maandamiseks) tasaarvestava tegurina.

Riskimaandamisinstrumentide määratlemine

- B6.2.5 Kui üksus muudel juhtudel peale valuutariski maandamise määratleb õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõdetud mittetuletisinstrumentist finantsvara või -kohustise riskimaandamisinstrumentidena, võib ta selliselt määratleda ainult mittetuletisinstrumenti tervikuna või selle osa.
- B6.2.6 Ühe riskimaandamisinstrumenti võib määratleda rohkem kui üht liiki riskimaandamisinstrumentidena tingimusel, et riskimaandamisinstrument ja erinevad riskipositsioonid on konkreetselt määratletud riskimaandamisobjektidena. Need riskimaandamisobjektid võivad olla erinevates riskimaandamissuhetes.

Riskimaandamisobjektid (osa 6.3)**Kriteeriumitele vastavad objektid**

- B6.3.1 Siduv kohustus omandada äritegevus äriühenduse teel ei saa olla riskimaandamisobjekt, välja arvatud valuutakursiriski puhul, sest muud maandatavaid riske ei saa konkreetselt kindlaks teha ja mõõta. Need muud riskid on üldised äririskid.
- B6.3.2 Kapitaliosaluse meetodil mõõdetav investeering ei saa olla riskimaandamisobjekt õiglase väärtuse riskimaandamisel. Põhjuseks on asjaolu, et kapitaliosaluse meetodiga kajastatakse kasumiaruandes investori osa investeerimisobjekti kasumis või kahjumis, mitte investeeringu õiglase väärtuse muutusi. Sarnasel põhjusel ei saa investeering konsolideeritud tütarettevõtjasse olla õiglase väärtuse riskimaandamisel riskimaandamisobjekt. Põhjuseks on asjaolu, et konsolideerimisel kajastatakse kasumiaruandes tütarettevõtja kasumit või kahjumit, mitte investeeringu õiglase väärtuse muutusi. Välismaisesse äriüksusesse tehtud netoinvesteeringu riskimaandamine on erinev, sest selle puhul on tegemist välisvaluutariski maandamisega, mitte investeeringu väärtuse muutuse õiglase väärtuse riski maandamisega.
- B6.3.3 Paragrahv 6.3.4 lubab üksusel määratleda riskimaandamisobjektidena riskipositsiooni ja tuletisinstrumenti kombinatsioonist moodustuvaid summaarseid riskipositsioone. Sellise riskimaandamisobjekti määratlemise korral hindab üksus, kas summeeritud riskipositsioon kombineerib riskipositsiooni ja tuletisinstrumenti nii, et tekib teistsugune summeeritud riskipositsioon, mida maandatakse konkreetse riski (või riskide) ühe riskipositsioonina. Sellisel juhul võib üksus määratleda riskimaandamisobjekti summeeritud riskipositsiooni põhjal. Näiteks:
- a) üksus võib kasutada 15 kuu pärast äärmiselt tõenäoliselt toimuva kindla koguse kohvi ostu hinnariski (USA dollarite põhjal) maandamiseks 15-kuulist kohvi futuurlepingut. Äärmiselt tõenäolist kohvi ostu ja kohvi futuurlepingut võib riskimaandamise eesmärgil käsitleda 15-kuulise fikseeritud summas USA dollarites valuutariski positsioonina (nt sarnaselt mis tahes muu fikseeritud summas USA dollarites 15 kuu pärast tehtava raha väljamaksega);

- b) üksus võib maandada valuutariski välisvaluutas nomineeritud fikseeritud intressimääraga võla kogu 10-aastaseks tähtjaks. Samas vajab üksus fikseeritud intressimääraga riskipositsiooni oma käibevaluutas ainult lühikeseks või keskpikaks ajaks (näiteks kaheks aastaks) ja ujuva intressimääraga riskipositsiooni oma käibevaluutas tähtja lõpuni jäänud ülejäänud ajaks. Iga kaheaastase vahemiku lõpus (st jooksvalt iga kahe aasta järel) fikseerib üksus järgmise kahe aasta intressimäära riskipositsiooni (kui intressitase on selline, et üksus soovib intressimäära fikseerida). Sellises olukorras võib üksus sõlmida 10-aastase eri valuutade intressimäära vahetuslepingu koos üleminekuga fikseeritud intressimääralt ujuvale intressimäärale, millega fikseeritud intressimääraga valuutavõlg vahetatakse muutuva intressimääraga riskipositsiooniks käibevaluutas. Selle lisandub kaheaastane intressimäära vahetustehing, millega käibevaluuta põhjal vahetatakse muutuva intressimääraga võlg fikseeritud määraga võlaks. Sisuliselt käsitatakse fikseeritud intressimääraga valuutavõlga ja 10-aastast fikseeritud intressimääralt ujuvale intressimäärale üleminekuga intressimäära vahetuslepingut riskimaandamise eesmärgil ühiselt 10-aastase muutuva intressimääraga võla käibevaluutariskina.

B6.3.4 Kui riskimaandamisobjekt määratletakse summaarse riskipositsiooni alusel, võtab üksus riskimaandamise efektiivsuse hindamisel ja riskimaandamise ebaefektiivsuse mõõtmisel arvesse summaarset riskipositsiooni moodustavate objektide kombineeritud mõju. Siiski jätkatakse summaarset riskipositsiooni moodustavate objektide kohta eraldi arvestuse pidamist. See tähendab, et näiteks:

- a) summaarse riskipositsiooni osaks olevaid tuletisinstrumente kajastatakse eraldi õiglasest väärtuses mõõdetud vara või kohustistena;
- b) kui summaarse riskipositsiooni osaks olevate objektide vahel määratletakse riskimaandamissuhte, peab tuletisinstrumenti summaarsele riskipositsioonile lisamise viis olema kooskõlas vastava tuletisinstrumenti kui riskimaandamisinstrumenti määratlusega summaarse riskipositsiooni tasemel. Näiteks kui üksus jätab tuletisinstrumenti kui summaarse riskipositsiooni objektide vahelises riskimaandamissuhtes osaleva riskimaandamisinstrumenti määratlusest välja selle forvardelemendi, peab ta forvardelemendi välja jätma ka siis, kui ta kajastab vastavat tuletisinstrumenti riskimaandamisobjektina kui osa summaarsest riskipositsioonist. Muul juhul sisaldab summaarne riskipositsioon tuletisinstrumenti täielikult või osaliselt.

B6.3.5 Paragrahvis 6.3.6 sätestatakse, et suure tõenäosusega kontsernisese tehingu välisvaluutarisk võib olla konsolideeritud raamatupidamisaruandes rahavooriski maandav tehing tingimusel, et tehing on muus valuutas kui tehingu osapooleks oleva üksuse kasutatav valuuta ning välisvaluutarisk mõjutab konsolideeritud kasumit või kahjumit. Selleks võib üksus olla emattevõtja, tütarettevõtja, seotud ettevõtja, ühissettevõtja või filiaal. Kui prognoositavate kontsernisestehingute välisvaluutarisk ei mõjuta konsolideeritud kasumit või kahjumit, ei või kontsernisestehingud olla riskimaandamisobjektid. Nii on tavaliselt litsentsitasude, intressimaksete ja halduskulude puhul sama kontserni liikmete vahel juhul, kui nendega ei ole seotud kontserniväliseid tehinguid. Kuid kui prognoositavate kontsernisestehingute välisvaluutarisk mõjutab konsolideeritud kasumit või kahjumit, võivad kontsernisestehingud olla riskimaandamisobjektid. Näiteks on prognoositav varude müük või ost sama kontserni liikmete vahel, kui toimub varude edasimüümine kontsernivälisele osapoolele. Samuti võib konsolideeritud kasumit või kahjumit mõjutada prognoositav kontserniseline masinate ja seadmete müük ühelt kontserni üksuselt, kes need valmistab, teisele kontserni üksusele, kes hakkab neid oma tegevuses kasutama. See võib juhtuda näiteks siis, kui masinaid ja seadmeid ostnud üksus arvestab nendelt kulumit ning algselt masinate ja seadmete jaoks määratud summa võib muutuda, kui prognoositav kontserniseline tehing on muus valuutas kui ostva üksuse kasutatav valuuta.

B6.3.6 Kui prognoositava kontsernisese tehingu riskimaandamine vastab riskimaandamisarvestuse kasutamise kriteeriumitele, kajastatakse tekkiv kasum või kahjum muus koondkasumis või eemaldatakse sellest vastavalt paragrahvile 6.5.11. Asjakohane ajavahemik või ajavahemikud, mille jooksul maandatava tehingu välisvaluutarisk mõjutab kasumit või kahjumit, on siis, kui see mõjutab konsolideeritud kasumit või kahjumit.

Riskimaandamisobjektide määratlemine

B6.3.7 Komponent on tervikobjektist väiksem riskimaandamisobjekt. Seega kajastab komponent ainult mõnda tervikobjekti riski või kajastab riske ainult teatud määral (näiteks objekti osa määratlemise korral).

Riskikomponendid

- B6.3.8 Riskimaandamisobjektina määratlemise kriteeriumitele vastamiseks peab riskikomponent olema finants- või mittefinantsobjekti eraldi kindlaks tehtav komponent ning objekti rahavoogude või õiglase väärtuse muutused, mille põhjuseks saab pidada kõnealuse riskikomponendi muutusi, peavad olema usaldusväärselt mõõdetavad.
- B6.3.9 Et teha kindlaks, millised riskikomponendid vastavad riskimaandamisobjektina määratlemise kriteeriumitele, hindab üksus selliseid riskikomponente konkreetses turustruktuuris, millega riskid on seotud ja kus toimub riskimaandamistegevus. Selle kindlaksmääramiseks on vaja hinnata asjakohaseid fakte ja asjaolusid, mis on eri riskide ja turgude puhul erinevad.
- B6.3.10 Riskikomponentide määratlemisel riskimaandamisobjektidena võtab üksus arvesse seda, kas riskikomponendid on lepingus selgelt sätestatud (lepingus sätestatud riskikomponendid) või sisalduvad oma objekti õiglases väärtuses või rahavoogudes (lepingus sätestamata riskikomponendid). Lepingus sätestamata riskikomponendid võivad olla seotud objektidega, mis ei ole lepingud (näiteks prognoositavad tehingud), või lepingutega, milles ei ole komponenti selgelt sätestatud (näiteks siduv kohustus, mis sisaldab ainult ühte hinda, mitte hinnakujundusvalemit, millega seostatakse erinevaid alusobjekte). Näiteks:
- a) üksusel A on pikaajaline maagaasi tarneleping, mille kohaselt gaasi hind määratakse kindlaks lepingus sätestatud valemiga, mis seostab omavahel kaupu ja muid tegureid (näiteks gaasiõli, kütteõli ja muud komponendid, näiteks veokulud). Üksus A maandab kõnealuse tarnelepingu gaasiõli komponendi riski gaasiõli forvardlepingu abil. Kuna gaasiõli komponent on sätestatud tarnelepingu tingimustes, on tegemist lepingus sätestatud riskikomponendiga. Tänu hinnakujundusvalemile järeldeb üksus A seega, et gaasiõli hinnarisk on selgelt eristatav. Samal ajal on olemas gaasiõli forvardlepingute turg. Seega järeldeb üksus A, et gaasiõli hinnarisk on usaldusväärselt mõõdetav. Järelikult on tarnelepingus sisalduv gaasiõli hinnarisk riskikomponent, mis vastab riskimaandamisobjektina määratlemise kriteeriumitele;
 - b) üksus B maandab tulevaste kohviostude riski oma tootmisprognoosi põhjal. Prognoositud ostukoguse osaline riskimaandamine algab kuni 15 kuud enne tarnet. Aja jooksul (tarnekuupäeva lähenedes) suurendab üksus B maandatud riskiga kogust. Üksus B kasutab kohvi hinnariski maandamiseks kahte liiki lepinguid:
 - i) börsil kaubeldavad kohvi futuurlepingud ja
 - ii) Colombiast kindlasse tootmiskohta tarnitava Arabica kohvi tarnelepingud. Nimetatud lepingute kohaselt määratakse kohvitorni hind kindlaks börsil kaubeldavate kohvi futuurlepingute hinna põhjal, millele hinnakujundusvalemit kasutades liidetakse fikseeritud hinnaerinevus ja muutuv logistikateenuste tasu. Kohvi tarneleping on täitmisele kuuluv leping, mille kohaselt üksus B saab tegeliku kohvitarne.

Käimasoleva saagikoristusperioodiga seotud tarnete korral võimaldab kohvi tarnelepingute sõlmimine üksusel B fikseerida hinnaerinevuse tegelikult ostetud kohvi kvaliteedi (Colombiast pärit Arabica kohv) ja börsil kaubeldava futuurlepingu aluseks oleva võrdlus kvaliteedi vahel. Järgmise saagikoristusperioodiga seotud kohvi tarnelepingud ei ole aga veel saadaval, mistõttu hinnaerinevust ei saa fikseerida. Üksus B kasutab käimasoleva ja järgmise saagikoristusperioodiga seotud kohvitarnete võrdlus kvaliteedi komponendiga seotud hinnariski maandamiseks kohvi futuurlepinguid. Üksus B teeb kindlaks, et ta on avatud kolmele erinevale riskile: võrdlus kvaliteediga seotud kohvi hinnarisk, võrdlus kvaliteediga kohvi hinna ja tegelikult saadava Colombiast pärit Arabica kohvi hindade vahele vastav kohvi hinnarisk ning muutuvad logistikakulud. Käimasoleva saagikoristusperioodiga seotud tarnete korral on võrdlus kvaliteediga seotud kohvi hinnarisk pärast üksuse B kohvitarnepingute sõlmimist lepingus sätestatud riskikomponent, sest hinnakujundusvalem sisaldab börsil kaubeldavate kohvi futuurlepingute hinnaindeksit. Üksus B järeldeb, et kõnealune riskikomponent on selgelt eristatav ja usaldusväärselt mõõdetav. Järgmise saagikoristusperioodiga seotud tarnete kohta ei ole üksus B veel kohvitarnepinguid sõlminud (st need tarned on prognoositavad tehingud). Seega on võrdlus kvaliteediga seotud kohvi hinnarisk lepingus sätestamata riskikomponent. Üksus B võtab turustruktuuri analüüsid arvesse seda, kuidas kujuneb talle tulevikus tehtavate konkreetsete

kohvitarnete hind. Kõnealuse turustruktuuri analüüsi põhjal jäeldab üksus B seega, et prognoositavate tehingutega kaasneb ka võrdlusvaliteediga seotud kohvi hinnarisk kui selgelt eristatav ja usaldusväärselt mõõdetav riskikomponent, kuigi see on lepingus sätestamata. Järelikult võib üksus B määratleda riskikomponentidel põhinevaid riskimaandamissuhteid (seoses võrdlusvaliteediga seotud kohvi hinnariskiga) nii kohvitarnelepingle kui ka prognoositavate tehingute suhtes;

- c) üksus C maandab osa tulevaste reaktiivkütuse ostude riskist oma tarbimisprognoosi põhjal kuni 24 kuud enne tarnet ja suurendab maandatud riskiga kogust aja jooksul. Üksus C kasutab kõnealuse riski maandamiseks eri liiki lepinguid sõltuvalt riskimaandamise kestusest, mis mõjutab tuletisinstrumentide likviidsust turul. Pikema kestuse korral (12–24 kuud) kasutab üksus C toornafta lepinguid, sest ainult need on turul piisavalt likviidsed. Ajavahemiku 6–12 kuud korral kasutab üksus C gaasiõli tuletisinstrumente, sest need on piisavalt likviidsed. Kuni kuuekuulise ajavahemiku korral kasutab üksus C reaktiivkütuse lepinguid. Üksuse C analüüs nafta ja naftasaaduste turu struktuuri kohta ning tema asjakohaste faktide ja asjaolude hinnang on järgmine:

- i) üksus C tegutseb geograafilises piirkonnas, kus toornafta võrdlushinnana kasutatakse Brenti hinda. Toornafta kui tooraine võrdlushind mõjutab paljude rafineeritud naftasaaduste hinda, kuna see on nende põhisisend. Gaasiõli hind on rafineeritud naftasaaduste võrdlushind, mida kasutatakse üldisemalt naftadestillaatide hinnakujunduse orientiirina. See kajastub ka üksuse C tegevuskeskkonna toornafta ja rafineeritud naftasaaduste turgudel kaubeldavate tuletisinstrumentide liikides, näiteks:

- võrdlustoornafta futuurlepingud, mis sõlmitakse Brenti toornafta kohta;
 - võrdlusgaasiõli futuurlepingud, mida kasutatakse destillaatide hinnakujunduse orientiirina – näiteks reaktiivkütuse hinnavahe tuletisinstrumentid katavad hinnaerinevuse reaktiivkütuse ja kõnealuse võrdlusgaasiõli hindade vahel;
 - võrdlusgaasiõli *crack*-hinnavahe tuletisinstrument (st toornafta ja gaasiõli hinnavahe ehk rafineerimismarginaali tuletisinstrument), mis on indekseeritud Brenti toornafta suhtes;
- ii) rafineeritud naftasaaduste hind ei sõltu sellest, millist konkreetset toornaftat konkretses rafineerimistehases töödeldakse, sest kõnealused rafineeritud naftasaadused (näiteks gaasiõli ja reaktiivkütus) on standardtooted;

Seega jäeldab üksus C, et tema reaktiivkütuse ostude hinnarisk sisaldab Brenti toornaftal põhinevat toornafta hinnariski komponenti ja gaasiõli hinnariski komponenti, kuigi toornaftat ja gaasiõli ei ole üheski lepingukokkuleppes käsitletud. Üksus C jäeldab, et kõnealused kaks riskikomponenti on eraldi kindlaks tehtavad ja usaldusväärselt mõõdetavad, kuigi nad ei ole lepingus sätestatud. Järelikult võib üksus C määratleda prognoositavate reaktiivkütuse ostude suhtes riskikomponentidel põhinevaid riskimaandamissuhteid (seoses toornafta või gaasiõliga). Osutatud analüüs tähendab samuti seda, et kui üksus C kasutaks näiteks toornafta tuletisinstrumente, mis põhinevad *West Texas Intermediate*'i (WTI) toornafta hinnal, muudaksid Brenti toornafta ja WTI toornafta hinnaerinevuse muutused riskimaandamise ebaefektiivseks;

- d) üksusel D on fikseeritud intressimääraga võlainstrument. Kõnealune instrument on välja antud turukeskkonnas, kus paljusid erinevaid sarnaseid võlainstrumente võrreldakse nende hinnavahe järgi võrdlusintressimääraga (näiteks LIBOR) ning muutuva intressimääraga instrumentid on selles keskkonnas tavaliselt indekseeritud kõnealuse võrdlusintressimäär suhtes. Intressimäär riski

maandamiseks kõnealuse võrdlusintressimäära alusel kasutatakse sageli intressimäära vahetuslepinguid, olenemata võlainstrumentide ja võrdlusintressimäära hinnavahest. Fikseeritud intressimääraga võlainstrumentide hinna muutumine on otseses seoses võrdlusintressimäära jooksva muutumisega. Üksus D järeldeb, et võrdlusintressimäär on komponent, mis on selgelt eristatav ja usaldusväärset mõõdetav. Järelkult võib üksus D määratleda fikseeritud intressimääraga võlainstrumenti suhtes riskikomponentidel põhinevaid riskimaandamissuhteid seoses võrdlusintressimäära riskiga.

- B6.3.11 Kui riskikomponent määratletakse riskimaandamisobjektina, rakendatakse selle riskikomponenti suhtes riskimaandamisarvestuse nõudeid samal viisil, nagu neid rakendatakse muude riskimaandamisobjektide suhtes, mis ei ole riskikomponendid. Näiteks kehtivad määratlemise kriteeriumid, sealhulgas tingimus, et riskimaandamissuhe peab vastama riskimaandamise efektiivsuse nõuetele ning riskimaandamise ebaefektiivsust tuleb mõõta ja kajastada.
- B6.3.12 Üksus võib samuti määratleda riskimaandamisobjekti ainult neid rahavoogude või õiglase väärtuse muutusi, mis on kõrgemad või madalamad teatud hinnast või muust muutujast (ühepoolne risk). Riskimaandamisinstrumendiks oleva ostetud optiooni sisemine väärtus (eeldades, et sellel on samasugused põhitingimused nagu määratletud riskil), kuid mitte selle ajaväärtus, peegeldab maandatava alusinstrumendi või –teingu ühepoolset riski. Näiteks võib üksus määratleda tulevaste rahavoogude tulemuste kõikumise, mis tuleneb prognoositava kaubaostu hinnatõusust. Sellises olukorras määratleb üksus ainult kindlaksmääratud tasemest kõrgemast hinnatõusust tulenevaid rahavoo kahjumeid. Maandatav risk ei hõlma ostetud optiooni ajaväärtust, kuna ajaväärtus ei ole sellise prognoositava teingu komponent, mis mõjutab kasumit või kahjumit.
- B6.3.13 Kehtib vaidlustatav eeldus, et lepingus sätestamata inflatsioonirisk ei ole selgelt eristatav ja usaldusväärset mõõdetav ning seetõttu ei saa seda määratleda finantsinstrumendi riskikomponendina. Mõnel vähesel juhul on siiski võimalik teha kindlaks inflatsiooniriski riskikomponenti, mis on selgelt eristatav ja usaldusväärset mõõdetav inflatsioonikeskkonna ja asjaomase võlaturu konkreetsete asjaolude tõttu.
- B6.3.14 Näiteks annab üksus laenu keskkonnas, kus inflatsiooniga seotud võlakirjade mahu ja tähtaegade struktuur annab tulemuseks piisavalt likviidse turu, mis võimaldab konstrueerida nullkupongiga tegelike intressimäärade tähtaegade struktuuri. See tähendab, et vastava valuuta jaoks on inflatsioon oluline tegur, mida võlaturul käsitlevad eraldi. Sellistel asjaoludel saaks inflatsiooniriski komponenti määratleda maandatud riskiga võlainstrumenti rahavoogude diskonteerimisega, kasutades nullkupongiga tegelike intressimäärade tähtaegade struktuuri (st sarnaselt sellega, kuidas on võimalik määratleda riskivaba (nominaalse) intressimäära komponenti). Seevastu paljudel juhtudel ei ole inflatsiooniriski komponent selgelt eristatav ja usaldusväärset mõõdetav. Näiteks annab üksus ainult nominaalse intressimääraga laenu inflatsiooniga seotud võlakirjade turul, mis ei ole piisavalt likviidne, et võimaldada nullkupongiga tegelike intressimäärade tähtaegade struktuuri konstrueerimist. Sellisel juhul ei toeta turustruktuuri ning faktide ja asjaolude analüüs üksuse järeldest, et inflatsioon on oluline tegur, mida võlaturul käsitlevad eraldi. Seega ei saa üksus ümber lükata vaidlustatavat eeldust, et lepingus sätestamata inflatsioonirisk ei ole selgelt eristatav ja usaldusväärset mõõdetav. Järelkult ei vastaks inflatsiooniriski komponent riskimaandamisobjektina määratlemise kriteeriumitele. See järeldest kehtib olenemata sellest, kas üksusel on tegelikult olemas mõni inflatsiooniriski maandamise instrument. Eelkõige ei saa üksus kaudselt tuletada tegeliku inflatsiooniriski maandamise instrumendi tingimusi nii, et ta lihtsalt projitseerib selle tingimused nominaalse intressimääraga võlale.
- B6.3.15 Inflatsiooniga seotud kajastatud võlakirja rahavoogude lepingus sätestatud inflatsiooniriski komponent (eeldades, et puudub vajadus tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaberi eraldi arvestamiseks) on eraldi kindlaks tehtav ja usaldusväärset mõõdetav seni, kuni instrumendi muud rahavood ei ole inflatsiooniriski komponenti poolt mõjutatavad.

Nominaalsumma komponendid

- B6.3.16 Riskimaandamissuhtes saab riskimaandamisobjektina määratleda nominaalsumma kahte liiki komponente: tervikobjekti osaks olev komponent või kihikomponent. Komponenti liik muudab arvestustulemust. Üksus määratleb arvestuse eesmärgil komponenti järjepidevalt koos oma riskimaandamise eesmärgiga.

- B6.3.17 Osaks oleva komponendi näide on 50 protsenti laenu lepingulistest rahavoogudest.
- B6.3.18 Kihikomponent võidakse eristada kindlaksmääratud, kuid avatud üldkogumist või kindlaksmääratud nominaalsummast. Näiteks:
- osa rahalise tehingu mahust, näiteks välisvaluutas toimuva müügi rahavoo järgmised 10 VVÜ-d pärast 201X. aasta märtsis saadava rahavoo esimest 20 VVÜ-d ⁽¹⁾;
 - osa füüsilisest mahust, näiteks asukohas XYZ hoitava maagaasi alumine kiht suurusega viis miljonit kuupmeetrit;
 - osa füüsilisest või muust tehingumahust, näiteks esimesed 100 barrelit 201X. aasta juunis ostetavast naftast või esimesed 100 MWh 201X. aasta juunis müüdavast elektrist; või
 - üks kiht riskimaandamisobjekti nominaalsummast, näiteks viimased 80 miljonit VÜ-d 100 miljoni VÜ suurusest siduvast kohustusest, 20 miljoni VÜ suurune alumine kiht 100 miljoni VÜ väärtuses fikseeritud intressimääraga võlakirjast või 30 miljoni VÜ suurune ülemine kiht 100 miljoni VÜ suurusest fikseeritud intressimääraga võlast, mis on õiglaselt väärtuses ette makstav (kindlaksmääratud nominaalsumma on 100 miljonit VÜ-d).
- B6.3.19 Kui õiglase väärtuse riskimaandamisel määratletakse kihikomponent, määratleb üksus selle kindlaksmääratud nominaalsummast. Kriteeriumitele vastava õiglase väärtuse riskimaandamise nõuete täitmiseks mõeldab üksus riskimaandamisobjekti uuesti, et teha kindlaks õiglase väärtuse muutused (nt mõeldab objektile uuesti maandatud riskist tulenevaid õiglase väärtuse muutusi). Õiglase väärtuse riskimaandamise korrigeerimine tuleb kajastada kasumiaruandes hiljemalt objekti kajastamise lõpetamise ajal. Järelkult on vaja jälgida objekti, millega on seotud õiglase väärtuse riskimaandamise korrigeerimine. Õiglase väärtuse riskimaandamisel kasutatava kihikomponendi puhul peab üksus sel eesmärgil jälgima nominaalsummat, millest see on määratletud. Näiteks paragrahvi B6.3.18 punktis d sätestatud juhul tuleb 20 miljoni VÜ suuruse alumise kihi või 30 miljoni VÜ suuruse ülemise kihi jälgimiseks jälgida kogu kindlaksmääratud nominaalsummat, milleks on 100 miljonit VÜ-d.
- B6.3.20 Ettemakse optiooni sisaldav kihikomponent ei vasta õiglase väärtuse riskimaandamisel riskimaandamisobjektina määratlemise kriteeriumitele, kui ettemakse optiooni õiglast väärtust mõjutavad maandatud riski muutused. See tingimus ei kehti juhul, kui määratud kihis on riskimaandamisobjekti õiglase väärtuse muutuse kindlaksmääramisel arvesse võetud seotud ettemakse optiooni mõju.

Objekti komponentide ja kogu rahavoogude vaheline suhe

- B6.3.21 Kui finants- või mittefinantsobjekti rahavoogude komponent määratletakse riskimaandamisobjektina, ei tohi vastav komponent olla suurem kui tervikobjekti kogu rahavood. Siiski võib riskimaandamisobjektina määratleda ja ainult ühe konkreetse riski suhtes maandada (näiteks ainult nende muutuste suhtes, mis tulenevad LIBORi või võrdluskauba hinna muutustest) tervikobjekti kõik rahavood.
- B6.3.22 Näiteks kui finantskohustise sisemine intressimäär on LIBORi määraast väiksem, ei saa üksus määratleda:
- kohustise komponenti, mis on võrdne LIBORi määraga (millele õiglase väärtuse riskimaandamise korral lisandub põhisumma), ja
 - negatiivset jääkkomponenti.

⁽¹⁾ Käesolevas standardis väljendatakse rahalisi summasid „valuutaühikutes“ (VÜ) ja „välisvaluutaühikutes“ (VVÜ).

- B6.3.23 Fikseeritud intressimääraga finantskohustise korral, mille sisemine intressimäär on (näiteks) 100 baaspunkti võrra LIBORist väiksem, võib üksus siiski määratleda riskimaandamisobjektina kõnealuse tervikkohustise (st põhisumma, millele on liidetud 100 baaspunkti võrra vähendatud LIBORi määraga intress) väärtuse muutuse selle osa, mis on tingitud LIBORi muutustest. Kui fikseeritud intressimääraga finantsinstrumendi riski maandatakse teatud ajal pärast selle väljaandmist ja intressimäärad on vahepeal muutunud, võib üksus määratleda objekti eest makstavast lepingujärgsest intressimäärast suurema viitemääraga võrduva riskikomponendi. Üksus võib seda teha tingimusel, et viitemäär on väiksem kui sisemine intressimäär, mis on arvatud eeldusel, et üksus ostis instrumendi riskimaandamisobjekti esmakordse määratlemise päeval. Näiteks oletagem, et üksus annab välja fikseeritud intressimääraga finantsvara väärtuses 100 VÜ-d, millel on 6-protsendiline sisemine intressimäär ajal, mil LIBOR on 4 protsenti. Ta hakkab selle vara riske teatud aja möödudes maandama, kui LIBOR on tõusnud 8 protsendini ja vara õiglase väärtus on langenud 90 VÜ-ni. Üksus arvutab, et kui ta oleks ostanud vara sel kuupäeval, mil ta esimest korda määratles seotud LIBORi intressimäära riskimaandamisobjektina, siis vara kehtinud õiglase väärtuse 90 VÜ põhjal oleks selle sisemine tulusus olnud 9,5 protsenti. Kuna LIBOR on sellest sisemisest tulususest väiksem, saab üksus määratleda 8-protsendilise LIBORi osa, mis koosneb osaliselt lepingujärgsetest intressi rahavoogudest ja osaliselt erinevusest praeguse õiglase väärtuse (st 90 VÜd) ja lõpptähtajal tagasimakstava summa vahel (st 100 VÜd).
- B6.3.24 Kui muutuva intressimääraga finantskohustise eest makstakse intressi (näiteks) 20 baaspunkti (alampiiriga null baaspunkti) võrra vähendatud kolme kuu LIBORi alusel, võib üksus riskimaandamisobjektina määratleda selle tervikkohustise (st 20 baaspunkti, kaasa arvatud alampiir, võrra vähendatud kolme kuu LIBOR) need rahavood, mis on tingitud LIBORi muutustest. Seega seni, kuni kohustise järelejäänud kehtivusaja kolme kuu LIBORi forvard-köver ei lange alla 20 baaspunkti, muutuvad riskimaandamisobjekti rahavood samuti nagu kohustisel, mille eest makstakse intressi kolme kuu LIBORi määra alusel nii, et hinnavahe on null või positiivne. Kui aga kohustise (või selle osa) järelejäänud kehtivusaja kolme kuu LIBORi forvard-köver langeb alla 20 baaspunkti, muutuvad riskimaandamisobjekti rahavood vähem kui kohustisel, mille eest makstakse intressi kolme kuu LIBORi määra alusel nii, et hinnavahe on null või positiivne.
- B6.3.25 Sarnane mitterahalise objekti näide on kindlast naftamaardlast saadav kindlat tüüpi toornafta, mille hind määratakse asjakohase võrdlustoornafta hinna alusel. Kui üksus kasutab selle toornafta müügilepingus hinnakujundusvalemit, mille kohaselt toornafta hind võrdub 10 VÜ (alampiiriga 15 VÜ) võrra vähendatud võrdlustoornafta hinnaga, võib üksus riskimaandamisobjektina määratleda kõik müügilepingust tulenevad rahavoogude muutused, mis on tingitud võrdlustoornafta hinna muutumisest. Üksus ei saa siiski määratleda komponenti, mis võrdub võrdlustoornafta hinna muutuse täismääraga. Seega kuni (iga tarne) forvardhind ei lange alla 25 VÜ, muutuvad riskimaandamisobjekti rahavood samuti nagu toornafta müük võrdlustoornafta hinnaga (või positiivse hinnavahega). Kui aga mis tahes tarne forvardhind langeb alla 25 VÜ, on riskimaandamisobjekti rahavoogude muutus väiksem kui toornafta müügil võrdlustoornafta hinnaga (või positiivse hinnavahega).

Riskimaandamisarvestuse kasutamise kriteeriumid (osa 6.4)

Riskimaandamise efektiivsus

- B6.4.1 Riskimaandamise efektiivsus on see ulatus, millega riskimaandamisinstrumendi õiglase väärtus või rahavood tasakaalustavad riskimaandamisobjekti õiglase väärtuse või rahavoogude muutusi (näiteks kui riskimaandamisobjekt on riskikomponent, on objekti õiglase väärtuse või rahavoogude vastav muutus selline muutus, mis on tingitud maandatud riskist). Riskimaandamise ebaefektiivsus on see ulatus, mille võrra riskimaandamisinstrumendi õiglase väärtuse või rahavoogude muutused on suuremad või väiksemad riskimaandamisobjekti omadest.
- B6.4.2 Üksus analüüsib riskimaandamissuhte määratlemisel ja pidevalt riskimaandamise ebaefektiivsuse allikaid, mis eeldatavasti mõjutavad riskimaandamissuhte selle kehtivusaja jooksul. Kõnealuse analüüsi (mis hõlmab kõiki paragrahvi B6.5.21 kohaseid riskimaandamissuhte tasakaalustamisest tulenevaid ajakohastamisi) alusel hindab üksus, kas riskimaandamise efektiivsuse nõuded on täidetud.

- B6.4.3 Kahtluste vältimiseks tuleb märkida, et mõju, mida avaldab algse vastaspoole asendamine kliiriva vastaspoolega ning paragrahvis 6.5.6 kirjeldatud seonduvate muudatuste tegemine, võetakse arvesse riskimaandamisinstrumendi mõõtmisel ning seega riskimaandamise efektiivsuse hindamisel ja riskimaandamise efektiivsuse mõõtmisel.

Majanduslik suhe riskimaandamisobjekti ja riskimaandamisinstrumendi vahel

- B6.4.4 Majandusliku suhte olemasolu nõue tähendab, et riskimaandamisinstrumendi ja riskimaandamisobjekti väärtused liiguvad üldjuhul vastassuunas sama riski tõttu, milleks on maandatud risk. Seega peab esinema eeldus, et riskimaandamisinstrumendi väärtus ja riskimaandamisobjekti väärtus muutuvad süstemaatiliselt vastavalt sama alusvara liikumistele, mis on majanduslikult seotud nii, et nad reageerivad maandatud riskile (näiteks Brenti ja WTI toornafta) sarnasel viisil.
- B6.4.5 Kui alusvarad ei ole samad, kuid on majanduslikult seotud, võib tekkida olukordi, kus riskimaandamisinstrumendi ja riskimaandamisobjekti väärtused liiguvad samas suunas, näiteks seetõttu, et kahe seotud alusvara hinnaerinevus muutub, samal ajal kui alusvarad ise oluliselt ei liigu. See on endiselt kooskõlas riskimaandamisinstrumendi ja riskimaandamisobjekti majandusliku suhtega, kui võib endiselt eeldada, et riskimaandamisinstrumendi ja riskimaandamisobjekti väärtused liiguvad alusvara liikumise korral üldjuhul vastassuunas.
- B6.4.6 Majandusliku suhte olemasolu hindamine hõlmab riskimaandamissuhte võimaliku käitumise analüüsi selle kehtivusajal eesmärgiga teha kindlaks, kas selle puhul võib eeldada riskimaandamise eesmärgi saavutamist. Ainult kahe muutuja statistilise korrelatsiooni olemasolu iseenesest ei võimalda veel teha järeldust, et majanduslik suhe on olemas.

Krediidiriski mõju

- B6.4.7 Kuna riskimaandamisarvestuse mudel põhineb üldisel ideel riskimaandamisinstrumendi ja riskimaandamisobjekti kasumite ja kahjumite vastastikusest tasaarvestamisest, sõltub riskimaandamise efektiivsus lisaks nimetatud objektide vahelisele majanduslikule suhtele (st nende alusvaras toimuvatele muutustele) ka krediidiriski mõjust nii riskimaandamisinstrumendi kui ka riskimaandamisobjekti väärtusele. Krediidiriski mõju tähendab, et isegi riskimaandamisinstrumendi ja riskimaandamisobjekti vahelise majandusliku suhte olemasolu korral võib tasakaalustamise tase muutuda ebahühtlaseks. See võib olla tingitud riskimaandamisinstrumendi või riskimaandamisobjekti krediidiriski muutumisest sellisel määral, et krediidirisk hakkab avaldama majanduslikust suhtest (st alusvaras toimuvate muutuste mõjust) tulenevatele muutustele domineerivat mõju. Domineerivat mõju põhjustab selline määra, mille korral krediidiriskist tulenev kahjum (või kasum) tühistab alusvaras toimuvate muutuste mõju riskimaandamisinstrumendi või riskimaandamisobjekti väärtusele, isegi kui need muutused on olulised. Seevastu ei tekita domineerivat mõju olukord, kus konkreetse perioodi jooksul alusvaras suuri muutusi ei toimu ning isegi väikesed krediidiriskiga seotud muutused riskimaandamisinstrumendi või riskimaandamisobjekti väärtuses võivad mõjutada väärtust rohkem kui alusvara.
- B6.4.8 Näide krediidiriski domineerivast mõjust riskimaandamissuhtele on olukord, kus üksus kasutab kauba hinnariski maandamiseks tagatiseta tuletisinstrumendi. Kui vastava tuletisinstrumendi vastaspoole krediidikõlblikkus oluliselt halveneb, võib vastaspoole krediidikõlblikkuse muutuste mõju kaaluda üles kauba hinna muutuste mõju riskimaandamisinstrumendi õiglasele väärtusele, samas kui riskimaandamisobjekti väärtuse muutused sõltuvad suuresti kauba hinna muutustest.

Riskimaandamise suhtarv

- B6.4.9 Vastavalt riskimaandamise efektiivsuse nõuetele peab riskimaandamissuhte maandamise suhtarv langema kokku arvuga, mis tuleneb üksuse tegelikult maandatud riskimaandamisobjektide hulgast ja riskimaandamisinstrumendite hulgast, mida üksus tegelikult kasutab sellise hulga riskimaandamisobjektide riski maandamiseks. Seega kui üksus maandab objekti riskist vähem kui 100 protsenti, näiteks 85 protsenti,

kasutab ta riskimaandamissuhte määramiseks sama riskimaandamise suhtarvu, mis tuleneb riski 85 protsendist ja nende riskimaandamisinstrumentide hulgast, mida üksus tegelikult kasutab nimetatud 85 protsendi maandamiseks. Kui üksus sarnaselt kasutab riski maandamiseks nominaalsummana näiteks finantsinstrumenti 40 ühikut, määratleb ta riskimaandamissuhte riskimaandamise suhtarvuga, mis tuleneb nimetatud 40 ühikust (st üksus ei tohi kasutada riskimaandamise suhtarvu, mis põhineb suuremal ühikute hulgal, kui ta võib kokku omada, või väiksemal ühikute hulgal) ja nende riskimaandamisobjektide hulgast, mille riski ta kõnealuse 40 ühikuga tegelikult maandab.

- B6.4.10 Riskimaandamissuhte määratlus, mis tuleneb üksuse tegelikult kasutatavate riskimaandamisobjektide ja riskimaandamisinstrumentide hulgale vastavast riskimaandamise suhtarvust, ei tohi siiski peegeldada riskimaandamisobjekti ja riskimaandamisinstrumenti kaalutegurite ebavõrdsust, mille tagajärjel maandamine muutuks ebaefektiivseks (olenemata selle kajastamisest või mittekajastamisest) ja saadav arvestustulemus ei oleks kooskõlas riskimaandamisarvestuse eesmärgiga. Seega peab üksus riskimaandamissuhte määramise eesmärgil korrigeerima tegelikult kasutatavate riskimaandamisobjektide ja riskimaandamisinstrumentide kogusest tulenevat riskimaandamise suhtarvu, kui see on vajalik kirjeldatud ebavõrdsuse vältimiseks.
- B6.4.11 Näiteid asjakohastest kaalutlustest, kui hinnatakse, kas mõni arvestustulemus on vastuolus riskimaandamisarvestuse eesmärgiga:
- kas soovitud riskimaandamise suhtarv on määratud kindlaks selleks, et vältida rahavoo riskimaandamise korral riskimaandamise ebaefektiivsuse kajastamist või et saavutada õiglase väärtuse riskimaandamise korrigeerimise eesmärgiga suurendada õiglase väärtuse arvestuse kasutamist, kuid ilma riskimaandamisinstrumenti õiglase väärtuse muutusi tasakaalustamata;
 - kas riskimaandamisobjekti ja riskimaandamisinstrumenti konkreetsete kaalutegurite kasutamisel on majanduslik põhjendus, kuigi see põhjustab riskimaandamise ebaefektiivsust. Näiteks üksus sõlmib riskimaandamisinstrumenti lepingu ja määrab selle hulga, mis ei vasta riskimaandamisobjekti parima riskimaandamise hulgale, sest riskimaandamisinstrumentide standardne maht ei võimalda üksusel sõlmida täpselt sellise hulga riskimaandamisinstrumentide lepingut („tehingukoguse probleem“). Selle näiteks on üksus, mis maandab 100 tonni kohvi ostude riski standardsete kohvi futuurlepingutega, mille maht on 37 500 naela. Üksus võib sajatonnise ostukoguse riski maandamiseks kasutada viit või kuut lepingut (vastavalt 85 või 102,1 tonnile). Sellisel juhul kasutab üksus riskimaandamissuhte määramiseks riskimaandamise suhtarvu, mis tuleneb tegelikult kasutatavate kohvi futuurlepingute arvust, sest riskimaandamisobjekti ja riskimaandamisinstrumenti kaalutegurite mittevastavuse tagajärjel tekkiv riskimaandamise ebaefektiivsus ei tekitaks riskimaandamisarvestuse eesmärgiga vastuolus olevat arvestustulemust.

Riskimaandamise efektiivsuse nõuetele vastavuse hindamise sagedus

- B6.4.12 Üksus hindab riskimaandamissuhte alustamisel ja jooksvalt, kas riskimaandamissuhte vastab riskimaandamise efektiivsuse nõuetele. Üksus teostab jooksvat hindamist vähemalt igal aruandekuupäeval või riskimaandamise tõhususe nõudeid mõjutavate asjaolude olulise muutumise korral olenevalt sellest, kumb saabub esimesena. Hindamine on seotud ootustega riskimaandamise efektiivsusele ning on seetõttu ainult tulevikku vaatav.

Riskimaandamise efektiivsuse nõuetele vastavuse hindamise meetodid

- B6.4.13 Käesolevas standardis ei täpsustata meetodit, mille kohaselt hinnatakse, kas riskimaandamissuhte vastab riskimaandamise efektiivsuse nõuetele. Üksus peab siiski kasutama meetodit, mis võimaldab arvesse võtta riskimaandamissuhte olulisi tunnuseid, kaasa arvatud riskimaandamise ebaefektiivsuse allikaid. Kõnealustest asjaoludest olenevalt võib hindamismeetod olla kvalitatiivne või kvantitatiivne.
- B6.4.14 Näiteks kui riskimaandamisinstrumenti ja riskimaandamisobjekti olulised tingimused (näiteks nominaalsumma, tähtaeg ja alusvara) kattuvad või on väga sarnased, võib üksusel olla võimalik selliste oluliste tingimuste kvalitatiivse hindamise põhjal järeldada, et riskimaandamisinstrumenti ja riskimaandamisobjekti väärtused liiguvad sama riski tõttu üldjuhul vastassuunas ning seega on riskimaandamisobjekti ja riskimaandamisinstrumenti vahel majanduslik suhe (vt paragrahvid B6.4.4–B6.4.6).

- B6.4.15 Asjaolu, et tuletisinstrument on riskimaandamisinstrumendina määratlemise ajal rahas või rahast väljas, et tähenda iseenesest, et kvalitatiivne hindamine ei ole sobilik. See sõltub sellest, kas kõnealusest asjaolust tuleneva riskimaandamise ebaefektiivsuse määr võib olla nii suur, et seda ei saa kvalitatiivse hindamisega piisavalt hõlmata.
- B6.4.16 Seevastu kui riskimaandamisinstrumendi ja riskimaandamisobjekti olulised tingimused ei ole sarnased, tekib tasakaalustamise ulatuse suhtes suurem ebakindlus. Järelikult on riskimaandamise efektiivsust riskimaandamissuhte kestuse jooksul raskem ennustada. On võimalik, et sellises olukorras saab üksus teha järelduse riskimaandamisobjekti ja riskimaandamisinstrumendi vahelise majandusliku suhte olemasolu kohta üksnes kvantitatiivse hindamise alusel (vt paragrahvid B6.4.4–B6.4.6). Mõnes olukorras võib kvantitatiivne hindamine olla vajalik ka selleks, et hinnata, kas riskimaandamissuhte määratlemiseks kasutatud riskimaandamise suhtarv vastab riskimaandamise efektiivsuse nõuetele (vt paragrahvid B6.4.9–B6.4.11). Üksus võib kasutada nimetatud kahe eri eesmärgi saavutamiseks sama või erinevaid meetodeid.
- B6.4.17 Riskimaandamise efektiivsust mõjutavate asjaolude muutumise korral võib üksusel tekkida vajadus muuta meetodit, mille kohaselt hinnatakse, kas riskimaandamissuhte vastab riskimaandamise efektiivsuse nõuetele, et tagada riskimaandamissuhte oluliste tunnuste, kaasa arvatud riskimaandamise ebaefektiivsuse allikate jätkuv arvessevõtmine.
- B6.4.18 Üksuse riskijuhtimine on põhiline teabeallikas, mille põhjal hinnatakse, kas riskimaandamissuhte vastab riskimaandamise efektiivsuse nõuetele. See tähendab, et otsustamise eesmärgil kasutatavat juhtimisteavet (või analüüsi) saab kasutada alusena, mille põhjal hinnatakse, kas riskimaandamissuhte vastab riskimaandamise efektiivsuse nõuetele.
- B6.4.19 Üksuse riskimaandamissuhte käsitlev dokumentatsioon sisaldab teavet selle kohta, kuidas üksus katseb hinnata riskimaandamise efektiivsuse nõuete täitmist, sealhulgas kasutatava meetodi või meetodite kohta. Meetodite muutmise korral ajakohastatakse riskimaandamissuhte käsitlevat dokumentatsiooni (vt paragrahv B6.4.17).

Kriteeriumitele vastavate riskimaandamissuhete arvestus (osa 6.5)

- B6.5.1 Õiglase väärtuse riskimaandamise näiteks on riskimaandamine, millega maandatakse fikseeritud intressimääraga võlainstrumendi õiglase väärtuse muutuste riski, mis tuleneb intressimäärade muutustest. Sellise riskimaandamisinstrumendi võib sõlmida kas emitent või instrumendi valdaja.
- B6.5.2 Rahavoogude riskimaandamise eesmärk on lükata riskimaandamisinstrumendist saadav kasum või kahjum edasi perioodi või perioodidesse, mil maandatud riskiga eeldatavad tulevased rahavood mõjutavad kasumit või kahjumit. Rahavoogude riskimaandamise näiteks on vahetuslepingu kasutamine, et muuta ujuva intressimääraga võlg (mida mõõdetakse amortiseeritud soetusmaksumuses või õiglases väärtuses) fikseeritud intressimääraga võlaks (st tulevase tehingu riskimaandamine, mille puhul maandatavad tulevased rahavood on tulevased intressimaksed). Seevastu pärast soetamist õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatava omakapitaliinstrumendi kavandatav ost on näide objektist, mis ei saa olla rahavoogude riskimaandamises riskimaandamisobjektiks, sest riskimaandamisinstrumendist saadavat edasi lükatud kasumit või kahjumit ei oleks võimalik nõuetekohaselt ümber liigitada kasumiks või kahjumiks selles perioodis, mil see toimiks tasakaalustavalt. Samal põhjusel ei saa rahavoogude riskimaandamises riskimaandamisobjektiks olla kavandatav omakapitaliinstrumendi ost, mida pärast soetamist kajastatakse õiglases väärtuses koos õiglase väärtuse muutustega muus koondkasumis.
- B6.5.3 Siduva kohustuse riskimaandamine (näiteks kütusehinna muutuse riski maandamine seoses elektrijaama kajastamata lepingulise siduva kohustusega osta kütust fikseeritud hinnaga) maandab õiglase väärtuse muutuse riski. Seega selline riskimaandamine on õiglase väärtuse riskimaandamine. Kuid paragrahvi 6.5.4 kohaselt saab siduva kohustuse välisvaluutariski maandamist arvestada alternatiivselt rahavoogude riskimaandamisena.

Riskimaandamise ebaefektiivsuse mõõtmine

- B6.5.4 Riskimaandamise ebaefektiivsuse mõõtmisel võtab üksus arvesse raha ajaväärtust. Järelikult määratleb üksus riskimaandamisobjekti väärtuse nüüdisväärtuse põhjal ja seega hõlmab riskimaandamisobjekti väärtuse muutus ka raha ajaväärtuse mõju.

- B6.5.5 Üksus võib riskimaandamise ebaefektiivsuse mõõtmise eesmärgil riskimaandamisobjekti väärtuse muutuse arvutamiseks kasutada tuletisinstrumenti, mille tingimused kattuvad riskimaandamisobjekti oluliste tingimustega (seda nimetatakse tavaliselt hüpoteetiliseks tuletisinstrumentiks) ning näiteks prognoositava tehingu riskimaandamise kalibreerimiseks kasutatakse maandatud riskiga hinna (või intressimäära) taset. Näiteks kui riskimaandamist kasutati praegusel turutasemel kahepoolse riski suhtes, oleks hüpoteetiliseks tuletisinstrumentiks hüpoteetiline forvardleping, mille väärtus riskimaandamissuhte määratlemise hetkel võrduks nulliga. Kui riskimaandamist kasutati näiteks ühepoolse riski suhtes, esindaks hüpoteetiline tuletisinstrument hüpoteetilise optiooni sisemist väärtust, mis on riskimaandamissuhte määratlemise hetkel rahas, kui maandatud riskiga hinnatase vastab praegusele turutasemele, või rahast väljas, kui maandatud riskiga hinnatase ületab (või pika positsiooni riskimaandamise korral on allpool) praegust turutaset. Hüpoteetilise tuletisinstrumenti kasutamine on üks võimalus, kuidas arvutada riskimaandamisobjekti väärtuse muutust. Hüpoteetiline tuletisinstrument jälgendab riskimaandamisobjekti ning annab seega samasuguse tulemuse nagu siis, kui väärtuse muutumise kindlakstegemiseks oleks kasutatud teistsugust meetodit. Seega ei ole hüpoteetilise tuletisinstrumenti kasutamine iseseisev meetod, vaid matemaatiline abivahend, mida saab kasutada ainult riskimaandamisobjekti väärtuse arvutamiseks. Järelikult ei saa hüpoteetilise tuletisinstrumenti abil lisada riskimaandamisobjekti väärtusesse omadusi, mis on olemas üksnes riskimaandamisinstrumentis (aga mitte riskimaandamisobjektis). Selle näiteks on välisvaluutas nomineeritud võlg (olenemata sellest, kas see on fikseeritud või muutuva intressimääraga). Kui sellise võla väärtuse muutuse või selle rahavoogude kumulatiivse muutuse nüüdisväärtuse arvutamiseks kasutatakse hüpoteetilist tuletisinstrumenti, ei saa hüpoteetilise tuletisinstrumentiga lihtsalt kaudselt tuletada valuutade vahetamise kulu, kuigi tegelikud tuletisinstrumentid, mille alusel valuutasid vahetatakse, võivad sellist kulu sisaldada (näiteks erinevate valuutade intressimäära vahetuslepingud).
- B6.5.6 Hüpoteetilise tuletisinstrumenti abil kindlaks tehtud riskimaandamisobjekti väärtuse muutuse põhjal võib hinnata ka seda, kas riskimaandamissuhte vastab riskimaandamise efektiivsuse nõuetele.

Riskimaandamissuhte tasakaalustamine ja riskimaandamise suhtarvu muutmine

- B6.5.7 Tasakaalustamine tähendab juba olemasoleva riskimaandamissuhte riskimaandamisobjekti või riskimaandamisinstrumenti määratletud koguste korrigeerimist eesmärgiga säilitada riskimaandamise suhtarv, mis vastab riskimaandamise efektiivsuse nõuetele. Riskimaandamisobjekti või riskimaandamisinstrumenti määratletud koguste muutmist muul eesmärgil ei käsitata käesoleva standardi rakendamisel tasakaalustamisena.
- B6.5.8 Tasakaalustamist arvestatakse kui riskimaandamissuhte jätkumist vastavalt paragrahvidele B6.5.9–B6.5.21. Tasakaalustamise korral tehakse kindlaks riskimaandamissuhte riskimaandamise ebaefektiivsus, mida kajastatakse vahetult enne riskimaandamissuhte korrigeerimist.
- B6.5.9 Riskimaandamise suhtarvu korrigeerimine võimaldab üksusel reageerida riskimaandamisinstrumenti ja riskimaandamisobjekti vahelises suhtes tekkivatele muutustele, mis tulenevad nende alusvarast või riskimuutjatest. Selle näiteks on olukord, kus erineva kuid seotud alusvaraga riskimaandamisinstrumenti ja riskimaandamisobjekti riskimaandamissuhte muutub seoses nende kahe alusvara (näiteks erinevad kuid seotud võrdlusindeksid, intressimäärad või hinnad) suhte muutumisega. Seega võimaldab tasakaalustamine jätkata riskimaandamissuhte olukorras, kus riskimaandamisinstrumenti ja riskimaandamisobjekti suhte muutub nii, et seda saab kompenseerida riskimaandamise suhtarvu korrigeerimisega.
- B6.5.10 Näiteks üksus kasutab välisvaluuta A riski maandamiseks välisvaluuta tuletisinstrumenti, mis põhineb välisvaluutal B, ning välisvaluutad A ja B on omavahel seotud (st nende vahetuskursi hoitakse kindlas vahemikus või see on kehtestatud keskpanga või muu asutuse poolt). Välisvaluutade A ja B vahetuskursi muutumise (st uue vahemiku või kursi kehtestamise) korral tagaks riskimaandamissuhte tasakaalustamine vastavalt uuele vahetuskursile, et riskimaandamissuhte vastab jätkuvalt riskimaandamise efektiivsuse nõudele, mida uutes oludes rakendatakse riskimaandamise suhtarvule. Seevastu välisvaluuta tuletisinstrumenti tingimuste mittetäitmise korral ei saaks riskimaandamise suhtarvu muutmise tagada, et

riskimaandamissuhte vastab jätkuvalt riskimaandamise efektiivsuse nõudele. Seega ei aita tasakaalustamine jätkata riskimaandamissuhte olukorras, kus riskimaandamisinstrumendi ja riskimaandamisobjekti suhte muutub nii, et seda ei saa kompenseerida riskimaandamise suhtarvu korrigeerimisega.

B6.5.11 Riskimaandamisinstrumendi õiglase väärtuse ja riskimaandamisobjekti õiglase väärtuse või rahavoogude muutuste tasaarvestamise ulatuse muutus ei tähenda alati riskimaandamisinstrumendi ja riskimaandamisobjekti suhte muutust. Üksus analüüsib riskimaandamise ebaefektiivsuse allikaid, mis eeldatavasti mõjutavad riskimaandamissuhte selle kehtivusaja jooksul, ning hindab, kas muutused tasaarvestamise ulatuses on:

- a) riskimaandamise suhtarvu ümber toimuvad kõikumised olukorras, kus suhtarv on endiselt kehtiv (st peegeldab õigesti riskimaandamisinstrumendi ja riskimaandamisobjekti suhte), või
- b) märk sellest, et riskimaandamise suhtarv ei peegelda enam õigesti riskimaandamisinstrumendi ja riskimaandamisobjekti suhte.

Üksus lähtub hindamisel riskimaandamise suhtarvu suhtes rakendatavast riskimaandamise efektiivsuse nõudest, mille eesmärk on tagada, et riskimaandamissuhte ei peegelda riskimaandamisobjekti ja riskimaandamisinstrumendi kaalutegurite ebavõrdsust, mille tagajärjel maandamine muutuks ebaefektiivseks (olenemata selle kajastamisest või mittekajastamisest) ja saadav arvestustulemus ei oleks kooskõlas riskimaandamisarvestuse eesmärgiga. Seega vajab kõnealune hinnang otsust.

B6.5.12 Muutumatu riskimaandamise suhtarvu ümber toimuvaid kõikumisi (ja sellega seotud riskimaandamise ebaefektiivsust) ei saa vähendada nii, et riskimaandamise suhtarvu korrigeeritakse vastavalt igale konkreetsele tulemusele. Sellises olukorras tuleb tasaarvestuse ulatuse muutust mõõta ja riskimaandamise ebaefektiivsust tuleb kajastada, kuid see ei vaja tasakaalustamist.

B6.5.13 Seevastu kui tasaarvestuse ulatuse muutused näitavad, et kõikumised toimuvad vastava riskimaandamissuhte jaoks kasutatavast riskimaandamise suhtarvust erineva riskimaandamise suhtarvu ümber või esineb algsest suhtarvust eemaldumise suundumus, saab riskimaandamise ebaefektiivsust vähendada riskimaandamise suhtarvu korrigeerimisega, samas kui senise riskimaandamise suhtarvu säilitamine tekitaks üha suuremat riskimaandamise ebaefektiivsust. Seega peab üksus sellises olukorras hindama, kas riskimaandamissuhte peegeldab riskimaandamisobjekti ja riskimaandamisinstrumendi kaalutegurite ebavõrdsust, mille tagajärjel maandamine muutuks ebaefektiivseks (olenemata selle kajastamisest või mittekajastamisest) ja saadav arvestustulemus ei oleks kooskõlas riskimaandamisarvestuse eesmärgiga. Riskimaandamise suhtarvu korrigeerimine mõjutab ka riskimaandamise ebaefektiivsuse mõõtmist ja kajastamist, sest tasakaalustamise korral tehakse kindlaks riskimaandamissuhte riskimaandamise ebaefektiivsus, mida kajastatakse vahetult enne riskimaandamissuhte korrigeerimist vastavalt paragrahvile B6.5.8.

B6.5.14 Tasakaalustamine tähendab, et pärast riskimaandamissuhte alustamist korrigeerib üksus riskimaandamisarvestuse eesmärgil riskimaandamisinstrumentide või riskimaandamisobjektide hulka vastavalt riskimaandamissuhte riskimaandamise suhtarvu mõjutavate asjaolude muutumisele. Üldjuhul peaks selline korrigeerimine seisnema tegelikult kasutatavate riskimaandamisinstrumentide ja riskimaandamisobjektide hulga korrigeerimises. Siiski peab üksus korrigeerima tegelikult kasutatavate riskimaandamisobjektide ja riskimaandamisinstrumentide hulgast tulenevat riskimaandamise suhtarvu, kui:

- a) riskimaandamise suhtarv, mis tuleneb üksuse tegelikult kasutatavate riskimaandamisobjektide ja riskimaandamisinstrumentide hulga muutustest, peegeldaks ebavõrdsust, mille tagajärjel maandamine muutuks ebaefektiivseks ja saadav arvestustulemus ei oleks kooskõlas riskimaandamisarvestuse eesmärgiga, ja
- b) üksus säilitaks oma tegelikult kasutatavate riskimaandamisinstrumentide ja riskimaandamisobjektide hulga, nii et tulemuseks on riskimaandamise suhtarv, mis uutes oludes peegeldaks ebavõrdsust, mille tagajärjel saadav arvestustulemus ei oleks kooskõlas riskimaandamisarvestuse eesmärgiga (st üksus ei tohi tekitada ebavõrdsust sellega, et hoidub riskimaandamise suhtarvu korrigeerimisest).

- B6.5.15 Tasakaalustamist ei rakendata, kui riskimaandamissuhte riskimaandamise eesmärk on muutunud. Selle asemel lõpetatakse vastava riskimaandamissuhte riskimaandamisarvestus (sellele vaatamata võib üksus määratleda uue riskimaandamissuhte, milles kasutatakse eelmise riskimaandamissuhte riskimaandamisinstrumenti või riskimaandamisobjekti, nagu on kirjeldatud paragrahvis B6.5.28).
- B6.5.16 Riskimaandamissuhte tasakaalustamise korral on erinevaid võimalusi riskimaandamise suhtarvu korrigeerimiseks:
- a) riskimaandamisobjekti kaaluteguri suurendamine (mis ühtlasi vähendab riskimaandamisinstrumendi kaalutegurit) ühe järgmise meetodiga:
 - i) riskimaandamisobjekti mahu suurendamine või
 - ii) riskimaandamisobjekti mahu vähendamine;
 - b) riskimaandamisobjekti kaaluteguri suurendamine (mis ühtlasi vähendab riskimaandamisinstrumendi kaalutegurit) ühe järgmise meetodiga:
 - i) riskimaandamisinstrumendi mahu suurendamine või
 - ii) riskimaandamisinstrumendi mahu vähendamine.

Mahu muudatusi tehakse riskimaandamissuhte osaks olevas hulgas. Seega ei tähenda mahtude vähendamine tingimata, et objektid või tehingud lakkavad olemast või nende toimumist enam ei eeldata, vaid nad ei ole enam riskimaandamissuhte osad. Näiteks riskimaandamisinstrumendi mahu vähendamise korral võib tuletisinstrument üksusele alles jääda, kuid ainult üks osa sellest jääb riskimaandamissuhte riskimaandamisinstrumendiks. See võib toimuda juhul, kui tasakaalustamine on võimalik ainult riskimaandamissuhte oleva riskimaandamisinstrumendi mahu vähendamisega, kuid üksus säilitab selle mahuosa, mida ei ole enam vaja. Sellisel juhul arvestatakse tuletisinstrumenti määratlemata osa õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande (kui seda ei ole määratletud mõne muu riskimaandamissuhte riskimaandamisinstrumendina).

- B6.5.17 Riskimaandamise suhtarvu korrigeerimine riskimaandamisobjekti mahu suurendamisega ei mõjuta seda, kuidas mõõdetakse riskimaandamisinstrumendi õiglase väärtuse muutusi. Samuti ei mõjuta see varem määratletud mahuga seotud riskimaandamisobjekti väärtuse muutuste mõõtmist. Siiski sisaldavad riskimaandamisobjekti väärtuse muutused alates tasakaalustamise kuupäevast ka riskimaandamisobjekti täiendava mahu väärtuse muutust. Nimetatud muutusi mõõdetakse alates tasakaalustamise kuupäevast ja selle kuupäeva suhtes, mitte riskimaandamissuhte määratlemise kuupäeva suhtes. Näiteks kui üksus maandas algselt 100 tonni kauba riski forvardhinnaga 80 VÜ (forvardhind riskimaandamissuhte alguses) ning lisas tasakaalustamise käigus mahule 10 tonni ajal, kui forvardhind oli 90 VÜ, koosneb riskimaandamisobjekt pärast tasakaalustamist kahest kihist: hinnaga 80 VÜ-d maandatud 100 tonni ja hinnaga 90 VÜ-d maandatud 10 tonni.
- B6.5.18 Riskimaandamise suhtarvu korrigeerimine riskimaandamisinstrumendi mahu vähendamisega ei mõjuta seda, kuidas mõõdetakse riskimaandamisobjekti väärtuse muutusi. Samuti ei mõjuta see jätkuvalt määratletud mahuosaga seotud riskimaandamisinstrumendi õiglase väärtuse muutuste mõõtmist. See mahuosa, mille võrra riskimaandamisinstrumenti vähendati, ei ole alates tasakaalustamise kuupäevast enam riskimaandamissuhte osa. Näiteks kui üksus kasutas kauba hinnariski maandamiseks algselt riskimaandamisinstrumendina 100-tonnise mahuga tuletisinstrumenti ja vähendab seda mahtu tasakaalustamise käigus 10 tonni võrra, jääb riskimaandamisinstrumendi nominaalmahuks 90 tonni (riskimaandamissuhtest välja jäänud tuletisinstrumenti mahu (10 tonni) suhtes tekkivate tagajärgede kohta vt paragrahv B6.5.16).
- B6.5.19 Riskimaandamise suhtarvu korrigeerimine riskimaandamisinstrumendi mahu suurendamisega ei mõjuta seda, kuidas mõõdetakse riskimaandamisobjekti väärtuse muutusi. Samuti ei mõjuta see varem määratletud mahuga seotud riskimaandamisinstrumendi väärtuse muutuste mõõtmist. Siiski sisaldavad riskimaandamisinstrumendi õiglase väärtuse muutused alates tasakaalustamise kuupäevast ka riskimaandamisinstrumendi täiendava mahu väärtuse muutust. Muutusi mõõdetakse alates tasakaalustamise kuupäevast ja selle kuupäeva suhtes, mitte riskimaandamissuhte määratlemise kuupäeva suhtes. Näiteks kui üksus kasutas

kauba hinnariski maandamiseks algselt riskimaandamisinstrumendina 100-tonnise mahuga tuletisinstrumenti ja lisas sellele tasakaalustamise käigus 10 tonni, jääb riskimaandamisinstrumendi kogumahuks pärast tasakaalustamist 110 tonni. Riskimaandamisinstrumendi õiglase väärtuse muutus on kogumahu 110 tonni moodustavate tuletisinstrumentide õiglase väärtuse muutuste kogusumma. Sellistel tuletisinstrumentidel võivad olla (ja tõenäoliselt on) erinevad olulised tingimused, näiteks forvardintressimäärad, sest need sõlmiti erinevatel ajahetkedel (arvestades ka võimalust, et tuletisinstrumendid määrati riskimaandamissuhtesse pärast nende esmast kajastamist).

- B6.5.20 Riskimaandamise suhtarvu korrigeerimine riskimaandamisobjekti mahu vähendamisega ei mõjuta seda, kuidas mõõdetakse riskimaandamisinstrumendi õiglase väärtuse muutusi. Samuti ei mõjuta see jätkuvalt määratletud mahuosaga seotud riskimaandamisobjekti väärtuse muutuste mõõtmist. See mahuosa, mille võrra riskimaandamisobjekti vähendati, ei ole alates tasakaalustamise kuupäevast enam riskimaandamissuhte osa. Näiteks kui üksus maandas algselt 100 tonni kauba riski forvardhinnaga 80 VÜ-d ja vähendas tasakaalustamise käigus seda mahtu 10 tonni võrra, on riskimaandamisobjektiks pärast tasakaalustamist 90 tonni, mille risk on maandatud hinnaga 80 VÜ-d. Riskimaandamisobjekti 10 tonni, mis ei ole enam riskimaandamissuhte osa, kajastatakse arvestuses vastavalt riskimaandamisarvestuse lõpetamise nõuetele (vt paragrahvid 6.5.6–6.5.7 ja B6.5.22–B6.5.28).
- B6.5.21 Riskimaandamissuhte tasakaalustamise korral ajakohastab üksus oma analüüsi, milles käsitletakse riskimaandamise ebaefektiivsuse allikaid, mis eeldatavasti mõjutavad riskimaandamissuhet selle (allesjäänud) kehtivusaja jooksul (vt paragrahv B6.4.2). Riskimaandamissuhte dokumentatsiooni ajakohastatakse nõuetekohaselt.

Riskimaandamisarvestuse lõpetamine

- B6.5.22 Riskimaandamisarvestus lõpetatakse edasiulatuvalt alates kuupäevast, mil kriteeriumid ei ole enam täidetud.
- B6.5.23 Üksus ei tühistata riskimaandamissuhte määratlust ja ei lõpeta selle arvestamist, kui riskimaandamissuhte:
- vastab endiselt riskimaandamise eesmärgile, mille alusel riskimaandamissuhte vastas riskimaandamise kriteeriumitele (st üksus püüab endiselt seda riskimaandamise eesmärki saavutada), ja
 - vastab jätkuvalt kõigile muudele kriteeriumitele (vajadusel pärast riskimaandamissuhte tasakaalustamise arvessevõtmist).
- B6.5.24 Käesoleva standardi rakendamisel eristatakse üksuse riskijuhtimise strateegiat selle riskimaandamise eesmärkidest. Riskijuhtimise strateegia kehtestatakse kõige kõrgemal tasemel, kus üksus määrab kindlaks, kuidas ta oma riski juhib. Tavaliselt määratakse riskijuhtimise strateegias kindlaks riskid, mille suhtes üksus on avatud, ning kirjeldatakse, kuidas üksus neile reageerib. Riskijuhtimise strateegia kehtestatakse tavaliselt pikemaks ajaks ning võib võimaldada teatavat paindlikkust strateegia kehtivusajal toimuvatele asjaolude muutustele (näiteks erinev intressimäär või kauba hinna tase, mille tulemuseks on teistsugune riskimaandamise ulatus) reageerimiseks. Üldjuhul on see sätestatud üldises dokumendis, mida üksuse eri tasemetel järk-järgult täpsemaks muutuvaid juhiseid sisaldavate meetodite abil konkretiseeritakse. Seevastu riskimaandamissuhte riskimaandamise eesmärgi rakendatakse konkreetse riskimaandamissuhte tasemel. See on seotud sellega, kuidas konkreetset määratletud riskimaandamisinstrumenti kasutatakse riskimaandamisobjektina määratletud konkreetse riski maandamiseks. Seega võib riskijuhtimise strateegia sisaldada palju erinevaid riskimaandamissuhteid, mille riskimaandamise eesmärgid on seotud riskijuhtimise strateegia üldise elluviimisega. Näiteks:
- üksusel on laenuvahendite intressiriski juhtimiseks strateegia, milles kehtestatakse vahemikud, millele peab vastama kogu üksuse muutuva intressimääraga ja fikseeritud intressimääraga rahastuse vahet. Strateegia kohaselt peab fikseeritud intressimääraga võla osakaal püsima 20 ja 40 protsendi vahel. Aeg-ajalt teeb üksus sõltuvalt intressimäärade tasemest otsuseid strateegia elluviimise kohta (st määrab oma positsiooni fikseeritud intressimäärade riski 20–40 protsendi vahemikus). Kui intressimäärad on madalad, fikseerib üksus võlgade intressi suuremas osas kui kõrgete intressimäärade ajal. Üksuse muutuva intressimääraga võlg on 100 VÜ-d, millest 30 VÜ-d

muudetakse fikseeritud intressimääraga riskipositsiooniks. Üksus kasutab ära madalaid intressimäärasid ning võtab suure investeeingu tegemiseks lisaks 50 VÜ-d laenu, lastes sel eesmärgil välja fikseeritud intressimääraga võlakirja. Madalate intressimäärade valguses otsustab üksus määrata oma fikseeritud intressimäär riskipositsiooniks 40 protsenti koguvõlast, vähendades varem maandatud muutuva intressimääraga positsiooni 20 VÜ võrra, nii et tulemuseks on fikseeritud intressimääraga riskipositsioon väärtusega 60 VÜ-d. Selles olukorras jääb riskijuhtimise strateegia ise samaks. Seevastu viis, kuidas üksus strateegiat ellu viib, on muutunud ja see tähendab, et varem maandatud muutuva intressimääraga 20 VÜ väärtuses riskipositsiooni suhtes rakendatav riskimaandamise eesmärk on muutunud (st riskimaandamissuhte tasandil). Järelikult tuleb selles olukorras varem maandatud muutuva intressimääraga riskipositsiooni riskimaandamisarvestuses diskonteerida 20 VÜ-ga. Selleks võib vähendada vahetustehingu-positsiooni nominaalsumma 20 VÜ võrra, kuid üksus võib sõltuvalt asjaoludest kõnealuse vahetustehingu mahu alles jätta ning kasutada seda näiteks mõne muu riskipositsiooni maandamiseks või paigutada selle kauplemisportfelli. Kui aga üksus muudaks osa uuest fikseeritud intressimääraga võlast muutuva intressimääraga riskipositsiooniks, tuleks varem maandatud muutuva intressimääraga riskipositsiooni riskimaandamisarvestust jätkata;

- b) mõned riskid (näiteks võlainstrumentide avatud portfelli intressimäär risk) tulenevad sageli muutuvatest positsioonidest. Lisaks muudavad seda riski pidevalt uued võlainstrumentid ja võlainstrumentide kajastamise lõpetamine (see erineb lihtsast positsiooni sulgemisest tähtaja saabumise korral). See on dünaamiline protsess, mille juhtimiseks kasutatavad riskid ja riskimaandamisinstrumentid ei jää kuigi pikaks ajaks samaks. Järelikult korrigeerib sellise riskiga üksus sageli riskimaandamisinstrumente, mida kasutatakse intressimäär riski maandamiseks vastavalt riski muutumisele. Näiteks 24-kuulise järelejäänud tähtajaga võlainstrumentid määratletakse intressimäär riski suhtes 24 kuuks riskimaandamisobjektina. Sama menetlust rakendatakse muude ajavahemike või tähtaegade suhtes. Lühikese ajavahemiku järel katkestab üksus kõik, mõned või osa varem tähtaegade jaoks määratletud riskimaandamissuhtetest ja määratleb tähtaegadele uued riskimaandamissuhted, lähtudes nende suurusest ja antud ajal olemas olevatest riskimaandamisinstrumentidest. Riskimaandamisarvestuse lõpetamine sellises olukorras näitab, et kõnealused riskimaandamissuhted on loodud nii, et üksus tegeleb varem määratletud riskimaandamisinstrumendi ja riskimaandamisobjekti asemel pigem uue riskimaandamisinstrumendi ja uue riskimaandamisobjektiga. Riskijuhtimise strateegia jääb samaks, kuid puudub varem määratletud riskimaandamissuhte suhtes edasi kestev riskimaandamise eesmärk ning neid riskimaandamissuhteid sellisel kujul enam ei esine. Sellises olukorras rakendatakse riskimaandamisarvestuse lõpetamist ulatuses, milles riskimaandamise eesmärk on muutunud. See sõltub üksuse olukorrast ja võib mõjutada näiteks kõiki või ainult mõnda tähtajaperioodi riskimaandamissuhte või ainult mõne riskimaandamissuhte osa;
- c) üksusel on riskijuhtimise strateegia, mille kohaselt ta juhib prognoositava müügi välisvaluutariski ja sellest tulenevaid nõudeid. Strateegia raames maandab üksus välisvaluutariski konkreetse riskimaandamissuhtena ainult kuni nõude kajastamise hetkeni. Seejärel üksus selle konkreetse riskimaandamissuhte põhjal enam välisvaluutariski ei maanda. Selle asemel maandab ta samas välisvaluutas nomineeritud nõuete, võlgade ja tuletisinstrumentide (mis ei ole seotud veel ootel olevate prognoositavate tehingutega) välisvaluutariski ühiselt. Arvestuse eesmärgil toimib see loomuliku riskimaandamisena, sest kõigi nimetatud objektide välisvaluutariski kasumid ja kahjumid kajastatakse kohe kasumiaruandes. Kui riskimaandamissuhe on määratletud kuni maksetähtpäevani, tuleb see järelikult arvestuse eesmärgil lõpetada nõude kajastamise hetkel, sest algse riskimaandamissuhte riskimaandamise eesmärk enam ei kehti. Välisvaluutariski maandatakse nüüd sama strateegia raames, kuid teistsugusel alusel. Seevastu kui üksusel oleks teistsugune riskimaandamise eesmärk ja ta maandaks välisvaluutariski ühe pideva riskimaandamissuhtena konkreetselt selle prognoositava müügisumma ja sellest tuleneva nõude suhtes kuni arvelduskuupäevani, jätkus riskimaandamisarvestus kuni selle kuupäevani.

B6.5.25 Riskimaandamisarvestuse lõpetamine võib mõjutada:

- a) riskimaandamissuhte tervikuna või
- b) riskimaandamissuhte osa (mis tähendab, et riskimaandamisarvestust jätkatakse riskimaandamissuhte ülejäänud osa suhtes).

- B6.5.26 Riskimaandamissuhte lõpetatakse täielikult, kui see tervikuna ei vasta enam kriteeriumitele. Näiteks:
- riskimaandamissuhte ei vasta enam riskimaandamise eesmärgile, mille alusel riskimaandamissuhte täitis riskimaandamise kriteeriume (st üksus ei püüa enam seda riskimaandamise eesmärki saavutada);
 - riskimaandamisinstrument või -instrumendid on müüdnud või lõpetatud (kogu riskimaandamissuhte osaks olnud mahu suhtes); või
 - riskimaandamisobjekti ja riskimaandamisinstrumendi vahel ei ole enam majanduslikku suhet või krediidirisk hakkab avaldama kõnealuselt majanduslikust suhtest tulenevatele väärtuse muutustele domineerivat mõju.
- B6.5.27 Osa riskimaandamissuhtest lõpetatakse (ja riskimaandamisarvestus jätkub ülejäänud osa suhtes), kui ainult üks osa riskimaandamissuhtest ei vasta enam kriteeriumitele. Näiteks:
- riskimaandamissuhte tasakaalustamisel võidakse riskimaandamise suhtarvu korrigeerida nii, et osa riskimaandamisobjekti mahust ei ole enam riskimaandamissuhtes (vt paragrahv B6.5.20); seega lõpetatakse riskimaandamisarvestus ainult riskimaandamisobjekti selle osa suhtes, mis ei ole enam riskimaandamissuhtes; või
 - kui osa prognoositavaks tehinguks (või selle osaks) oleva riskimaandamisobjekti mahust ei ole enam väga tõenäoline, lõpetatakse riskimaandamisarvestus ainult riskimaandamisobjekti selle osa suhtes, mis ei ole enam väga tõenäoline. Kui aga üksusel on varasem kogemus prognoositavate tehingute riskimaandamisinstrumentide määramisel ning ta leiab seejärel, et prognoositud tehingute toimumist enam ei eeldata, muutub sarnaste prognoositavate tehingute ennustamise korral kaheldavaks üksuse suutlikkus prognoositavaid tehinguid täpselt ennustada. See mõjutab hinnangut sellele, kas sarnased prognoositavad tehingud on suure tõenäosusega (vt paragrahv 6.3.3) ning seega kas nad vastavad riskimaandamisobjektina määramise kriteeriumitele.
- B6.5.28 Üksus võib määratleda uue riskimaandamissuhte, milles kasutatakse eelmise riskimaandamissuhte riskimaandamisinstrumenti või riskimaandamisobjekti, mille riskimaandamisarvestus on (osaliselt või täielikult) lõpetatud. See ei tähenda riskimaandamissuhte jätkamist, vaid uut algust. Näiteks:
- riskimaandamisinstrumendi krediivõime halveneb sedavõrd suurel määral, et üksus asendab selle uue riskimaandamisinstrumendiga. See tähendab, et algse riskimaandamissuhtega ei saavutatud riskimaandamise eesmärki, mistõttu see lõpetatakse tervikuna. Uus riskimaandamisinstrument on määratletud sama varem maandatud riski maandamiseks ja moodustab uue riskimaandamissuhte. Seega mõõdetakse riskimaandamisobjekti õiglase väärtuse või rahavoogude muutusi alates uue riskimaandamissuhte määramise kuupäevast ja selle kuupäeva suhtes, mitte algse riskimaandamissuhte määramise kuupäeva suhtes;
 - riskimaandamissuhte lõpetatakse enne selle tähtaja lõppu. Selle riskimaandamissuhte osaks olnud riskimaandamisinstrument võidakse määratleda mõne teise riskimaandamissuhte riskimaandamisinstrumendina (näiteks kui seoses tasakaalustamisega korrigeeritakse riskimaandamise suhtarvu riskimaandamisinstrumendi mahu suurendamisega või määratletakse täiesti uus riskimaandamissuhte).

Opsioonide ajaväärtuse arvestus

- B6.5.29 Opsiooni võib pidada seotuks ajavahemikuga, sest selle ajaväärtusele vastab tasu opsiooni omaniku kaitsmise eest teatud ajavahemiku jooksul. Kui soovitakse hinnata, kas opsioon maandab tehinguga või ajavahemikuga seotud riskimaandamisobjekti riski, on olulised siiski selle riskimaandamisobjekti omadused, kaasa arvatud see, kuidas ja millal see mõjutab kasumit või kahjumit. Seega hindab üksus riskimaandamisobjekti liiki (vt paragrahvi 6.5.15 punkt a) riskimaandamisobjekti laadi põhjal (olenemata sellest, kas riskimaandamissuhte seisneb rahavoogude riskimaandamises või õiglase väärtuse riskimaandamises):
- opsiooni ajaväärtus seondub tehinguga seotud riskimaandamisobjektiga juhul, kui riskimaandamisobjekt on oma laadilt tehing, mille ajaväärtus omab selle tehingu kulude iseloomu. Selle näiteks

on olukord, kus optiooni ajaväärtus on seotud riskimaandamisobjektiga, mille tulemusena kajastatava objekti algne mõõtmine hõlmab tehingukulusid (näiteks üksus maandab prognoositava tehingu või siduva kohustuse kujul esineva kaubaostu kauba hinnariski suhtes ja võtab varude algsel mõõtmisel arvesse tehingukulusid). Tänu optiooni ajaväärtuse arvestamisele konkreetse riskimaandamisobjekti esimesel mõõtmisel mõjutab ajaväärtus kasumit või kahjumit samal ajal kui vastav riskimaandamisobjekt. Sarnaselt lisaks üksus, kes maandab prognoositava tehingu või siduva kohustuse kujul esineva kauba müügi riski, optiooni ajaväärtuse müüügiga seotud kuludele (seega kajastatakse ajaväärtust kasumiaruandes samal perioodil nagu maandatud riskiga müügist saadud tulu):

- b) optiooni ajaväärtus seondub ajavahemikuga seotud riskimaandamisobjektiga juhul, kui riskimaandamisobjekt on oma laadilt selline, et ajaväärtus seisneb teatud kindla ajavahemiku jooksul riskikaitse saamise kulus (kuid riskimaandamisobjekti tulemuseks ei ole tehing, mis sisaldab punktile a vastavat tehingukulu mõistet). Näiteks kui kaubavaru puhul maandatakse kuueks kuuks selle õiglase väärtuse languse risk, kasutades vastava tähtajaga kaubaoptiooni, jaotatakse optiooni ajaväärtus kasumile või kahjumile (st amortiseeritakse süstemaatiliselt ja ratsionaalselt) kõnealuse kuuekuulise ajavahemiku jooksul. Teiseks näiteks on välismaisesse üksusesse tehtud netoinvesteeringu riski maandamine 18 kuuks, kasutades valuutaoptiooni, mille tulemusena optiooni ajaväärtus jaotatakse kõnealusele 18-kuulisele perioodile.

B6.5.30 Riskimaandamisobjekti omadused, kaasa arvatud see, kuidas ja millal riskimaandamisobjekt mõjutab kasumit või kahjumit, mõjutavad ka ajavahemikku, mille jooksul ajavahemikuga seotud riskimaandamisobjekti riski maandava optiooni ajaväärtus amortiseeritakse ning mis vastab ajavahemikule, mille jooksul optiooni sisemine väärtus võib riskimaandamisarvestuse kohaselt kasumit või kahjumit mõjutada. Näiteks kui ujuva intressimääraga võlakirja intressikulu suhtes kaitse saamiseks kasutatakse intressimääraoptiooni (ülempiiri), amortiseeritakse selle ülempiiri ajaväärtus kasumiaruandes samas ajavahemikus, mille jooksul ülempiiri sisemine väärtus võib kasumit või kahjumit mõjutada:

- a) kui ülempiir maandab intressimäär tõusu riski ujuva intressimääraga võlakirja viieaastase tähtaja esimese kolme aasta jooksul, amortiseeritakse ülempiiri ajaväärtus esimese kolme aasta jooksul; või
- b) kui ülempiir on tulevikus rakenduv optioon, mis maandab intressimäär tõusu riski ujuva intressimääraga võlakirja viieaastase tähtaja teisel ja kolmandal aastal, amortiseeritakse ülempiiri ajaväärtus teise ja kolmanda aasta jooksul.

B6.5.31 Paragrahvi 6.5.15 kohast optioonide ajaväärtuse arvestust rakendatakse ka ostetud ja kirjutatud optiooni (millest üks on müügi- ja teine ostuoptioon) kombinatsiooni suhtes, mille netoajaväärtus riskimaandamisinstrumendina määratlemise ajal on null (seda nimetatakse tavaliselt nullkuluga koridoriks). Sellisel juhul kajastab üksus ajaväärtuse muutusi muus koondkasumis, isegi kui ajaväärtuse kumulatiivne muutus riskimaandamissuhte ajavahemiku kogukestuse jooksul võrdub nulliga. Seega kui optiooni ajaväärtus seondub:

- a) tehinguga seotud riskimaandamisobjektiga, võrdub riskimaandamissuhte lõpus riskimaandamisobjekti korrigeeriva või kasumiks või kahjumiks ümber liigitatava (vt paragrahvi 6.5.15 punkt b) ajaväärtuse summa nulliga;
- b) ajavahemikuga seotud riskimaandamisobjektiga, võrdub ajaväärtusega seotud amortisatsioonikulu nulliga.

B6.5.32 Paragrahvi 6.5.15 kohast optioonide ajaväärtuse arvestust rakendatakse ainult ulatuses, milles ajaväärtus seondub riskimaandamisobjektiga (ühilduv ajaväärtus). Optiooni ajaväärtus seondub riskimaandamisobjektiga juhul, kui optiooni olulised tingimused (näiteks nominaalsumma, tähtaeg ja alusvara) on riskimaandamisobjektiga ühilduvad. Seega kui optiooni ja riskimaandamisobjekti olulised tingimused ei ole täielikult ühilduvad, teeb üksus kindlaks ühilduva ajaväärtuse ehk preemias (tegelikus ajaväärtuses) sisalduva ajaväärtuse selle osa, mis seondub riskimaandamisobjektiga (ja mida seetõttu tuleks käsitleda paragrahvi 6.5.15 kohaselt). Üksus kasutab ühilduva ajaväärtuse kindlakstelemiseks sellise optiooni hinnangulist väärtust, mille olulised tingimused kattuvad täielikult riskimaandamisobjekti tingimustega.

B6.5.33 Kui tegelik ajaväärtus ja ühilduv ajaväärtus on erinevad, teeb üksus vastavalt paragrahvile 6.5.15 omakapitali eraldi osas akumuldeeritava summa kindlaks järgmiselt:

- a) kui riskimaandamissuhte alguses on tegelik ajaväärtus ühilduvast ajaväärtusest suurem, siis üksus:
 - i) teeb omakapitali eraldi osas akumuldeeritud summa kindlaks ühilduva ajaväärtuse põhjal ja
 - ii) kajastab kahe ajaväärtuse õiglase väärtuse muutuste vahe kasumis või kahjumis;
- b) kui riskimaandamissuhte alguses on tegelik ajaväärtus ühilduvast ajaväärtusest väiksem, lähtub üksus omakapitali eraldi osas akumuldeeritud summa kindlakstegemisel ühest järgmisest õiglase väärtuse kumulatiivsest muutusest olenevalt sellest, kumb on väiksem:
 - i) tegelik ajaväärtus ja
 - ii) ühilduv ajaväärtus.

Ülejääv osa tegeliku ajaväärtuse õiglase väärtuse muutusest kajastatakse kasumis või kahjumis.

Forvardlepingute forvardelemendi ja finantsinstrumentide välisvaluutabaasi hinnavahe arvestus

B6.5.34 Forvardlepingu võib lugeda seotuks ajavahemikuga, sest selle forvardelement vastab ajavahemiku eest arvestatud tasudele (mis on selle määratlemise mõte). Kui soovitakse hinnata, kas riskimaandamisinstrument maandab tehinguga või ajavahemikuga seotud riskimaandamisobjekti riski, on olulised siiski selle riskimaandamisobjekti omadused, kaasa arvatud see, kuidas ja millal see mõjutab kasumit või kahjumit. Seega hindab üksus riskimaandamisobjekti liiki (vt paragrahv 6.5.16 ja paragrahvi 6.5.15 punkt a) riskimaandamisobjekti laadi põhjal (olenemata sellest, kas riskimaandamissuhe seisneb rahavoogude riskimaandamises või õiglase väärtuse riskimaandamises):

- a) forvardlepingu ajaväärtus seondub tehinguga seotud riskimaandamisobjektiga juhul, kui riskimaandamisobjekt on tehing, mille forvardelement omab selle tehingu kulude iseloomu. Selle näiteks on olukord, kus forvardelement on seotud riskimaandamisobjektiga, mille tulemusena kajastatava objekti algne mõõtmine hõlmab tehingukulusid (näiteks üksus maandab prognoositava tehingu või siduva kohustuse kujul esineva varude ostu valuutariski suhtes ja võtab varude algsel mõotmisel arvesse tehingukulusid). Tänu forvardelemendi arvestamisele konkreetse riskimaandamisobjekti esimeses mõotmises mõjutab forvardelement kasumit või kahjumit samal ajal kui vastav riskimaandamisobjekt. Sarnaselt lisab üksus, kes maandab prognoositava tehingu või siduva kohustuse kujul esineva välisvaluutas nomineeritud kauba müügi valuutariski, forvardelemendi müügiga seotud kuludele (seega kajastatakse forvardelementi kasumiaruandes samal perioodil nagu maandatud riskiga müügist saadud tulu);
- b) forvardlepingu forvardelement seondub ajavahemikuga seotud riskimaandamisobjektiga juhul, kui riskimaandamisobjekt on oma laadilt selline, et forvardelement seisneb teatud kindla ajavahemiku jooksul riskikaitse saamise kulus (kuid riskimaandamisobjekti tulemuseks ei ole tehing, mis sisaldab punktile a vastavat tehingukulu mõistet). Näiteks kui kaubavaru puhul maandatakse kuueks kuuks selle õiglase väärtuse languse risk, kasutades vastava tähtajaga kauba forvardlepingut, jaotatakse forvardlepingu forvardelement kasumile või kahjumile (st amortiseeritaks süstemaatiliselt ja ratsionaalselt) kõnealuse kuuekuulise ajavahemiku jooksul. Teiseks näiteks on välismaisesse üksusesse tehtud netoinvesteeringu riski maandamine 18 kuuks, kasutades välisvaluuta forvardlepingut, mille tulemusena forvardlepingu forvardelement jaotatakse kõnealusele 18-kuulisele perioodile.

- B6.5.35 Riskimaandamisobjekti omadused, kaasa arvatud see, kuidas ja millal riskimaandamisobjekt mõjutab kasumit või kahjumit, mõjutavad ka ajavahemikku, mille jooksul ajavahemikuga seotud riskimaandamisobjekti riski maandava forvardlepingu forvardelement amortiseeritakse ning mis vastab ajavahemikule, millega forvardelement on seotud. Näiteks kui forvardleping maandab kolme kuu intressimäärade muutumise riski kolmekuulises ajavahemikus, mis algab kuu pärast, amortiseeritakse forvardelement seitsmendat kuni üheksandat kuud hõlmava ajavahemiku jooksul.
- B6.5.36 Paragrahvi 6.5.16 kohast forvardlepingu forvardelemendi arvestust rakendatakse ka juhul, kui forvardlepingu riskimaandamisinstrumendina määratlemise kuupäeval on forvardelemendi väärtus null. Sellisel juhul kajastab üksus forvardelemendist tingitud õiglase väärtuse muutusi muus koondkasumis, kuigi forvardelemendist tingitud kumulatiivne õiglase väärtuse muutus riskimaandamissuhte kogu kestuse jooksul võrdub nulliga. Seega kui forvardlepingu forvardelement seondub:
- tehinguga seotud riskimaandamisobjektiga, võrdub riskimaandamissuhte lõpus riskimaandamisobjekti korrigeeriva või kasumiks või kahjumiks ümber liigitatava (vt paragrahvi 6.5.15 punkt b ja paragrahv 6.5.16) forvardelemendi summa nulliga;
 - ajavahemikuga seotud riskimaandamisobjektiga, võrdub forvardelemendiga seotud amortisatsioonikulu nulliga.
- B6.5.37 Paragrahvi 6.5.16 kohast forvardlepingute forvardelemendi arvestust rakendatakse ainult ulatuses, milles forvardelement seondub riskimaandamisobjektiga (ühilduv forvardelement). Forvardlepingu forvardelement seondub riskimaandamisobjektiga juhul, kui forvardlepingu olulised tingimused (näiteks nominaalsumma, tähtaeg ja alusvara) on riskimaandamisobjektiga ühilduvad. Seega kui forvardlepingu ja riskimaandamisobjekti olulised tingimused ei ole täielikult ühilduvad, teeb üksus kindlaks ühilduva forvardelemendi ehk forvardlepingus sisalduva forvardelemendi (tegelik forvardelement) selle osa, mis seondub riskimaandamisobjektiga (ja mida seetõttu tuleks käsitleda paragrahvi 6.5.16 kohaselt). Üksus kasutab ühilduva forvardelemendi kindlakstegemiseks sellise forvardlepingu hinnangulist väärtust, mille olulised tingimused kattuvad täielikult riskimaandamisobjekti tingimustega.
- B6.5.38 Kui tegelik forvardelement ja ühilduv forvardelement on erinevad, teeb üksus vastavalt paragrahvile 6.5.16 omakapitali eraldi osas akumuldeeritava summa kindlaks järgmiselt:
- kui riskimaandamissuhte alguses on tegeliku forvardelemendi absoluutväärtus ühilduva forvardelemendi väärtusest suurem, siis üksus:
 - teeb omakapitali eraldi osas akumuldeeritud summa kindlaks ühilduva forvardelemendi põhjal ja
 - kajastab kahe forvardelemendi õiglase väärtuse muutuste vahe kasumis või kahjumis;
 - kui riskimaandamissuhte alguses on tegeliku forvardelemendi absoluutväärtus ühilduva forvardelemendi väärtusest väiksem, lähtub üksus omakapitali eraldi osas akumuldeeritud summa kindlakstegemisel ühest järgmisest õiglase väärtuse kumulatiivsest muutusest olenevalt sellest, kumb on väiksem:
 - tegeliku forvardelemendi absoluutväärtus ja
 - ühilduva forvardelemendi absoluutväärtus.
- Ülejääv osa tegeliku forvardelemendi õiglase väärtuse muutusest kajastatakse kasumis või kahjumis.
- B6.5.39 Kui üksus eraldab finantsinstrumendist valuutabaasi hinnavahe elemendi ning jätab selle välja vastava finantsinstrumendi määratlusest riskimaandamisinstrumendina (vt paragrahvi 6.2.4 punkt b), rakendatakse valuutabaasi hinnavahele paragrahvides B6.5.34–B6.5.38 sätestatud rakendusjuhiseid samuti, nagu neid rakendatakse forvardlepingu forvardelemendile.

Objektide rühma riskimaandamine (osa 6.6)**Netopositsiooni riskimaandamine**

Vastavus riskimaandamisarvestuse kriteeriumitele ja netopositsiooni määramine

- B6.6.1 Netopositsioon vastab riskimaandamisarvestuse kriteeriumitele ainult juhul, kui üksus rakendab riskimaandamise eesmärgil netosummas maandamist. Üksuse selline riskimaandamine on faktiline asjaolu (mitte üksnes avaldatud või dokumenteeritud asjaolu). Seega ei saa üksus rakendada netosummas riskimaandamisarvestust üksnes teatud kindla arvestustulemuse saavutamiseks, kui see ei vasta tema riskimaandamismeetodile. Netopositsiooni riskimaandamine peab olema kehtestatud riskijuhtimise strateegia osa. Tavaliselt kinnitavad selle IAS 24 määratlusele vastavad juhtkonna võtmeisikud.
- B6.6.2 Näiteks üksusel A, mille arvestusvaluutaks on kohalik valuuta, on siduv kohustus tasuda üheksa kuu pärast reklaamikulude eest 150 000 VVÜ-d ja siduv kohustus müüa 15 kuu pärast valmislooteid 150 000 VVÜ eest. Üksus A sõlmib välisvaluuta tuletisinstrumenti, mille arveldus toimub üheksa kuu pärast ja mille alusel üksus saab 100 VVÜ-d ja maksab 70 VVÜ-d. Üksusel ei ole muid valuutariske. Üksus A ei maanda valuutariski netosummana. Seega ei saa üksus A rakendada üheksa kuu jooksul riskimaandamisarvestust välisvaluuta tuletisinstrumenti ja 100 VVÜ väärtusega netopositsiooni (mis koosneb 150 000 VVÜ suurusest siduvast reklaamiteenuste ostukohustusest ja 149 900 VVÜ (150 000 VVÜst) suurusest siduvast müügikohustusest) vahelisele suhtele.
- B6.6.3 Kui üksus A maandaks valuutariski netosummana ja ei sõlmiks välisvaluuta tuletisinstrumenti (sest see suurendab, mitte ei vähenda tema valuutariski), oleks üksusel üheksa kuu jooksul loomulik maandatud riskipositsioon. Tavaliselt ei kajastataks erinevates tulevastes aruandeperioodides. Nullväärtuses netopositsioon vastaks riskimaandamisarvestuse kriteeriumitele üksnes juhul, kui paragrahvis 6.6.6 sätestatud tingimused on täidetud.
- B6.6.4 Kui netopositsiooni moodustavate objektide rühm määratletakse riskimaandamisobjektina, määratleb üksus üldise objektide rühma, mis sisaldab netopositsiooni moodustamise võimalusega objekte. Üksusel ei ole lubatud määratleda netopositsiooni täpsustamata abstraktse summana. Näiteks üksusel on rühm üheksa kuu pärast rakenduvaid siduvaid müügikohustusi väärtusega 100 VVÜ-d ja rühm 18 kuu pärast rakenduvaid siduvaid ostukohustusi väärtusega 120 VVÜ-d. Üksus ei saa määratleda netopositsiooni summa suurusena abstraktselt kuni 20 VVÜ-d. Selle asemel peab ta määratlema ostude brutosumma ja müükide brutosumma, millest kokku tekib maandatud riskiga netopositsioon. Üksus määratleb brutopositsioonid, millest tekib netopositsioon, nii et üksusel oleks võimalik täita kriteeriumitele vastavate riskimaandamissuhete arvestuse kriteeriume.

Riskimaandamise efektiivsuse nõuete rakendamine netopositsiooni riskimaandamisele

- B6.6.5 Kui üksus hindab netopositsiooni riskimaandamise käigus, kas paragrahvi 6.4.1 punktis c sätestatud riskimaandamise efektiivsuse nõuded on täidetud, võtab ta arvesse netopositsiooni osaks olevate objektide väärtuse muutusi, millel on riskimaandamisinstrumenti ja õiglase väärtuse muutusega sarnane mõju riskimaandamisinstrumentidele. Näiteks üksusel on rühm üheksa kuu pärast rakenduvaid siduvaid müügikohustusi väärtusega 100 VVÜ-d ja rühm 18 kuu pärast rakenduvaid siduvaid ostukohustusi väärtusega 120 VVÜ-d. Ta maandab netopositsiooni valuutariski väärtusega 20 VVÜ-d, kasutades forvard-vahetuslepingut summale 20 VVÜ-d. Kui üksus hindab, kas paragrahvi 6.4.1 punktis c sätestatud riskimaandamise efektiivsuse nõuded on täidetud, võtab ta arvesse järgmiste asjaolude vahelist suhet:
- forvard-vahetuslepingu õiglase väärtuse muutus koos valuutariskiga seotud muutustega siduvate müügikohustuste väärtuses ja
 - valuutariskiga seotud muutused siduvate ostukohustuste väärtuses.
- B6.6.6 Kui paragrahvis B6.6.5 esitatud näites oleks üksuse netopositsiooni väärtus null, siis võtaks ta paragrahvi 6.4.1 punktis c sätestatud riskimaandamise efektiivsuse nõuete täitmise hindamisel sarnaselt arvesse suhet siduvate müügikohustuste valuutariskiga seotud muutuste ja siduvate ostukohustuste valuutariskiga seotud muutuste vahel.

Netopositsiooni moodustav rahavoogude riskimaandamine

B6.6.7 Kui üksus maandab tasaarvestatavate riskipositsioonidega objektide rühma (st netopositsiooni) riski, sõltub riskimaandamisarvestuse kriteeriumite täitmine riskimaandamise liigist. Kui tegemist on õiglase väärtuse riskimaandamisega, võib netopositsioon vastata riskimaandamisobjekti kriteeriumitele. Kui aga tegemist on rahavoogude riskimaandamisega, saab netopositsioon vastata riskimaandamisobjekti kriteeriumitele üksnes juhul, kui seda kasutatakse valuutariski maandamiseks ja netopositsiooni määratluses täpsustatakse aruandeperiood, mille jooksul prognoositavad tehingud eeldatavasti kasumit või kahjumit mõjutavad, ning samuti täpsustatakse nende laad ja maht.

B6.6.8 Näiteks üksusel on netopositsioon, mis koosneb 100 VVÜ väärtuses müügitehingute alumisest kihist ja 150 VVÜ väärtuses ostutehingute alumisest kihist. Nii müügi- kui ka ostutehingud on nomineeritud samas välisvaluutas. Maandatud netopositsiooni määratluse piisavaks täpsustamiseks selgitab üksus riskimaandamisuhete originaaldokumentides, et müüa võidakse toodet A või toodet B ning osta võidakse masinatüüpi A, masinatüüpi B ja toorainet A. Samuti täpsustab üksus iga tehingukategooria mahu. Üksus dokumenteerib, et alumine müügitehingute kiht (100 VVÜ-d) koosneb toote A esimese 70 VVÜ suurusest ja toote B esimese 30 VVÜ suurusest prognoositavast müügimahust. Kui nimetatud müügimahud mõjutavad eeldatavasti kasumit või kahjumit eri aruandeperioodides, mainib üksus seda asjaolu dokumentatsioonis: näiteks toote A müügist saadavad esimesed 70 VVÜ-d mõjutavad eeldatavasti kasumit või kahjumit esimeses aruandeperioodis ja toote B müügist saadavad esimesed 30 VVÜ-d mõjutavad eeldatavasti kasumit või kahjumit teises aruandeperioodis. Üksus dokumenteerib ka seda, et alumine ostutehingute kihis (150 VVÜ-d) sisalduvad esimesed 60 VVÜ-d masinatüübi A ostmiseks, esimesed 40 VVÜ-d masinatüübi B ostmiseks ja esimesed 50 VVÜ-d tooraine A ostmiseks. Kui nimetatud ostumahud mõjutavad eeldatavasti kasumit või kahjumit eri aruandeperioodides, esitab üksus dokumentatsioonis ostumahtude jaotuse vastavalt aruandeperioodidele, milles nad eeldatavasti kasumit või kahjumit mõjutavad (sarnaselt müügimahtude dokumenteerimisega). Näiteks prognoositavat tehingut kirjeldatakse järgmiselt:

- a) masinatüübi A ostmiseks kasutatavad esimesed 60 VVÜ-d, mis eeldatavasti mõjutavad kasumit või kahjumit kolmandast aruandeperioodist alates järgmise kümne aruandeperioodi jooksul;
- b) masinatüübi B ostmiseks kasutatavad esimesed 40 VVÜ-d, mis eeldatavasti mõjutavad kasumit või kahjumit neljandast aruandeperioodist alates järgmise 20 aruandeperioodi jooksul;
- c) esimesed 50 VVÜd, mida kasutatakse tooraine A ostmiseks, mis eeldatavasti saabub kolmandas aruandeperioodis ja müüakse (st mõjutab kasumit või kahjumit) selle ja järgneva aruandeperioodi jooksul.

Prognoositavate tehingumahtude laadi kirjeldamisel tuleks käsitleda ka näiteks ühte liiki varaobjektide, seadmete ja masinate kulumiarvestuse mudelit, kui selliste objektide laadi tõttu võidakse nende suhtes rakendada erinevaid kulumiarvestuse mudeleid olenevalt sellest, kuidas üksus neid objekte kasutab. Näiteks kui üksus kasutab masinatüübi A objekte kahes erinevas tootmisprotsessis, mille kulumiarvestust tehakse vastavalt kümne aruandeperioodi jooksul lineaarsel meetodil ja toodanguühiku meetodil, peaks ta masinatüübi A prognoositava ostumahu dokumenteerimisel eristama seda mahtu rakendatava kulumiarvestuse mudeli järgi.

B6.6.9 Netopositsiooni rahavoogude riskimaandamise korral sisaldavad paragrahvi 6.5.11 kohaselt kindlaks tehtud summad netopositsiooni osaks olevate objektide väärtuse muutusi, millel on riskimaandamisobjekti ja õiglase väärtuse muutusega sarnane mõju riskimaandamisinstrumendile. Netopositsiooni osaks olevate objektide väärtuse muutusi, millel on riskimaandamisinstrumendiga sarnane mõju, kajastatakse siiski alles siis, kui kajastatakse nendega seotud tehinguid, näiteks prognoositud müügi tuluna kajastamise ajal. Näiteks üksusel on kavas teha üheksa kuu pärast 100 VVÜ eest rühm väga tõenäolisi prognoositavaid müügitehinguid ja 18 kuu pärast 120 VVÜ eest rühm väga tõenäolisi prognoositavaid ostutehinguid. Ta maandab netopositsiooni valuutariski väärtusega 20 VVÜ-d, kasutades forvard-vahetuslepingut summale 20 VVÜ-d. Paragrahvi 6.5.11 punktide a–b kohaselt rahavoo riskimaandamisreservis kajastatavate summade kindlakstegemisel võrdleb üksus:

- a) forvard-vahetuslepingu õiglase väärtuse muutust koos valuutariskiga seotud muutustega väga tõenäoliste prognoositavate müügitehingute väärtuses;

b) valuutariskiga seotud muutusi väga tõenäoliste prognoositavate ostutehingute väärtuses.

Kuni väga tõenäoliste prognoositavate müügitehingute kajastamiseni finantsaruannetes kajastab üksus siiski ainult forvard-vahetuslepinguga seotud summasid. Müügitehingute kajastamise ajal kajastatakse kõnealustest prognoositavatest tehingutest saadud väärtuse muutuse kasumid või kahjumid (st riskimaandamissuhte määratlemise ja tulu kajastamise vahelisel ajal toimunud väärtuse muutus, mis on tingitud valuutakursi muutusest).

B6.6.10 Sarnaselt kui näites oleks üksuse netopositsiooni väärtus null, võrdleks ta väga tõenäoliste prognoositavate müügitehingute valuutariskiga seotud väärtuse muutusi väga tõenäoliste prognoositavate ostutehingute valuutariskiga seotud väärtuse muutustega. Siiski kajastatakse nimetatud summad alles siis, kui seotud prognoositavad tehingud kajastatakse finantsaruannetes.

Riskimaandamisobjektina määratletud objektirühmade kihid

B6.6.11 Paragrahvis B6.3.19 märgitud põhjusel on olemasolevate objektirühmade kihikomponentide määratlemiseks vaja eraldi kindlaks määrata maandatud riskiga kihikomponendi määratlemise aluseks oleva objektirühma nominaalsumma.

B6.6.12 Riskimaandamissuhe võib sisaldada mitme erineva objektirühma kihte. Näiteks varade rühma ja kohustiste rühma netopositsiooni riskimaandamisel võib riskimaandamissuhe sisaldada kombinatsioonis varade rühma kihikomponenti ja kohustiste rühma kihikomponenti.

Riskimaandamisinstrumendi kasumi või kahjumi esitamine

B6.6.13 Kui objektide riski maandatakse rahavoogude riskimaandamise korral ühiselt rühmana, võivad need mõjutada kasumiaruande eri ridadel ja muus koondkasumis kajastatavaid objekte. Riskimaandamise kasumi või kahjumi esitamine nimetatud aruandes sõltub objektide rühmast.

B6.6.14 Kui objektide rühmal ei ole tasaarvestatavaid riskipositsioone (näiteks välisvaluuta kulude rühm, mis mõjutab kasumiaruande eri ridadel ja muus koondkasumis kajastatavaid objekte, mille puhul maandatakse valuutariski), siis jaotakse ümberliigitatud riskimaandamisinstrumendi kasum ja kahjum proportsionaalselt riskimaandamisobjektidest mõjutatud ridadel kajastatavate objektide vahel. Selline jaotamine toimub süstemaatiliselt ja ratsionaalselt ning selle tulemusena ei tohi ühest riskimaandamisinstrumendist tuleneva netokasumi või kahjumi koguväärtus suureneda.

B6.6.15 Kui objektide rühmal on tasaarvestatavaid riskipositsioone (näiteks välisvaluutas nomineeritud müügitehingute ja kulude rühm, mille puhul maandatakse ühiselt valuutariski), siis esitab üksus riskimaandamisest tuleneva kasumi või kahjumi kasumiaruandes ja muus koondkasumis eraldi real kajastatava objektina. Eeldame näiteks välisvaluutas toimuva 100 VVÜ väärtuses müügi ja välisvaluutas tehtud 80 VVÜ väärtuses kulude netopositsiooni valuutariski maandamist 20 VVÜ väärtuses forvard-vahetuslepinguga. Forvard-vahetuslepingust saadud kasum või kahjum, mis liigitatakse rahavoo riskimaandamisreservist ümber kasumiaruandesse (kui netopositsioon mõjutab kasumit või kahjumit), esitatakse maandatud riskiga müügitehingutest ja kuludest eristatud eraldi real kajastatava objektina. Kui müük toimub varasemal perioodil kui kulude teke, mõõdetakse müügitulu endiselt hetkevahetuskursiga vastavalt IAS 21-le. Seotud riskimaandamise kasum või kahjum esitatakse eraldi real kajastatava objektina, nii et kasum või kahjum kajastab netopositsiooni riskimaandamise mõju koos vastava korrektsiooniga rahavoo riskimaandamisreservis. Kui maandatud riskiga kulud mõjutavad hilisema perioodi kasumit või kahjumit, liigitatakse varem müügitehingute rahavoo riskimaandamisreservis kajastatud riskimaandamise kasum või kahjum ümber kasumiks või kahjumiks ning esitatakse IAS 21 kohaselt hetkevahetuskursiga mõõdetud maandatud riskiga kulud sisaldavatest ridadest eristatud eraldi real kajastatava objektina.

B6.6.16 Õiglase väärtuse riskimaandamise mõne tüüpi kasutamisel ei ole riskimaandamise eesmärk niivõrd tasaarvestada riskimaandamisobjekti õiglase väärtuse muutust, vaid pigem teisendada riskimaandamisobjekti rahavoogusid. Näiteks üksus kasutab fikseeritud intressimääraga võlainstrumendi õiglase väärtuse intressimäärariski maandamiseks intressimäärava vahetuslepingut. Üksuse riskimääramise eesmärk on teisendada fikseeritud intressimääraga rahavood ujuva intressimääraga rahavoogudeks. Selle eesmärgi

kajastamiseks riskimaandamissuhte arvestuses lisatakse intressimäära vahetuslepingu intressi netojuurdekasv kasumisse või kahjumisse. Netopositsiooni (näiteks fikseeritud intressimääraga vara ja fikseeritud intressimääraga kohustise netopositsiooni) riskimaandamise korral tuleb kõnealune intressi netojuurdekasv esitada kasumiaruandes ja muus koondkasumis eraldi real kajastatava objektina. Selle eesmärk on vältida ühe instrumendi netokasumi või -kahjumi summerimist tasaarvestatavaks brutosummaks ja nende kajastamist eri ridadel (näiteks sellega välditakse ühe intressimäära vahetuslepingu summeerimist brutointressituluks ja brutointressikuluks).

JÕUSTUMISKUUPÄEV JA ÜLEMINEKUSÄTTED (7. PEATÜKK)

Üleminek (osa 7.2)

Kauplemiseks hoitavad finantsvarad

- B7.2.1 Üksus teeb käesoleva standardi esmakordse rakendamise kuupäeval kindlaks, kas üksuse finantsvara haldamiseks kasutatav ärimudel vastab paragrahvi 4.1.2 punktis a või paragrahvi 4.1.2A punktis a sätestatud tingimusele või kas finantsvara vastab paragrahvis 5.7.5 sätestatud valiku kriteeriumitele.

Väärtuse langus

- B7.2.2 Üleminekul peaks üksus püüdma saavutada esmasel kajastamisel esinenud krediidiriskile ligilähedast riski, võttes arvesse kogu mõistlikku ja põhjendatud informatsiooni, mis on kättesaadav ilma liigsete kulude või pingutusteta. Üksus ei ole kohustatud korraldama põhjalikke otsinguid informatsiooni saamiseks, et teha ülemineku kuupäeval kindlaks, kas krediidirisk on pärast esmast kajastamist oluliselt suurenenud. Kui üksusel ei ole võimalik seda ilma liigsete kuludeta või pingutusteta kindlaks teha, rakendatakse paragrahvi 7.2.20.
- B7.2.3 Algselt kajastatud finantsinstrumentide (või siduvate laenuandmiskohustuste või finantsgarantiilepingute, mille lepingupooleks üksus on saanud) kahju allahindluse kindlakstegemiseks enne esmakordse rakendamise kuupäeva võtab üksus nii selliste objektide üleviimisel kui ka nende kajastamise lõpetamisel arvesse informatsiooni, mis on vajalik esmase kajastamise krediidiriski tegeliku või ligilähedase suuruse kindlaksmääramiseks. Üksus võib algse krediidiriski tegeliku või ligilähedase suuruse kindlakstegemiseks arvesse võtta sisemist ja välist informatsiooni, kaasa arvatud portfelliinformatsiooni, kooskõlas paragrahvidega B5.5.1–B5.5.6.
- B7.2.4 Kui üksusel on vähe varasemat informatsiooni, võib ta kasutada sisemistest aruannetest ja statistikast (mis võib olla kogutud uue toote väljalaskmise otsustamise ajal) saadud informatsiooni, informatsiooni sarnaste toodete kohta või sarnaste rühmade kogemusi seoses võrreldavate finantsinstrumentidega, kui see on asjakohane.

MÕISTED (LISA A)

Tuletisinstrumentid

- BA.1 Tüüpilised tuletisinstrumentide näited on futuur- ja forward-, vahetus- ja optioonilepingud. Tuletisinstrumentidel on tavaliselt tinglik väärtus, mis on rahasumma, aktsiate arv, kaalu- või mahuühikute arv või muud lepingus määratletud ühikud. Kuid tuletisinstrumenti puhul ei ole nõutav, et selle valdaja või väljaandja investeeriks või saaks lepingu jõustumisel tingliku väärtuse. Alternatiivselt võib tuletisinstrument nõuda fikseeritud makset või mõne tulevase sündmuse tõttu muutuva suurusega summa makset (kuigi mitte proportsionaalselt alusvara muutusega), mis ei ole seotud tingliku väärtusega. Näiteks võib leping nõuda fikseeritud makset summas 1 000 VÜ-d, kui kuue kuu LIBOR suureneb 100 baaspunkti võrra. Selline leping on tuletisinstrument, kuigi tinglik väärtus ei ole kindlaks määratud.
- BA.2 Käesolevas standardis määratletud tuletisinstrumenti määratlus hõlmab lepinguid, mida arveldatakse kogusummas alusvara ülekandmisega (nt forwardleping fikseeritud intressimääraga võlainstrumenti ostmiseks). Üksusel võib olla selline leping mittefinantsobjekti ostmiseks või müümiseks, mida saab arveldada rahas või muu finantsinstrumentiga või vahetades finantsinstrumente (nt leping kauba ostmiseks või müümiseks fikseeritud hinnaga mingil kuupäeval tulevikus). Selline leping kuulub käesoleva standardi rakendusala alla, välja arvatud juhul, kui leping sõlmiti ja seda kasutatakse edaspidi mittefinantsobjekti

üleandmiseks vastavalt üksuse eeldatavatele ostu-, müügi- või kasutamisevajadustele. Käesolevat standardit kohaldatakse siiski selliste lepingute suhtes üksuse eeldatava ostu-, müügi või kasutuse nõuete puhul, kui üksus teeb sellise määratluse vastavalt paragrahvile 2.5 (vt paragrahvid 2.4–2.7).

- BA.3 Tuletisinstrumenti üks iseloomulikke tunnuseid on see, et selle esialgne netoinvesteering on väiksem, kui oleks nõutav muud liiki lepingute puhul, mis eeldatavasti reageeriksid turutegurite muutustele samamoodi. Optsioonileping vastab sellisele mõistele, sest optsiooni preemia on väiksem kui investeering, mis oleks nõutav optsiooniga seotud finantsinstrumenti soetamiseks. Valuuta vahetustehing, millega nõutakse võrdse õiglase väärtusega erinevate valutatade esmast vahetamist, vastab määratlusele, sest selle esialgne netoinvesteering on null.
- BA.4 Tavapärastel turutingimustel toimuv ost või müük tingib tehingupäeva ja arvelduspäeva vahelisel ajal sellise fikseeritud hinnaga siduva kohustuse, mis vastab tuletisinstrumenti määratlusele. Kuid siduva kohustuse lühikese kestuse tõttu ei kajastata seda tuletisinstrumentina. Selle asemel sätestab käesolev standard selliste tavapärastel turutingimustel lepingute kohta spetsiaalse arvestuse (vt paragrahvid 3.1.2 ja B3.1.3–B3.1.6).
- BA.5 Tuletisinstrumenti määratlus viitab mitterahalistele muutujatele, mis ei ole lepingu osapoolle spetsiifilised. Need sisaldavad maavärina kahjude indeksit konkreetses regioonis ja temperatuuri indeksit konkreetses linnas. Mitterahalised muutujad, mis on lepingu osapoolle spetsiifilised, sisaldavad kahjustusi tekitava või lepingu osapoolle vara hävitava tulekahju tekkimist või mittetekkimist. Muutus mitterahalise vara õiglases väärtuses on omanikule spetsiifiline, kui õiglase väärtus ei kajasta ainult muutusi selliste varade turuhindades (finantsmuutuja), vaid ka konkreetse mitterahalise vara tingimusi (mitterahaline muutuja). Näiteks, kui konkreetse auto jääkväärtuse garanteerimisega kaasneb garanti risk auto füüsilise seisukorra muutuste suhtes, siis on see risk autoomanikule spetsiifiline.

Kauplemiseesmärgil hoitavad finantsvarad ja kohustised

- BA.6 Kauplemine peegeldab tavaliselt aktiivset ja sagedast ostmist ja müümist ning kauplemiseesmärgil hoitavaid finantsinstrumente kasutatakse tavaliselt eesmärgiga saada kasumit lühiajalistest hinna kõikumistest või vahendaja müügi marginaalidest.
- BA.7 Kauplemiseesmärgil hoitavate finantskohustiste hulka kuuluvad:
- tuletisinstrumentide kohustised, mida ei kajastata riskimaandamisinstrumentidena;
 - kohustised kanda üle finantsvarasid, mida on laenuks võtnud lühikeseks müüja (s.o üksus, mis müüb finantsvarasid, mida ta on laenuks võtnud ja veel ei oma);
 - finantskohustised, mis on võetud kavatsusega osta need lähiajal tagasi (nt noteeritud võlainstrument, mida emitent võib osta lähiajal tagasi, sõltuvalt selle õiglase väärtuse muutustest), ja
 - finantskohustised, mis kuuluvad selliste kindlaksmääratud finantsinstrumentide portfelli, mida hallatakse ühiselt ja mille suhtes on tõendeid hiljuti toimunud lühiajalise kasumivõtmise kohta.
- BA.8 Asjaolu, et kohustist kasutatakse kauplemistegevuse finantseerimiseks, ei muuda veel iseenesest seda kauplemiseesmärgil hoitavaks kohustiseks.

Lisa C

Teiste standardite muudatused

Üksus kohaldab 2014. aasta juulis välja antud IFRS 9 suhtes käesolevas lisas sätestatud muudatusi, välja arvatud juhul, kui on sätestatud teisiti. Need muudatused sisaldavad lisaks IFRS 9 lisasse C 2009., 2010. ja 2013. aastal tehtud muudatusi. Käesolevas lisas sätestatud muudatused sisaldavad ka muudatusi, mis tehti enne IFRS 9 (2014) välja antud standarditega, isegi kui need teised standardid ei olnud IFRS 9 (2014) väljaandmise ajal kohustuslikult jõustunud. Käesolevas lisas sätestatud muudatused sisaldavad nimelt standardiga IFRS 15 „Kliendilepingutest saadav tulu“ tehtud muudatusi.

IFRS 1 Rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite esmakordne kasutuselevõtt

C1 Paragrahvi 29 on muudetud järgmiselt, paragrahvid 39B, 39G ja 39U on välja jäetud ja lisatud on paragrahvid 29A ja 39Y:

29. Üksusel on lubatud määratleda varem kajastatud finantsvara finantsvarana õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavana vastavalt paragrahvile D19A. Üksus avalikustab selliselt määratletud finantsvarade õiglase väärtuse määramise kuupäeva seisuga ning nende liigituse ja bilansilise jääkmaksumuse varasemates finantsaruannetes.

29A Üksusel on lubatud määratleda varem kajastatud finantskohustist õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavaks finantskohustiseks vastavalt paragrahvile D19. Üksus avalikustab selliselt määratletud finantskohustiste õiglase väärtuse määramise kuupäeva seisuga ning nende liigituse ja bilansilise jääkmaksumuse varasemates finantsaruannetes.

39B [Välja jäetud]

39G [Välja jäetud]

39U [Välja jäetud]

39Y Standardiga IFRS 9 *Finantsinstrumendid*, mis anti välja 2014. aasta juulis, muudeti paragrahve 29, B1–B6, D1, D14, D15, D19 ja D20, jäeti välja paragrahvid 39B, 39G ja 39U ning lisati paragrahvid 29A, B8–B8G, B9, D19A–D19C, D33, E1 ja E2. Üksus rakendab neid muudatusi siis, kui ta rakendab standardit IFRS 9.

C2 Lisas B on paragrahve B1–B6 muudetud järgmiselt ning lisatud on pealkiri ja paragrahvid B8–B8G ning pealkiri ja paragrahv B9:

B1 Üksus rakendab järgmisi erandeid:

- a) finantsvarade ja -kohustiste kajastamise lõpetamine (paragrahvid B2 ja B3);
- b) riskimaandamisarvestus (paragrahvid B4–B6);
- c) mittekontrollivad osalused (paragrahv B7);
- d) finantsvarade liigitamine ja mõõtmine (paragrahvid B8–B8C);
- e) finantsvarade väärtuse langus (paragrahvid B8D–B8G);
- f) tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaberid (paragrahv B9); ja
- g) valitsuse laenud (paragrahvid B10–B12).

Finantsvarade ja -kohustiste kajastamise lõpetamine

B2 Välja arvatud paragrahvis B3 lubatu suhtes rakendab esmakordne kasutuselevõtja IFRS 9-s sätestatud kajastamise lõpetamise nõudeid edasiulatuvalt IFRS-idele ülemineku kuupäeval või hiljem tehtavate tehingute suhtes. Näiteks kui esmakordne kasutuselevõtja lõpetas mittetuletisinstrumentidest finantsvarade või -kohustiste kajastamise kooskõlas eelmise raamatupidamistavaga (GAAP) enne IFRS-idele ülemineku kuupäeva toimunud tehingu tulemusena, ei kajasta ta neid varasid ja kohustisi kooskõlas IFRS-idega (v.a kui need vastavad kajastamiskriteeriumitele hilisema tehingu või sündmuse tulemusena).

B3 Vaatamata paragrahvile B2 võib üksus rakendada IFRS 9-s sätestatud kajastamise lõpetamise nõudeid tagasiulatuvalt alates üksuse poolt valitud kuupäevast tingimusel, et IFRS 9 rakendamiseks vajalik informatsioon finantsvarade ja -kohustiste suhtes, mille kajastamine lõpetati varasemate tehingute tulemusena, saadi nende tehingute esmasel arvestamisel.

Riskimaandamisarvestus

B4 Nagu nõutakse IFRS 9-s, IFRSidele ülemineku kuupäeva seisuga üksus:

- a) mõõdab kõiki tuletisinstrumente õiglases väärtuses; ja
- b) elimineerib kõik tuletisinstrumentidest tekkinud edasilükatud kahjumid ja kasumid, mis esitati eelmise raamatupidamistava (GAAP) kohaselt varade või kohustistena.

B5 Üksus ei kajasta oma IFRS finantsseisundi algaruandes selliseid riskimaandamissuhteid, mis ei vasta IFRS 9 kohase riskimaandamisarvestuse tingimustele (nt mitmed riskimaandamissuhted, kus riskimaandamisinstrument on eraldiseisev kirjutatud optioon või kirjutatud neto-optioon; või kus riskimaandamisobjekt on netopositsioon rahavoo riskimaandamise muu kui välisvaluutariski puhul). Kui üksus on kooskõlas eelmise raamatupidamistavaga (GAAP) määranud siiski netopositsiooni riskimaandamisobjektiks, võib ta kooskõlas IFRSidega määrata riskimaandamisobjektiks üksiku objekti selles netopositsioonis või netopositsiooni, kui see vastab IFRS 9 paragrahvis 6.6.1 sätestatud nõuetele, eeldusel et ta teeb seda hiljemalt IFRSidele ülemineku kuupäeval.

B6 Kui enne IFRSidele ülemineku kuupäeva on üksus määratlenud tehingu riskimaandamistinginguna, kuid selline riskimaandamine ei vasta IFRS 9-s sätestatud riskimaandamisarvestuse tingimustele, rakendab üksus IFRS 9 paragrahve 6.5.6 ja 6.5.7, et lõpetada riskimaandamisarvestus. Enne IFRS-ile ülemineku kuupäeva jõustunud tehinguid ei määratleta tagasiulatuvalt riskimaandamisinstrumentidena.

Finantsinstrumentide liigitamine ja mõõtmine

B8 Üksus hindab IFRSidele ülemineku kuupäeval sellel kuupäeval olemasolevate faktide ja asjaolude alusel, kas finantsvara vastab IFRS 9 paragrahvi 4.1.2 või paragrahvi 4.1.2A tingimustele.

B8A Kui IFRSidele ülemineku kuupäeval olemas olevate faktide ja asjaolude alusel ei ole võimalik hinnata rahalise elemendi muudetud ajaväärtust vastavalt IFRS 9 paragrahvidele B4.1.9B–B4.1.9D, hindab üksus selle finantsvara lepingupõhiste rahavoogude tunnuseid IFRSidele ülemineku ajal olemas olnud faktide ja asjaolude alusel, võtmata arvesse IFRS 9 paragrahvides B4.1.9B–B4.1.9D sätestatud nõudeid seoses rahalise elemendi ajaväärtuse muutmisega. Sel juhul rakendab üksus ka IFRS 7 paragrahvi 42R, kui viiteid 'IFRS 9 paragrahvile 7.2.4' loetakse viitena sellele paragrahvile ja viiteid 'finantsvara esmasele kajastamisele' loetakse tähenduses 'IFRSidele ülemineku kuupäeval'.

B8B Kui IFRSidele ülemineku kuupäeval olemas olnud faktide ja asjaolude alusel ei ole vastavalt IFRS 9 paragrahvi B4.1.12 punktile c hinnata, kas ettemakse õiglase väärtus on ebaoluline, siis hindab üksus selle finantsvara lepingupõhiste rahavoogude tunnuseid IFRSidele ülemineku kuupäeval olemas olnud faktide ja asjaolude alusel, võtmata arvesse IFRS 9 paragrahvis B4.1.12 sätestatud erandit ettemakse suhtes. Sel juhul rakendab üksus ka IFRS 7 paragrahvi 42S, kui viiteid 'IFRS 9 paragrahvile 7.2.5' loetakse viitena sellele paragrahvile ja viiteid 'finantsvara esmasele kajastamisele' loetakse tähenduses 'IFRSidele ülemineku kuupäeval'.

B8C Kui üksusel ei ole võimalik (nagu on määratletud standardis IAS 8) rakendada IFRS 9 sisemise intressimäära meetodit tagasiulatuvalt, siis loetakse finantsvara või -kohustise õiglaseks väärtuseks IFRSidele ülemineku kuupäeval selle finantsvara uut bilansilist brutojääkmaksumust või selle finantskohustise uut amortiseeritud soetusmaksumust IFRSidele ülemineku kuupäeval.

Finantsvara väärtuse langus

B8D Üksus rakendab IFRS 9 osas 5.5 sätestatud väärtuse languse nõudeid tagasiulatuvalt, võttes arvesse selle IFRSi paragrahve 7.2.15 ja 7.2.18–7.2.20.

B8E Üksus kasutab IFRSidele ülemineku kuupäeval ilma liigsete kulude või pingutusteta kättesaadavat mõistlikku ja põhjendatud informatsiooni, et määrata kindlaks krediidirisk nende finantsinstrumentide esmase kajastamise kuupäeva seisuga (või siduvate laenuandmiskohustuste ja finantsgarantiilepingute puhul selle kuupäeva seisuga, millal üksusest sai tühistamatu kohustuse osapool kooskõlas IFRS 9 paragrahviga 5.5.6) ning võrrelda seda IFRSidele ülemineku kuupäeval esineva krediidiriskiga (vt ka IFRS 9 paragrahve B7.2.2–B7.2.3).

B8F Kui üksus uurib, kas pärast esmast kajastamist on krediidirisk oluliselt suurenenud, võib ta rakendada

- a) IFRS 9 paragrahvides 5.5.10 ja B5.5.27–B5.5.29 sätestatud nõudeid; ja
- b) IFRS 9 paragrahvis 5.5.11 sätestatud vaidlustatavat eeldust üle 30 päeva tähtajaks tasumata lepinguliste maksete kohta, kui üksus rakendab väärtuse languse nõudeid, tehes kindlaks kõnealuste finantsinstrumentide krediidiriski olulise suurenemise pärast esmast kajastamist, lähtudes informatsioonist tähtpäevaks tasumata nõuete kohta.

B8G Kui IFRSidele ülemineku kuupäeval oleks finantsinstrumendi esmase kajastamise ajaga võrreldes krediidiriski olulise suurenemise kindlakstegemiseks vaja teha põhjendamatult suuri kulusid ja pingutusi, kajastab üksus kahju allahindluse summas, mis võrdub finantsinstrumendi kehtivusajal eeldatava krediidikahju summaga igal aruandekuupäeval kuni finantsinstrumendi kajastamise lõpetamiseni (välja arvatud juhul, kui finantsinstrumendi krediidirisk on aruandekuupäeval väike; sellisel juhul rakendatakse paragrahvi B8E punkti a).

Tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaberid

B9 Esmakordne kasutuselevõtja hindab, kas tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaber tuleb põhilepingust eraldada ja kajastada tuletisinstrumendina, lähtudes tingimustest, mis valitsesid kas esmakordselt lepingu osapoolteks saamise kuupäeval või IFRS 9 paragrahvis B4.3.11 nõutava ümberhindamise kuupäeval, sõltuvalt sellest, kumb on hilisem.

C3 Lisas D muudetakse paragrahve D1, D14, D15, D19 ja D20 ning paragrahvi D19 pealkirja järgmiselt ning lisatakse paragrahvid D19A–D19C ja, pärast paragrahvi D32, pealkiri ja paragrahv D33.

D1 Üksus võib valida ühe või mitu alljärgnevast vabastusest:

- a) ...
- j) varasemalt kajastatud finantsinstrumentide määratlemine (paragrahv D19–D19C);
- k) ...
- r) ühised ettevõtmised (paragrahv D31);
- s) paljanduskulud pealmaakaevanduse tootmisetapis (paragrahv D32); ja
- t) mittefinantsobjekte ostmise või müümise lepingute määratlemine (paragrahv D33).

Üksus ei rakenda neid vabastusi analoogia põhjal teiste objektidega.

D14 Kui üksus koostab konsolideerimata finantsaruanded, on standardiga IAS 27 nõutav, et ta kajastab investeeringud tütarettevõtjatesse, ühissettevõtjatesse ja sidusettevõtjatesse kas:

- a) soetusmaksumuses või
- b) vastavalt IFRS 9-le.

D15 Kui esmakordne kasutuselevõtja mõõdab sellist investeeringut soetusmaksumuses kooskõlas IAS 27-ga, mõõdab ta investeeringut oma eraldiseisvas IFRS finantsseisundi algaruandes ühes alljärgnevalt nimetatud summadest:

- a) soetusmaksumuses, mis on kindlaks määratud kooskõlas IAS 27-ga või
- b) tuletatud soetusmaksumuses. Sellise investeeringu tuletatud soetusmaksumus on selle:
 - i) õiglase väärtus tema eraldiseisvates finantsaruannetes üksuse IFRSidele ülemineku kuupäeval või
 - ii) ...

Esmakordne kasutuselevõtja võib valida kas eespool esitatud punkti i või ii, et mõõta oma investeeringut igasse tütarettevõtjasse, ühissettevõtjasse või sidusettevõtjasse, mille puhul ta on otsustanud kasutada tuletatud soetusmaksumust.

Varem kajastatud finantsinstrumentide määratlemine

D19 IFRS 9 lubab määratleda finantskohustist (tingimusel, et see vastab teatud kriteeriumitele) õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatava finantskohustisena. Vaatamata sellele nõudele on üksusel lubatud määratleda IFRSidele ülemineku kuupäeva seisuga iga finantskohustis õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavaks tingimusel, et kohustis vastab IFRS 9 paragrahvis 4.2.2 sätestatud kriteeriumitele.

D19A Üksus võib määratleda finantsvara IFRSidele ülemineku kuupäeval olemas olnud faktide ja asjaolude alusel finantsvarana õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavana vastavalt IFRS 9 paragrahvile 4.1.5.

D19B Üksus võib määratleda omakapitaliinstrumenti tehtud investeeringu IFRSidele ülemineku kuupäeval olemas olnud faktide ja asjaolude alusel investeeringu õiglasel väärtuses läbi muu koondkasumi kajastatavana vastavalt IFRS 9 paragrahvile 5.7.5.

D19C Finantskohustise puhul, mis on määratletud õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatava finantskohustisena, määrab üksus IFRSidele ülemineku kuupäeval olemas olnud faktide ja asjaolude alusel kindlaks, kas IFRS 9 paragrahvis 5.7.7 ette nähtud töötlemine tekitab arvepidamise järjekindlusetust kasumiaruandes.

Õiglase väärtuse mõõtmine finantsvarade või finantskohustiste esmasel kajastamisel

D20 Vaatamata paragrahvile 7 ja 9 nõuetele võib üksus rakendada IFRS 9 paragrahvi B5.1.2A punkti b nõudeid tagasiulatuvalt tehingutele, mis jõustusid IFRSidele ülemineku kuupäeval või pärast seda.

Mittefinantsobjektide ostmise või müümise lepingute määratlemine

D33 IFRS 9 lubab mõne lepinguga osta või müüa mittefinantsobjekti, mis määratletakse lepingu sõlmimisel õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavana mõõdetud mittefinantsobjektiks (vt IFRS 9 paragrahv 2.5). Sellele nõudele vaatamata on üksusel lubatud määratleda IFRSidele ülemineku kuupäeval sel kuupäeval juba olemasolevad lepingud mõõdetuna õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavana, kuid ainult juhul, kui need vastavad sel kuupäeval IFRS 9 paragrahvi 2.5 nõuetele ja üksus määratleb kõik samalaadsed lepingud.

C4 Lisasse E lisatakse pealkiri ja paragrahvid E1 ja E2.

Vabastus nõudest avaldada IFRS 9 jaoks võrreldavat informatsiooni

E1 Kui üksuse esimene IFRSi aruandeperiood algab enne 1. jaanuari 2019 ja üksus rakendab IFRS 9 valmis versiooni (välja antud 2014. aastal), siis ei pea võrreldav informatsioon üksuse esimeses IFRSi finantsaruannetes vastama standardile IFRS 7 *Finantsinstrumendid: avalikustatav teave* või IFRS 9 valmis versioonile (välja antud 2014. aastal), kuivõrd IFRS 7 järgi nõutav avalikustamine seondub IFRS 9 rakendusala kuuluvate objektidega. Selliste üksuste puhul tähendavad viited 'IFRSidele ülemineku kuupäev' ainult IFRS 7 ja IFRS 9 (2014) puhul IFRSi aruandeperioodi algust.

- E2 Üksus, mis oma esimesel üleminekuaastal otsustab esitada võrreldavat informatsiooni, mis ei vasta IFRS 7-le ja IFRS 9 valmis versioonile (välja antud 2014. aastal):
- a) rakendab IFRS 9 nõuete asemel võrreldava informatsiooni suhtes IFRS 9 rakendusallasse kuuluvate objektide kohta oma varasema GAAPi nõudeid;
 - b) avalikustab selle fakti koos selle informatsiooni ettevalmistamise alusega;
 - c) esitab iga korrigeerimist võrreldava perioodi aruandekuupäeva seisuga finantsseisundi aruande (st finantsseisundi aruanne, mis sisaldab võrdlusinformatsiooni eelmise raamatupidamistava (GAAP) alusel) ja esimese IFRS aruandeperioodi alguse seisuga finantsseisundi aruande vahel (s.o esimene periood, mis sisaldab informatsiooni, mis on kooskõlas IAS 7-ga ja IFRS 9 valmis versiooniga) lähtuvalt muudatusest arvestusmeetodis ja avalikustab IAS 8 paragrahvi 28 punktides a–e ja f–i nõutud teabe. Paragrahvi 28 punkti f alapunkti i rakendatakse ainult summade suhtes, mis on esitatud võrreldavate perioodide aruandekuupäeva seisuga finantsseisundi aruandes;
 - d) rakendab IAS 1 paragrahvi 17 punkti c, et avalikustada täiendavat teavet juhul, kui IFRS-ide konkreetsete nõuete täitmisest ei piisa, et võimaldada aruannete kasutajatel mõista konkreetsete tehingute, muude sündmuste ja tingimuste mõju üksuse finantsseisundile ja -tulemusele.

IFRS 2 Aktsiapõhine makse

C5 Paragrahvi 6 on parandatud järgmiselt ja lisatud on paragrahv 63C.

6. Käesolevat IFRS-i ei rakendata aktsiapõhisele maksetehingule, mille puhul üksus soetab kaupu või saab teenuseid lepingu alusel, mis kuulub IAS 32 *Finantsinstrumendid: esitamine* (2003. aastal muudetud kujul) [joonealune märkus välja jäetud] paragrahve 8–10 või IFRS 9 *Finantsinstrumendid* paragrahve 2.4–2.7.

63C 2014. aasta juulis välja antud IFRS 9-ga muudeti paragrahvi 6. Üksus rakendab seda muudatust siis, kui ta rakendab IFRS 9.

IFRS 3 Äriühendused

C6 Paragrahve 16, 42, 53, 56 ja 58 on muudetud järgmiselt, paragrahvid 64A, 64D ja 64H on välja jäetud ning lisatud on paragrahv 64L.

16. Mõnedes olukordades nähakse IFRS-idega ette erinev arvestus sõltuvalt sellest, kuidas üksus konkreetset vara või kohustist liigitab või määratleb. Omandamise kuupäeval olemasolevate asjaomaste tingimuste alusel omandaja poolt tehtavate liigituste või määratluste näideteks on, kuid mitte ainult:
 - a) konkreetsete finantsvarade ja -kohustiste liigitamine õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavana või soetusmaksumuses mõõdetud finantsvaradeks ja -kohustisteks või õiglasel väärtuses läbi muu koondkasumi mõõdetud finantsvaraks vastavalt IFRS 9-le *Finantsinstrumendid*;
 - b) tuletisinstrumenti määratlemine riskimaandamisinstrumentina kooskõlas IFRS 9-ga; ja
 - c) selle hindamine, kas tuletisinstrumenti tunnustega väärtuspaber tuleks eraldada põhilepingust kooskõlas IFRS 9-ga (mis on „liigitamise“ küsimus, nagu käesolevas IFRSis kasutatakse seda mõistet).
42. Etappidena toimuva äriühenduse puhul mõõdab omandaja talle eelnevalt omandatavas kuulunud omakapitali osaluse ümber selle omandamise kuupäeva õiglasel väärtusesse ja kajastab tuleneva kasumi või kahjumi (olemasolu korral) kasumiaruandes või muus koondkasumis, nagu kohane. Eelnevatel aruandeperioodidel võib omandaja olla kajastanud muus koondkasumis muutusi talle omandatavas kuuluva omakapitali osaluse väärtuses. Sellisel juhul kajastatakse muus koondkasumis kajastatud summa samal alusel, nagu oleks nõutav siis, kui omandaja oleks otseselt võõrandanud talle eelnevalt kuulunud omakapitali osaluse.

53. Omandamisega seotud kulutused on need kulutused, mida omandaja teeb äriühenduse teostamiseks. Nende kulutuste hulka kuuluvad leidja tasud; nõustamise, õigusabi, arvestuse, hindamise ja muud ametialased või konsultatsiooni tasud; üldised halduskulud, kaasa arvatud üksusesisesed omandamisega tegeleva osakonna ülalpidamise kulud; ning võla- ja omakapitaliväärtpaberite registreerimise ja emiteerimise kulud. Omandaja arvestab omandamisega seotud kulutusi kuludena perioodidel, mil kulutused tekivad ja teenuseid saadakse, välja arvatud üks erand. Võla- või omakapitaliväärtpaberite emiteerimise kulutused kajastatakse IAS 32 ja IFRS 9 kohaselt.
56. Pärast esmast kajastamist ja kuni kohustise arveldamise, tühistamise või lõppemiseni mõõdab omandaja äriühenduses kajastatud tingimusliku kohustise ühes alljärgnevalt toodud summadest, olenevalt sellest, kumb on kõrgem:
- summa, mida kajastatakse kooskõlas IAS 37-ga; ja
 - esmalt kajastatud summa, millest on kohaldatavuse korral maha arvatud kumulatiivne amortisatsioon, mis on kajastatud kooskõlas IFRS 15 *Kliendilepingutest saadav tulu* põhimõtetega.

See nõue ei kehti lepingute suhtes, mida arvestatakse kooskõlas IFRS 9-ga.

58. Mõned muutused tingimusliku tasu õiglasest väärtuses, mida omandaja kajastab pärast omandamise kuupäeva, võivad tuleneda täiendavast teabest, mida omandaja sai pärast seda kuupäeva omandamise kuupäeval eksisteerinud faktide ja asjaolude kohta. Sellised muutused on mõõtmisperioodi korrigeerimised kooskõlas paragrahvidega 45–49. Kuid mõõtmisperioodi korrigeerimisteks ei ole muutused, mis tulenevad omandamise kuupäeva järgsetest sündmustest, nagu kasumi eesmärgi täitmine, teatava aktsiahinna saavutamine või olulise tulemuseni jõudmine uurimis- ja arendusprojektis. Omandaja arvestab tingimusliku tasu õiglase väärtuse muutusi, mis ei ole mõõtmisperioodi korrigeerimised, järgmiselt:

- ...

muud tingimuslikku tasu, mis:

- kuulub IFRS 9 rakendusallasse, mõõdetakse õiglasest väärtuses igal aruandekuupäeval, kusjuures õiglase väärtuse muutused kajastatakse kasumiaruandes kooskõlas IFRS 9-ga;
- ei kuulu IFRS 9 rakendusallasse, mõõdetakse õiglasest väärtuses igal aruandekuupäeval, kusjuures õiglase väärtuse muutused kajastatakse kasumiaruandes.

64A [Välja jäetud]

64D [välja jäetud]

64H [Välja jäetud]

64L 2014. aasta juulis välja antud IFRS 9-ga muudeti paragrahve 16, 42, 53, 56, 58 ja B41 ning jäeti välja paragrahvid 64A, 64D ja 64H. Üksus rakendab neid muudatusi siis, kui ta rakendab IFRS 9.

C7 Lisas B muudetakse paragrahvi B41 järgmiselt:

B41 Omandaja ei kajasta omandamise kuupäeva seisuga eraldi väärtuse allahindlust äriühenduses omandatud varade puhul, mis on mõõdetud nende omandamise kuupäeva õiglastes väärtustes, sest tulevaste rahavoogude usaldatavuse mõjud sisalduvad õiglase väärtuse mõõtmistulemuses. Näiteks kuna käesolevas IFRSis nõutakse, et omandaja mõõdaks omandatud nõuded, kaasa arvatud laenud, nende omandamise kuupäeva õiglastes väärtustes äriühenduse esmases arvestamises, ei kajasta omandaja eraldi väärtuse allahindlust lepingupõhiste rahavoogude puhul, mille laekumist sellel kuupäeval ei peeta tõenäoliseks.

IFRS 4 *Kindlustuslepingud*

C8 [Ei ole nõuete suhtes rakendatav]

C9 Paragrahve 3, 4, 7, 8, 12, 34, 35 ja 45 on muudetud järgmiselt, paragrahvid 41C, 41D ja 41F on välja jäetud ning lisatud on paragrahv 41H.

3. Käesolev IFRS ei käsitle muid kindlustusandjate arvestuse aspekte, nagu näiteks kindlustusandjate finantsvarade ja kindlustusandjate poolt väljastatud finantskohustiste arvestus (vt IAS 32 *Finantsinstrumendid: esitamine*, IFRS 7 ja IFRS 9 *Finantsinstrumendid*), välja arvatud paragrahvis 45 toodud üleminekusäte.
4. Üksus ei rakenda käesolevat IFRS-i:
 - a) ...
 - d) finantsgarantiilepingute suhtes, kui väljastaja ei ole varem selgesti kinnitanud, et käsitleb selliseid lepinguid kindlustuslepingutena ning on kasutanud seetõttu nende suhtes kindlustuslepingutes rakendatavaid arvestusmeetodeid. Viimasel juhul võib väljastaja valida, kas rakendada selliste finantsgarantiilepingute suhtes IAS 32, IFRS 7 ja IFRS 9 või käesolevat standardit IFRS. Väljastaja võib teha sellise valiku iga üksiku lepingu suhtes, kuid olles lepingu kohta valiku teinud, ei tohi ta seda enam muuta.
 - e) ...
7. IFRS 9 nõuab, et üksus eraldaks teatud tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaberid põhilepingust ja mõeldaks neid *õiglasel väärtusel* ning kajastaks muutusi nende õiglasel väärtusel kasumiaruandes. IFRS 9 rakendub tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaberitele kindlustuslepingutes, välja arvatud juhul kui tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaber ise on kindlustusleping.
8. Erandina IFRS 9 nõuetest ei pea kindlustusandja eraldama ja kajastama õiglasel väärtusel kindlustusvõtja lepingujärgset õigust kindlustusleping tagasi osta fikseeritud summa eest (või summa eest, mis põhineb fikseeritud summal ja intressimääral), isegi kui täitmishind erineb *kindlustuse põhilepingu kohustise*, milles ta sisaldub, bilansilisest jääkmaksumusest. Siiski kehtivad IFRS 9 nõuded müügioptsioonile või tagasiostuoptsioonile, mis on varjatult kindlustuslepingus, kui tagasiostuväärtus sõltub mõnest finantsmuutujast (näiteks omakapitali instrumendist, kaubahinnast või indeksist) või mitterahaline muutujast, mis ei ole iseloomulik lepingu osapoolle. Need nõuded kehtivad siiski ka siis, kui omaniku müügioptsiooni või tagasiostuoptsiooni rakendumise tingib sellise muutuja muutumine (näiteks müügioptsioon, mida võib täita kui börsiindeks tõuseb teatud tasemeni).

12. Lepingu komponentide lahtisidumiseks kindlustusandja:

- a) rakendab käesolevat IFRS-i kindlustuskomponendi suhtes;
- b) rakendab IAS 9-t hoiuse komponendi suhtes.

34. Mõned kindlustuslepingud sisaldavad nii valikulist kasumiosalust kui ka *garanteeritud elementi*. Sellise lepingu väljastaja:

- a) ...
- d) rakendab, kui leping sisaldab tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaberit IFRS 9 rakendusallas, selle tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaberi suhtes IFRS 9;
- e) ...

Valikuline kasumiosalus finantsinstrumentides

35. Paragrahvi 34 nõuded kehtivad ka valikulist kasumiosalust sisaldava finantsinstrumendi suhtes. Peale selle:

- a) kui esitaja liigitab kogu vaba osavõtuviisi kohustisena, rakendab ta kohustise piisavuse testi paragrahvides 15–19 tervele lepingule (s.o nii garanteeritud elemendile kui valikulisele kasumiosalusele). Väljastaja ei pea määratlema summat sellisena, nagu see tuleneks IFRS 9 rakendamiseest garanteeritud elemendile.

b) kui väljastaja liigitab valikulise kasumiosaluse osaliselt või tervikuna omakapitali eraldiseisva komponendina, ei tohi kogu lepingu kajastatud kohustus olla väiksem kui summa, mis tuleneks IFRS 9 rakendamisest garanteeritud elemendi suhtes. See summa sisaldab lepingu tagasios-
tuoptiooni tegelikku väärtust, kuid ei pea sisaldama selle ajaväärtust, kui paragrahv 9 vabastab selle optiooni õiglase väärtuse hindamisest. Esitaja ei pea avalikustama summat, mis tuleneks IFRS 9 rakendamisest garanteeritud elemendi suhtes, ega esitama seda summat eraldi. Esitaja ei pea ka määratlema seda summat, kui kajastatud kogukohustus on selgelt suurem;

c) ...

41C [Välja jäetud]

41D [Välja jäetud]

41F [Välja jäetud]

41H 2014. aasta mais välja antud IFRS 9-ga muudeti paragrahve 3, 4, 7, 8, 12, 34, 35, 45, Lisa A ja paragrahve B18–B20 ning jäeti välja paragrahvid 41C, 41D ja 41F. Üksus rakendab neid muudatusi siis, kui ta rakendab standardit IFRS 9.

45. Vaatamata IFRS 9 paragrahvile 4.4.1, lubatakse kindlustusandjal, kui ta muudab oma kindlustuskohustiste arvestusmeetodeid, kuid ei nõuta, ümber liigitada mõned või kõik tema finantsvarad, nii et neid mõõdetakse õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande. Käesolev ümberliigitamine on lubatud, kui kindlustusandja muudab arvestusmeetodeid, kui ta esmalt rakendab käesolevat IFRS-i ja muudab edaspidi arvestusmeetodeid vastavalt paragrahvis 22 lubatule. Ümberliigitamine on arvestusmeetodi muutmine ja rakendatakse IAS 8.

C10 Lisas A määratletud mõistet 'hoiuse komponent' muudetakse järgmiselt:

Hoiuse komponent Lepinguline komponent, mida ei arvestata tuletisinstrumentina IFRS 9 alusel ja mis oleks IFRS 9 rakendusallas, kui see oleks eraldiseisev instrument.

C11 Lisas B muudetakse paragrahve B18–B20 järgmiselt:

B18 Järgmised on näited lepingutest, mis on kindlustuslepingud, eeldusel, et kindlustusrisi ülekannet on märkimisväärne:

a) ...

g) krediidikindlustus, millega tagatakse kindlaksmääratud maksed, et hüvitada lepingu valdajale kahju, mis tekib seetõttu, et kindlaksmääratud võlgnik ei maksa tähtaegselt algsete või muudetud võlainstrumenti tingimuste alusel. Sellistel lepingutel võib olla erinevaid juriidilisi vorme, nagu garantii, mõningad akreditiivi liigid, krediitituletisinstrumenti riski kaitse leping või kindlustusleping. Ehkki need lepingud vastavad kindlustuslepingu määratlusele, vastavad need ka IFRS 9-s esitatud finantsgarantiilepingu määratlusele ning kuuluvad IAS 32 [joonealune märkus välja jäetud] ja IFRS 9 rakendusallas, mitte käesoleva IFRS-i rakendusallas (vt paragrahvi 4 punkti d). Kui finantsgarantiilepingute väljastaja on eelnevalt selgesti kinnitanud, et käsitleb selliseid lepinguid kindlustuslepingutena ning on kasutanud nende suhtes kindlustuslepingutes rakendatavaid arvestusmeetodeid, võib väljastaja siiski valida, kas rakendada selliste finantsgarantiilepingute suhtes IAS 32 [joonealune märkus välja jäetud] ja IFRS 9 või käesolevat IFRS standardit;

h) ...

B19 Järgnevad on näited objektidest, mis ei ole kindlustuslepingud:

a) ...

e) tuletisinstrumentid, millega kaasneb ühele osapoolle finantsrisk, kuid mitte kindlustusrisk, kui võrd need nõuavad osapoolelt makset, mis põhineb ainult muutusel ühes või mitmes järgmisest: kindlaksmääratud intressimääras, finantsinstrumenti hinnas, kaubahinnas, välisvaluutakursis, hinna- või määraindeksis, krediidireitingus või muus muutujas, ja mitterahalise muutuja korral tingimusel, et see muutuja ei ole lepinguosapoolle spetsiifiline (vt IFRS 9);

f) krediidiga seotud garantii (või akreditiiv, krediidituletisinstrumenti riski kaitse leping või krediidikindlustusleping), mis nõuab makseid isegi siis, kui valdajal ei ole tekkinud kahjusid seetõttu, et võlgnik on jätnud tähtajaks maksmata (vt IFRS 9);

g) ...

B20 Kui paragrahvis B19 kirjeldatud lepingud tekitavad finantsvara või finantskohustisi, on need IFRS 9 rakendusallas. Muu hulgas tähendab see, et lepingu osapooled kasutavad niinimetatud devisaarveldust, mis hõlmab järgmist:

a) ...

IFRS 5 Müügiks hoitavad põhivarad ja lõpetatud tegevusvaldkonnad

C12 Paragrahvi 5 on muudetud järgmiselt, paragrahvid 44F ja 44J on välja jäetud ning lisatud on paragrahv 44K:

5. Käesoleva IFRSi [joonealune märkus välja jäetud] mõõtmistingimused ei kehti järgnevale varadele, mida käsitletakse alljärgnevate IFRSide raames üksikute varadena või müügrupi osana:

a) ...

c) finantsvarad, mis kuuluvad IFRS 9 *Finantsinstrumendid* rakendusallasse;

d) ...

44F [Välja jäetud]

44J [Välja jäetud]

44K 2014. aasta juulis välja antud IFRS 9-ga muudeti paragrahvi 5 ning jäeti välja paragrahvid 44F ja 44J. Üksus rakendab neid muudatusi siis, kui ta rakendab standardit IFRS 9.

IFRS 7 Finantsinstrumendid: avalikustamine

C13 Paragrahve 2–5, 8–11, 14, 20, 28–30, 36 ja 42C–42E muudetakse järgmiselt, paragrahvid 12, 12A, 16, 22–24, 37, 44E, 44F ja 44H–44J, 44N, 44S–44 W, 44Y jäetakse välja ning lisatakse mitu pealkirja ja paragrahvid 5A, 10A, 11A, 11B, 12B–12D, 16A, 20A, 21A–21D, 22A–22C, 23A–23F, 24A–24G, 35A–35N, 42I–42S, 44Z ja 44ZA.

2. Käesolevas IFRSis sätestatud põhimõtted täiendavad finantsvara ja finantskohustiste kajastamise, mõõtmise ja esitamise põhimõtteid, mis on sätestatud standardites IAS 32 *Finantsinstrumendid: esitamine* ja IAS 9 *Finantsinstrumendid*.

RAKENDUSALA

3. Käesolevat IFRSi rakendavad kõik üksused kõikide finantsinstrumendiliikide suhtes, välja arvatud:

a) need osalused tütar-, sidus- ja ühissetevõtjates, mida arvestatakse kooskõlas IFRS 10-ga *Konsolideeritud finantsaruanded*, IAS 27-ga *Konsolideerimata finantsaruanded* või IAS 28-ga *Investeeringud sidus- ja ühissetevõtjatesse*. Teatavatel juhtudel nõuavad või lubavad IFRS 10, IAS 27 või IAS 28 siiski üksusel arvestada osalust tütar-, sidus- või ühissetevõtjas, kasutades IFRS 9-t; sellistel juhtudel rakendavad üksused käesoleva IFRSi nõudeid. Samuti rakendavad üksused käesolevat IFRSi kõikide tuletisinstrumentide suhtes, mis on seotud osalusega tütar-, sidus- või ühissetevõtjas, välja arvatud juhul, kui tuletisinstrument vastab IAS 32-s esitatud omakapitaliinstrumendi määratlusele;

b) ...

- d) kindlustuslepingud vastavalt IFRS 4-s *Kindlustuslepingud* toodud määratlusele. Ometi kehtib käesolev IFRS tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaberite kohta kindlustuslepingutes, kui IFRS 9 nõuab üksuselt nende kohta eraldi aruandlust. Lisaks rakendab väljastaja käesolevat IFRS-i *finantsgarantiilepingutele* juhul, kui ta rakendab lepingute kajastamiseks ja mõõtmiseks IFRS 9-t, kuid rakendab IFRS 4, kui ta otsustab IFRS 4 paragrahvi 4 punkti d kohaselt rakendada nende kajastamiseks ja mõõtmiseks IFRS 4.
- e) finantsinstrumentid, lepingud ja kohustused aktsiapõhistest maksetehingutest, mille kohta kehtib IFRS 2 *Aktsiapõhine makse*; kuid samas kehtib käesolev IFRS standardi IFRS 9 rakendusallasse jäävate lepingute kohta.
- f) ...
4. Käesolev IFRS kehtib kajastatud ja kajastamata finantsinstrumentide suhtes. Kajastatud finantsinstrumentide hulka kuuluvad IFRS 9 rakendusallas olevad finantsvarad ja finantskohustised. Kajastamata finantsinstrumentide hulka kuuluvad mõned finantsinstrumentid, mis on küll väljaspool IFRS 9 rakendusala, kuid samas käesoleva IFRS-i rakendusallas.
5. Käesolev IFRS kehtib IFRS 39 rakendusallas kuuluvate mitterahaliste objektide ostu- või müügilepingute kohta.
- 5A Paragrahvides 35A–35N sätestatud krediidiriski avalikustamise nõuded kehtivad nende õiguste suhtes, mis tuleb standardis IFRS 15 *Kliendilepingutest saadav tulu* sätestatud nõuete kohaselt arvestada kooskõlas standardiga IFRS 9 väärtuse langusest tuleneva kasumi või kahjumi kajastamise eesmärgil. Viited nendes paragrahvides finantsvaradele või finantsinstrumentidele hõlmavad neid õigusi, kui ei ole täpsustatud teisiti.
8. Kõigi järgmiste IFRS 9-s määratletud kategooriate jääkmaksumused avalikustatakse kas finantsseisundi aruandes või lisades:
- a) õiglasel väärtusel muutustega läbi kasumiaruande mõõdetud finantsvarad, näidates eraldi i) varad, mis määratleti sellisena esmasel kajastamisel või hiljem kooskõlas IFRS 9 paragrahviga 6.7.1 ja ii) varad, mida tuleb kohustuslikult mõõta õiglasel väärtusel läbi kasumiaruande kooskõlas IFRS 9-ga;
- b)–d) [Välja jäetud]
- e) õiglasel väärtusel muutustega läbi kasumiaruande mõõdetud finantskohustised, näidates eraldi i) varad, mis määratleti sellisena esmasel kajastamisel või hiljem kooskõlas IFRS 9 paragrahviga 6.7.1 ja (ii) varad, mis vastavad IFRS 9 määratlusele „kauplemiseesmärgil hoitavad kohustised“;
- f) amortiseeritud soetusmaksumuses mõõdetavad finantsvarad;
- g) amortiseeritud soetusmaksumuses mõõdetavad finantskohustised;
- h) õiglasel väärtusel läbi muud koondkasumi mõõdetavad finantsvarad, näidates eraldi (i) finantsvarad, mida mõõdetakse õiglasel väärtusel läbi muu koondkasumi kooskõlas IFRS 9 paragrahviga 4.1.2A; ja (ii) investeeringud omakapitaliinstrumentidesse, mis määratleti sellisena esmasel kajastamisel kooskõlas IFRS 9 paragrahviga 5.7.5.

Finantsvarad või -kohustised õiglasel väärtusel muutustega läbi kasumiaruande

9. Kui üksus on määratlenud mõõdetuna õiglasel väärtusel läbi kasumiaruande sellise finantsvara (või finantsvaraderühma), mida muidu mõõdetaks õiglasel väärtusel läbi muu koondkasumi või amortiseeritud soetusmaksumuses, avalikustab ta:
- a) finantsvara (või finantsvaraderühma) maksimaalse *krediidiriski* määra (vt paragrahvi 36 punkt a) aruandeperioodi lõpus;

- b) summa, mille võrra mis tahes seotud krediituletisinstrument vms instrument seda maksimaalset krediidiriski maandab (vt paragrahvi 36 punkt b);
- c) finantsvara (või finantsvaraderühma) õiglase väärtuse muutuse summa perioodi kohta ja kumulatiivselt, mille põhjuseks saab pidada finantsvara krediidiriski muutusi määratletuna kas:
- i) ...
- d) mis tahes seotud krediituletisinstrumendi vms instrumendi, mis on perioodi jooksul ja kumulatiivselt finantsvara määratlemise järel toimunud, õiglase väärtuse muutuse summa.
10. Kui üksus on määratlenud finantskohustise õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kooskõlas IFRS 9 paragrahviga 4.2.2 ning on kohustatud esitama selle finantskohustise krediidiriskis toimunud muutuste mõjud muus koondkasumis (vt IFRS 9 paragrahv 5.7.7), avalikustab ta:
- a) finantskohustise õiglases väärtuses toimunud selle muutuse summa kumulatiivselt, mille põhjuseks saab pidada muutusi selle finantskohustise krediidiriskis (vt IFRS 9 paragrahvides B5.7.13–B5.7.20 antud juhiseid, kuidas kindlaks määrata finantskohustise krediidiriskis toimunud muutuste mõjusid);
- b) vahe finantskohustise bilansilise jääkmaksumuse ja summa vahel, mille majandusüksus peaks lepingujärgselt maksetähtpäeval võlakohustuse omanikule tasuma;
- c) kumulatiivse kasumi või kahjumi ülekanded omakapitalis sel perioodil, kaasa arvatud selliste ülekannete põhjused;
- d) kui kohustise kajastamine sel perioodil lõpetatakse, siis muus koondkasumis esitatud summa (kui on), mis kajastamise lõpetamisel realiseeriti.
- 10A Kui üksus on määratlenud finantskohustise õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kooskõlas IFRS 9 paragrahviga 4.2.2 ning on kohustatud esitama kõik selle finantskohustise krediidiriskis toimunud muutused (kaasa arvatud kohustise krediidiriskis toimunud muutuste mõjud) kasumiaruandes (vt IFRS 9 paragrahvid 5.7.7 ja 5.7.8), avalikustab ta:
- a) finantskohustise õiglase väärtuse muutuse summa perioodi jooksul ja kumulatiivselt, mille põhjuseks saab pidada selle kohustise krediidiriski muutusi (vt IFRS 9 paragrahvides B5.7.13–B5.7.20 antud juhiseid, kuidas kindlaks määrata finantskohustise krediidiriskis toimunud muutuste mõjusid); ja
- b) vahe finantskohustise bilansilise jääkmaksumuse ja summa vahel, mille üksus peaks lepingujärgselt maksetähtpäeval võlakohustuse omanikule tasuma.
11. Üksus avalikustab ka:
- a) IFRS 9 paragrahvi 9 punktis c, paragrahvi 10A punktis a ja paragrahvi 5.7.7 punktis a sätestatud nõuete täitmiseks kasutatud meetodite üksikasjaliku kirjelduse, kaasa arvatud selgituse selle kohta, miks meetod on sobiv;
- b) kui üksus usub, et teave, mida ta on avalikustanud kas finantsseisundi aruandes või lisades IFRS 9 paragrahvi 9 punkti c, paragrahvi 10 punkti a või paragrahvi 10A punkti a või paragrahvi 5.7.7 punkti a nõuete täitmiseks, ei peegelda usaldusväärselt finantsvara või finantskohustise õiglase väärtuse muutumist, mille põhjuseks võib pidada krediidiriski muutust, siis sellele järeldusele jõudmise põhjused ning tegurid, mida ta peab asjakohaseks;

- c) üksikasjalik nende metoodikate või metodoloogiate kirjeldus, mida kasutati selleks, et kindlaks määrata, kas kohustise krediidiriskis toimunud muutuste mõjude esitamine muus koondkasumis tekitaks või suurendaks kasumiaruandes arvepidamise järjekindlustust (vt IFRS 9 paragrahve 5.7.7 ja 5.7.8). Kui üksus on kohustatud esitama kohustise krediidiriskis toimunud muutuste mõjud kasumiaruandes (vt IFRS 9 paragrahv 5.7.8), siis peab avalikustatav informatsioon sisaldama IFRS 9 paragrahvis B5.7.6 kirjeldatud majandussuhte üksikasjalikku kirjeldust.

Investeeringud õiglases väärtuses läbi muu koondkasumi määratletud omakapaliinstrumentidesse

- 11A Kui üksus on määratlenud, et investeeringuid omakapaliinstrumentidesse mõõdetakse õiglases väärtuses läbi muu koondkasumi, nagu on lubatud IFRS 9 paragrahviga 5.7.5, avalikustab ta:
- a) millised investeeringud omakapaliinstrumentidesse on määratletud nii, et neid tuleb mõõta õiglases väärtuses läbi muu koondkasumi;
 - b) selle esitamisalternatiivi kasutamise põhjused;
 - c) iga sellise investeeringu õiglase väärtuse aruandeperioodi lõpul.
 - d) sellel perioodil kajastatud dividendid, näidates eraldi dividendid, mis on seotud investeeringutega, mille kajastamine aruandeperioodil lõpetati, dividendid seoses investeeringutega, mida aruandeperioodi lõpus vallatakse;
 - e) kumulatiivse kasumi või kahjumi ülekanded omakapitalis sel perioodil, kaasa arvatud selliste ülekannete põhjused.
- 11B Kui üksus on õiglases väärtuses läbi muu koondkasumi mõõdetud omakapaliinstrumentidesse tehtud investeeringute kajastamise aruandeperioodil lõpetanud, avalikustab ta:
- a) investeeringute müügi põhjused;
 - b) investeeringute õiglase väärtuse kajastamise lõpetamise kuupäeval;
 - c) kumulatiivse kasumi või kahjumi müümisel.
- 12–12A [Välja jäetud]
- 12B Üksus avalikustab, kas ta on jooksva või varasematel aruandeperioodidel liigitanud mõne finantsvara ümber kooskõlas IFRS 9 paragrahviga 4.4.1. Iga sellise sündmuse kohta avalikustab üksus:
- a) ümberliigitamise kuupäeva;
 - b) üksikasjaliku selgituse ärimudeli muutmise kohta ja kvalitatiivse kirjelduse selle kohta, kuidas see mõjutab üksuse finantsaruandeid;
 - c) igasse kategooriasse ning sealt välja arvatud summa.
- 12C Iga aruandeperioodi kohta pärast ümberliigitamist kuni kajastamise lõpetamiseni avalikustab üksus nende varade kohta, mis on arvatud välja kategooriast „õiglases väärtuses läbi kasumiaruande kajastatav“, nii et neid mõõdetakse amortiseeritud soetusmaksumuses või õiglases väärtuses läbi muu koondkasumi kooskõlas IFRS 9 paragrahviga 4.4.1:
- a) ümberliigitamise kuupäeval kindlaksmääratud sisemine intressimäär; ja
 - b) kajastatud intressitulu.

- 12D Kui üksus on alates oma viimasest aastaaruandekuupäevast finantsvarasid ümber liigitanud, arvates need välja kategooriast „õiglates väärtuses läbi koondkasumi kajastatud“, nii et neid mõõdetakse amortiseeritud soetusmaksumuses, või välja kategooriast „õiglates väärtuses läbi kasumiaruande kajastatud“, nii et neid mõõdetakse amortiseeritud soetusmaksumuses või õiglates väärtuses läbi muu koondkasumi, avalikustab ta:
- a) finantsvarade õiglase väärtus aruandeperioodi lõpul; ja
 - b) õiglates väärtuses kasum või kahjum, mida oleks kajastatud aruandeperioodil kasumiaruandes või muus koondkasumis, kui finantsvarasid ei oleks ümber liigitatud.
14. Üksus avalikustab:
- a) finantskohustiste või tingimuslike kohustiste tagatisena panditud finantsvarade bilansilise jääkmaksumuse, k.a summad, mis on IFRS 9 paragrahvi 3.2.23 punkti a kohaselt ümberliigitatud, ning
 - b) pandiga seotud tingimused.
16. [Välja jäetud]
- 16A Finantsvara bilansilist jääkmaksumust mõõdetuna õiglates väärtuses läbi muu koondkasumi kooskõlas IFRS 9 paragrahvi 4.1.2A ei saa vähendada kahju allahindlusega ja üksus ei esita kahju allahindlust eraldi finantsseisundi aruandes finantsvara bilansilise jääkmaksumuse vähendamiseks. Üksus avalikustab kahju allahindluse finantsaruannete lisades.
20. Üksus avalikustab kas koondkasumiaruandes või selle lisades järgmised tulu-, kulu-, kasumi või kahjumikirjed:
- a) puhaskasum või -kahjum:
 - i) finantsvarad või finantskohustised mõõdetuna õiglates väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, näidates eraldi need finantsvarad või finantskohustised, mis määratleti sellisena esmasel kajastamisel või hiljem kooskõlas IFRS 9 paragrahvi 6.7.1, ja finantsvarad või -kohustised, mida mõõdetakse kohustuslikult õiglates väärtuses läbi kasumiaruande kooskõlas IFRS 9-ga (nt finantskohustised, mis vastavad IFRS 9 määratlusele „kauplemiseesmärgil hoitavad kohustised“). Finantskohustiste puhul, mis on määratletud õiglates väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavatena, näitab üksus eraldi muus koondkasumis kajastatud kasumi või kahjumi summa ja kasumiaruandes kajastatud summa;
 - ii)–iv) [Välja jäetud]
 - v) amortiseeritud soetusmaksumuses mõõdetavad finantskohustised;
 - vi) amortiseeritud soetusmaksumuses mõõdetavad finantskohustised;
 - vii) omakapitaliinstrumentidesse tehtud investeeringud, mis on määratletud õiglates väärtuses läbi muu koondkasumi kooskõlas IFRS 9 paragrahvi 5.7.5
 - viii) õiglates väärtuses läbi muu koondkasumi mõõdetud finantsvarad kooskõlas IFRS 9 paragrahvi 4.1.2A, näidates eraldi perioodil muus koondkasumis kajastatud kasumi või kahjumi summa ning perioodi kohta kajastamise lõpetamisel muust koondkasumist kasumiaruandes ümber liigitatud summa.

- b) kogu intressitulu ja kogu intressikulu (arvutatud sisemise intressimäära meetodil) finantsvarade kohta, mida mõõdetakse amortiseeritud soetusmaksumuses või mida mõõdetakse õiglasel väärtusel läbi muu koondkasumi kooskõlas IFRS 9 paragrahvi 4.1.2A (näidates need summad eraldi); või finantskohustised, mida mõõdetakse õiglasel väärtusel muutustega läbi kasumiaruande;
 - c) teenustasu tulu ja kulu (v.a. sisemise intressimäära kindlaks määramisse kaasatud summad), mis tuleneb:
 - i) finantsvaradest või finantskohustistest, mis ei ole kajastatud õiglasel väärtusel muutustega läbi kasumiaruande; ning
 - ii) varahalduse ja muudest usaldusel põhinevatest tegevustest, mille tulemuseks on varade hoidmine või investeerimine eraisikute, usaldusühingute, pensionifondide ja muude institutsioonide nimel;
 - d) [Välja jäetud]
 - e) [välja jäetud]
- 20A Üksus avalikustab analüüsi koondkasumi aruandes kajastatud kasumi või kahjumi kohta, mis tuleneb amortiseeritud soetusmaksumuses mõõdetud finantsvarade kajastamise lõpetamisest, näidates eraldi kasumi ja kahjumid, mis tulenevad nende finantsvarade kajastamise lõpetamisest. Avalikustatav informatsioon hõlmab nende finantsvarade kajastamise lõpetamise põhjuseid.

Riskimaandamisarvestus

- 21A Üksus rakendab nendele riskidele avatuse suhtes, mida üksus maandab ja mille suhtes ta otsustab rakendada riskimaandamisarvestust, paragrahvides 21B–24F sätestatud avalikustamise nõudeid. Riskimaandamisarvestuse avalikustamises antakse järgmist informatsiooni:
- a) üksuse riskijuhtimisstrateegia ja kuidas seda riski juhtimiseks rakendatakse;
 - b) kuidas võib üksuse riskimaandamise tegevus mõjutada tema tulevaste rahavoogude summat, tähtaegu ja usaldatavust; ja
 - c) riskimaandamisarvestuse mõju üksuse finantsseisundi aruandele, koondkasumi aruandele ja omakapitali muutuste aruandele.
- 21B Üksus esitab nõutud avalikustatud informatsiooni oma finantsaruannete ühes lisan või eraldi osas. Üksus ei pea mujal juba esitatud informatsiooni siiski kaks korda esitama, tingimusel et see informatsioon on lisatud finantsaruannete ristviidete abil mõnesse muusse aruandesse, nagu juhtkonna kommentaarid või riskiaruandesse, mis on finantsaruannete kasutajatele kättesaadavad finantsaruannetega samadel tingimustel ja samal ajal. Ilma ristviidete abil kaasatud teabeta ei ole finantsaruanded täielikud.
- 21C Kui paragrahvidega 22A–24F on nõutav, et üksus esitaks avalikustatava informatsiooni eraldi riskikategooriate kaupa, määrab üksus iga riskikategooria kindlaks nendele riskidele avatuse põhjal, mida üksus otsustab maandada ja mille suhtes rakendatakse riskimaandamisarvestust. Üksus määrab riskikategooriad kindlaks järjekindlalt kogu riskimaandamisarvestuse kohta avalikustatud informatsiooni kohta.
- 21D Paragrahvis 21A seatud eesmärkide täitmiseks määrab üksus (välja arvatud juhul, kui edaspidi on sätestatud teisiti) kindlaks, kui üksikasjalikku informatsiooni avalikustada, kui suurt rõhku panna avalikustamisnõuete eri aspektidele, nõuetekohase informatsiooni kokkukoondamise või liigiti lahtikirjutamise taseme ja selle, kas finantsaruannete kasutajad vajavad lisaselgitusi selleks, et hinnata avalikustatud kvantitatiivset informatsiooni. Üksus kasutab siiski sama informatsiooni kokkukoondamise või liigiti lahtikirjutamise taset, mida ta kasutab käesolevas IFRSis ja standardis IFRS 13 *Õiglase väärtuse mõõtmine* seotud informatsiooni kohta sätestatud avalikustamise nõuete kohaselt.

Riskijuhtimisstrateegia

22. [Välja jäetud]

22A Üksus selgitab oma riskijuhtimisstrateegiat riskidele avatuse iga riskikategooria kohta, mida ta otsustab maandada ja mille suhtes rakendatakse riskimaandamisarvestust. See selgitust peaks võimaldama finantsaruannete kasutajatel hinnata (näiteks):

- a) kuidas iga risk tekib;
- b) kuidas üksus igat riski juhib; see hõlmab seda, kas üksus maandab objekti tervikuna kõikide riskide suhtes või maandab objekti riskikomponenti (või komponente) ja miks;
- c) mis ulatuses üksus juhib riske, millele ta on avatud.

22B Paragrahvis 22A sätestatud nõuete täitmiseks peab informatsiooni hulgas kirjeldada muu hulgas (aga mitte ainult) järgmist:

- a) riskimaandamisinstrumendid, mida (ja kuidas) kasutatakse ohustavate riskide maandamiseks;
- b) kuidas üksus määrab riskimaandamise tõhususe hindamiseks kindlaks majandussuhte maandatud objekti ja riskimaandamisobjekti vahel; ja
- c) kuidas üksus määrab riskimaandamissuhte ja mis on riskimaandamise ebatõhususe allikad.

22C Kui üksus määratleb spetsiifilise riskikomponendi riskimaandamisobjekti (vt IFRS 9 paragrahv 6.3.7), avalikustab ta lisaks paragrahvide 22A ja 22B nõuete kohaselt avalikustatavale informatsioonile järgmist kvalitatiivset või kvantitatiivset informatsiooni:

- a) kuidas määras üksus kindlaks riskikomponendi, mis on määratletud riskimaandamisobjektina (k.a riskikomponendi ja objekti tervikuna vahelise suhte laadi kirjelduse); ja
- b) kuidas on riskikomponent seotud instrumendiga tervikuna (näiteks määratletud riskikomponent on tüüpiliselt katnud keskmiselt 80 % muutustest instrumendi tervikuna õiglasest väärtusest).

Tulevaste rahavoogude summa, tähtajad ja ebakindlus

23. [Välja jäetud]

23A Välja arvatud juhul, kui üksus on paragrahviga 23C avalikustamisnõudest vabastatud, avalikustab ta riskikategooria kaupa kvantitatiivset informatsiooni, mis võimaldaks tema finantsaruannete kasutajatel hinnata riskimaandamisinstrumentide tingimusi ja kuidas need mõjutavad üksuse tulevaste rahavoogude summat, tähtaegu ja usaldatavust.

23B Paragrahvis 23A sätestatud nõude täitmiseks avalikustab üksus lahtikirjutatud informatsiooni, mis sisaldab muu hulgas:

- a) riskimaandamisinstrumendi nominaalsumma tähtaegade profiili; ja
- b) kui on kohaldatav, riskimaandamisinstrumendi keskmine hind või tariif (näiteks täitmis- või forvardhind jne).

- 23C Olukordades, kus üksus ennistab sageli (st lõpetab ja alustab uuesti) riskimaandamissuhteid, sest riskimaandamisinstrument ja riskimaandamisobjekt mõlemad muutuvad sageli (st üksus kasutab dünaamilist protsessi, milles ohustav risk ja selle riski maandamiseks kasutatavad riskimaandamisinstrumendid mõlemad jäävad pikaks ajaks samaks — nagu IFRS 9 paragrahvi B6.5.24 punktis b sätestatud näites), üksus:
- a) on paragrahvides 23A ja 23B nõutud teabe avalikustamisest vabastatud.
 - b) avalikustab:
 - i) informatsiooni selle kohta, milline on lõplik riskijuhtimisstrateegia nende riskimaandamissuhte suhtes;
 - ii) kirjeldus, kuidas see peegeldab tema riskijuhtimisstrateegiat, kasutades riskimaandamisarvestust ja määratledes need konkreetset riskimaandamissuhteid; ja
 - iii) iselgitus, kui sageli riskimaandamissuhteid lõpetatakse ja uuesti alustatakse üksuse protsessi osana nende riskimaandamissuhte suhtes.
- 23D Üksus avalikustab riskikategooriate kaupa nende riskimaandamise ebatõhususe allikate kirjelduse, mis peaksid eeldatavalt riskimaandamissuhte selle kestuse ajal mõjutama.
- 23E Kui riskimaandamissuhtes tekib muid riskimaandamise ebatõhususe allikaid, avalikustab üksus need allikad riskikategooriate kaupa ja selgitab nendest tulenevat riskimaandamise ebatõhusust.
- 23F Rahavoogude riskimaandamise kohta avalikustab üksus selliste prognoositavate tehingute kirjelduse, mille suhtes kasutati varasemal perioodil riskimaandamisarvestust, kuid mis eeldatavasti enam ei esine.

Riskimaandamisarvestuse mõjud finantsseisundile ja -tulemuslikkusele

24. [Välja jäetud]

- 24A Üksus avalikustab tabeli vormis järgmised riskimaandamisinstrumentidena määratletud objektidega seotud summad eraldi riskikategooriate kaupa iga riskimaandamise liigi kohta (õiglase väärtuse riskimaandamine, rahavoo riskimaandamine või välismaise üksuse netoinvesteeringu riskimaandamine):
- a) riskimaandamisinstrumentide bilansiline jääkmaksumus (finantsvarad finantskohustistest eraldi);
 - b) riskimaandamisinstrumenti sisaldav kirje finantsseisundi aruandes;
 - c) muutus perioodi riskimaandamise ebatõhususe kajastamise aluseks kasutatava riskimaandamisinstrumendi õiglases väärtuses; ja
 - d) riskimaandamisinstrumentide nominaalsummad (sh kogused, nagu tonnid või kuupmeetrid).
- 24B Üksus avalikustab tabeli vormis järgmised riskimaandamisobjektiga seotud summad eraldi riskikategooriate kaupa riskimaandamisliikide kohta järgmiselt:
- a) õiglase väärtuse riskimaandamise kohta:
 - i) finantsseisundi aruandes kajastatud riskimaandamisobjekti bilansiline jääkmaksumus (esitades varad kohustistest eraldi);
 - ii) õiglase väärtuse riskimaandamise korrigeeritud summa riskimaandamisobjektidel, mis kuulub finantsseisundi aruandes kajastatud riskimaandamisobjekti bilansilise jääkmaksumuse sisse (esitades varad kohustistest eraldi);

- iii) kirje finantsseisundi aruandes, mis sisaldab riskimaandamisobjekti;
 - iv) muutus perioodi riskimaandamise ebatõhususe kajastamise aluseks kasutatava riskimaandamisobjekti väärtuses; ja
 - v) finantsseisundi aruandesse jäänud õiglase väärtuse riskimaandamise korrigeerimise akumuleeritud summa riskimaandamisobjektide kohta, mida enam ei korrigeerita riskimaandamisest tuleneva kasumi ja kahjumi suhtes kooskõlas IFRS 9 paragrahviga 6.5.10.
- b) rahavoogude riskimaandamise ja välismaise üksuse netoinvesteeringu riskimaandamise kohta:
- i) muutus perioodi riskimaandamise ebatõhususe kajastamise aluseks kasutatava riskimaandamisobjekti väärtuses (st rahavoogude riskimaandamise puhul muutus kajastatud riskimaandamise ebatõhususe kindlaks määramiseks kasutatud väärtuses kooskõlas IFRS 9 paragrahvi 6.5.11 punktiga c);
 - ii) rahavoo riskimaandamisreservi saldo ja välisvaluuta ümberarvestusreservi saldo jätkuva riskimaandamise jaoks, mida arvestatakse vastavalt IFRS 9 paragrahvidele 6.5.11 ja paragrahvi 6.5.13 punktile a; ja
 - iii) rahavoo riskimaandamisreservi saldo ja välisvaluuta ümberarvestusreservi saldo kõikidest riskimaandamissuhetest, mille suhtes enam riskimaandamisarvestust ei rakendata.

24C Üksus avalikustab tabeli vormis järgmised summad eraldi riskikategooriate kaupa riskimaandamisliikide kohta järgmiselt:

- a) õiglase väärtuse riski maandamise kohta:
- i) riskimaandamise ebatõhusus — st. riskimaandamisinstrumendi ja riskimaandamisobjekti riskimaandamiskasumi või -kahjumi vahe, mis kajastatakse kasumiaruandes (või muus koondkasumis omakapitaliinstrumendi riskimaandamise kohta, mille puhul üksus on otsustanud esitada õiglase väärtuse muutusi muus koondkasumis kooskõlas IFRS 9 paragrahviga 5.7.5); ja
 - ii) kirje koondkasumi aruandes, mis sisaldab kajastatud riskimaandamise ebatõhusust.
- b) rahavoogude riskimaandamise ja välismaise üksuse netoinvesteeringu riskimaandamise kohta:
- i) aruandeperioodi riskimaandamiskasum või -kahjum, mis kajastati muus koondkasumis;
 - ii) kasumiaruandes kajastatud riskimaandamise ebatõhusus;
 - iii) kirje koondkasumi aruandes, mis sisaldab kajastatud riskimaandamise ebatõhusust;
 - iv) rahavoo riskimaandamisreservist või välisvaluuta ümberarvestusreservist ümberliigitamise korrigeerimisena kasumiaruandesse ümber liigitatud summa (vt IAS 1) (tehes vahet summades, mille suhtes on varem kasutatud riskimaandamisarvestust, kui mille puhul enam ei eeldata maandatud riskiga tulevaste rahavoogude tekkimist, ja summadel, mis on üle kantud seetõttu, et riskimaandamisobjekt on mõjutanud kasumit või kahjumit);
 - v) kirje koondkasumi aruandes, mis sisaldab ümberliigitamise korrigeerimise (vt IAS 1); ja
 - vi) netopositsiooni riskimaandamise kohta riskimaandamiskasum või -kahjum, mis kajastatakse koondkasumi aruandes eraldi kirjena (vt IFRS 9 paragrahv 6.6.4).

- 24D Kui nende riskimaandamissuhete maht, mille suhtes kehtib paragrahvis 23C ette nähtud vabastus, ei ole representatiivne perioodi tavapärase mahtude kohta (st aruandekuupäeva maht ei peegelda perioodi mahtusid), avalikustab üksus selle asjaolu ja põhjuse, miks tema arvates ei ole mahud representatiivsed.
- 24E Üksus esitab iga omakapitalikomponendi võrdluse ja muu koondkasumi analüüsi vastavalt IAS 1-le, milles koos võetuna:
- eristatakse vähemalt summasid, mis seonduvad paragrahvi 24C punkti b alapunktides i) ja iv) ette nähtud informatsiooni avalikustamisega, ning summasid, mida arvestatakse vastavalt IFRS 9 paragrahvi 6.5.11 punkti d alapunktidele i ja iii;
 - eristatakse summasid, mis seonduvad nende optioonide ajaväärtusega, millega maandatakse tehinguga seotud riskimaandamisobjektide riske, ja summasid, mis seonduvad nende optioonide ajaväärtusega, millega maandatakse ajaperioodiga seonduvate riskimaandamisobjektide riske, kui üksus arvestab optiooni ajaväärtust vastavalt IFRS 9 paragrahviga 6.5.15; ja
 - eristatakse summasid, mis seonduvad forvardlepingute forvardelementidega ja finantsinstrumentide valuutabaasi hinnavahedega, mis maandavad tehinguga seotud riskimaandamisobjektide riske, ja summasid, mis seonduvad forvardlepingute forvardelementidega ja finantsinstrumentide valuutabaasi hinnavahedega, mis maandavad ajaperioodiga seotud riskimaandamisobjektide riske, kui üksus arvestab neid summasid vastavalt IFRS 9 paragrahvile 6.5.16.
- 24F Üksus avalikustab paragrahvis 24E nõutud informatsiooni eraldi riskikategooriate kaupa. Seda riskide kaupa lahtikirjutatud informatsiooni võib esitada finantsaruannete lisades.

Võimalus määratleda krediidirisk mõõdetuna õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande

- 24G Kui üksus on määratlenud finantsinstrumendi või osa sellest mõõdetuna õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, sest ta kasutab selle finantsinstrumendi krediidiriski juhtimiseks krediituletisinstrumenti, avalikustab ta:
- krediituletisinstrumentide kohta, mida on kasutatud kooskõlas IFRS 9 paragrahviga 6.7.1 õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõdetavatena määratletud finantsinstrumentide krediidiriski juhtimiseks, kõigi nominaalsummade ning perioodi alguse ja lõpu seisuga õiglase väärtuse võrdluse;
 - kasumiaruandes kajastatud kasumi või kahjumi finantsinstrumendi või osa sellest määratlemisel mõõdetuna õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kooskõlas IFRS 9 paragrahviga 6.7.1; ja
 - finantsinstrumendi või selle osa õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõtmise lõpetamise korral selle finantsinstrumendi õiglase väärtuse, millest on saanud uus bilansiline jääkmaksumus vastavalt IFRS 9 paragrahvi 6.7.4 punktile b, ja vastava nominaal- või põhisumma (välja arvatud võrdleva informatsiooni andmise puhul vastavalt IAS 1-le ei ole üksusel vaja jätkata selle informatsiooni avaldamist järgnevatel perioodidel).
28. Mõnikord ei kajasta üksus kasumit või kahjumit finantsvara või –kohustise esmasel kajastamisel, sest õiglast väärtust ei tõenda identse vara või kohustise noteeritud hind aktiivsel turul (st 1. taseme sisend) ja see ei põhine hindamistehnikal, milles kasutatakse üksnes jälgitavate turgude andmeid (vt IFRS 9 paragrahvi B5.1.2A). Sellistel juhtudel avalikustab üksus finantsvara või –kohustise iga liigi kohta järgmise teabe:
- tema arvestusmeetod esmasel kajastamisel kajastatud õiglase väärtuse ja tehinguhinna vahelise erinevuse kajastamiseks kasumiaruandes, et kajastada sellistes tegurites (k.a aeg) toimunud muutust, mida turuosalisel võtaksid arvesse vara või kohustise hinna määramisel (vt IFRS 9 paragrahvi B5.1.2A punkt b);

- b) kogu erinevuse, mida tuleb veel kasumis või kahjumis kajastada, perioodi alguses ja lõpus ning selle erinevuse saldo muutuste võrdluse;
 - c) miks üksus järeldas, et tehinguhind ei olnud õiglase väärtuse parimaks tõendiks, sealhulgas õiglast väärtust toetavate tõendite kirjeldus.
29. Avalikustatav teave õiglase väärtuse kohta ei ole nõutav:
- a) ...
 - b) [Välja jäetud]
 - c) ...
30. Paragrahvi 29 punktis c kirjeldatud juhul avalikustab üksus teavet, et aidata finantsaruannete kasutajatel teha isiklike otsuseid võimalike erinevuste määra üle nende lepingute bilansilise jääkmaksumuse ja nende õiglase väärtuse vahel, sealhulgas:
- a) ...

Krediidirisk

Rakendusala ja eesmärgid

- 35A Üksus rakendab paragrahvides 35F–35N sätestatud avalikustamise nõudeid finantsinstrumentide suhtes, mille suhtes rakendatakse IFRS 9-s sätestatud väärtuse languse nõudeid. Kuid:
- a) tasumata nõuete, lepingupõhiste varade ja rendinõuete puhul rakendatakse paragrahvi 35J nende tasumata nõuete, lepingupõhiste varade ja rendinõuete suhtes, mille kohta kehtivusaajal eeldatav krediidikahju kajastatakse kooskõlas IFRS 9 paragrahviga 5.5.15, kui neid finantsvarasid muudetakse, kui need on üle 30 päeva tähtjaks tasumata; ja
 - b) paragrahvi 35K punkti b ei rakendata rendinõuete suhtes.
- 35B Krediidiriski kohta kooskõlas paragrahvidega 35F–35N avalikustatav teave võimaldab finantsaruannete kasutajail aru saada, kuidas krediidirisk mõjutab tulevaste rahavoogude summat, tähtaegu ja usaldatavust. Selle eesmärgi saavutamiseks antakse krediidiriski avalikustamisel:
- a) teavet üksuse krediidiriski juhtimise tavade kohta ja selle kohta, kuidas need seonduvad eeldatava krediidikahju kajastamise ja mõõtmisega, sealhulgas eeldatava krediidikahju mõõtmiseks kasutatavad meetodid, eeldused ja informatsioon;
 - b) kvantitatiivset ja kvalitatiivset teavet, mis võimaldab finantsaruannete kasutajatel hinnata finantsaruannetes eeldatavast krediidikahjust tulenevaid summasid, sh muutusi eeldatava krediidikahju summas ja nende muutuste põhjuseid; ja
 - c) informatsiooni üksuse krediidiriskile avatuse kohta (st üksuse finantsvarade ja krediidi andmise kohustuste sisemiselt omane krediidirisk), sh märkimisväärsed krediidiriski kontsentratsioonid.
- 35C Üksus ei pea mujal juba esitatud informatsiooni kaks korda esitama, tingimusel et see informatsioon on lisatud finantsaruannete ristviidete abil mõnesse muusse aruandesse, nagu juhtkonna kommentaarid või riskiaruandesse, mis on finantsaruannete kasutajatele kättesaadavad finantsaruannetega samadel tingimustel ja samal ajal. Ilma ristviidete abil kaasatud teabeta ei ole finantsaruanded täielikud.

35D Paragrahvis 35B seatud eesmärkide täitmiseks kaalub üksus (kui ei ole sätestatud teisiti), kui üksikasjalikku informatsiooni avalikustada, kui suurt rõhku panna avalikustamisnõuete eri aspektidele, nõuetekohase informatsiooni kokkukoondamise või liigiti lahtikirjutamise taseme ja selle, kas finantsaruannete kasutajad vajavad lisaselgitusi selleks, et hinnata avalikustatud kvantitatiivset informatsiooni.

35E Kui kooskõlas paragrahvidega 35F–35N avalikustatav teave on paragrahvis 35B esitatud eesmärkide täitmiseks ebapiisav, avalikustab üksus nende eesmärkide täitmiseks vajaliku lisateabe.

Krediidiriski juhtimise tavad

35F Üksus selgitab oma krediidiriski juhtimise tavaid ja seda, kuidas need seonduvad eeldatava krediidikahju kajastamise ja mõõtmisega. Selle eesmärgi täitmiseks avalikustab üksus informatsiooni, mis võimaldab finantsaruannete kasutajatel mõista ja hinnata:

- a) kuidas on üksus kindlaks määranud, kas finantsinstrumendi krediidirisk on alates esmasest kajastamisest oluliselt suurenenud, sh, kas ja kuidas:
 - i) hinnatakse, et finantsinstrumentide krediidirisk on madal kooskõlas IFRS 9 paragrahviga 5.5.10, sh milliste finantsinstrumendiliikide suhtes see kehtib; ja
 - ii) eeldus IFRS 9 paragrahvis 5.5.11, et krediidirisk on alates esmasest kajastamisest oluliselt suurenenud, kui finantsvarade maksetähtpäeva on ületatud rohkem kui 30 päeva võrra, on ümber lükatud;
- b) üksuse kohustuste täitmata jätmise määratlused, sealhulgas nende määratluste valimise põhjused;
- c) kuidas instrumente rühmitatakse, kui eeldatavat krediidikahju mõõdetaks kollektiivselt;
- d) kuidas määras üksus kindlaks, et finantsvarad on krediidi tõttu langenud väärtusega finantsvarad;
- e) üksuse mahakandmismeetodid, sh näitajad, et tagasisaamist ei ole mõistlik oodata, ja teave meetodite kohta, mida kasutatakse mahakantavate finantsvarade puhul, mille suhtes rakendatakse ikka veel täitmist; ja
- f) kuidas on rakendatud IFRS 9 paragrahvis 5.5.12 finantsvarade lepingupõhiste rahavoogude muutmiseks sätestatud nõuded, sh kuidas üksus:
 - i) määrab kindlaks, kas muudetud finantsvara krediidirisk, samal ajal kui kahju allahindluseks mõõdeti summa, mis on võrdne kehtivusajal eeldatava krediidikahjuga, on paranenud sel määral, et kahju allahindlus taandub mõõtmisel summale, mis võrdub 12 kuu eeldatava krediidikahjuga kooskõlas IFRS 9 paragrahviga 5.5.5; ja
 - ii) jälgib, mil määral punkti i kriteeriumitele vastavate finantsvarade kahju allahindlust mõõdetakse hiljem uuesti summas, mis võrdub kehtivusajal eeldatava krediidikahjuga kooskõlas IFRS 9 paragrahviga 5.5.3.

35G Üksus selgitab IFRS 9 osas 5.5 sätestatud nõuete rakendamiseks kasutatavaid sisendeid, eeldusi ja prognoosimistehnikaid. Selleks avalikustab üksus:

- a) nende sisendite ja eelduste ja prognoosimistehnikate alused, mida kasutatakse selleks, et:
 - i) mõõta 12 kuu ja kehtivusaja eeldatavat krediidikahju;
 - ii) määrata kindlaks, kas finantsinstrumendi krediidirisk on alates esmasest kajastamisest oluliselt suurenenud; ja
 - iii) määrata kindlaks, kas finantsvara on krediidi tõttu langenud väärtusega finantsvara.

- b) kuidas võetakse tulevikku vaatavat informatsiooni arvesse krediitkahju kindlaks määramisel, sh makromajandusliku informatsiooni; ja
- c) muutused prognoosimistehnikates või olulised eeldused aruandeperioodil ja nende muutuste põhjused.

Kvantitatiivne ja kvalitatiivne informatsioon eeldatavast krediitkahjust tulenevate summade kohta

35H Selleks et selgitada muutusi kahju allahindluses ja nende muutuste põhjused, esitab üksus finantsinstrumendi kaupa kahju allahindluse algsaldode ja lõppsaldode võrdluse tabelis, näidates eraldi muutused sellel perioodil järgmise kohta:

- a) kahju allahindlus mõõdetuna summas, mis on võrdne 12 kuu eeldatava krediitkahjuga;
- b) kahju allahindlus mõõdetuna summas, mis on võrdne kehtivusaja eeldatava krediitkahjuga;
 - i) finantsinstrumendid, mille krediidirisk on alates esmasest kajastamisest oluliselt suurenenud, kuid mis ei ole krediidi tõttu langenud väärtusega finantsvarad;
 - ii) finantsvarad, mis on aruandekuupäeval krediidi tõttu langenud väärtusega (kuis mis ei olnud ostmise või andmise ajal krediidi tõttu langenud väärtusega); ja
 - iii) tasumata nõuded, lepingupõhised varad ja rendinõuded, mille puhul kahju allahindlust mõõdetakse kooskõlas IFRS 9 paragrahvi 5.5.15.
- c) finantsvarad, mis on krediidi tõttu langenud väärtusega ostenud või tekkinud. Lisaks võrdlusele avalikustab üksus esmasel kajastamisel diskonteerimata eeldatava krediitkahju kogusumma finantsvarade kohta, mis kajastati esmaselt aruandeperioodil.

35I Selleks et finantsaruannete kasutajatel oleks võimalik aru saada muutustest kahju allahindluses, mis avalikustati kooskõlas paragrahvi 35H, selgitab üksus, kuidas on olulised muutused finantsinstrumentide bilansilises jääkmaksumuses perioodil muutnud kahju allahindlust. Informatsioon tuleb esitada eraldi finantsinstrumentide kohta, millel on kahju allahindlus, nagu on loetletud paragrahvi 35H punktides a–c, ja sisaldab asjakohast kvalitatiivset ja kvantitatiivset informatsiooni. Muutused selliste finantsinstrumentide bilansilises jääkmaksumuses, mis on põhjustanud muutusi kahju allahindluses, võivad olla näiteks:

- a) muutused aruandeperioodil antud või omandatud finantsinstrumentide tõttu;
- b) finantsvarade lepingupõhiste rahavoogude muutus, mille tagajärjel nende finantsvarade kajastamist ei lõpetata kooskõlas IFRS 9-ga;
- c) muutused finantsinstrumentide tõttu, mille kajastamine aruandeperioodil lõpetati (sh mahakantud finantsinstrumendid); ja
- d) muutused, mis on tingitud sellest, kas kahju allahindlust mõõdetakse summas, mis on võrdne 12 kuu või kehtivusajal eeldatava krediitkahjuga;

35J Selleks et finantsaruannete kasutajatel oleks võimalik aru saada lepingupõhiste rahavoogude muutuste laadist ja mõjudest finantsvaradele, mille kajastamist ei ole lõpetatud, ja selliste muutuste mõjudest eeldatava krediitkahju mõõtmisele, avalikustab üksus:

- a) amortiseeritud soetusmaksumuse enne muudatust ja muudatusest tingitud kajastatud netokasumi või -kahjum finantsvarade kohta, mille lepingupõhiseid rahavooge on aruandeperioodil muudetud, kui nende kahju allahindlust mõõdeti summas, mis võrdub kehtivusajal eeldatava krediitkahjuga; ja

- b) nende finantsvarade bilansiline jääkmaksumus aruandeperioodi lõpus, mida on esmasest kajastamisest alates muudetud sel ajal, kui kahju allahindlust mõõdeti summas, mis on võrdne kehtivusajal eeldatava krediidikahjuga ja mille kahju allahindlus on aruandeperioodil muutunud, nii et see on summa, mis vastab 12 kuu eeldatavale krediidikahjule.

35K Selleks et finantsaruannete kasutajatel oleks võimalik aru saada tagatise ja muude krediitikvaliteeti parandavate kokkulepete mõjust summadele, mis tulenevad eeldatavast krediidikahjust, üksus avalikustab finantsinstrumendiliigi kaupa:

- a) summa, mis kõige paremini esitab maksimaalset avatust krediidiriskile aruandeperioodi lõpus, arvestamata mistahes hoitava tagatist või muid krediitikvaliteeti parandavaid kokkuleppeid (näiteks tasaarvelduskokkuleppeid, mis kooskõlas IAS 32-ga ei ole saldeeritavad);
- b) selgitav hoitava tagatise ja muude krediitikvaliteeti parandavate kokkulepete kirjeldus, sh:
- i) hoitava tagatise laadi ja kvaliteedi kirjeldus;
- ii) selle tagatise või krediitikvaliteeti parandava kokkuleppe kvaliteedis aruandeperioodil üksuse tagatisepõhimõtete halvenemise või muutumise tagajärjel tekkinud oluliste muutuste selgitus; ja
- iii) informatsioon finantsinstrumentide kohta, mille puhul üksus ei ole kajastanud kahju allahindlust tagatise tõttu.
- c) kvantitatiivne informatsioon hoitava tagatise ja muu krediitikvaliteeti parandava kokkuleppe kohta (näiteks selle ulatuse kvantifitseerimine, millisel määral tagatis ja muud krediiti parandavad kokkulepped vähendavad krediidiriski) finantsvarade puhul, mis on aruandekuupäeval krediidi tõttu langenud väärtusega.

35L Üksus avalikustab lepingupõhise tasumata summa finantsvarade pealt, mis on aruandeperioodil maha kantud ja mille suhtes rakendatakse ikka veel täitmist.

Krediidiriskile avatus

35M Selleks et finantsaruannete kasutajatel oleks võimalik hinnata üksuse krediidiriskile avatust ja mõista selle olulist krediidiriski kontsentratsiooni, avalikustab üksus *krediidiriski reitinguastmete* kaupa finantsvarade bilansilise jääkmaksumuse ja krediidiriskile avatuse siduvate laenuandmiskohustuste ja finantsgarantiilepingute puhul. See informatsioon esitatakse eraldi finantsinstrumentide kohta:

- a) mille puhul on kahju allahindlus mõõdetud summas, mis on võrdne 12 kuu eeldatava krediidikahjuga;
- b) mille puhul on kahju allahindlus mõõdetud summas, mis on võrdne kehtivusaja eeldatava krediidikahjuga, ja mis on;
- i) finantsinstrumendid, mille krediidirisk on alates esmasest kajastamisest oluliselt suurenenud, kuid mis ei ole langenud krediidiväärtusega finantsvarad;
- ii) finantsvarad, mis on aruandekuupäeval krediidi tõttu langenud väärtusega (kuis mis ei olnud ostmise või andmise ajal krediidi tõttu langenud väärtusega); ja
- iii) tasumata nõuded, lepingupõhised varad ja rendinõuded, mille puhul kahju allahindlust mõõdetakse kooskõlas IFRS 9 paragrahviga 5.5.15.
- c) krediidi tõttu langenud väärtusega ostetud või tekkinud finantsvara.

35N Tasumata nõuete, lepingupõhiste varade ja rendinõuete puhul, mille suhtes üksus rakendab IFRS 9 paragrahvi 5.5.15, võib kooskõlas paragrahviga 35M antav informatsioon põhineda eraldise maatriksil (vt IFRS 9 paragrahv B5.5.35).

36. Kõikide finantsinstrumentide puhul, mis kuuluvad käesoleva IFRS-i rakendusallasse, kuid mille suhtes ei rakendata IFRS 9-s sätestatud väärtuse languse nõudeid, avalikustab üksus finantsinstrumentide liigi kaupa:
- summa, mis kõige paremini esitab maksimaalset avatust krediidiriskile aruandeperioodi lõpus, arvestamata mistahes hoitava tagatist või muid krediitkvaliteeti parandavaid kokkuleppeid (näiteks tasaarvelduskokkuleppeid, mis kooskõlas IAS 32-ga ei ole saldeeritavad); see avalikustamine ei ole nõutav finantsinstrumentide puhul, mille bilansiline jääkmaksumus kõige paremini esitab maksimaalset avatust krediidiriskile;
 - kirjelduse hoitavast tagatisest ja muudest krediitkvaliteeti parandavatest kokkulepetest ning nende finantsmõjust (nt selle ulatuse kvantifitseerimine, millisel määral tagatis ja muud krediiti parandavad kokkulepped vähendavad krediidiriski) summa suhtes, mis kõige paremini esitab maksimaalset avatust krediidiriskile (mis on avalikustatud kas kooskõlas punktiga a või on esitatud finantsinstrumentide bilansilises jääkmaksumuses);
 - [Välja jäetud]
 - ...
37. [Välja jäetud]
- 42C Paragrahvides 42E–42H sätestatud avalikustamisnõuete rakendamise eesmärgil on üksusel jätkuv seotus üleantud finantsvaraga siis, kui üleandmise käigus säilitas üksus üleantud finantsvaras sisalduvad lepingulised õigused või kohustused või omandas üleantud finantsvaraga seotud uued lepingulised õigused või kohustused. Paragrahvides 42E–42H sätestatud avalikustamisnõuete rakendamise eesmärgil ei kujuta järgmised näited endast jätkuvat seotust:
- ...
 - kokkulepe, mille puhul üksus säilitab lepingulised õigused finantsvarast saadavatele rahavoogudele, kuid võtab endale lepingulise kohustuse maksta rahavood ühele või enamale üksusele, ning on täidetud IFRS 9 paragrahvi 3.2.5 punktides a–c esitatud tingimused.

Ülekantud finantsvarad, mille kajastamist täielikult ei lõpetata

- 42D Üksus võis kanda finantsvarad üle nii, et osa või kõik ülekantud finantsvaradest ei vasta kajastamise lõpetamise kriteeriumitele. Paragrahvi 42B punktis a sätestatud eesmärkide täitmiseks avalikustab üksus igal aruandekuupäeval kõikide selliste ülekantud finantsvarade iga klassi kohta, mille kajastamist ei ole täielikult lõpetatud, järgmise teabe:
- ...
 - kui üksus jätkab varade kajastamist oma jätkuva seotuse ulatuses (vt IFRS 9 paragrahvi 3.2.6 punkti c alapunkt ii ja paragrahv 3.2.16), siis esialgsete varade kogu bilansiline jääkmaksumus enne ülekandmist, üksuse poolt jätkuvalt kajastatavate varade bilansiline jääkmaksumus ja seotud kohustiste bilansiline jääkmaksumus.

Ülekantud finantsvarad, mille kajastamine täielikult lõpetatakse

- 42E Kui üksus lõpetab ülekantud finantsvarade kajastamise täielikult (vt IFRS 9 paragrahvi 3.2.6 punkt a ja punkti c alapunkt i), kuid tal on nendega endiselt jätkuv seotus, avalikustab üksus paragrahvi 42B punktis b sätestatud eesmärkide täitmiseks igal aruandekuupäeval jätkuva seotuse iga liigi kohta vähemalt järgmise teabe:
- ...

IFRS 9 ESMANE RAKENDAMINE

42I Aruandeperioodil, mis hõlmab IFRS 9 esmase rakendamise kuupäeva, avalikustab üksus iga finantsvara- ja -kohustiseliigi kohta järgmise informatsiooni esmase rakendamise kuupäeva seisuga:

- a) originaalne mõõtmiskategooria ja bilansiline jääkmaksumus, mis on kindlaks määratud kooskõlas IAS 39-ga või kooskõlas IFRS 9 eelmise versiooniga (kui üksuse valitud lähenemisviis IFRS 9 rakendamisele hõlmab eri nõuete puhul rohkem kui ühte esmase rakendamise kuupäeva);
- b) kooskõlas IFRS 9-ga kindlaks määratud uus mõõtmiskategooria ja bilansiline jääkmaksumus;
- c) kõikide finantsseisundi aruandes märgitud nende finantsvarade ja finantskohustiste summa, mis olid varem määratletud mõõdetuna õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, kuid mida enam nii ei määratleta, tehes vahet neil, mis tuleb üksusel IFRS 9 nõuete kohaselt ümber liigitada, ja nendel, mille üksus otsustab ümber liigitada esmase rakenduskuupäeva seisuga.

Vastavalt IFRS 9 paragrahvile 7.2.2 võib üleminek olenevalt üksuse valitud lähenemisviisist IFRS 9 rakendamisele hõlmata rohkem kui ühte esmase rakendamise kuupäeva. Seepärast võib selle paragrahvi tulemusel olla vajalik avalikustada informatsiooni rohkem kui ühe esmase rakendamise kuupäeva kohta. Üksus esitab selle avalikustatava kvantitatiivse teabe tabelina, välja arvatud juhul, kui muu vorming on asjakohasem.

42J Aruandeperioodil, mis hõlmab IFRS 9 esmase rakendamise kuupäeva, avalikustab üksus kvalitatiivset informatsiooni, et võimaldada kasutajatel aru saada:

- a) kuidas ta on rakendanud IFRS 9-s sätestatud liigitamise nõudeid nende finantsvarade suhtes, mille liigitus on IFRS 9 rakendamise tulemusel muutunud;
- b) esmase rakendamise kuupäeval finantsvarade või finantskohustiste õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõdetuna määratlemise või ümbermääratlemise põhjustest.

Vastavalt IFRS 9 paragrahvile 7.2.2 võib üleminek olenevalt üksuse valitud lähenemisviisist IFRS 9 rakendamisele hõlmata rohkem kui ühte esmase rakendamise kuupäeva. Seepärast võib selle paragrahvi tulemusel olla vajalik avalikustada informatsiooni rohkem kui ühe esmase rakendamise kuupäeva kohta.

42K Aruandeperioodil, millal üksus rakendab IFRS 9 sätestatud finantsvarade liigitamise ja mõõtmise nõudeid esmakordselt (st, kui üksus läheb finantsvarade osas IAS 39-lt üle IFRS 9-le), esitab ta käesoleva IFRS paragrahvides 42L–42O nõutud avalikustatava teabe vastavalt IFRS 9 paragrahvi 7.2.15 nõuetele.

42L Kui paragrahviga 42K on nõutav, avalikustab üksus muutused finantsvarade ja finantskohustiste liigitustest IFRS 9 esmase rakendamise kuupäeva seisuga, näidates eraldi:

- a) muutused bilansilises jääkmaksumuses nende mõõtmise kategooriate alusel kooskõlas IAS 39-ga (st mitte tulenevalt mõõdupuu muutusest üleminekul IFRS 9-le); ja
- b) muutused bilansilises jääkmaksumuses tulenevalt mõõdupuu muutusest üleminekul IFRS 9-le.

Käesolevas paragrahvis sätestatud informatsiooni ei avalikustada pärast selle aasta aruandeperioodi, mille ajal üksus rakendab IFRS 9 sätestatud finantsvarade liigitamise ja mõõtmise nõudeid esmakordselt.

42M Kui see on nõutud paragrahviga 42K, avalikustab üksus järgmised finantsvarad ja finantskohustised, mis on ümber liigitatud nii, et neid mõõdetakse amortiseeritud soetusmaksumuses ja, finantsvarade puhul, mis on IFRS 9-le ülemineku tulemusel arvatud välja kategooriast „õiglasel väärtuses läbi kasumiaruande kajastatav“, nii et neid mõõdetakse õiglasel väärtuses läbi muu koondkasumi:

- a) finantsvarade või finantskohustiste õiglase väärtuse aruandeperioodi lõpus; ja
- b) õiglasel väärtuses kasum või kahjum, mida oleks kajastatud aruandeperioodil kasumiaruandes või muus koondkasumis, kui finantsvarasid või finantskohustisi ei oleks ümber liigitatud.

Käesolevas paragrahvis sätestatud informatsiooni ei avalikustada pärast selle aasta aruandeperioodi, mille ajal üksus rakendab IFRS 9 sätestatud finantsvarade liigitamise ja mõõtmise nõudeid esmakordselt.

42N Kui see on nõutud paragrahviga 42K, avalikustab üksus järgmised finantsvarad ja finantskohustised, mis on IFRS 9-le ülemineku tulemusel arvatud välja kategooriast „õiglasel väärtuses läbi kasumiaruande kajastatav“:

- a) esmase rakendamise kuupäeval kindlaksmääratud sisemine intressimäär; ja
- b) kajastatud intressitulu või -kulu.

Kui üksus käsitleb finantsvara või finantskohustise õiglast väärtust bilansiline jääkmaksumusena esmase rakendamise kuupäeval (vt IFRS 9 paragrahv 7.2.11), avalikustatakse käesolevas paragrahvis ette nähtud informatsiooni iga aruandeperioodi kohta kuni kajastamise lõpetamiseni. Muul juhul käesolevas paragrahvis sätestatud informatsiooni ei avalikustada pärast selle aasta aruandeperioodi, mille ajal üksus rakendab IFRS 9 sätestatud finantsvarade liigitamise ja mõõtmise nõudeid esmakordselt.

42O Kui üksus avalikustab paragrahvides 42K–42N ette nähtud informatsiooni, peab see avalikustatud informatsioon ja käesoleva IFRS paragrahvi 25 kohaselt avalikustatav informatsioon võimaldama võrdlust järgmise vahel:

- a) kooskõlas IAS 39 ja IFRS 9-ga esitatud mõõtmiskategooriad; ja
- b) finantsinstrumendi kategooria

esmakordse rakendamise kuupäeva seisuga.

42P IFRS 9 osa 5.5 esmase rakendamise kuupäeval avalikustab üksus informatsiooni, mis võimaldaks võrrelda lõppeva perioodi kahju allahindlust kooskõlas IAS 39-ga ja eraldi kooskõlas IAS 37-ga algava perioodi kahju allahindlusega, mis on kindlaks määratud kooskõlas IFRS 9-ga. Informatsiooni finantsvarade kohta avalikustatakse seotud finantsvara mõõtmiskategooriate kaupa kooskõlas IAS 39 ja IFRS 9-ga ning selles näidatakse eraldi mõõtmiskategoorias toimunud muutuste mõju kahju allahindlusele sellel kuupäeval.

42Q Aruandeperioodil, mis hõlmab IFRS 9 esmase rakendamise kuupäeva, ei pea üksus avalikustama nende kirjade summasid, mis oleks tulnud esitada kooskõlas liigitamis- ja mõõtmisnõuetega (mis hõlmab IFRS 9 osade 5.4 ja 5.5 nõudeid finantsvara amortiseeritud soetusmaksumuses mõõtmise ja väärtuse languse kohta):

- a) IFRS 9 eelmiste perioodide kohta; ja
- b) IAS 39 jooksva perioodi kohta.

- 42R IFRS 9 paragrahvi 7.2.4 kohaselt hindab üksus juhul, kui IFRS 9 esmase rakendamise kuupäeval olemas olevate faktide ja asjaolude alusel ei ole võimalik hinnata rahalise elemendi muudetud ajaväärtust vastavalt IFRS 9 paragrahvidele B4.1.9B–B4.1.9D (nagu on määratletud IAS 8-s), selle finantsvara lepingupõhiste rahavoogude tunnuseid finantsvara esmase kajastamise ajal olemas olnud faktide ja asjaolude alusel, võtmata arvesse IFRS 9 paragrahvides B4.1.9B–B4.1.9D esitatud nõudeid seoses rahalise elemendi ajaväärtuse muutmisega. Üksus avalikustab nende finantsvarade bilansilise jääkmaksumuse aruandekuupäeva seisuga, mille lepingupõhise rahavoo tunnuseid on hinnatud finantsvara esmase kajastamise kuupäeval olemas olnud faktide ja asjaolude alusel, võtmata arvesse IFRS 9 paragrahvides B4.1.9B–B4.1.9D esitatud nõudeid seoses rahalise elemendi ajaväärtuse muutmisega, kuni nende finantsvarade kajastamine lõpetatakse.
- 42S IFRS 9 paragrahvi 7.2.5 kohaselt hindab üksus juhul, kui IFRS 9 esmase rakendamise kuupäeval olemas olevate faktide ja asjaolude alusel ei ole üksusel võimalik kooskõlas IFRS 9 paragrahvi B4.1.12 punktiga d hinnata, kas ettemakse õiglase väärtus oli ebaoluline (nagu on määratletud IAS 8-s), selle finantsvara lepingupõhiste rahavoogude tunnuseid finantsvara esmase kajastamise ajal olemas olnud faktide ja asjaolude alusel, võtmata arvesse IFRS 9 paragrahvis B4.1.12 ettemakse suhtes sätestatud erandit. Üksus avalikustab nende finantsvarade bilansilise jääkmaksumuse aruandekuupäeva seisuga, mille lepingupõhise rahavoo tunnuseid on hinnatud finantsvara esmase kajastamise kuupäeval olemas olnud faktide ja asjaolude alusel, võtmata arvesse IFRS 9 paragrahvis B4.1.12 ettemakse suhtes sätestatud erandit, kuni nende finantsvarade kajastamine lõpetatakse.

JÕUSTUMISKUUPÄEV JA ÜLEMINEK

44E [Välja jäetud]

44F [Välja jäetud]

44H–44J [Välja jäetud]

44N [Välja jäetud]

44S–44 W [Välja jäetud]

44Y [Välja jäetud]

44Z 2014. aasta juulis välja antud IFRS 9-ga muudeti paragrahve 2–5, 8–11, 14, 20, 28–30, 36, 42C–42E, Lisa A ja paragrahve B1, B5, B9, B10, B22 ja B27, jäeti välja paragrahvid 12, 12A, 16, 22–24, 37, 44E, 44F, 44H–44J, 44N, 44S–44 W, 44Y, B4 ja Lisa D ning lisati paragrahvid 5A, 10A, 11A, 11B, 12B–12D, 16A, 20A, 21A–21D, 22A–22C, 23A–23F, 24A–24G, 35A–35N, 42I–42S, 44ZA ja B8A–B8J. Üksus rakendab neid muudatusi siis, kui ta rakendab standardit IFRS 9. Neid muudatusi ei ole vaja kohaldada võrreldava informatsiooni suhtes, mida esitatakse IFRS 9 esmase rakendamise kuupäevast varasemate perioodide kohta.

44ZA Kooskõlas IFRS 9 paragrahviga 7.1.2 võib üksus otsustada rakendada enne 1. jaanuari 2018 algavate aruandeperioodide suhtes varem ainult õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavate finantskohustiste kasumi ja kahjumi esitamise nõudeid, mis on sätestatud IFRS 9 paragrahvi 5.7.1 punktis c, paragrahvides 5.7.7–5.7.9, 7.2.14 ja B5.7.5–B5.7.20, rakendamata IFRS 9 muid nõudeid. Kui üksus otsustab kohaldada ainult nimetatud IFRS 9 paragrahve, avalikustab ta selle asjaolu ning avalikustab jooksvalt käesoleva IFRS (muudetud IFRS 9-ga (2010)) paragrahvides 10–11 sätestatud informatsiooni.

C14 Lisasse A lisatakse mõiste 'krediidiriski reitinguastmed', mõiste 'tähtajaks tasumata' jäetakse välja ja viimast paragrahvi muudetakse järgmiselt:

krediidiriski reitinguastmed Krediidiriski reiting põhineb riskil, et kohustused finantsinstrumendi suhtes jäetakse täitmata.

Järgmised mõisted on määratletud IAS 32 paragrahvis 11, IAS 39 paragrahvis 9, IFRS 9 Lisas A või IFRS 13 Lisas A ning neid kasutatakse käesolevas IFRS-is IAS 32-s, AS 39-, IFRS 9-s ja IFRS 13-s määratletud tähenduses:

- finantsvara või -kohustise amortiseeritud soetusmaksumus
- lepingupõhine vara
- langenud väärtusega finantsvarad
- kajastamise lõpetamine
- tuletisinstrument
- dividendid
- sisemise intressimäära meetod
- omakapitaliinstrument
- eeldatav krediidikahju
- õiglane väärtus
- finantsvara
- finantsgarantiileping
- finantsinstrument
- finantskohustus
- õiglasel väärtusel muutustega läbi kasumiaruande kajastatav finantskohustus
- prognoositav tehing
- bilansiline jääkmaksumus
- riskimaandamisinstrument
- kauplemiseks hoitav
- väärtuse langusest tulenev kasum või kahjum
- kahju allahindlus
- krediidi tõttu langenud väärtusega ostetud või tekkinud finantsvarad
- ümberliigitamise kuupäev
- tavapärastel turutingimustel toimuv ost või müük.

C15 Lisas B muudetakse paragrahve B1, B5, B9, B10, B22 ja B27 järgmiselt, pealkiri paragrahvi B4 kohal ja paragrahv B4 jäetakse välja ning lisatakse pealkiri paragrahvi B8A kohale ja paragrahvid B8A–B8J:

B1 Paragrahvis 6 nõutakse, et üksus rühmitaks finantsinstrumendid avalikustatud teabe olemusega sobivatesse ning finantsinstrumentide tunnuseid arvestavatesse liikidesse. Paragrahvis 6 sätestatud liigid määrab üksus ning need erinevad seega IFRS 9 (milles määratakse, kuidas finantsinstrumente mõõdetakse ning kus kajastatakse õiglase väärtuse muutusi) määratletud finantsinstrumentide liikidest.

B4 [Välja jäetud]

B5 Paragrahvis 21 nõutakse finantsaruannete koostamisel kasutatud mõõtmisalus(t)e ning muude kasutatud arvestusmeetodite avalikustamist, mis on asjakohased finantsaruannetest aru saamiseks. Finantsinstrumentide puhul võivad avalikustamisele kuuluda:

- a) õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavate finantskohustiste puhul:
 - i) üksuse poolt õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavana määratletud finantskohustiste laad;
 - ii) kriteeriumid finantskohustiste niisuguseks määratlemiseks esmasel arvelevõtmisel ning
 - iii) kuidas üksus on täitnud IFRS 9 paragrahvi 4.2.2 tingimusi sellise määratlemise kohta.
- aa) õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõdetavatena määratletud finantsvarade puhul:
 - i) üksuse poolt õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõdetuna määratletud finantsvarade laad;
 - ii) kuidas üksus on täitnud IFRS 9 paragrahvi 4.1.5 tingimusi sellise määratlemise kohta.
- b) [Välja jäetud]
- c) kas finantsvarade tavapärasel turutingimustel toimuvaid ostusid ja müüke on arvestatud tehingu- või väärtuspäeval (vt IFRS 9 paragrahv 3.1.2);
- d) [Välja jäetud]
- e) ...
- f) [Välja jäetud]
- g) [Välja jäetud]

Krediidiriski juhtimise tavad (paragrahvid 35F–35G)

B8A Paragrahvi 35F punktis b nõutakse informatsiooni avalikustamist selle kohta, kuidas on üksus määratlenud kohustuste täitmata jätmist eri finantsinstrumentide puhul, ja nende määratluste valimise põhjuste kohta. Kooskõlas IFRS 9 paragrahviga 5.5.9 määratletakse, kas kehtivusaja eeldatavat krediidikahju tuleks kajastata, selle põhjal, kas kohustuste täitmata jätmise risk on esmasest kajastamisest alates suurenenud. Informatsioon üksuse antud kohustuste täitmata jätmise määratluste kohta, mis aitab finantsaruannete kasutajatel aru saada, kuidas on üksus rakendanud IFRS 9-s sätestatud eeldatava krediidikahju nõudeid, võib muu hulgas sisaldada järgmist:

- a) kohustuste täitmata jätmise määratlemisel arvesse võetud kvalitatiivsed ja kvantitatiivsed tegurid;
- b) kas eri liiki finantsinstrumentide suhtes on kohaldatud erinevaid määratlusi; ja
- c) eeldatav paranemismäär (st uuesti tulemuslikuks muutuvate finantsvarade arv) pärast finantsvara suhtes kohustuste täitmata jätmist.

B8B Selleks et abistada finantsaruannete kasutajaid üksuse ümberstruktureerimise ja muutmise põhimõtete hindamisel, on paragrahvi 35F punkti f alapunktis i nõutud informatsiooni avalikustamist selle kohta, kuidas üksus jälgib, mil määral mõõdetakse varem kooskõlas paragrahvi 35F punkti f alapunktiga i finantsvara kohta avalikustatud kahju allahindlust hiljem summas, mis võrdub kehtivusajal eeldatava krediidikahjuga kooskõlas IFRS 9 paragrahviga 5.5.3. Kvantitatiivne informatsioon, mis aitab kasutajail mõista muudetud finantsvara hilisemat krediidiriski suurenemist, võib hõlmata informatsiooni muudetud finantsvarade kohta, mis vastavad paragrahvi 35F punkti f alapunktis i sätestatud kriteeriumitele, mille puhul kahju allahindlus taandub mõõtmisel summale, mis võrdub kehtivusajal eeldatava krediidikahjuga (st halvenemismäär).

B8C Paragrahvi 35G punktis a on nõutud, et tuleb avalikustada informatsioon IFRS 9-s sätestatud väärtuse languse nõuete rakendamiseks kasutatud sisendite ja eelduste ning prognoosimistehnikate aluste kohta. Üksuse eeldused ja sisendid, mida kasutatakse eeldatava krediidikahju mõõtmiseks või alates esmastest kajastamisest krediidiriski suurenemise määra kindlaks määramiseks, võivad sisaldada ajaloolisest sisemisest informatsioonist või reitinguaruannetest saadud informatsiooni ja eeldusi finantsinstrumentide eeldatava kehtivusaja ning tagatise müügi ajastuse kohta.

Muutused kahju allahindluses (paragrahv 35H)

B8D Kooskõlas paragrahvi 35H selgitab üksus kahju allahindluses perioodil toimunud muutuste põhjuseid. Lisaks kahju allahindluse algsaldode ja lõppsaldode võrdlusele võib vaja olla esitada muutuste selgitav kirjeldus. See selgitav kirjeldus võib sisaldada kahju allahindluses perioodil toimunud muutuste põhjuste analüüsi, kaasa arvatud järgmist:

- a) portfelli koosseis;
- b) ostetud või tekkinud finantsinstrumentide maht; ja
- c) eeldatava krediidikahju raskusaste

B8E Siduvate laenuandmiskohustuste ja finantsgarantiilepingute puhul kajastatakse kahju allahindlus eraldisena. Üksus peaks avalikustama informatsiooni finantsvarade kahju allahindluses toimunud muutuste kohta eraldi siduvates laenuandmiskohustustes ja finantsgarantiilepingutes toimunud muutustest. Kui finantsinstrument sisaldavad nii laenu (st finantsvara) kui ka kasutamata kohustuse (st siduva laenuandmiskohustuse) komponenti ja üksus ei saa kindlaks teha siduva laenuandmiskohustuse komponendi eeldatavat krediidikahju eraldi finantsvarade komponendi eeldatavast krediidikahjust, siis tuleks siduvate laenuandmiskohustuste eeldatavat krediidikahju siiski kajastada koos finantsvara kahju allahindlusega. Kui võrd kombineeritud eeldatav krediidikahju ületab finantsvara bilansilist jääkmaksumust, tuleks eeldatavat krediidikahju kajastada eraldisena.

Tagatis (paragrahv 35K)

B8F Paragrahvis 35K nõutakse sellise informatsiooni avalikustamist, mis võimaldaks finantsaruannete kasutajatel mõista tagatise ja muude krediidikvaliteeti parandavate kokkulepete mõju eeldatava krediidikahju summale. Üksus ei avalikusta informatsiooni tagatise ja muude krediidikvaliteeti parandavate kokkulepete õiglase väärtuse kohta ega kvantifitseerima eeldatava krediidikahju arvutamisel arvesse võetud tagatise täpset väärtust (st kohustuste täitmata jätmisest tingitud kahju).

B8G Selgitav tagatise ja selle mõju eeldatava krediidikahju summadele kirjeldus võib sisaldada informatsiooni järgmise kohta:

- a) peamised hoitava tagatise ja muude krediidikvaliteeti parandavate kokkulepete liigid (viimase näited on garantiid, krediituletisinstrumentid ja tasaarvelduskokkulepped, mis ei kvalifitseeru tasaarveldamiseks kooskõlas IAS 32-ga);
- b) hoitava tagatise ja muude krediidikvaliteeti parandavate kokkulepete maht ja nende tähtsus kahju allahindluse suhtes;
- c) hoitava tagatise ja muude krediidikvaliteeti parandavate kokkulepete väärtuse hindamise ja majandamise põhimõtted ja protsessid;
- d) peamised hoitava tagatise ja muude krediidikvaliteeti parandavate kokkulepete vastaspoolte tüübid ning nende krediidikõlblikkus; ja
- e) informatsioon riskikontsentratsioonide kohta hoitavas tagatises ja muudes krediidikvaliteeti parandavates kokkulepetes.

Krediidiriskile avatus (paragrahvid 35M–35N)

- B8H Paragrahvis 35M nõutakse informatsiooni avalikustamist üksuse krediidiriskile avatuse ja oluliste krediidiriski kontsentratsioonide kohta aruandekuupäeval. Krediidiriski kontsentratsioon on olemas, kui hulk vastaspooli asub geograafilises piirkonnas või tegutseb sarnastel tegevusaladel ja on sarnaste majanduslike tunnustega, mis põhjustaksid nende võime täita lepingulisi kohustusi olla sarnaselt mõjutatud muutustest majandus- või muudes tingimustes. Üksus peaks avalikustama informatsiooni, mis võimaldab finantsaruannete kasutajatel mõista, kas on teatud joontega finantsinstrumentide rühmi või portfelle, mis võiksid mõjutada suurt osa sellest finantsinstrumentide rühmast, nagu kontsentreerumine teatud riskidele. See võiks hõlmata näiteks laenu ja väärtuse rühmitusi, geograafilisi, tööstusharu või emitendi ja liigi kontsentratsioone.
- B8I Informatsiooni avalikustamiseks kooskõlas paragrahvi 35M kasutatav krediidiriski reitinguastmete arv peab olema kooskõlas arvuga, mille üksus esitab aruandes juhtkonna võtmeisikutele krediidiriski juhtimise eesmärgil. Kui tähtjaks tasumata informatsioon on ainus laenusaaajaspetsiifiline kättesaadav informatsioon ja üksus kasutab tähtjaks tasumata informatsiooni selleks, et hinnata, kas krediidirisk on alates esmasest kajastamisest kooskõlas IFRS 9 paragrahvi 5.5.10 oluliselt suurenenud, esitab üksus nende finantsvarade kohta analüüsi tähtjaks tasumata staatuse kaupa.
- B8J Kui üksus on mõõtnud eeldatavat krediidikahju kollektiivselt, ei pruugi üksus olla võimeline jaotama üksikute finantsvarade bilansilist maksumust või siduvate laenuandmiskohustuste ja finantsgarantii-lepingute osas krediidiriskile avatust krediidiriski reitinguastmetele, mille kohta kehtivusaja eeldatavat krediidikahju kajastatakse. Sel juhul peaks üksus rakendama paragrahvi 35M sätestatud nõuet nende finantsinstrumentide suhtes, mida saab otse jaotada krediidiriski reitinguastmele ja avalikustama eraldi nende finantsinstrumentide bilansilise jääkmaksumuse, mille puhul kehtivusaja eeldatavat krediidikahju on mõõdetud kollektiivselt.
- B9 Paragrahvi 35K punktis a ja paragrahvi 36 punktis a nõutakse selle summa avalikustamist, mis kajastaks kõige paremini üksuse maksimaalset avatust krediidiriskile. Finantsvara puhul on see üldjuhul bilansiline brutojääkmaksumus, millest on maha arvatud:
- a) ...
 - b) mis tahes kooskõlas IFRS 9-ga kajastatud kahju allahindlus.
- B10 Tegevuste hulka, mis põhjustavad krediidiriski ning sellega seotud maksimaalset avatust krediidiriskile, kuuluvad muu hulgas:
- a) laenude andmine klientidele ning sissemaksed hoiukontodele teistes üksustes. Neil juhtudel on maksimaalne krediidiriski määr sellega seotud finantsvara bilansiline jääkväärtus.
 - b) ...
- B22 *Intressimäära risk* tekib intressi kandvatel finantsinstrumentidel, mida kajastatakse finantsseisundi aruandes (nt omandatud või emiteeritud võlainstrumendid), ja mõnel finantsinstrumendil, mida ei kajastata finantsseisundi aruandes (nt mõni siduv laenuandmiskohustus).
- B27 Kooskõlas paragrahvi 40 punktiga a avalikustatakse kasumiaruande sensitiivsus (mis tekib näiteks õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõdetud instrumentidest) eraldi muu koondkasumi sensitiivsusest (mis tekib näiteks investeringutest omakapitaliinstrumentidesse, mille õiglase väärtuse muutused esitatakse muus koondkasumis).

C16 Lisa D jäetakse välja.

IFRS 9 Finantsinstrumendid (välja antud 2009. aasta novembris)

C17 Paragrahvi 8.1.1 on parandatud järgmiselt:

8.1.1. 2014. aasta juulis välja antud IFRS 9 asendas käesoleva standardi. Üksus peab rakendama 2014. aasta juulis välja antud IFRS 9 aastaste perioodide suhtes, mis algavad 1. jaanuaril 2018 või pärast seda. Aastaste perioodide puhul, mis algavad enne 1. jaanuari 2018, võib üksus siiski otsustada rakendada käesolevat standardit siis, ja ainult siis, kui üksuse esmase rakendamise kuupäev on enne 1. veebruari 2015. Kui üksus otsustab rakendada käesolevat standardit, avalikustab ta selle asjaolu ja samal ajal rakendab Lisas C tehtud muudatusi.

IFRS 9 Finantsinstrumendid (välja antud 2010. aasta oktoobris)

C18 Paragrahve 7.1.1 ja 7.3.2 muudetakse järgmiselt ja lisatakse paragrahv 7.1.1A:

7.1.1. 2014. aasta juulis välja antud IFRS 9 asendas käesoleva standardi. Üksus peab rakendama 2014. aasta juulis välja antud IFRS 9 aastaste perioodide suhtes, mis algavad 1. jaanuaril 2018 või pärast seda. Aastaste perioodide puhul, mis algavad enne 1. jaanuari 2018, võib üksus siiski otsustada rakendada käesolevat standardit siis, ja ainult siis, kui üksuse esmase rakendamise kuupäev on enne 1. veebruari 2015. Kui üksus otsustab rakendada käesolevat standardit ja ei ole juba rakendanud 2009. aastal välja antud standardit IFRS 9, peab ta rakendama samal ajal kõiki käesoleva standardi nõudeid (kuid vt ka paragrahvid 7.1.1A ja 7.3.2). Kui üksus rakendab käesolevat standardit, avalikustab ta selle asjaolu ja samal ajal rakendab Lisas C tehtud muudatusi.

7.1.1A Vaatamata paragrahvis 7.1.1 esitatud nõuetele, võib üksus otsustada rakendada enne 1. jaanuari 2018 algavate aruandeaastate suhtes õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavate finantskohustiste kasumi ja kahjumi esitamise nõudeid, mis on sätestatud paragrahvi 5.7.1 punktis c, paragrahvides 5.7.7–5.7.9, 7.2.2013 ja B5.7.5–B5.7.20, rakendamata käesoleva standardi muid nõudeid. Kui üksus otsustab rakendada ainult nimetatud paragrahve, avalikustab ta selle asjaolu ning avalikustab jooksvalt IFRS 7 (muudetud käesoleva standardiga) paragrahvides 10–11 sätestatud informatsiooni.

7.3.2. Käesoleva standardiga asendatakse 2009. aastal välja antud IFRS 9. Aastaste perioodide puhul, mis algavad enne 1. jaanuari 2018, võib üksus siiski otsustada rakendada 2009. aastal välja antud IFRS 9 siis, ja ainult siis, kui üksuse esmase rakendamise kuupäev on enne 1. veebruari 2015.

IFRS 9 Finantsinstrumendid (Riskimaandamisarvestus ning IFRS 9, IFRS 7 ja IAS 39 muudatused)

C19 Paragrahve 7.1.1, 7.1.2 ja 7.3.2 muudetakse järgmiselt:

7.1.1. 2014. aasta juulis välja antud IFRS 9 asendas käesoleva standardi. Üksus peab rakendama 2014. aasta juulis välja antud IFRS 9 aastaste perioodide suhtes, mis algavad 1. jaanuaril 2018 või pärast seda. Aastaste perioodide puhul, mis algavad enne 1. jaanuari 2018, võib üksus siiski otsustada rakendada käesolevat standardit siis, ja ainult siis, kui üksuse esmase rakendamise kuupäev on enne 1. veebruari 2015. Kui üksus otsustab rakendada käesolevat standardit, peab ta rakendama samal ajal kõiki käesoleva standardi nõudeid (kuid vt ka paragrahvid 7.1.1A ja 7.2.16). Kui üksus rakendab käesolevat standardit, avalikustab ta selle asjaolu ja samal ajal rakendab Lisas C tehtud muudatusi.

7.1.2. Vaatamata paragrahvis 7.1.1 sätestatud nõuetele, võib üksus otsustada rakendada enne 1. jaanuari 2018 algavate aruandeaastate suhtes varem ainult õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavate finantskohustiste kasumi ja kahjumi esitamise nõudeid, mis on sätestatud paragrahvi 5.7.1 punktis c, paragrahvides 5.7.7–5.7.9, 7.2.2013 ja B5.7.5–B5.7.20, rakendamata käesoleva standardi muid nõudeid. Kui üksus otsustab rakendada ainult nimetatud paragrahve, avalikustab ta selle asjaolu ning avalikustab jooksvalt IFRS 7 (muudetud 2010. aasta oktoobris välja antud IFRS 9-ga) paragrahvides 10–11 sätestatud informatsiooni.

- 7.3.2. Käesolev standard asendab 2009. aastal välja antud IFRS 9 ja 2010. aastal välja antud IFRS 2009. Aastaste perioodide puhul, mis algavad enne 1. jaanuari 2018, võib üksus siiski otsustada rakendada 2009. aastal välja antud IFRS 9 või 2010. aastal välja antud IFRS 9 siis, ja ainult siis, kui üksuse esmase rakendamise kuupäev on enne 1. veebruari 2015.

IFRS 13 *Õiglase väärtuse mõõtmine*

C20 Paragrahvi 52 muudetakse järgmiselt:

52. Lõikes 48 sätestatud erandit rakendatakse üksnes IFRS 9 *Finantsinstrumendid* (või kui IFRS 9 ei ole veel vastu võetud, siis IAS 39 *Finantsinstrumendid: kajastamine ja mõõtmine*) rakendusalasasse kuuluvate finantsvarade, finantskohustiste ja muude lepingute suhtes. Viiteid finantsvaradele ja -kohustistele paragrahvides 48–51 ja 53–56 tuleks käsitada selliselt, et need kehtivad kõigi IFRS 9 (või kui IFRS ei ole veel vastu võetud, siis IAS 39) rakendusalasasse kuuluvate ja sellega kooskõlas arvestatavate lepingute suhtes, olenemata sellest, kas need vastavad IAS 32-s *Finantsinstrumendid: esitamine* esitatud finantsvarade või -kohustiste määratlusele.

C21 Lisasse C lisatakse paragrahv C5:

- C5 IFRS 9-ga, välja antud 2014. aasta juulis, muudeti paragrahvi 52. Üksus rakendab seda muudatust siis, kui ta rakendab IFRS 9.

IAS 1 *Finantsaruannete esitamine*

C22 Paragrahvis 7 muudetakse „muu koondkasumi“ määratlust, paragrahve 68, 71, 82, 93, 95, 96, 106 ja 123 muudetakse järgmiselt, paragrahvid 139E, 139G ja 139M jäetakse välja ning lisatakse paragrahv 139O:

7. Käesolevas standardis kasutatakse järgmisi mõisteid järgmises tähenduses:

...

Muu koondkasum hõlmab tulude ja kulude objekte (kaasa arvatud ümberliigitamiskanded), mida ei kajastata kasumis või kahjumis, nagu nõutakse või lubatakse teistes IFRSides.

Muu koondkasumi komponendid on järgmised:

- a) ...
- d) kooskõlas IFRS 9 *Finantsinstrumendid* paragrahvi 5.7.5 õiglases väärtuses muus koondkasumis määratletud omakapitalinvesteeringutesse tehtud investeeringutest saadavad kasumid ja kahjumid;
- da) kooskõlas IFRS 9 paragrahvi 4.1.2A õiglases väärtuses muus koondkasumis mõõdetud finantsvarast tekkinud kasumid ja kahjumid.
- e) rahavoogude riskimaandamise riskimaandamisinstrumentide kasumite ja kahjumite efektiivne osa ning kooskõlas IFRS 9 paragrahvi 5.7.5 õiglases väärtuses muus koondkasumis määratletud omakapitalinvesteeringutesse tehtud investeeringute riske maandavatest riskimaandamisinstrumentidest (vt IFRS 9 6. peatükk) tekkinud kasumid ja kahjumid;
- f) õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande määratletud teatud kohustiste korral see õiglase väärtuse muutuse summa, mis on tingitud kohustuse krediidiriski muutumisest vt IFRS 9 paragrahv 5.7.7);
- g) optioonide ajaväärtuse muutused optioonilepingu sisemise väärtuse ja ajaväärtuse eraldamise ning ainult optiooni sisemise väärtuse muutuste riskimaandamisinstrumendina määratlemise korral (vt IFRS 9 6. peatükk);

- h) forvardlepingute forvardelementide väärtuse muutused forvardlepingute forvardelemendi ja hetkehinna elemendi eraldamise ning ainult hetkehinna elemendi väärtuse muutuse riskimaandamisinstrumentina määratlemise korral, samuti finantsinstrumendi valuutabaasi hinnavahe väärtuse muutused juhul, kui see jäetakse välja finantsinstrumendi määratlusest riskimaandamisinstrumentina (vt IFRS 9 6. peatükk);
- ...
68. Üksuse äriüksik on aeg, mis kulub protsessis kasutatavate varade omandamisest kuni nende realiseerimiseni raha või raha ekvivalentide vastu. Kui üksuse tavapärase äriüksik ei ole selgelt määratletav, siis loetakse selle pikkuseks kaksteist kuud. Käibevarad hõlmavad varasid (nagu näiteks varud ja nõuded ostjate vastu), mida müüakse, tarbitakse või realiseeritakse tavapärase äriüksikli jooksul ka juhul, kui neid eeldatavalt ei realiseerita kaheteist kuu jooksul pärast aruandeperioodi. Käibevarad hõlmavad samuti varasid, mida hoitakse peamiselt kauplemiseesmärgil (näiteks teatavad finantsvarad, mis vastavad IFRS 9-s esitatud kauplemiseesmärgil hoidmise määratlusele), ja pikaajalise finantsvara lühiajalist osa.
71. Muid lühiajalisi kohustisi ei tasuta jooksva äriüksikli käigus, vaid need tuleb tasuda kaheteistkümnelt kuu jooksul pärast aruandeperioodi või neid hoitakse peamiselt kauplemiseesmärgil. Sellised kohustised on näiteks teatavad finantskohustised, mis liigitatakse IFRS 9 kohaselt kauplemiseesmärgil hoitavateks, arvelduslaenud ja pikaajaliste finantskohustiste lühiajaline osa, dividendivõlad, tulumaksuvõlg ja muud jooksva äritegevusega mitteseotud võlgnevused. Pikaajaliseks finantseerimiseks kasutatavad finantskohustised (st need, mis ei kuulu üksuse tavapärase äriüksikli kasutatava käibekapitali hulka) ja mida ei tule tasuda kaheteist kuu jooksul pärast aruandeperioodi, on 74 ja 75 kohaselt pikaajalised kohustised.
- 82. Kasumit või kahjumit kajastav osa või kasumiaruanne sisaldab lisaks muude IFRS-idega nõutud kirjetele järgmisi kirjeid perioodi asjaomaste summade kohta:**
- a) **tulu, milles on eraldi esitatud sisemise intressimäära meetodil arvatud intressitulu;**
 - aa) **amortiseeritud soetusmaksumuses mõõdetud finantsvara kajastamise lõpetamisest tekkivad kasumid ja kahjumid;**
 - b) **finantskulud;**
 - ba) **väärtuse langusest tulenev kahjum (kaasa arvatud väärtuse langusest tulenevate kahjumite või kasumite tühistamised), mis on määratletud vastavalt IFRS 9 osale 5.5;**
 - c) **osa kapitaliosaluse meetodil kajastatud sidus- ja ühisettevõtjate kasumist või kahjumist;**
 - ca) **kasum või kahjum, mis tekib finantsvara varasema amortiseeritud soetusmaksumuse ja õiglase väärtuse vahe tõttu ümberliigitamise kuupäeval (vastavalt IFRS 9 määratlusele) juhul, kui finantsvara liigitatakse amortiseeritud soetusmaksumuses mõõtmise kategooriast ümber õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõtmise kategooriasse;**
 - cb) **varem muus koondkasumis kajastatud kumulatiivne kasum või kahjum, mis liigitatakse ümber kasumisse või kahjumisse juhul, kui finantsvara liigitatakse õiglases väärtuses muus koondkasumis mõõtmise kategooriast ümber õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõtmise kategooriasse;**
 - d) ...

93. Teised IFRSid määratlevad, kas ja millal eelnevalt muu koondkasumi hulgas kajastatud summad liigitatakse ümber kasumisse või kahjumisse. Selliseid ümberliigitamisi nimetatakse käesolevas standardis ümberliigitamiskanneteks. Ümberliigitamiskandeid kajastatakse muu koondkasumi vastava komponendi korrigeerimisena perioodil, mil toimub ümberliigitamine kasumisse või kahjumisse. Käesoleval perioodil või varasematel perioodidel võidi neid summasid kajastada realiseerimata kasumitena muus koondkasumis. Need realiseerimata kasumid tuleb muust koondkasumist maha arvata perioodil, mil realiseerimata kasumid liigitakse ümber kasumisse või kahjumisse, et vältida nende kahekordset kajastamist koondkasumis.
95. Ümberliigitamiskanded tekivad näiteks välismaise äriüksuse realiseerimisel (vt IAS 21) ja juhul, kui mõni maandatud riskiga prognoositav rahavoog mõjutab kasumit või kahjumit (rahavoogude riskimaandamise kohta vt IFRS 9 paragrahvi 6.5.11 punkt d).
96. Ümberliigitamiskanded ei teki ümberhindluse reservi muutusest, mida kajastatakse vastavalt IAS 16-le või IAS 38-le, või kindlaksmääratud hüvitistega plaanide ümberhindamistest, mida kajastatakse vastavalt IAS 19-le. Neid komponente kajastatakse muus koondkasumis ja neid ei liigitata järgmistel perioodidel kasumisse või kahjumisse. Ümberhindluse reservi muutusi võib järgmistel perioodidel kanda üle jaotamata kasumisse vara kasutamisel või kajastamise lõpetamisel (vt IAS 16 ja IAS 38). Vastavalt IFRS 9-le ei teki ümberliigitamiskandeid juhul, kui rahavoogude riskimaandamise või optiooni ajaväärtuse (või forvardlepingu forvardelemendi või finantsinstrumendi valuutabaasi hinnavahe) arvestuse tulemuseks on summad, mis eemaldatakse vastavalt kas rahavoogude riskimaandamisreservist või omakapitali eraldi komponendist ning lisatakse otse vara või kohustise soetusmaksumusele või muule bilansilisele jääkmaksumusele. Nimetatud summad kantakse otse varasse või kohustistesse.
- 106. Üksus esitab omakapitali muutuste aruande vastavalt paragrahvi 10 nõuetele. Omakapitali muutuste aruanne sisaldab järgmisi andmeid:**
- a) ...
- c) [Välja jäetud]
- d) **iga omakapitali komponendi bilansilise jääkmaksumuse võrdlus perioodi alguses ja lõpus, näidates eraldi (vähemalt) iga muutuse, mis tuleneb:**
- i) **kasumist või kahjumist,**
- ii) **muust koondkasumist ja**
- iii) **tehingutest oma omanikuõigusi rakendavate omanikega, näidates eraldi omanike poolt tehtud sissemaksed ja neile tehtud väljamaksed ning osaluse muutused tütarettevõtjates, mis ei tingi kontrolli kaotust.**
123. Üksuse arvestusmeetodite rakendamisel teeb juhtkond lisaks hinnanguid sisaldavatele otsustele mitmesuguseid otsuseid, mis võivad olulisel määral mõjutada tema poolt finantsaruannetes kajastatavaid summasid. Näiteks teeb juhtkond otsuseid, et määrata kindlaks:
- a) [Välja jäetud]
- b) millal kantakse sisuliselt kõik finantsvarade ja renditavate varade omamisega seotud olulised riskid ja hüved üle teistele üksustele;

- c) kas teatava kauba müük on sisult rahastamiskokkulepe, mistõttu see ei tekita müügitulu;
- d) kas finantsvara lepingutingimustest tulenevad kindlaksmääratud kuupäevadel rahavood, mis on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed.

139E [Välja jäetud]

139G [Välja jäetud]

139M [Välja jäetud]

139O IFRS 9-ga, välja antud 2014. aasta juulis, muudeti paragrahve 7, 68, 71, 82, 93, 95, 96, 106 ja 123 ning jäeti välja paragrahvid 139E, 139G ja 139M. Üksus rakendab neid muudatusi siis, kui ta rakendab IFRS 9.

IAS 2 Varud

C23 Paragrahvi 2 muudetakse järgmiselt, paragrahvid 40A, 40B ja 40D jäetakse välja ning lisatakse paragrahv 40F:

2. Käesolevat standardit rakendatakse kõikide varude suhtes, välja arvatud:

- a) [Välja jäetud]
- b) **finantsinstrumendid (vt IAS 32 *Finantsinstrumendid: esitamine ja IFRS 9 *Finantsinstrumendid*) ja***
- c) ...

40A [Välja jäetud]

40B [Välja jäetud]

40D [Välja jäetud]

40F IFRS 9-ga, välja antud 2014. aasta juulis, muudeti paragrahvi 2 ning jäeti välja paragrahvid 40A, 40B ja 40D. Üksus rakendab neid muudatusi siis, kui ta rakendab IFRS 9.

IAS 8 Arvestusmeetodid, arvestushinnangute muutused ja vead

C24 Paragrahvi 53 muudetakse järgmiselt, paragrahvid 54A, 54B ja 54D jäetakse välja ning lisatakse paragrahv 54E:

53. Eelnevale perioodile uue arvestusmeetodi rakendamisel või summade korrigeerimisel ei tohi kasutada tagantjärele tarkust, kas oletuste tegemisel selle kohta, millised oleksid olnud eelneval perioodil juhtkonna kavatsused, või eelneval perioodil kajastatud, mõõdetud või avalikustatud summade hindamisel. Näiteks juhul, kui üksus korrigeerib eelneva perioodi vea, arvestades välja töötajate akumulieeritud haiguspuhkuse kohustuse kooskõlas IAS 19-ga *Hüvitised töötajatele*, ei võta ta arvesse informatsiooni ebatavaliselt ränga gripihooaja kohta järgneval perioodil, mis saab kättesaadavaks pärast seda, kui finantsaruanded olid selleks eelnevaks perioodiks avaldamiseks heaks kiidetud. Asjaolu, et eelnevate perioodide kohta esitatud võrdlusandmete muutmisel osutub sageli vajalikuks oluliste hinnangute kasutamine, ei takista võrdlusandmete usaldusväärset kohandamist või korrigeerimist.

54A [Välja jäetud]

54B [Välja jäetud]

54D [Välja jäetud]

54E IFRS 9-ga *Finantsinstrumendid*, välja antud 2014. aasta juulis, muudeti paragrahvi 53 ning jäeti välja paragrahvid 54A, 54B ja 54D. Üksus rakendab neid muudatusi siis, kui ta rakendab standardit IFRS 9.

IAS 10 Sündmused pärast aruandeperioodi

C25 Paragrahvi 9 muudetakse järgmiselt ja lisatakse paragrahv 23B:

9. Järgmised sündmused on näited aruandeperioodijärgsetest korrigeerivatest sündmustest, mis nõuavad üksuselt finantsaruannetes kajastatud summade korrigeerimist või varem kajastamata objektide kajastamist:
 - a) ...
 - b) pärast aruandeperioodi teatavaks saanud informatsioon, mis viitab sellele, et vara väärtus oli aruandeperioodi lõpus langenud või et varasemat selle vara väärtuse langusest tuleneva allahindluse summat tuleb korrigeerida. Näiteks:
 - i) pärast aruandeperioodi välja kuulutatud kliendi pankrot tavaliselt kinnitab, et kliendi vara väärtus oli aruandeperioodi lõpus krediidi tõttu langenud;

23B IFRS 9-ga *Finantsinstrumendid*, välja antud 2014. aasta juulis, muudeti paragrahvi 9. Üksus rakendab seda muudatust siis, kui ta rakendab IFRS 9.

IAS 12 Tulumaks

C26 Paragrahvi 20 muudetakse järgmiselt, paragrahvid 96, 97 ja 98D jäetakse välja ning lisatakse paragrahv 98F:

20. IFRSid lubavad või nõuavad, et teatud varasid kajastatakse õiglasel väärtuses või neid hinnatakse ümber (vt näiteks IAS 16 *Materiaalsed põhivarad*, IAS 38 *Immateriaalsed varad*, IAS 40 *Kinnisvarainvesteeringud* ja IFRS 9 *Finantsinstrumendid*). Mõnedes riikides mõjutab vara ümberhindamine või muu õiglasele väärtusele ümberarvestamine käesoleva perioodi maksustatavat kasumit (maksukahjumit). Sellest tulenevalt korrigeeritakse vara maksustamisbaasi ja ajutisi erinevusi ei teki. Mõnedes riikides ei mõjuta vara ümberhindamine või korrigeerimine perioodi maksustatavat kasumit ja järelikult vara maksustamisbaasi ei korrigeerita. Sellegipoolest on bilansilise jääkmaksumuse katmise tulemuseks tulevikus üksuse maksustatava majandusliku kasu suurenemine ja maksustamise eesmärgil maha arvutatav summa erineb kõnealuse majandusliku kasu summast. Erinevus ümberhinnatud vara bilansilise jääkmaksumuse ja maksustamisbaasi vahel on ajutine erinevus ja tekitab edasi lükkunud tulumaksu kohustise või vara. See on nii isegi juhul, kui:

a) ...

96. [Välja jäetud]

97. [Välja jäetud]

98D [välja jäetud]

98F IFRS 9-ga, välja antud 2014. aasta juulis, muudeti paragrahvi 20 ning jäeti välja paragrahvid 96, 97 ja 98D. Üksus rakendab neid muudatusi siis, kui ta rakendab IFRS 9.

IAS 20 Valitsusepoolse sihtfinantseerimise arvestamine ja valitsusepoolse abi avalikustamine

C27 Paragrahvi 10A muudetakse järgmiselt, paragrahvid 44 ja 47 jäetakse välja ning lisatakse paragrahv 48:

- 10A Turumäärast madalama intressiga valitsuse laenu käsitletakse valitsusepoolse sihtfinantseerimisena. Laenu kajastatakse ja mõõdetakse kooskõlas IFRS 9-ga *Finantsinstrumendid*. Kasu turumäärast madalama intressi rakendamise kohta on IFRS 9 kohaselt kindlaksmääratud laenu esialgse bilansilise jääkväärtuse ja saadud tulude erinevus. Kasu arvestatakse kooskõlas käesoleva standardiga. Selliste kulude kindlaksmääramisel, mida kasu peaks kompenseerima, võtab üksus arvesse tingimusi ja kohustusi, mis on või peavad olema täidetud.

44. [Välja jäetud]
47. [Välja jäetud]
48. IFRS 9-ga, välja antud 2014. aasta juulis, muudeti paragrahvi 10A ning jäeti välja paragrahvid 44 ja 47. Üksus rakendab neid muudatusi siis, kui ta rakendab IFRS 9.

IAS 21 *Valuutakursside muutuste mõjud*

C28 [Ei ole nõuete suhtes rakendatav]

C29 Paragrahve 3, 4, 5, 27 ja 52 muudetakse järgmiselt, paragrahvid 60C, 60E ja 60I jäetakse välja ning lisatakse paragrahv 60J):

3. Käesolevat standardit rakendatakse: [joonealune märkus jäetakse välja]

- a) välisvaluutatehingute ja saldode arvestamisel, välja arvatud nende tuletisinstrumentide tehingute ja saldode suhtes, mis kuuluvad IFRS 9 *Finantsinstrumentid* rakendusalaske;
- b) ...

4. IFRS 9 kehtib paljude välisvaluuta tuletisinstrumentide suhtes ning sellest tulenevalt arvatakse need käesoleva standardi rakendusalaast välja. Samas kuuluvad käesoleva standardi rakendusalaasse need välisvaluuta tuletisinstrumentid, mis ei kuulu IFRS 9 rakendusalaasse (nt mõned välisvaluuta tuletisinstrumentid, mis sisalduvad teistes lepingutes). Lisaks rakendab üksus käesolevat standardit tuletisinstrumentidega seotud summade ümberarvestamisel arvestusvaluutat esitusvaluutasse.

5. Käesolevat standardit ei rakendata välisvaluuta riskimaandamisinstrumentide arvestamisel, kaasa arvatud välismaisesse äriüksusesse tehtud netoinvesteeringu riskimaandamisinstrumentide arvestamisel. Riskimaandamisinstrumentide arvestamisel rakendatakse IFRS 9.

27. Nagu viidatud paragrahvi 3 punktis a ja paragrahvis 5, rakendatakse välisvaluuta riskimaandamisinstrumentide arvestamisel IFRS 9. Riskimaandamisinstrumentide arvestuse kohaselt peab üksus mõningaid valuutakursi vahesid kajastama erinevalt käesolevas standardis nõutust. Näiteks IFRS 9 nõuab, et riskimaandamisinstrumentideks loetavate rahaliste varade ja kohustiste valuutakursi vahed kajastatakse algselt muus koondkasumis ulatuses, mil riskimaandaja on efektiivne.

52. Üksus avalikustab:

- a) kasumis või kahjumis kajastatud valuutakursi vahed, välja arvatud need vahed, mis tulenevad IFRS 9 kohaselt õiglasest väärtuses mõõdetavate finantsinstrumentide kasumiaruandes kajastuvatest muutustest, ja
- b) ...

60C [Välja jäetud]

60E [Välja jäetud]

60I [välja jäetud]

60J IFRS 9-ga, välja antud 2014. aasta juulis, muudeti paragrahve 3, 4, 5, 27 ja 52 ning jäeti välja paragrahvid 60C, 60E ja 60I. Üksus rakendab neid muudatusi siis, kui ta rakendab IFRS 9.

IAS 23 *Laenukasutuse kulutused*

C30 Paragrahvi 6 muudetakse järgmiselt ja lisatakse paragrahv 29B:

6. Laenukasutuse kulutused võivad sisaldada järgmist:

- a) intressikulu, mille arvutamisel on kasutatud IFRS 9-s sätestatud sisemise intressimäära meetodit;
- b) ...

29B IFRS 9-ga, välja antud 2014. aasta juulis, muudeti paragrahvi 6. Üksus rakendab seda muudatust siis, kui ta rakendab IFRS 9.

IAS 28 Investeeringud sidusettevõtjatesse ja ühisettevõtjatesse

C31 Paragrahve 40–42 muudetakse järgmiselt ning lisatakse paragrahvid 41A–41C ja 45A:

40. Pärast kapitaliosalise meetodi rakendamist ning sidusettevõtja ja ühisettevõtja kahjumite kajastamist kooskõlas paragrahvi 39 rakendab üksus paragrahve 41A–41C, et määrata kindlaks, kas on objektiivseid tõendeid, et tema sidusettevõtjatesse või ühisettevõtjatesse tehtud netoinvesteeringu väärtus on langenud.
41. Üksus rakendab IFRS 9-s esitatud väärtuse languse nõudeid oma muudele osalustele IFRS 9 rakendusallasse kuulavas sidusettevõtjas või ühisettevõtjas, mis ei ole osa netoinvesteeringust.
- 41A Sidusettevõtjasse või ühisettevõtjasse tehtud netoinvesteeringu väärtus on langenud ja kahjumid väärtuse langusest tekivad siis ja ainult siis, kui väärtuse languse kohta esineb objektiivseid tõendeid, mis on tekkinud ühe või mitme sündmuse (kahjumit põhjustav sündmus) tagajärjel pärast netoinvesteeringu esmast kajastamist ja see kahjumit põhjustav sündmus (või sündmused) mõjutab (mõjutavad) netoinvesteeringu hinnangulisi tulevasi rahavoogusid, mida saab usaldusväärselt prognoosida. Vara väärtuse langust põhjustanud üksiku konkreetse sündmuse kindlakstegemine võib osutuda võimatuks. Pigem võis mitme sündmuse ühine mõju põhjustada vara väärtuse languse. Tulevikus toimuvatest sündmustest oodatavaid kahjumeid ei kajastata, olenemata nende tõenäosusest. Objektiivne tõendusmaterjal netoinvesteeringu väärtuse languse kohta sisaldab jälgitavaid andmeid, mis saavad üksusele teatavaks ja hõlmavad järgmisi kahjumit põhjustavaid sündmusi:
- a) sidusettevõtja või ühisettevõtja olulised finantsraskused;
 - b) lepingu rikkumine, nagu sidusettevõtja või ühisettevõtja maksete maksmata jätmine või mittetähtaegne maksmine;
 - c) sidusettevõtja või ühisettevõtja finantsraskustega seotud majanduslikel või juriidilistel põhjustel üksuse poolt sidusettevõtjale või ühisettevõtjale järeleandmistega tegemine, mida üksus ei oleks muul juhul teinud;
 - d) sidusettevõtja või ühisettevõtja pankrot või muu finantsiline ümberkorraldamine muutub tõenäoliseks või
 - e) netoinvesteeringu aktiivse turu kadumine sidusettevõtja või ühisettevõtja finantsraskuste tõttu.
- 41B Aktiivse turu kadumine sidusettevõtja või ühisettevõtja omakapitali- või finantsinstrumentide börsil noteerimise lõpetamise tõttu ei ole vara väärtuse langusele viitav tõend. Sidusettevõtja või ühisettevõtja krediidireitingu alandamine või sidusettevõtja või ühisettevõtja õiglase väärtuse vähenemine ei ole iseenesest vara väärtuse langusele viitav tõend, ehkki see võib olla vara väärtuse langusele viitavaks tõendiks, kui seda arvestatakse koos muu olemasoleva informatsiooniga.
- 41C Lisaks paragrahvis 41A kirjeldatud sündmuste liikidele on sidusettevõtja või ühisettevõtja omakapitaliinstrumentidesse tehtud netoinvesteeringu väärtuse languse objektiivseks tõendiks informatsioon ebasoodsa mõjuga märkimisväärsuste muutuste kohta, mis on toimunud sidusettevõtja või ühisettevõtja tehnoloogilises, turu-, majanduslikus või juriidilises tegutsemiskeskkonnas ja mis näitab, et omakapitaliinstrumenti tehtud investeeringu soetusmaksumust ei pruugi tagasi saada. Märkimisväärne või pikemaajaline langus omakapitaliinstrumenti tehtud investeeringu õiglases väärtuses alla soetusmaksumuse on samuti väärtuse langusele viitav objektiivne tõend.
42. Kuna sidusettevõtjasse või ühisettevõtjasse tehtud netoinvesteeringu bilansilises jääkmaksumuses sisalduvat firmaväärtust ei kajastata eraldi, ei viida selle puhul eraldi läbi vara väärtuse languse teste kooskõlas IAS 36 *Varade väärtuse langus* nõuetega. Selle asemel kontrollitakse investeeringu kogu bilansilist jääkmaksumust väärtuse languse suhtes kooskõlas IAS 36-ga, võrreldes selle kaetavat väärtust (kas kasutusväärtus või õiglase väärtus, millest on maha arvatud müügikulutused, olenevalt sellest, kumb on kõrgem) bilansilise jääkmaksumusega kõigil juhtudel, mil paragrahvide 41A–41C rakendamine viitab sellele, et netoinvesteeringu väärtus võib olla langenud. Sellistel juhtudel

kajastatud kahjumit (vara) väärtuse langusest ei jaotata ühelegi varale, sealhulgas firmaväärtusele, mis on sidusettevõtjasse või ühissettevõtjasse tehtud netoinvesteeringu bilansilise jääkmaksumuse osa. Seepärast kajastatakse selle (vara) väärtuse langusest tuleneva kahjumi tühistamist kooskõlas IAS 36-ga määral, mil netoinvesteeringu kaetav väärtus edaspidi suureneb. Netoinvesteeringu kasutusväärtuse määramisel hindab üksus:

- a) oma osa sidusettevõtja või ühissettevõtja poolt loodavate eeldatavate tulevaste rahavoogude nüüdisväärtusest, kaasa arvatud sidusettevõtja või ühissettevõtja majandustegevusest saadavad rahavood ja investeeringu lõplikust müügist saadavad laekumised; või
- b) investeeringult saadavate dividendide ja selle lõplikust müügist laekuvate tulevaste eeldatavate rahavoogude nüüdisväärtust.

Sobilike eelduste korral annavad mõlemad meetodid sama tulemuse.

45A IFRS 9-ga, välja antud 2014. aasta juulis, muudeti paragrahve 40–42 ning lisati paragrahvid 41A–41C. Üksus rakendab neid muudatusi siis, kui ta rakendab IFRS 9.

IAS 32 *Finantsinstrumendid: esitamine*

C32 [Ei ole nõuete suhtes rakendatav]

C33 Paragrahve 3, 4, 8, 12, 23, 31, 42 ja 96C muudetakse järgmiselt, paragrahvid 97F, 97H ja 97P jäetakse välja ning lisatakse paragrahv 97R:

3. Käesoleva standardi põhimõtted täiendavad finantsvarade ja finantskohustiste kajastamise ja mõõtmise põhimõtteid, mis on esitatud IFRS 9-s *Finantsinstrumendid*, ning neid käsitleva teabe avalikustamise põhimõtteid, mis on esitatud IFRS 7-s *Finantsinstrumendid: avalikustatav teave*.

RAKENDUSALA

4. Käesolevat standardit rakendavad üksused finantsinstrumentide kõikide liikide suhtes, välja arvatud:

- a) need osalused tütar-, sidus- ja ühissettevõtjates, mida arvestatakse kooskõlas IFRS 10-ga *Konsolideeritud finantsaruanded*, IAS 27-ga *Konsolideerimata finantsaruanded* või IAS 28-ga *Investeeringud sidusettevõtjatesse ja ühissettevõtjatesse*. Teatavatel juhtudel nõuavad või lubavad IFRS 10, IAS 27 või IAS 28 siiski üksusel arvestada osalust tütar-, sidus- või ühissettevõtjas, kasutades IFRS 9-t; sellistel juhtudel rakendavad üksused käesoleva standardi nõudeid. Samuti rakendavad üksused käesolevat standardit kõikide tuletisinstrumentide suhtes, mis on seotud osalusega tütar-, sidus- või ühissettevõtjas.
- b) ...
- d) kindlustuslepingud vastavalt IFRS 4-s *Kindlustuslepingud* toodud määratlusele. Käesolev standard rakendub siiski tuletisinstrumentidele, mis on varjatult kindlustuslepingutes, juhul kui IFRS 9 nõuab üksuselt nende eraldi arvestust. Lisaks rakendab väljastaja käesolevat standardit finantsgarantiilepingutele juhul, kui ta rakendab lepingute kajastamiseks ja mõõtmiseks IFRS 9-t, kuid rakendab IFRS 4, kui ta otsustab IFRS 4 paragrahvi 4 punkti d kohaselt rakendada nende kajastamiseks ja mõõtmiseks IFRS 4.
- e) finantsinstrumendid, mis kuuluvad IFRS 4 rakenduslasse, sest need sisaldavad valikulise osaluse tunnust. Nende instrumentide emitent on vabastatud kohustusest rakendada nimetatud vahenditele käesoleva standardi paragrahve 15–32 ja AG25–AG35, mis käsitlevad erinevusi finantskohustiste ja omakapitaliinstrumentide vahel. Siiski alluvad nimetatud instrumendid kõigile teistele käesoleva standardi nõuetele. Lisaks rakendatakse käesolevat standardit nendes instrumentides tuletisinstrumendi tunnustega väärtuspaberite suhtes (vt IFRS 9).
- f) ...

8. Käesolevat standardit rakendatakse sellistele lepingutele, millega ostetakse või müüakse mittefinantsobjekte, mida saab arveldada rahas või muu finantsinstrumendiga või vahetades finantsinstrumente, nagu need lepingud oleksid finantsinstrumendid, välja arvatud lepingud, mis on sõlmitud ja mida edaspidi kasutatakse mittefinantsobjekti saamiseks või ülekandmiseks kooskõlas üksuse eeldatavate ostu-, müügi- või kasutamisevajadustega. Käesolevat standardit rakendatakse siiski nendele lepingutele, mida üksus määratleb mõõdetuna õiglasest väärtusest muutustega läbi kasumiaruande vastavalt IFRS 9 *Finantsinstrumendid* paragrahvile 2.5.
12. IFRS 9 lisas A või IAS 39 *Finantsinstrumendid: kajastamine ja mõõtmine* paragrahvis 9 on määratletud järgmised mõisted, mida on käesolevas standardis kasutatud IAS 39 ja IFRS 9 tähenduses:
- finantsvara või -kohustise amortiseeritud soetusmaksumus;
 - kajastamise lõpetamine;
 - tuletisinstrument;
 - sisemise intressimäära meetod;
 - finantsgarantiileping;
 - finantskohustis õiglasest väärtusest muutustega läbi kasumiaruande;
 - siduv tulevikukohustus
 - prognoositav tehing;
 - riskimaandamise efektiivsus;
 - riskimaandamisobjekt;
 - riskimaandamisinstrument;
 - kauplemiseesmärgil hoitav;
 - tavapärastel turutingimustel toimuv ost või müük;
 - tehingukulutused.
23. Leping, mis sisaldab üksuse kohustust osta enda omakapaliinstrumente raha või muu finantsvara eest, tekitab finantskohustise lunastussumma nüüdisväärtuse ulatuses (näiteks forvard tagasiostu hinna, optiooni täitmishinna või muu tagasiostu summa nüüdisväärtuses), välja arvatud paragrahvides 16A ja 16B või 16C ja 16D kirjeldatud tingimustes. Nii on see ka juhul, kui leping ise on käsitletav omakapaliinstrumentina. Näiteks on forvardlepingust tulenev üksuse kohustus osta raha eest enda omakapaliinstrumente. Finantskohustist kajastatakse esmalt tagasiostmissumma nüüdisväärtuses ja liigitatakse omakapalist ümber. Edaspidi mõõdetakse finantskohustist kooskõlas IFRS 9-ga. Kui lepingu kehtivus lõpeb ilma instrumendi ülekandmiseta, liigitatakse finantskohustise bilansiline jääkmaksumus ümber omakapitaliks. Üksuse lepingupõhine kohustus osta enda omakapaliinstrumente tekitab tagasiostu summa nüüdisväärtuses finantskohustise isegi juhul, kui kohustus osta sõltub tehingu vastaspoole tagasimüügiõiguse kasutamisest (näiteks kirjutatud müügioptioon, mis annab tehingu vastaspoolele õiguse müüa üksusele fikseeritud hinnaga üksuse enda omakapaliinstrumente).

31. IFRS 9 käsitleb finantsvarade ja finantskohustiste mõõtmist. Omakapitaliinstrumendid on instrumendid, mis tõendavad jääkosalust üksuse varades pärast kõikide tema kohustiste mahaarvamist. Seega kui liitfinantsinstrumendi esmane bilansiline jääkmaksumus jaguneb omakapitali ja finantskohustise komponentideks, on omakapitali komponendi suuruseks instrumendi õiglase väärtuse jääk pärast õiglasest väärtusest kohustise komponendi eraldi kindlaks määratud kogusumma mahaarvamist. Mis tahes tuletisinstrumendi tunnuse (nagu ostuoptsioon) väärtus, mis on varjatud liitfinantsinstrumendis ja mis ei ole omakapitali komponent (nagu omakapitali vahetusoptsioon) kaasatakse kohustise komponenti. Esmasel kajastamisel on kohustise ja omakapitali komponentide bilansiliste jääkmaksumuste kogusumma alati võrdne õiglase väärtusega, mis oleks määratud instrumendile tervikuna. Instrumendi komponentide esmasest eraldi kajastamisest ei tulene kasumit ega kahjumit.

42. Finantsvara ja finantskohustis saldeeritakse ja esitatakse finantsseisundi aruandes netosummana siis ja ainult siis, kui:

a) ...

finantsvara ülekannete kajastamisel, mis ei vasta kajastamise lõpetamise kriteeriumile, üksus ei saldeeri ülekantud vara ja seotud kohustist (vt IFRS 9 paragrahv 3.2.22).

96C Vastavalt nimetatud erandile on instrumentide liigitamine piiratud sellise instrumendi IAS 1, IAS 32, IAS 39, IFRS 7 ja IFRS 9 kohase arvestusega. Instrumenti ei loeta omakapitaliinstrumendiks muude juhiste, näiteks IFRS 2 kohaselt.

97F [Välja jäetud]

97H [Välja jäetud]

97P [Välja jäetud]

97R IFRS 9-ga, välja antud 2014. aasta juulis, muudeti paragrahve 3, 4, 8, 12, 23, 31, 42, 96C, AG2 ja AG30 ning jäeti välja paragrahvid 97F, 97H ja 97P. Üksus rakendab neid muudatusi siis, kui ta rakendab IFRS 9.

C34 Lisas muudetakse paragrahve AG2 ja AG30 järgmiselt:

AG2 Käesolev standard ei käsitle finantsinstrumentide kajastamist ja mõõtmist. Finantsvarade ja finantskohustiste kajastamise ja mõõtmise nõuded on esitatud IFRS 9-s.

AG30 Paragrahvi 28 rakendatakse üksnes mitte-tuletisliitfinantsinstrumentide emitendile. Paragrahv 28 ei käsitle liitfinantsinstrumente nende omanike seisukohast. IFRS 9 käsitleb sellise finantsvara liigitamist ja mõõtmist, mis selle omanike seisukohast on liitfinantsinstrumendid.

IAS 33 Aktsiakasum

C35 Paragrahvi 34 muudetakse järgmiselt ja lisatakse paragrahv 74E:

34. Pärast seda kui potentsiaalsed lihtaktsiad on vahetatud lihtaktsiateks, ei esine enam paragrahvi 33 punktides a–c loetletud asjaolusid. Selle asemel osalevad uued lihtaktsiad emaettevõtja lihtaktsionäridele jäävas kasumis või kahjumis. Seega korrigeeritakse paragrahvi 12 kohaselt arvutatud emaettevõtja lihtaktsionäridele jäävat kasumit või kahjumit paragrahvi 33 punktides a–c loetletud asjaolude ja nendega seonduvate maksude kohaselt. Potentsiaalsete lihtaktsiatega seonduvate kulude hulka arvatakse ka tehingukulutused ja allahindlused, mida arvestatakse sisemise intressimäära meetodi kohaselt (vt IFRS 9).

74E IFRS 9-ga *Finantsinstrumendid*, välja antud 2014. aasta juulis, muudeti paragrahvi 34. Üksus rakendab seda muudatust siis, kui ta rakendab IFRS 9.

IAS 36 *Varade väärtuse langus*

C36 Paragrahve 2, 4 ja 5 muudetakse järgmiselt, paragrahvid 140F, 140G ja 140K jäetakse välja ning lisatakse paragrahv 140M:

2. Käesolevat standardit rakendatakse kõikide varade väärtuse languse arvestamisel, välja arvatud:

a) ...

e) finantsvarad, mis kuuluvad IFRS 9 *Finantsinstrumendid* rakendusalasse;

f) ...

4. Käesolevat standardit rakendatakse finantsvarade suhtes, mis liigitatakse järgmiselt:

a) tütarettevõtjad IFRS 10-s *Konsolideeritud finantsaruanded* määratletud tähenduses;

b) sidusettevõtjad IAS 28-s *Investeeringud sidusettevõtjatesse ja ühissetevõtjatesse* määratletud tähenduses ning

c) ühissetevõtjad IFRS 11-s *Ühised ettevõtmised* määratletud tähenduses.

Muude finantsvarade väärtuse languse arvestust käsitletakse IFRS 9-s.

5. Käesolevat standardit ei rakendata IFRS 39 rakendusalasle kuuluvate finantsvarade, IAS 40 rakendusalasle kuuluvate õiglas väärtuses mõõdetavate kinnisvarainvesteeringute ega põllumajandustegevusega seotud bioloogiliste varade suhtes, mida IAS 41 kohaselt mõõdetakse õiglas väärtuses, millest on maha arvatud müügikulutused. Käesolevat standardit rakendatakse siiski ümberhinnatud väärtuses (st õiglas väärtuses ümberhindluse kuupäeval, millest on maha arvatud järgnev akumuleeritud kulum ja järgnev akumuleerunud kahjum (vara) väärtuse langusest) kajastatavate varade suhtes kooskõlas teiste IFRSidega, näiteks IAS 16-s *Materiaalsed põhivarad* ja IAS 38-s *Immateriaalsed varad* sätestatud ümberhindluse mudelitega. Ainus erinevus vara õiglase väärtuse ja tema sellise õiglase väärtuse vahel, millest on maha arvatud võõrandamiskulud, on otsesed lisakulud, mis on seotud vara võõrandamisega.

a) ...

140F [Välja jäetud]

140G [Välja jäetud]

140K [Välja jäetud]

140M IFRS 9-ga, välja antud 2014. aasta juulis, muudeti paragrahve 2, 4 ja 5 ning jäeti välja paragrahvid 140F, 140G ja 140K. Üksus rakendab neid muudatusi siis, kui ta rakendab IFRS 9.

IAS 37 *Eraldised, tingimuslikud kohustised ja tingimuslikud varad*

C37 Paragrahvi 2 muudetakse järgmiselt, paragrahvid 97 ja 98 jäetakse välja ning lisatakse paragrahv 101:

2. Käesolevat standardit ei rakendata finantsinstrumentide suhtes (sealhulgas garantiid), mis kuuluvad IFRS 9 *Finantsinstrumendid* rakendusalasle.

97. [Välja jäetud]

98. [Välja jäetud]

101. IFRS 9-ga, välja antud 2014. aasta juulis, muudeti paragrahvi 2 ning jäeti välja paragrahvid 97 ja 98. Üksus rakendab neid muudatusi siis, kui ta rakendab IFRS 9.

IAS 39 Finantsinstrumendid: kajastamine ja mõõtmine

C38 [Ei ole nõuete suhtes rakendatav]

C39 Paragrahvi 1 ees olev pealkiri ja paragrahv 1 jäetakse välja.

C40 Paragrahvi 2 muudetakse järgmiselt ning paragrahvid 4–7 jäetakse välja

2. Käesolevat standardit rakendavad üksused IFRS 9 Finantsinstrumendid rakendusallas kuuluvate finantsinstrumentide kõikide liikide suhtes järgmisel juhul ja järgmises ulatuses:

- a) IFRS 9 lubab riskimaandamisarvestuse nõuete rakendamist ja
- b) finantsinstrument on osa riskimaandamissuhtest, mis vastab käesoleva standardi kohaselt riskimaandamisarvestuse kriteeriumitele.

4–7 [Välja jäetud]

C41 Paragrahve 8 ja 9 muudetakse järgmiselt:

8. Järgmisi IFRS 13-s, IFRS 9-s ja IAS 32-s määratletud mõisteid kasutatakse käesolevas standardis IFRS 13 lisas A, IFRS 9 lisas A ja IAS 32 paragrahvis 11 määratletud tähenduses. IFRS 13, IFRS 9 ja IAS 32 määratlevad järgmised mõisted:

- finantsvara või -kohustise amortiseeritud soetusmaksumus;
- kajastamise lõpetamine;
- tuletisinstrument;
- sisemise intressimäära meetod;
- sisemine intressimäär;
- omakapitaliinstrument;
- õiglane väärtus;
- finantsvara;
- finantsinstrument;
- finantskohustis

ja annavad juhiseid nende mõistete kasutamiseks.

Paragrahvist 9 jäetakse välja „tuletisinstrumenti mõiste“, „finantsinstrumendi nelja kategooria mõisted“, „finantsgarantilepingu mõiste“ ning „kajastamise ja mõõtmisega seotud mõisted“.

C42 Pealkirjad ja paragrahvid 10–70 ja paragrahv 79 jäetakse välja.

C43 Paragrahve 71, 88–90 ja 96 muudetakse järgmiselt:

71. Kui üksus rakendab IFRS 9-t ning ei ole valinud arvestusmeetodit, mille kohaselt jätkatakse käesoleva standardi riskimaandamisarvestuse nõuete (vt IFRS 9 paragrahv 7.2.19) rakendamist, rakendab ta IFRS 9 6. peatükis sätestatud riskimaandamisarvestuse nõudeid. Finantsvarade või -kohustiste portfelli ühe osa intressimäärariskile avatud positsiooni õiglase väärtuse riski maandamise korral võib üksus kooskõlas IFRS 9 paragrahvi 6.1.3 siiski rakendada käesoleva standardi, mitte IFRS 9 riskimaandamisarvestuse nõudeid. Sellisel juhul peab üksus rakendama ka portfelli intressimäärariski maandamise suhtes rakendatavaid õiglase väärtuse riskimaandamisarvestuse erinõudeid (vt paragrahvid 81A, 89A ja AG114–AG132).

88. Riskimaandamissuhe vastab riskimaandamisarvestuse kriteeriumitele kooskõlas lõigetega 89–102 üksnes siis, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- a) ...
- d) riskimaandamisinstrumendi tõhusust saab usaldusväärsetl mõõta, st riskimaandamisobjekti õiglast väärtust või selle maandatava riskiga seotud rahavoogusid ja riskimaandamisinstrumendi õiglast väärtust saab usaldusväärsetl mõõta.
- e) ...

Õiglase väärtuse riski maandamine

89. Kui õiglase väärtuse riski maandamine vastab aruandlusperioodi jooksul paragrahvis 88 sätestatud tingimustele, kajastatakse seda järgmiselt:

- a) ...
- b) riskimaandamisobjekti kasumi või kahjumiga, mis tuleneb maandatavast riskist, korrigeeritakse riskimaandamisobjekti bilansilist jääkmaksumust ja seda kajastatakse kasumiaruandes. Seda rakendatakse siis, kui riskimaandamisobjekti kajastatakse muul juhul soetusmaksumuses. Maandatavast riskist tuleneva kasumi või kahjumi kajastamist kasumiaruandes rakendatakse siis, kui riskimaandamisobjekti mõõdetakse õiglasest väärtuses muus koondkasumis kooskõlas IFRS 9 paragrahviga 4.1.2A.

90. Kui maandatakse ainult riskimaandamisobjekti teatud riske, siis maandatava riskiga mitteseotud riskimaandamisobjekti õiglase väärtuse kajastatavaid muutusi kajastatakse vastavalt IFRS 9 paragrahvile 5.7.1.

96. Rahavoogude riskimaandamist kajastatakse täpsemalt järgmiselt:

- a) ...
- c) kui üksuse dokumenteeritud riskijuhtimise strateegias konkreetse riskimaandamissuhte kohta ei võeta riskimaandamise efektiivsuse hindamisel arvesse kahjumi või kasumi teatud komponenti või riskimaandamisinstrumendist tulenevaid rahavoogusid (vt paragrahvid 74, 75 ja paragrahvi 88 punkt a), siis see kasumi või kahjumi väljajäetud komponent kajastatakse vastavalt IFRS 9 paragrahvile 5.7.1.

C44 Paragrahve 103C, 103D, 103F, 103K, 104 ja 108C muudetakse järgmiselt, paragrahvid 103B, 103H–103J, 103L–103P, 103S, 105–107A ja 108E–108F jäetakse välja ning lisatakse paragrahv 103U:

103B [Välja jäetud]

103C IAS 1-ga (parandatud 2007) muudeti kõikides IFRSides kasutatud terminoloogiat. Lisaks muudeti sellega paragrahvi 95 punkti a ning paragrahve 97, 98, 100, 102, 108 ja AG99B. Üksus rakendab neid muudatusi aruandeaastatele, mis algavad 1. jaanuaril 2009 või hiljem. Kui üksus rakendab IAS 1 (parandatud 2007) varasemale perioodile, rakenduvad need muudatused sellele varasemale perioodile.

103D [Välja jäetud]

103F [Välja jäetud]

103H–103J [Välja jäetud]

- 103K 2009. aasta aprillis väljaantud *IFRSide edasiarendustega* muudeti paragrahvi 2 punkti g, paragrahve 97, 100 ja paragrahvi AG30 punkti g. Üksus rakendab nimetatud paragrahvide muudatusi edasiulatuvalt kõikide lõppemata lepingute puhul 1. jaanuaril 2010 või hiljem algavate aruandeaastate suhtes. Varasem rakendamine on lubatud. Kui üksus rakendab muudatusi varasema perioodi suhtes, avalikustab ta selle asjaolu.
- 103L–103P [Välja jäetud]
- 103S [Välja jäetud]
- 103U IFRS 9-ga, välja antud 2014. aasta juulis, muudeti paragrahve 2, 8, 9, 71, 88–90, 96, AG95, AG114, AG118 ja paragrahvi AG133 ees olevat pealkirja ning jäeti välja paragrahvid 1, 4–7, 10–70, 103B, 103D, 103F, 103H–103J, 103L–103P, 103S, 105–107A, 108E–108F, AG1–AG93 ja AG96. Üksus rakendab neid muudatusi siis, kui ta rakendab IFRS 9.
- 104 Käesolevat standardit rakendatakse tagasiulatuvalt, välja arvatud paragrahvis 108 määratletud juhtudel. Eelmiste perioodide jaotamata kasumi varaseima esitatud perioodi algsaldot ja kõiki muid võrdlusandmeid korrigeeritakse nii, nagu käesolev standard oleks olnud alati kasutusel, välja arvatud juhul, kui andmete korrigeerimine ei ole võimalik. Kui andmete korrigeerimine ei ole võimalik, avalikustab üksus selle asjaolu ja näitab andmete korrigeerimise ulatuse.
- 105–107A [Välja jäetud]
- 108C 2008. aasta mais väljaantud *IFRSide edasiarendustega* muudeti paragrahve 73 ja AG8. Paragrahvi 80 muudeti 2009. aasta aprillis väljaantud *IFRSide edasiarendustega*. Üksus rakendab neid muudatusi 1. jaanuaril 2009. või hiljem algavate aruandeaastate suhtes. Kõikide muudatuste varasem rakendamine on lubatud. Kui üksus rakendab muudatusi varasema perioodi suhtes, avalikustab ta selle asjaolu.
- 108E–108F [Välja jäetud]
- C45 Lisas A jäetakse välja pealkirjad ja paragrahvid AG1–AG93 ja paragrahv AG96.
- C46 Lisas A muudetakse paragrahve AG95, AG114 ja AG118 järgmiselt ning paragrahvi AG118 punkti b esimene joonealune märkus jäetakse välja:
- AG95 Amortiseeritud soetusmaksumuses mõõdetavat finantsvara võib määratleda riskimaandamisinstrumendina välisvaluuta riski maandamisel.
- AG114 Finantsvarade või -kohustiste portfelliga seotud intressimäära riski õiglase väärtuse riskimaandamise korral vastab üksus käesoleva standardi nõuetele, kui ta järgib punktides a–i ja paragrahvides AG115–AG132 sätestatud protseduure:
- a) riskijuhtimise protsessi osana määratleb üksus selliste objektide portfelli, mille intressimäärariski ta soovib maandada. Portfelli võivad kuuluda ainult varad, ainult kohustised või nii varad kui ka kohustised. Üksus võib määratleda kaks või enam portfelli, mille korral rakendab ta allpool toodud juhiseid iga portfelli kohta eraldi.
 - b) ...
- AG118 Paragrahvi AG114 punktis c sätestatud määratlust illustreerib näide, kus teatud ümberhindamise ajaperioodil üksus prognoosib, et tal on fikseeritud intressimääraga varasid summas 100 VÜ-d ja fikseeritud intressimääraga kohustisi summas 80 VÜ-d ning ta otsustab maandada kogu netopositsiooni summas 20 VÜ-d, määratleb ta riskimaandamisobjektina varad summas 20 VÜ-d (mis on varade osa). See määratlus väljendatakse rahasummana (nt dollarite, eurode, naelsterlingite või randide summana), mitte üksikute varadena. Sellest tuleneb, et kõik varad (või kohustised), millest maandatav summa eraldatakse – st antud näites varad kogusummas 100 VÜ-d – peavad olema:

C47 Lisas A muudetakse paragrahvi AG133 ees olevat pealkirja järgmiselt:

ÜLEMINEKUSÄTTED (PARAGRAHVID 103–108C)

IFRIC 2 Liikmete osad ühistulistes üksustes ja sarnased instrumendid

C48 Pealkirja „Viited“ järel jäetakse välja viide IAS 39-le ning lisatakse viide IFRS 9-le *Finantsinstrumendid*. Paragrahvid 15 ja 18 jäetakse välja ning lisatakse paragrahv 19:

15. [Välja jäetud]

18. [Välja jäetud]

19. IFRS 9-ga, välja antud 2014. aasta juulis, muudeti paragrahve A8 ja A10 ning jäeti välja paragrahvid 15 ja 18. Üksus rakendab neid muudatusi siis, kui ta rakendab IFRS 9.

C49 Lisas muudetakse paragrahve A8 ja A10 järgmiselt:

A8 Liikmete osad, mis ei kuulu tagasiostmise keelu alla, on finantskohustised. Ühistuline üksus mõõdab seda finantskohustist esmasel kajastamisel õiglasel väärtusel. Kuna need osad on nõudmisel tagasiostetavad, siis mõõdab ühistuline üksus selliste finantskohustiste õiglasel väärtust kooskõlas IFRS 13 paragrahviga 47: „Nõudetunnusega finantskohustise (nt nõudmiseni hoius) õiglane väärtus ei ole madalam kui nõudmisel tasumisele kuuluv summa [...]“. Seega liigitab ühistuline üksus finantskohustisteks maksimumsumma, mis kuulub tasumisele vastavalt tagasiostmise sätetele.

A10 Pärast muudatust põhikirjas võib ühistuline üksus olla kohustatud tagasi ostma maksimaalselt 25 protsenti oma käibel olevatest osadest ehk maksimaalselt 50 000 osa, igaüks väärtusega 20 VÜ-d. Seega 1. jaanuaril 20X3 liigitab ühistuline üksus summa 1 000 000 VÜ-d finantskohustiseks, mis on tagasiostmise sätete kohaselt tasumisele kuuluv maksimumsumma, määratletud kooskõlas IFRS 13 paragrahviga 47. Seega kannab ta 1. jaanuaril 20X3 summa 200 000 VÜ-d omakapitalist üle finantskohustistesse, jättes 2 000 000 VÜ-d liigitatuna omakapitaliks. Käesolevas näites ei kajasta üksus ülekandmisel ei kasumit ega kahjumit.

IFRIC 5 Õigus osalusele eemaldamise, taastamise ja keskkonna parandamise fondides

C50 Pealkirja „Viited“ järel jäetakse välja viide IAS 39-le ning lisatakse viide IFRS 9-le *Finantsinstrumendid*. Paragrahvi 5 muudetakse järgmiselt, paragrahvid 14A ja 14C jäetakse välja ning lisatakse paragrahv 14D:

5. Osalus fondi jäägis, mis ületab õigust hüvitisele, nagu näiteks lepinguline õigus väljamaksetele eemaldamise lõppedes või fondi likvideerimisel, võib olla IFRS 9 rakendusala olev omakapitaalinstrument ja see ei kuulu käesoleva tõlgenduse rakendusala.

14A [Välja jäetud]

14C [Välja jäetud]

14D IFRS 9-ga, välja antud 2014. aasta juulis, muudeti paragrahvi 5 ning jäeti välja paragrahvid 14A ja 14C. Üksus rakendab neid muudatusi siis, kui ta rakendab IFRS 9.

IFRIC 10 Vahefinantsaruandlus ja väärtuse langus

C51 Pealkirja „Viited“ järel jäetakse välja viide IAS 39-le ning lisatakse viide IFRS 9-le *Finantsinstrumendid*. Paragrahve 1, 2, 7 ja 8 muudetakse järgmiselt, paragrahvid 5, 6, 11–13 jäetakse välja ning lisatakse paragrahv 14:

1. Üksus on kohustatud hindama firmaväärtuse väärtuse langust iga aruandeperioodi lõpus ning vajaduse korral kajastama väärtuse langusest tekkinud kahjumit antud kuupäeval kooskõlas IAS 36-ga. Kuid järgneva aruandeperioodi lõpus võivad tingimused olla sedavõrd muutunud, et vara väärtuse langusest tekkinud kahjum oleks olnud väiksem või puudunud, kui väärtuse languse hindamine oleks läbi viidud alles sellel päeval. Käesolev tõlgendus annab juhiseid, kas sellist vara väärtuse langusest tekkinud kahjumit peaks tühistama.

2. Tõlgenduses käsitletakse IAS 34 nõuete ning IAS 36-s toodud firmaväärtuse väärtuse langusest tekkinud kahjumi kajastamise nõude koostoimet ning selle koostoime mõju edasistele vahefinantsaruannetele ja aruandeaasta finantsaruannetele.
5. [Välja jäetud]
6. [Välja jäetud]
7. Käesolevas tõlgenduses käsitletakse järgmist küsimust:

kas üksus peaks tühistama firmaväärtuse väärtuse langusest tekkinud kahjumi, mis on kajastatud vaheperioodil, kui väärtuse langusest tekkinud kahjumi hindamisel järgneva aruandeperioodi lõpus oleks kahjum olnud väiksem või üldse puudunud?

KONSENSUS

8. Üksus ei tohi tühistada firmaväärtuse väärtuse langusest tekkinud kahjumit, mis on kajastatud eelmisel vaheperioodil.
- 11–13 [Välja jäetud]
14. IFRS 9-ga, välja antud 2014. aasta juulis, muudeti paragrahve 1, 2, 7 ja 8 ning jäeti välja paragrahvid 5, 6, 11–13. Üksus rakendab neid muudatusi siis, kui ta rakendab IFRS 9.

IFRIC 12 Teenuste kontsessioonikokkulepped

- C52 Pealkirja „Viited“ järel jäetakse välja viide IAS 39-le ning lisatakse viide IFRS 9-le *Finantsinstrumendid*. Paragrahve 23–25 muudetakse järgmiselt, paragrahvid 28A–28C jäetakse välja ning lisatakse paragrahv 28E:
- 23 Punktide 16 ja 18 kohaselt kajastatavate finantsvarade suhtes rakendatakse standardit IAS 32 ning tõlgendusi IFRS 7 ja 9.
 - 24 Summat, mida kontsessiooni andja peab maksma või mida tema korraldusel tuleb maksta, kajastatakse vastavalt IFRS 9-le ja mõõdetakse:
 - a) amortiseeritud soetusmaksumuses;
 - b) õiglasel väärtusel muus koondkasumis või
 - c) õiglasel väärtusel läbi kasumiaruande.
 - 25 Kui summat, mida kontsessiooni andja peab maksma, mõõdetakse amortiseeritud soetusmaksumuses või õiglasel väärtusel muus koondkasumis, eeldatakse IFRS 9-s, et sisemise intressimäära meetodit kasutades arvatud intressi kajastatakse kasumiaruandes.
- 28A–28C [Välja jäetud]
- 28E IFRS 9-ga, välja antud 2014. aasta juulis, muudeti paragrahve 23–25 ning jäeti välja paragrahvid 28A–28C. Üksus rakendab neid muudatusi siis, kui ta rakendab IFRS 9.

IFRIC 16 Netoinvesteeringu riskimaandamine välismaises äriüksuses

- C53 Pealkirja „Viited“ järel lisatakse viide IFRS 9-le *Finantsinstrumendid*.
- C54 Paragrahve 3, 5–7, 14 ja 16 muudetakse järgmiselt, paragrahv 18A jäetakse välja ning lisatakse paragrahv 18B:
3. IFRS 9-s nõutakse nõuetele vastava riskimaandamisobjekti ja nõuetele vastavate riskimaandamisinstrumentide määratlemist riskimaandamissuhte arvestuses. Kui netoinvesteeringute riskimaandamise korral on olemas määratletud riskimaandamissuhe, kajastatakse kasum või kahjum riskimaandamisinstrumentidest, mis on määratud kindlaks kui netoinvesteeringu efektiivne riskimaandamisinstrument, muus koondkasumis ja see on arvestatud koos välismaise äriüksuse tulemuste ja finantsseisundi ümberarvestamisest tulenevate valuutakursi vahedega.

5. IFRS 9-s lubatakse üksusel määratleda kas tuletisinstrumentid või mittetuletisinstrumentid finantsinstrumenti (või tuletisinstrumentidest ja mittetuletisinstrumentidest finantsinstrumentide kombinatsiooni) riskimaandamisinstrumentidena välisvaluutariski suhtes. Käesolevas tõlgenduses antakse juhiseid selle kohta, millal võib kontsernisiseselt lugeda riskimaandamisinstrumentide arvestuse kriteeriumitele vastavateks riskimaandamisinstrumente, mida kasutatakse välismaisesse äriüksusesse tehtava netoinvesteeringu riskimaandamiseks.
6. IAS 21-s ja IFRS 9-s nõutakse, et emaeettevõtja poolt välismaise äriüksuse võõrandamisel liigitatakse ümberliigitamiskannetena omakapitalist kasumiaruandesse ümber muus koondkasumis kajastatud kumulatiivsed summad, mis on seotud nii välismaise äriüksuse tulemuste ja finantsseisundi ümberarvestamisest tulenevate valuutakursi vahedega kui ka kasumi või kahjumiga netoinvesteeringu efektiivse riskimaandajana kindlaksmääratud riskimaandamisinstrumentidelt. Käesolevas tõlgenduses antakse juhiseid selle kohta, kuidas üksus peaks määrama kindlaks omakapitalist kasumiaruandesse ümberliigitatavad summad nii riskimaandamisinstrumenti kui ka riskimaandamisobjekti puhul.
7. Käesolevat tõlgendust rakendatakse üksuse suhtes, mis maandab välismaistes äriüksustes tehtud netoinvesteeringutest tulenevat välisvaluutariski ja soovib vastata riskimaandamisarvestuse tingimustele kooskõlas IFRS 9-ga. Viitamise hõlbustamiseks nimetatakse käesolevas tõlgenduses sellist üksust emaeettevõtjaks ja välismaiste äriüksuste netovarasid sisaldavaid finantsaruandeid konsolideeritud finantsaruanneteks. Kõik viited emaeettevõtjale kehtivad samamoodi ka üksuse suhtes, millel on netoinvesteeringuid välismaises üksuses, mis on ühissettevõtja, sidusettevõtja või filiaal.
14. Tuletis- või mittetuletisinstrumenti (või tuletisinstrumentide ja mittetuletisinstrumentide kombinatsiooni) võib määratleda riskimaandamisinstrumentidena välismaisesse äriüksusesse tehtud netoinvesteeringu riskimaandamisel. Riskimaandamisinstrumente võivad omada kontserni kuuluv või kuuluvad üksus või üksused seni, kuni on täidetud IFRS 9 paragrahvis 6.4.1 toodud määratlemise, dokumenteerimise ja efektiivsuse nõuded, mis on seotud netoinvesteeringu riskimaandamisega. Eraldi peab olema selgelt dokumenteeritud kontserni riskimaandamisstrateegia seoses erinevate võimalusega instrumentide hoidmiseks kontserni erinevatel tasemetel.
16. Kui võõrandatakse riskimaandatud välismaine äriüksus, siis on selleks summaks, mille kindlakstegemist nõutakse IFRS 9 paragrahvis 6.5.14, riskimaandamisinstrumenti suhtes välisvaluuta ümberarvestusreservist ümberliigitamiskandena kasumiaruandesse ümberliigitatud summa emaeettevõtja konsolideeritud finantsaruannetes. See summa on sellisest riskimaandamisinstrumentidest tulenev kumulatiivne kasum või kahjum, mis määratleti efektiivse riskimaandamisinstrumentidena.

18A [Välja jäetud]

18B IFRS 9-ga, välja antud 2014. aasta juulis, muudeti paragrahve 3, 5–7, 14, 16 AG1 ja AG8 ning jäeti välja paragrahv 18A. Üksus rakendab neid muudatusi siis, kui ta rakendab IFRS 9.

C55 Lisas muudetakse paragrahve AG1 ja AG8 järgmiselt:

AG1 Käesolevas lisas kirjeldatakse tõlgenduse rakendamist kasutades allpool toodud grupi struktuuri. Kõikidel juhtudel testitakse kirjeldatud riskimaandamissuhet efektiivsuse suhtes kooskõlas IFRS 9-ga, kuigi seda testimist ei käsitleta käesolevas lisas. Lõplikuks emaeettevõtjaks olev emaeettevõtja esitab oma konsolideeritud finantsaruanded arvestusvaluutas euro (EUR). Iga tütarettevõtja on täielikult omatud. Emaettevõtja 500 miljoni naelsterlingi suurune netoinvesteering tütarettevõtjas B (arvestusvaluuta naelsterling (GBP)) sisaldab 159 miljonit naelsterlingit, mis vastab tütarettevõtja B 300 miljoni USA dollari suurusele netoinvesteeringule tütarettevõtjas C (arvestusvaluuta USA dollarid (USD)). Teisisõnu, tütarettevõtja B netovarad, arvestamata tema investeeringut tütarettevõtjas C, on 341 miljonit naelsterlingit.

AG8 Tütarettevõtja C võõrandamise korral on emaeettevõtja välisvaluuta ümberarvestusreservist tema konsolideeritud finantsaruannete kasumiaruandesse ümberliigitatavad summad järgmised:

- a) tütarettevõtja A 300 miljoni USA dollari suuruse välislaenu suhtes, summa, mille kindlakstegemist nõutakse IFRS 9 kohaselt, st kogu väärtuse muutus muus koondkasumis riskimaandamisinstrumenti efektiivse osana kajastatud valuutakursiriski suhtes; ja
- b) ...

IFRIC 19 Finantskohustiste kustutamine omakapitaliinstrumentidega

C56 Pealkirja „Viited“ järel jäetakse välja viide IAS 39-le ning lisatakse viide IFRS 9-le *Finantsinstrumendid*. Paragrahve 4, 5, 7, 9 ja 10 muudetakse järgmiselt, paragrahvid 14 ja 16 jäetakse välja ning lisatakse paragrahv 17:

4. Käesolevas tõlgenduses käsitletakse järgmisi küsimusi:

- a) kas üksuse omakapitaliinstrumendid, mis on emiteeritud finantskohustise kustutamiseks tervikuna või osaliselt, on „makstud tasu“ IFRS 9 paragrahvi 3.3.3 kohaselt?
- b) ...

KONSENSUS

5. Üksuse omakapitaliinstrumentide emiteerimine võlausaldajale finantskohustise kustutamiseks tervikuna või osaliselt on tasu, mis on makstud IFRS 9 paragrahvi 3.3.3 kohaselt. Üksus eemaldab finantskohustise (või finantskohustise osa) oma finantsseisundi aruandest siis ja ainult siis, kui see on kooskõlas IFRS 9 paragrahvi 3.3.1.
7. Kui emiteeritud omakapitaliinstrumentide õiglast väärtust ei saa usaldusväärselt mõõta, mõõdetakse omakapitaliinstrumente kustutatud finantskohustise õiglases väärtuses. Kui mõõdetakse nõudetunnusega kustutatud finantskohustise (nt nõudmiseni hoius) õiglast väärtust, siis IFRS 13 paragrahvi 47 ei rakendata.
9. Kustutatud finantskohustise (või finantskohustise osa) bilansilise jääkmaksumuse ja makstud tasu vaheline erinevus kajastatakse kasumiaruandes kooskõlas IFRS 9 paragrahvi 3.3.3. Emiteeritud omakapitaliinstrumendid kajastatakse esmalt ja mõõdetakse kuupäeval, mil finantskohustis (või selle kohustise osa) kustutatakse.
10. Kui kustutatakse ainult osa finantskohustisest, jaotatakse tasu paragrahvi 8 kohaselt. Allesjäänud kohustisele jaotatud tasu on osa hinnangust selle kohta, kas allesjäänud kohustise tingimusi on oluliselt muudetud. Kui allesjäänud kohustist on oluliselt muudetud, arvestab üksus muutust esialgse kohustise kustutamiseks ja uue kohustise arvelevõtmiseks vastavalt IFRS 9 paragrahvi 3.3.2 nõuetele.
14. [Välja jäetud]
16. [Välja jäetud]
17. IFRS 9-ga, välja antud 2014. aasta juulis, muudeti paragrahve 4, 5, 7, 9 ja 10 ning jäeti välja paragrahvid 14 ja 16. Üksus rakendab neid muudatusi siis, kui ta rakendab IFRS 9.

TÕLGENDUS SIC 27 Juriidiliselt rendilepingutena vormistatud tehingute sisu hindamine

C57 Pealkirja „Viited“ järel jäetakse välja viide IAS 39-le ning lisatakse viide IFRS 9-le *Finantsinstrumendid*. Paragrahvi 7 ja pealkirja „Jõustumiskuupäev“ järel olevat lõiget muudetakse järgmiselt:

7. Muid kokkuleppega seotud kohustusi, kaasa arvatud kõik antud garantiid ja varasema lõpetamisega seotud kohustused, arvestatakse nende tingimustest sõltuvalt kas kooskõlas IAS 37-ga, IFRS 4-ga või IFRS 9-ga.

JÕUSTUMISKUUPÄEV

Käesolev tõlgendus jõustub 31. detsembril 2001. Arvestusmeetodite muutusi arvestatakse kooskõlas IAS 8-ga.

IFRS 9-ga muudeti paragrahvi 7. Üksus rakendab seda muudatust siis, kui ta rakendab IFRS 9.

ISSN 1977-0650 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5082 (paberväljaanne)

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET